

RAPORT CZĄSTKOWY

ZADANIE NR 1

Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców

Monika Miedzik
Justyna Godlewska-Szurkowa
współpraca: Jakub Rutkowski

WYG PSDB Sp. z o.o.

ul. Sienna 64
00-825 Warszawa

Tel: + 48 22 492 71 04
Fax: + 48 22 492 71 39

www.wygpsdb.pl

Spis treści

Spis treści	1
Informacje o badaniu.....	6
Najważniejsze wyniki i wnioski.....	10
Przekonania i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie	26
Stereotypy dotyczące przemocy wobec dorosłych	26
Usprawiedliwianie przemocy	26
Opinie na temat wsparcia dla ofiar przemocy.....	31
Stereotypy dotyczące przemocy wobec dzieci.....	34
Bagatelizowanie przejawów przemocy wobec dzieci.....	34
Legitymizacja przemocy wobec dzieci.....	36
Pośredni świadkowie przemocy – znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dorosłych, dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych.	38
Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób dorosłych	38
Ogółem	38
Przemoc psychiczna.....	39
Przemoc fizyczna	40
Przemoc seksualna	41
Przemoc ekonomiczna	42
Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec kobiet	43
Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn.....	48
Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dzieci.....	52
Ogółem	52
Przemoc psychiczna.....	53
Przemoc fizyczna	53
Przemoc seksualna	54
Zaniedbanie.....	54
Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec dzieci.....	55
Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych	59
Ogółem	59
Przemoc psychiczna.....	59
Przemoc fizyczna	60
Przemoc seksualna	60
Przemoc ekonomiczna	61
Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych	62
Przemoc w rodzinie wobec osób dorosłych (perspektywa ofiar, sprawców i bezpośrednich świadków przemocy)	66
Bycie ofiarą przemocy.....	66

Ogółem	66
Przemoc psychiczna	69
Przemoc fizyczna	70
Przemoc seksualna.....	71
Przemoc ekonomiczna	72
Bycie sprawcą przemocy	74
Ogółem	74
Przemoc psychiczna	75
Przemoc fizyczna	76
Przemoc seksualna.....	77
Przemoc ekonomiczna	78
Bycie bezpośrednim świadkiem przemocy.....	79
Ogółem	80
Przemoc psychiczna	81
Przemoc fizyczna	82
Przemoc seksualna.....	83
Przemoc ekonomiczna	84
Bycie zarówno ofiarą jak i sprawcą przemocy	85
Ogółem	85
Przemoc psychiczna	87
Przemoc fizyczna	88
Przemoc seksualna.....	89
Przemoc ekonomiczna	90
Brak osobistych i pośrednich doświadczeń z przemocą.....	91
<i>Charakterystyka sytuacji oraz bezpośrednich uczestników (ofiary, sprawcy, świadkowie) przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych</i>	<i>93</i>
Charakterystyka sytuacji wystąpienia przemocy wobec osób dorosłych	93
Czas zdarzenia.....	93
Częstotliwość doświadczania przemocy	95
Prawdopodobieństwo powtórzenia się aktu przemocy	96
Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do zdarzenia przemocy.....	97
Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie	100
Stopień pokrewieństwa/powinowactwa ofiar i sprawców przemocy	102
Okoliczności wystąpienia przemocy w rodzinie – relacje uczestników zdarzenia	103
Korzystanie z pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie i ocena jej skuteczności w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia.....	107
Charakterystyka dorosłych ofiar przemocy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	112
Płeć ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	112
Wiek ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy.....	114
Wykształcenie ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	116
Sytuacja zawodowa ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	118
Stan cywilny ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	120

Niepełnosprawność ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	122
Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie a doświadczanie przemocy w życiu dorosłym	123
Charakterystyka sprawców przemocy wobec osób dorosłych	126
Wiek sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	127
Wykształcenie sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	129
Sytuacja zawodowa sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	131
Stan cywilny sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy	134
Bycie sprawcą przemocy w życiu dorosłym a doświadczanie przemocy w dzieciństwie	136
Charakterystyka bezpośrednich świadków przemocy wobec osób dorosłych	137
<i>Ofiary i sprawcy przemocy wobec dzieci</i>	140
Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie	140
Osoby doświadczające w dzieciństwie przemocy w rodzinie – wyniki ogółem	140
Doświadczanie w dzieciństwie przemocy psychicznej	142
Doświadczanie w dzieciństwie przemocy fizycznej	144
Doświadczanie w dzieciństwie przemocy seksualnej	145
Doświadczanie w dzieciństwie zaniedbania	146
Bycie sprawcą przemocy wobec dzieci	147
Przemoc psychiczna wobec dzieci	149
Przemoc fizyczna	150
Przemoc seksualna	151
Zaniedbanie	152
Charakterystyka sytuacji wystąpienia przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Czas ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników	154
Częstotliwość zdarzeń przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników	155
Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników	157
Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników	158
Stopień pokrewieństwa/powinowactwa ofiar i sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	160
Okoliczności zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci - relacje sprawców	160
Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy fizycznej wobec dzieci i ocena jej skuteczności w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	162
Charakterystyka ofiar przemocy w dzieciństwie	165
Płeć ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	166
Wiek ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	167
Niepełnosprawność ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	168
Charakterystyka sprawców przemocy wobec dzieci	169
Płeć sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	169
Wiek sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	1711

Wykształcenie sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	1722
Sytuacja zawodowa sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	1733
Stan cywilny sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia	1744

Informacje o badaniu

Ogólnopolskie badanie ankietowe, zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w ramach projektu „*Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie*”, zostało przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 roku. Badanie zostało zrealizowane na próbie losowo-warstwowej 3000 dorosłych mieszkańców Polski. Warstwy zostały wyznaczone ze względu na województwo (tabela 1.), wiek (tabela 2.) i płeć (tabela 3.) na podstawie danych GUS na grudzień 2013 roku. W przypadku każdej z tych zmiennych alokacja miała charakter proporcjonalny do rozkładu populacyjnego określonego na podstawie danych GUS. W trakcie analiz zostały zastosowane wagi w celu dokładnego odzwierciedlenia struktury populacyjnej w próbie. Badanie zostało zrealizowane techniką CATI (wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo) z wykorzystaniem RDD (*random digit dialing*). Połowa wywiadów została wylosowana z numerów telefonów stacjonarnych, a połowa z numerów telefonów komórkowych.

W celu zachowania możliwości porównania wyników, kwestionariusz badania został ułożony w oparciu o wcześniej prowadzone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej badania:

1. *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie. Warszawa, październik, 2007;*
2. *Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci. Warszawa, lipiec, 2008;*
3. *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.*

Badanie dotyczyło przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych i dzieci. Należy jednak pamiętać, że deklaracje respondentów na temat tego, czy doświadczyli przemocy w dzieciństwie, mają charakter retrospektywny i mogą dotyczyć wydarzeń sprzed wielu lat. Respondenci byli pytani o cztery rodzaje przemocy: psychiczną, fizyczną, seksualną i ekonomiczną. W przypadku przemocy dotyczącej dzieci, zamiast o przemoc ekonomiczną, pytano o zaniedbanie. Wszystkie wymienione rodzaje przemocy były przedstawiane respondentom w następujący sposób:

1. *Jedną z form przemocy wobec dzieci w rodzinie jest PRZEMOC PSYCHICZNA, EMOCJONALNA. Może ona przybierać różne formy – na przykład: zastraszanie, groźby, wyzwicka, pomiatanie dzieckiem, poniżanie, wyśmiewanie, wywoływanie poczucia winy, czy kontrolowanie / zabranianie kontaktów z innymi osobami itd.*
2. *Jedną z przemocy w rodzinie jest PRZEMOC FIZYCZNA. Może ona przybierać różne formy – nie tylko bicie, które pozostawia rany i ślady, ale także spoliczkowanie, szarpanie, popychanie, ciągnięcie za włosy czy uszy.*
3. *Jedną z form przemocy w rodzinie jest PRZEMOC SEKSUALNA. Może ona przybierać różne formy – nie tylko zmuszanie do niechcianych zachowań seksualnych (niezależnie od tego czy sytuacja dotyczy współmałżonków, czy też nie), ale także niechciane obłapywanie,*

obmacywanie, czy poniżające opowiadanie innym osobom o upodobaniach i zachowaniach seksualnych drugiej osoby itd.

4. Jedną z form przemocy w rodzinie jest PRZEMOC EKONOMICZNA. Może ona przybierać różne formy – może na przykład polegać na zabieraniu wszystkich pieniędzy, kontrolowaniu wszystkich wydatków, niszczeniu rzeczy osobistych lub stanowiących wspólną własność, czy pozostawieniu bez opieki osoby, która z powodu choroby, wieku, bądź niepełnosprawności nie może samodzielnie zaspokoić niezbędnych potrzeb itd.
5. Jedną z form przemocy w rodzinie wobec dzieci jest ZANIEDBANIE. Może ona przybierać różne formy – nie tylko zaniedbanie potrzeb żywieniowych, ale też brak troski o czystą odzież, brak troski o opiekę medyczną lub leczenie, pozostawienie dziecka bez opieki czy brak zainteresowania problemami dziecka itd.

Przed udzieleniem odpowiedzi na pytania dotyczące każdej z form przemocy, respondentom były odczytywane ich definicje.

Mimo zastosowania telefonicznej techniki zbierania danych, która zapewnia stosunkowo dużą anonimowość respondentów, należy pamiętać, że temat przemocy w rodzinie należy do najbardziej wrażliwych. Nie można wykluczyć, że część respondentów wstydziła się udzielić szczerzej odpowiedzi na niektóre pytania. Analizując przedstawione wyniki, należy mieć na uwadze, że mimo dochowania najwyższej staranności, aby respondenci mieli swobodę udzielali szczerych odpowiedzi, przedmiotem analizy są deklaracje ankietowanych.

Tabela 1 Rozkład ze względu na województwo

Województwo	Liczebność w próbie	Procent w próbie	Liczebność w populacji	Procent w populacji
Woj. Dolnośląskie	227	7,6%	2419436	7,7%
Woj. Kujawsko-pomorskie	160	5,3%	1704631	5,4%
Woj. Lubelskie	170	5,7%	1760893	5,6%
Woj. Lubuskie	81	2,7%	833125	2,6%
Woj. Łódzkie	196	6,5%	2086788	6,6%
Woj. Małopolskie	261	8,7%	2715848	8,6%
Woj. Mazowieckie	417	13,9%	4332763	13,8%
Woj. Opolskie	81	2,7%	840287	2,7%
Woj. Podkarpackie	167	5,6%	1721717	5,5%
Woj. Podlaskie	93	3,1%	980955	3,1%
Woj. Pomorskie	175	5,8%	1846835	5,9%
Woj. Śląskie	363	12,1%	3823054	12,1%
Woj. Świętokrzyskie	105	3,5%	1048989	3,3%
Woj. Warmińsko-mazurskie	109	3,6%	1172083	3,7%
Woj. Wielkopolskie	258	8,6%	2797635	8,9%
Woj. Zachodniopomorskie	137	4,6%	1415258	4,5%
Ogółem	3000	100,0%	31500297	100,0%

Tabela 2 Rozkład ze względu na płeć

Płeć	Liczebność w próbie	Procent w próbie	Liczebność w populacji	Procent w populacji
Mężczyźni	1432	47,7%	15040592	47,7%
Kobiety	1567	52,3%	16459705	52,3%
Ogółem	3000	100%	31500297	100%

Tabela 3 Rozkład ze względu na wiek

Wiek	Liczebność w próbie	Procent w próbie	Liczebność w populacji	Procent w populacji
18-34	898	29,9%	9787331	31,1%
35-64	1555	51,8%	16040358	50,9%
65+	547	18,2%	5672608	18,0%
Ogółem	3000	100,0%	31500297	100,0%

Tabela 4 Rozkład ze względu na wielkość miejscowości zamieszkania

Województwo	Liczebność w próbie	Procent w próbie	Liczebność w populacji	Procent w populacji
Miasto	1344	55,2%	19419850	61,7%
Wieś	1654	44,8%	12046681	38,3%
Ogółem	2998	100,0%	31466531	100,0%

Tabela 5 Rozkład ze względu na wielkość miejscowości zamieszkania

Klasa wielkości miejscowości zamieszkania	Liczebność w próbie	Procent w próbie
Wieś	1344	44,8%
Miasto do 20 tys. mieszkańców	441	14,7%
Miasto 20-100-tysięczne	409	13,6%
Miasto 100-500-tysięczne	350	11,7%
Miasto ponad 500- tysięczne	454	15,1%
Ogółem	2998	100,0%

Tabela 6 Rozkład ze względu na wykształcenie

Wykształcenie	Liczebność w próbie	Procent w próbie
podstawowe/gimnazjum	177	5,9%
zasadnicze zawodowe	454	15,1%
niepełne średnie	38	1,3%
średnie	1020	34,0%
pomaturalne	118	3,9%
licencjat	89	3,0%
wyższe	1104	36,8%
Ogółem	3000	100,0

Najważniejsze wyniki i wnioski

Wnioski ogólne

- Należy mieć na uwadze, że przeprowadzone badanie, ze względu na odmienne założenia metodologiczne, przede wszystkim ujęcie w jednym, bardzo rozbudowanym kwestionariuszu wywiadu, kwestii, które do tej pory badane były osobno, nie pozwala na pełną porównywalność wyników z uzyskanymi w badaniach z 2007, 2008 i 2010 roku. Stąd też trudno jednoznacznie ocenić zaobserwowane zmiany w odpowiedziach, nawet gdy były udzielane na tak samo sformułowane pytania i pewnie wnioskować o ich przyczynach. Tym bardziej nieuprawnione byłoby szersze wnioskowanie o zmianach trendu, na co mogłyby wskazywać powierzchowne porównania wyników.
- Istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej (prawie 20% respondentów utożsamia przemoc tylko z widocznymi śladami na ciele ofiary). Po uświadomieniu badanym istnienia różnych form przemocy, najczęściej wskazywaną formą była przemoc psychiczna. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. Nazwanie przemocą niektórych działań jest jednoznaczne z potępieniem ich i z potrzebą przeciwdziałania. Jednocześnie, występuje tendencja do ograniczania zakresu definicyjnego słowa „przemoc”. Na przykład, w kontekście przemocy wobec dzieci, mechanizm ten widać, gdy słowo „przemoc” zostaje zastąpione słowem „lanie”. Z badania wynika także, że przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu (podając definicje w drugiej części badania). Bez tej wiedzy, w pierwszej części badania (stereotypy) respondenci uznawali za przemoc tylko przemoc fizyczną. W kolejnych częściach badania, po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych. Działania zapobiegawcze powinny zatem być zdecydowanie ukierunkowane na uświadamianie znaczenia (definiowanie) pojęcia „przemocy” i wszystkich jej przejawów.
- Negatywnie odbierani są także sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Prawie 24% uważa, że do przemocy by nie dochodziło, gdyby nie prowokacje ze strony partnera, przekładając tym samym odpowiedzialność za jej stosowanie ze sprawcy na ofiarę. Jednocześnie, ponad 80% osób nie podziela opinii, że istnieją okoliczności, które mogą usprawiedliwić przemoc.
- Większość osób badanych dostrzega problem przemocy wobec dzieci. Istnieje mniejsza tolerancja wobec przemocy psychicznej niż fizycznej (karanie dzieci laniem popiera 26% osób badanych). Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemoc seksualną. Możliwym wytłumaczeniem tego wyniku jest społeczne napiętnowanie tych zjawisk m.in. poprzez medialne nagłaśnianie przypadków pedofilii, czy akcje społeczne dożywiania dzieci.
- Większość badanych (ok. 3/4) uznała, że pomoc dla ofiar przemocy nie jest wystarczająca. Może to oznaczać, że badani widzą dużą potrzebę zapewnienia pomocy ofiarom przemocy. Innym wytłumaczeniem może być brak wiedzy na temat możliwości pomocy. Ta hipoteza koresponduje z rezultatami otrzymanymi w drugiej części niniejszego badania: ok. ¾ uczestników sytuacji

przemocy nie zwróciła się o pomoc do żadnej instancji (czego powodem może być zarówno niewiedza, jak i strach lub wstyd związany z ujawnieniem sytuacji przemocy). W porównaniu z badaniem z 2007 r. istotnie wzrósł jednak odsetek respondentów przekonanych, że ofiary przemocy mogą liczyć na pomoc.

- Pośredni i bezpośredni świadkowie przemocy częściej deklarowali wiedzę o przypadkach przemocy wobec kobiet niż wobec mężczyzn. Świadkowie przemocy najczęściej stykali się z przypadkami przemocy psychicznej wobec osób dorosłych, lub sami jej doświadczali. Warto przypomnieć, że zanim respondenci poznali zastosowany w badaniu podział na 4 rodzaje przemocy oraz ich definicje, skłonni byli nie uznawać przejawów przemocy psychicznej za przemoc. Niemal połowa badanych zna w swoim otoczeniu rodziny z problemem przemocy wobec dzieci, najczęściej występującym w formie zaniedbania. W przypadku przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych stosunkowo często wymieniano przemoc ekonomiczną.
- Przemoc seksualna była niezwykle rzadko wskazywanym rodzajem przemocy. Może to być częściowo spowodowane niechęcią do poruszania trudnego tematu.
- W grupie pośrednich świadków przemocy nadreprezentowane są osoby młode. Najrzadziej o przemocy służyły osoby w wieku 60 lat lub więcej.
- Istotnie częściej o przypadkach przemocy wobec dorosłych wiedzą osoby mieszkające w miastach i posiadające wyższe wykształcenie. Zdecydowanie rzadziej o przemocy wobec dorosłych mówią osoby mieszkające na wsi i te posiadające wykształcenie podstawowe.
- Przemoc w rodzinie, zarówno wobec osób dorosłych, jak i dzieci ma miejsce najczęściej w gospodarstwach domowych niewyróżniających się negatywnie sytuacją materialną, ani pozycją społeczno-zawodową jego członków. Obraz, jaki wyłania się z badania to dość duża podatność tzw. „typowych” rodzin na zdarzenia przemocy.
- Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej osoby najbliższe – w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci – rodzice.
- W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol. Aktom przemocy wobec dzieci częściej towarzyszą inne sytuacje kryzysowe w rodzinie. Wskazania te można uznać za istotne w kontekście możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez wczesną diagnostykę problemów rodziny i udzielenie odpowiednio sprofilowanego wsparcia. Duży odsetek odpowiedzi wskazujących na brak szczególnego wpływu czynników zewnętrznych na zachowanie sprawców przemocy, może z kolei wskazywać na utrwalenie się reakcji przemocowych w obliczu pojawiających się w rodzinie problemów oraz na niskie kompetencje rodzin w zakresie komunikowania interpersonalnego i rozwiązywania sporów bez użycia przemocy.
- Wyniki badań mocno uwypuklają pozytywną zależność pomiędzy byciem ofiarą i świadkiem przemocy w dzieciństwie, a byciem ofiarą i sprawcą przemocy w życiu dorosłym, zarówno w przypadku przemocy wobec osób dorosłych, jak i dzieci. Jest to niewątpliwie szczególnie ważny wniosek w kontekście zarówno systemu wsparcia i pomocy dla uczestników zdarzeń przemocy doświadczanych w dzieciństwie, jak też działań o charakterze profilaktycznym.
- Jednym z najistotniejszych wniosków płynących z badania jest niewątpliwie bardzo mała skłonność uczestników przemocy w rodzinie do szukania pomocy na zewnątrz. W zdecydowanej większości (3/4) przypadków przemocy nie korzystano z żadnej formy pomocy. Kluczowa wydaje się być potrzeba odpowiedzi na pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy. W relacjach ofiar, sprawców i świadków przemocy instytucjonalny system wsparcia jawi się jako ubogi

i niewykorzystywany. Z drugiej strony, osoby korzystające z pomocy uznają ją w większości za przynajmniej w części skuteczną.

Przekonania i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

Stereotypy dotyczące przemocy wobec dorosłych

- Wśród osób badanych, 14,4% twierdzi, że istnieją sytuacje, w których przemoc jest usprawiedliwiona. Wynik nie odbiega istotnie od wyniku z roku 2007 (13,5%). Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadza się ze stwierdzeniem, że cokolwiek usprawiedliwia przemoc w rodzinie.
- Niemal co piąta osoba twierdzi, że o przemoc można mówić tylko wtedy, gdy na ciele ofiary widać wyraźne ślady np. siniaki. To wynik istotnie wyższy niż w roku 2007, kiedy z tym stwierdzeniem zgodziło się 15,9% badanych. Co czwarta osoba zarówno w obecnym badaniu, jak i w badaniu z 2007 roku (różnice nieistotne statystycznie) twierdzi, że wyzwiska i obrażanie partnera to normalna rzecz podczas małżeńskich sporów. Oznacza to, że stosunkowo duża część badanych (w przedziale 20% – 24%) za przemoc uważa wyłącznie przemoc fizyczną, i to jedynie w jej ostrej formie.
- Powyższe wnioski potwierdza stosunkowo duża liczba respondentów, którzy zgadzają się ze stwierdzeniem, że „w sprawach seksu żona powinna zgadzać się na to co chce mąż” (16, 5%), a także z przekonaniem, że „w małżeństwie gwałt nie istnieje” (18,3%). Obydwa te wyniki są wyższe niż w badaniu z roku 2007 (odpowiednio 9,9%, 14,7% i te różnice są istotne statystycznie). Oznacza to, że część respondentów nie traktuje przemocy seksualnej w związku jako niepożądanego zjawiska.
- Dwa kolejne stwierdzenia pokazują, że problemem jest także usprawiedliwianie przemocy poprzez przypisywanie jej szlachetnych pobudek, lub przerzucanie części winy na ofiary. Aż 23,8% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że „sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera...”. Wynik ten nie różni się istotnie od wyniku z roku 2007 (24,2%). Niewiele mniej respondentów, nieco ponad 1/5 (21,6%), zgadza się ze stwierdzeniem, że „obsesyjna zazdrość to przejaw miłości do partnera”. W stosunku do roku 2007 jest to wynik wyższy o niemal 4 punkty procentowe (17,8%) i jest to różnica istotna statystycznie.
- Zdecydowana większość (prawie ¾) badanych uważa, że rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy. W stosunku do roku 2007 ta wartość istotnie spadła (84,2%). Należy jednak podkreślić, że prawie 1/5 badanych nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Podobnie negatywny stosunek mają badani do polskiego prawa w kontekście ochrony ofiar przemocy – aż 72,6% uznało, że prawo polskie niedostatecznie chroni ofiary przemocy. Oznacza to, że badani widzą potrzebę udzielania lub zwiększenia zakresu pomocy ofiarom przemocy.
- W roku 2014, 17, 8% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że nie warto pomagać ofiarom przemocy, gdyż i tak wrócą one do sprawcy (w roku 2007 odsetek ten był istotnie niższy – 11,1%). Jednocześnie, 79,4% nie zgodziło się w tym stwierdzeniem, co potwierdza wnioski z poprzednich pytań – badani oczekują większej pomocy dla ofiar przemocy i nie są skłonni zgadzać się ze stwierdzeniem, że pomoc jest niepotrzebna.
- Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, że przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. „patologicznych” rodzin. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku

2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych. Także dużo, bo 86,6% respondentów nie zgodziło się ze twierdzeniem, że zawiadomienie o przemoc w rodzinie jest donosicielstwem.

Stereotypy dotyczące przemocy wobec dzieci

- Powyższe wnioski znajdują potwierdzenie także w kontekście stereotypów dotyczących przemocy wobec dzieci. Badani dość liberalnie podchodzą do kwestii incydentalnych przejawów przemocy (kłótnie, rękoczyn) – 23,5% badanych stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się w każdym domu i mówienie wówczas o przemoc jest wyolbrzymieniem. Jednak zaledwie 8,5% osób uznało, że obrażanie dziecka i wyzwiska to rzecz normalna. Potwierdza to odpowiedź na pytanie o pogróżki i zastraszanie. Stosunkowo duża część badanych (16%) uznała, że pogróżki i zastraszanie to jeszcze nie przemoc.
- Ponad ¼ badanych (26%), twierdzi, że rodzice mają prawo ukarać dziecko laniem. Jednak ukaranie dzieci odebraniem posiłku wydaje się zupełnie niedopuszczalne (tylko 4,7% badanych zgodziło się z tym stwierdzeniem). Podobnie, znikomy procent badanych (5,1%) twierdzi, że najlepiej jest, gdy dziecko wykorzystywane seksualnie nikomu o tym nie powie. Jedną z możliwych interpretacji niskiej tolerancji dla ukrywania wykorzystywania seksualnego oraz pozbawiania dzieci jedzenia może być wyraźna obecność tych tematów w mediach. Temat pedofilii oraz akcje społeczne (np. „Podziel się posiłkiem”) dotyczące dożywiania dzieci i problemu niedożywienia dzieci jest szeroko omawiany, głośny medialnie i społecznie. To może być jednym z powodów wrażliwości badanych na ten problem.

Pośredni świadkowie przemocy – znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dorosłych, dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób dorosłych

- Pośredni świadkowie przemocy istotnie częściej deklarowali, że znają przypadki przemocy w rodzinie wobec kobiet niż wobec mężczyzn (odpowiednio 36,9%, 20,2%). Oba te wyniki są istotnie niższe niż te uzyskane w roku 2010. Wtedy o przypadkach przemocy wobec kobiet wiedziało 60,1% a wobec mężczyzn - 31,8%.
- Mimo, że w części dotyczącej stereotypów badani nie byli skłonni przejawów przemocy psychicznej nazwać przemocą, pytani o ten rodzaj przemocy stosunkowo często udzielali odpowiedzi twierdzącej. Ponad 1/4 respondentów wiedziało o przypadkach przemocy psychicznej wobec kobiet a 13,3% o przemoc psychicznej wobec mężczyzn. Wyniki te istotnie zmalały w stosunku do roku 2010. Wtedy 47% badanych deklarowało wiedzę o przypadkach przemocy psychicznej wobec kobiet a 22,7% badanych – wiedzę o przypadkach przemocy psychicznej wobec mężczyzn.
- Nieco rzadziej niż przemoc psychiczną respondenci dostrzegali w swoim otoczeniu przemoc fizyczną: niemal 1/5 wiedziało o przypadkach przemocy fizycznej wobec kobiet, 8,4% o przemoc fizycznej wobec mężczyzn. W stosunku do wyników z roku 2010 wiedza o przypadkach przemocy fizycznej była istotnie niższa: wiedzę o przypadkach przemocy fizycznej wobec kobiet deklarowało aż 38,5% respondentów a wobec mężczyzn – 14%.

- Najbardziej w obydwu badaniach wskazywano na znajomość przypadków przemocy seksualnej. W roku 2014 tylko 6,9% badanych deklaroowało znajomość przypadków przemocy seksualnej wobec kobiet - nieistotnie mniej niż w 2010 roku, a 1% znajomość przypadków przemocy seksualnej wobec mężczyzn – istotnie mniej niż w 2010 roku.
- Niewielka część badanych słyszała także o przemocy ekonomicznej wobec kobiet (13,6%) i wobec mężczyzn (7,4%, różnica jest istotna statystycznie). To nieznacznie więcej niż w roku 2010, gdy 23,7% osób deklaroowało wiedzę o przypadkach przemocy ekonomicznej wobec kobiet, a 11,6% wobec mężczyzn.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dzieci

- Więcej niż w przypadku przemocy wobec kobiet i mężczyzn, niemal połowa (47,1%) respondentów zadeklarowała wiedzę dotyczącą przypadków przemocy w rodzinie wobec dzieci. W stosunku do badań w roku 2008 odsetek ten wzrósł o ponad 5 punktów procentowych i jest to różnica istotna statystycznie.
- Spośród 4 rodzajów przemocy wobec dzieci najczęściej (30,6%) deklarowano wiedzę o przypadkach zaniedbania (o które pytano zamiast przemocy ekonomicznej). Istotnie rzadziej wskazywano na przemoc psychiczną (26,4%). Prawie tyle samo respondentów deklaroowało wiedzę o przypadkach przemocy fizycznej (25,7% - różnica nie jest istotna statystycznie). Istotnie więcej respondentów deklaroowało wiedzę o przypadkach przemocy fizycznej wobec dzieci niż wobec kobiet i mężczyzn. O przypadkach przemocy seksualnej wobec dzieci wiedziało tylko 4,2% badanych, czyli istotnie mniej niż o przemocy seksualnej wobec kobiet.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych

- Ponad ¼ (26%) respondentów deklaruje, że zna przypadki przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych. To istotnie mniej niż w przypadku przemocy wobec kobiet i istotnie więcej niż w przypadku przemocy wobec mężczyzn.
- Wyniki dotyczące najczęstszych rodzajów przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych różnią się od wyników dotyczących przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn. Podobnie jak w tamtych przypadkach badani najczęściej wskazywali na przemoc psychiczną (15%) ale w odróżnieniu od przemocy wobec kobiet i mężczyzn, w przypadku osób starszych i niepełnosprawnych równie często (13,4% - różnica nieistotna statystycznie) stosowana jest przemoc ekonomiczna. O przemocy fizycznej mówiło 10% badanych (istotnie mniej), zaś przemoc seksualna, podobnie jak w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn oraz dzieci pojawia się sporadycznie (2,1%) (istotnie mniej).

Charakterystyka pośrednich świadków przemocy

Pośredni świadkowie przemocy wobec kobiet

- Wśród pośrednich świadków przemocy wobec kobiet istotnie więcej było kobiet niż mężczyzn (56,1% do 43,9%). W tej grupie istotnie więcej (niż wskazywałyby na to liczebność grupy wiekowej) było osób w wieku 29 – 39, mniej było natomiast osób w wieku 60 lat lub więcej. Ponadto, istotnie więcej (biorąc pod uwagę liczebność całej grupy) było osób z wykształceniem wyższym, a istotnie mniej osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym.
- Osoby zamieszkałe na wsi istotnie częściej niż wynikałoby to z ich liczebności, deklarowały niewiedzę o przypadkach przemocy wobec kobiet. Osoby mieszkające w miastach (ogółem, bez podziału na wielkość miasta) istotnie częściej deklarowały znajomość sytuacji przemocy wobec kobiet.
- Respondenci z województwa świętokrzyskiego istotnie częściej deklarowali wiedzę o przypadkach przemocy wobec kobiet, niż wynikałoby to z odsetka respondentów zamieszkujących to województwo. Natomiast respondenci z województwa wielkopolskiego istotnie częściej nie mieli kontaktu z przypadkami przemocy wobec kobiet, niż wynikałoby to z odsetka respondentów zamieszkujących to województwo.

Pośredni świadkowie przemocy wobec mężczyzn

- Inaczej niż w przypadku przemocy wobec kobiet, mężczyźni istotnie częściej deklarowali znajomość przypadków przemocy wobec mężczyzn (58,3% do 41,7%). Nieco inaczej niż w przypadku przemocy wobec kobiet, w grupie pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn istotnie nadreprezentowane były osoby w wieku 18 – 29 lat. Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec kobiet, osoby w wieku 60 i więcej lat istotnie rzadziej niż wskazywałyby na to liczebność tej grupy wiekowej, deklarowały znajomość sytuacji przemocy wobec mężczyzn.
- Podobnie jak w przypadku przemocy wobec kobiet, osoby z wyższym wykształceniem istotnie częściej, niż wynikałoby to z liczebności grupy wykształcenia, deklarowały wiedzę o przypadkach przemocy wobec mężczyzn, podczas gdy osoby z wykształceniem podstawowym istotnie częściej deklarowały brak tej wiedzy. Osoby z wykształceniem wyższym i średnim łącznie stanowiły ok. 70% osób mających wiedzę o przypadkach przemocy wobec mężczyzn.
- Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec kobiet, osoby zamieszkałe na wsi istotnie częściej niż wynikałoby to z ich liczebności nie zetknęły się z przypadkami przemocy wobec mężczyzn. Osoby mieszkające w miastach (ogółem, bez podziału na wielkość miasta) istotnie częściej deklarowały wiedzę na ten temat.

Pośredni świadkowie przemocy wobec dzieci

- W grupie pośrednich świadków przemocy kobiety i mężczyźni są równolicznie reprezentowani (różnice nie są istotne statystycznie). Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec mężczyzn, w grupie pośrednich świadków przemocy wobec dzieci istotnie nadreprezentowane były osoby w wieku 18 – 29. Drugą istotnie nadreprezentowaną grupą były osoby w wieku 29 – 39. Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn, osoby w wieku 60 i więcej lat

istotnie rzadziej niż wskazywałyby na to liczebność tej grupy wiekowej, deklarowały znajomość sytuacji przemocy wobec mężczyzn.

- Osoby z wyższym wykształceniem istotnie częściej niż inne zauważały przemoc wobec dzieci, podczas gdy osoby z wykształceniem podstawowym istotnie rzadziej zetknęły się z tym problemem. Podobne wyniki zaobserwowano w przypadku przemocy wobec kobiet i mężczyzn. Zaobserwowano liniową zależność: im wyższe wykształcenie tym osoby częściej deklarowały wiedzę o przypadkach przemocy a rzadziej nie miały takiej wiedzy.
- Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec dorosłych, osoby zamieszkałe na wsi istotnie częściej niż wynikałoby to z ich odsetka w próbie, nie zetknęły się z problemem przemocy wobec dzieci. Osoby mieszkające w miastach stosunkowo częściej deklarowały wiedzę na ten temat. Istotnie statystycznie okazały się wyniki dla miast 20 – 100 tysięcznych oraz 100 – 500 tysięcznych.
- Osoby zamieszkujące województwo zachodniopomorskie istotnie częściej deklarowały wiedzę o przypadkach przemocy wobec dzieci. Natomiast osoby z województwa łódzkiego istotnie rzadziej wiedziały o przypadkach przemocy wobec dzieci w ich otoczeniu.

Pośredni świadkowie przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych

- W grupie pośrednich świadków przemocy kobiety i mężczyźni są równolicznie reprezentowani (różnice nie są istotne statystycznie). Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec mężczyzn i dzieci, w grupie pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych istotnie więcej było osób w wieku 18 – 29, niż wynikałoby to z liczebności tej grupy wiekowej. Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn oraz dzieci, w grupie pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych, osoby wieku 60 lat lub więcej były istotnie niedoreprezentowane.
- Podobnie, jak w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn oraz dzieci, osoby z wyższym wykształceniem stosunkowo częściej niż wynikałoby to z liczebności grupy wykształcenia, zauważają w swoim otoczeniu przemoc wobec starszych i niepełnosprawnych, podczas gdy osoby z wykształceniem podstawowym istotnie rzadziej zetknęły się z tym problemem. Istotną nadreprezentację osób, które nie były świadkami przemocy, zanotowano w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym.
- Inaczej niż w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn oraz dzieci, w przypadku przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych, mieszkańcy wsi oraz miast reprezentowani byli stosunkowo równomiernie (różnice nie są istotne statystycznie).
- Osoby z województwa wielkopolskiego istotnie częściej niż wynikałoby to z ich odsetka w próbie, nie miały wiedzy o przypadkach przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Przemoc w rodzinie wobec osób dorosłych (perspektywa ofiar, sprawców i bezpośrednich świadków przemocy)

Bycie ofiarą

- W roku 2014, 24,7% respondentów deklaroowało, że w ciągu swojego życia osobiście doświadczyło co najmniej jednej z 4 form przemocy. Jest to istotnie mniej niż w roku 2010 (33,8%). Większość z nich doświadczyła jednej formy przemocy (64%), znacznie mniej badanych było ofiarą dwóch form przemocy (28,2%). Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni przyznawały się do doświadczenia przemocy (odpowiednio 26,8% i 22,3%).
- Respondenci najczęściej deklarowali doświadczenie przemocy psychicznej (17,3%). Istotnie rzadziej wskazywali na przemoc fizyczną (15,8%). Przemoc seksualna i ekonomiczna pojawiały się sporadycznie (odpowiednio 1,5%, 4,3%). Wszystkie te różnice są istotne statystycznie. W przypadku przemocy psychicznej i seksualnej kobiety istotnie częściej niż mężczyźni deklarowały jej doświadczenie. W przypadku przemocy ekonomicznej i fizycznej nie było istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami.

Bycie sprawcą

- Do stosowania przemocy przyznało się 9,3% badanych. Wyniki kobiet i mężczyzn różnią się od siebie (8,7% vs. 10,0% ale różnice nie są istotne statystycznie). Wyniki te są istotnie niższe niż w roku 2010, kiedy 17,4% (18,3% mężczyzn i 16,6% kobiet) badanych deklaroowało bycie sprawcą przemocy. Badani najczęściej deklarowali bycie sprawcą przemocy psychicznej. Wyniki kobiet i mężczyzn były w przypadku każdego rodzaju przemocy nieistotnie różne od siebie.

Bycie bezpośrednim świadkiem

- Spośród badanych osób, 18,6% zadeklaroowało bycie bezpośrednim świadkiem przemocy (w badaniu z roku 2010 było to niemal 25% - istotnie statystycznie więcej).
- Najczęściej respondenci byli świadkami przemocy psychicznej (12,3%). Istotnie mniej wskazań miała przemoc fizyczna (9,2%). Bardzo niewielu respondentów stwierdziło, że było świadkami przemocy ekonomicznej (3,7%). Tak jak w poprzednich przypadkach przemoc seksualna jawi się jako zjawisko marginalne – 0,5% badanych przyznało, że było jej bezpośrednimi świadkami.

Bycie zarówno ofiarą jak i sprawcą

- Tylko 7,2% respondentów przyznało, że było zarówno ofiarą jak i sprawcą któregoś z rodzajów przemocy (istotnie mniej niż w roku 2010, gdy uznało tak 12,1% respondentów). W obydwu badaniach odsetki kobiet i mężczyzn będących zarówno ofiarami i sprawcami przemocy były nieistotnie od siebie różne (w roku 2014 - odpowiednio 7,4% i 6,8%).
- Najczęściej sytuacja bycia zarówno ofiarą jak i sprawcą dotyczyła przemocy psychicznej (4,5%), jednak odsetek jest bardzo mały. Drugim najczęstszym wskazaniem (różnica istotna statystycznie) była przemoc fizyczna (3,5%), następnie przemoc ekonomiczna (0,3%). Nikt z respondentów nie przyznał się do bycia zarówno ofiarą jak i sprawcą przemocy seksualnej. W przypadku przemocy psychicznej i fizycznej kobiety nieistotnie częściej deklarowały bycie zarówno sprawcą jak i ofiarą. W przypadku przemocy ekonomicznej nieistotnie więcej wskazań dali mężczyźni.

Brak doświadczenia przemocy

- Ponad 1/3 wszystkich badanych (33,7%) zadeklarowała całkowity brak kontaktu z jakąkolwiek formą przemocy. W roku 2010 odsetek ten był istotnie mniejszy (27,8%). Mężczyźni istotnie rzadziej niż kobiety nie mieli żadnego kontaktu z przemocą w rodzinie (32,5% do 34,7%). Proporcje te w roku 2010 były bardzo podobne lecz kierunek odwrotny – mężczyźni częściej deklarowali brak bezpośrednich doświadczeń z przemocą (30,0% do 25,9%). Różnice w odpowiedziach kobiet w 2010 i 2014 roku nie są istotne statystycznie a w odpowiedziach mężczyzn są istotne statystycznie.

Charakterystyka bezpośrednich świadków przemocy wobec dorosłych

- W grupie bezpośrednich świadków przemocy stosunkowo najwięcej (biorąc pod uwagę liczebność tej grupy wiekowej) jest osób w wieku 18 – 29 lat. Udział w grupie bezpośrednich świadków (proporcjonalny do liczebności danej grupy wiekowej) maleje wraz z wiekiem i osób w wieku 60 lat lub więcej jest w niej stosunkowo najmniej. Różnice te są istotne statystycznie.
- Wśród bezpośrednich świadków przemocy istotnie niedoreprezentowane są osoby z wykształceniem podstawowym oraz zasadniczym zawodowym, a nadreprezentowane osoby z wykształceniem wyższym. Oznacza to, że stosunkowo częściej (biorąc pod uwagę liczebność danej kategorii wykształcenia) osoby w wykształceniu wyższym są bezpośrednimi świadkami przemocy, a osoby z wykształceniem podstawowym stosunkowo rzadziej.
- Osoby mieszkające na wsi i w małych miastach są istotnie rzadziej (biorąc pod uwagę liczebność danej grupy zamieszkania) bezpośrednimi sprawcami przemocy. Osoby mieszkające w większych miastach istotnie częściej są bezpośrednimi sprawcami przemocy.

Przemoc w rodzinie wobec osób dorosłych

Przemoc w rodzinie wobec osób dorosłych – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia (ofiary, sprawcy, świadkowie)

- Wszystkie grupy bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy wobec osób dorosłych (ofiary, sprawcy, świadkowie) najczęściej deklarowały, że do ostatniego takiego zdarzenia doszło ponad 5 lat temu, choć w przypadku sprawców równie często deklarowali oni, że zdarzenie takie miało miejsce w ciągu ostatniego roku (różnica nieistotna statystycznie). W przypadku ofiar i świadków była to ponad połowa respondentów, w przypadku zaś sprawców nieco ponad jedna trzecia. Sprawcy istotnie rzadziej niż świadkowie i ofiary deklarowali, że ostatnie zdarzenie przemocy z ich udziałem miało miejsce ponad pięć lat temu.
- W odniesieniu do częstotliwości doświadczania przemocy w rodzinie, wszystkie trzy grupy uczestników (ofiary, sprawcy, świadkowie) były dość zgodne. Najczęściej deklarowano, że do przemocy dochodziło kilkakrotnie (odpowiednio 50,9%, 52,4%, 60,0%). Należy jednak zauważyć, że w relacjach sprawców istotnie częściej niż w przypadku świadków pojawiało się stwierdzenie, że do zdarzenia przemocy doszło tylko jednokrotnie i znacznie rzadziej wskazywano na wielokrotne powtarzanie aktów przemocy. Można postawić hipotezę, że powyższe rozbieżności w relacjach z jednej strony ofiar i świadków, z drugiej zaś sprawców, są wynikiem niechęci do przyznawania się przez sprawców do wielokrotnego popełniania aktów przemocy.

- Zarówno ofiary, jak i sprawcy w większości kwestionowali możliwość powtórzenia się zdarzenia przemocy w rodzinie. Niemniej, można było zauważyć istotne różnice odnośnie uznania stopnia prawdopodobieństwa takiego zdarzenia. Ofiary częściej niż sprawcy były przekonane, że taka sytuacja więcej się nie powtórzy (odpowiednio 52,4% i 35,8), natomiast sprawcy istotnie częściej niż ofiary dopuszczali taką możliwość, uznając ją jednak za mało prawdopodobną (42,2% i 27,5%).
- W relacjach ofiar, sprawców i świadków, gospodarstwa domowe, w których dochodziło do przemocy w rodzinie najczęściej znajdowały się na wsi (sprawcy udzielali jej jednak nieznacznie częściej niż odpowiedzi, że w mieście 20-100-tysięcznym). Jednakże, widoczne są istotne różnice pomiędzy wskazaniami ofiar i świadków, a wskazaniami sprawców. Sprawcy istotnie rzadziej niż ofiary i świadkowie wskazywali na wieś, jako miejsce zdarzenia przemocy w rodzinie (odpowiednio 35,0%, 38,0%, 25,7%), a jednocześnie blisko jedna czwarta wszystkich odpowiedzi w tej grupie wskazywała na miasto 20-100 tysięczne. Wyniki badań wskazują na istotną statystycznie zależność między wielkością miejscowości zamieszkania, a częstotliwością doświadczania przemocy – najczęściej ofiary w miastach 20-100 tysięcznych deklarowały, że doświadczają przemocy wiele razy.
- Wszystkie trzy grupy uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie najczęściej określały swoją (swojej rodziny) sytuację materialną w momencie wystąpienia ostatniego aktu przemocy jako „średnią”, „znośną” (45,8% wskazań ofiar, 43,9% sprawców i 47,9% świadków przemocy). W przypadku sprawców odsetek ten nie jest istotnie większy od odsetka osób wskazujących, że sytuacja materialna była „raczej dobra”. Najrzadziej sytuację materialną określano jako złą (odpowiedzi „raczej źle” i „bardzo źle”) – odpowiednio 19,8%, 13,5%, 15,3%. Ponad 40% sprawców przemocy i ponad jedna trzecia ofiar deklarowała dobrą sytuację materialną (odpowiedzi „raczej dobrze”, „bardzo dobrze”). Nie zaobserwowano istotnej statystycznie zależności między częstotliwością doświadczania przemocy przez ofiary, a sytuacją materialną ich gospodarstwa domowego.
- Z relacji ofiar i sprawców wynika, że aktów przemocy najczęściej dopuszczali się osoby z najbliższej rodziny. W obu grupach respondentów ponad połowa (odpowiednio 51,4% i 51,1%) wskazała na przemoc w stosunku do męża/żony bądź partnera/partnerki. Na drugim miejscu sprawcami przemocy byli rodzice (częściej ojcowie niż matki) – 28,8% deklaracji ofiar i 25,4% sprawców. Różnice istotne statystycznie.
- W przypadku przemocy psychicznej i fizycznej, najczęściej przywoływaną przez ofiary okolicznością, która mogła mieć wpływ na zachowanie sprawcy był alkohol. W odniesieniu do przemocy seksualnej i ekonomicznej, ofiary równie często wskazywały na alkohol, jak i na brak szczególnych okoliczności mogących mieć wpływ na zachowanie sprawcy. Z kolei sami sprawcy przemocy psychicznej i fizycznej najczęściej deklarowali, że na ich zachowanie nie miało wpływu nic szczególnego, na drugim miejscu zaś także wskazywali na alkohol (różnice istotne statystycznie). W odniesieniu do przemocy seksualnej i ekonomicznej trudno o formułowanie jednoznacznych wniosków z wypowiedzi sprawców, ze względu na małą liczebność w tej części próby.

Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych i ocena jej skuteczności

- Około trzech czwartych wszystkich uczestników sytuacji przemocy w rodzinie (78,0% dla przemocy seksualnej, 77,5% dla ekonomicznej, 74,7% dla psychicznej, 73,7% dla fizycznej) nigdy nie zwróciło się o pomoc z zewnątrz.
- W przypadku przemocy psychicznej i fizycznej, respondenci, którzy zdecydowali się na skorzystanie z pomocy, najczęściej zwracali się do policji (odpowiednio 13,0% i 18,1%), a także korzystali z pomocy terapeutycznej i psychologicznej (odpowiednio 11,6% i 7,6%). Jedynie niewielki odsetek (5,1% dla przemocy psychicznej, 5,8% dla przemocy fizycznej) respondentów szukał pomocy w instytucjach służb społecznych, takich jak ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, czy ośrodki interwencji kryzysowej. Podobnie wyglądała sytuacja w zakresie korzystania z pomocy kuratorów sądowych i społecznych oraz prokuratury (odpowiednio 4,2% i 4,3%).
- W przypadku przemocy ekonomicznej najczęściej zwracano się o pomoc terapeutyczną i psychologiczną (11,3%) i pomoc policji (10,2%). Stosunkowo wysoki odsetek respondentów wskazał też na pomoc prawną (8,8%), służby społeczne – OPS, PCPR, OIK (7,0%), kuratorów i prokuraturę (6,8%). W tym zestawieniu pojawia się również szkoła lub inna placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego (5,7%). Różnice te nie są jednak istotne statystycznie.
- Dla większości korzystających z pomocy w sytuacji przemocy psychicznej i fizycznej była ona w jakimś stopniu skuteczna. Badanie nie wykazało istotnej statystycznie różnicy pomiędzy wskazaniami na częściową i pełną skuteczność pomocy. Niemniej, w przypadku obu form przemocy znaczący był odsetek osób postrzegających udzieloną pomoc jako całkowicie nieskuteczną. W odniesieniu do przemocy seksualnej i ekonomicznej trudno o formułowanie jednoznacznych wniosków ze względu na bardzo małą liczebność w tej części próby.

Charakterystyka ofiar przemocy wobec osób dorosłych – relacja ofiar

- Badanie wykazało, że relacje uczestników zdarzenia przemocy w odniesieniu do charakterystyki ofiary różnią się znacząco. Poniższa analiza opiera się przede wszystkim na deklaracjach ofiar¹.
- Zgodnie z deklaracjami ofiar i świadków, przemoc najczęściej stosowana była wobec kobiet (odpowiednio 67,3% i 59,9%) i jest to wniosek istotny statystycznie. Zaskakująca jest w tym kontekście odpowiedź sprawców, którzy wskazywali przede wszystkim na mężczyzn jako ofiary przemocy (66,7%). Wyniki wskazują także na istotną statystycznie korelację dodatnią pomiędzy płcią a częstotliwością doświadczania przemocy wśród ofiar – kobiety w większym stopniu narażone były na wielokrotne akty przemocy.
- W relacjach ofiar najczęściej przemoc dotykała osoby młode. Przeważały wskazania dla wieku 18-29 lat (35,4%) i 30-39 lat (23,2%). Najrzadziej wskazywano na osoby najstarsze (powyżej 60. roku życia – 5,4%) i najmłodsze (poniżej 18 r. ż. – 7,1%). Warto zauważyć, że w deklaracjach świadków na grupę najstarszą wskazywano istotnie częściej (15,1%). Można przypuszczać, że wśród najstarszych respondentów dużo niższa była gotowość do przyznawania się do bycia ofiarą przemocy. Badanie potwierdziło również istnienie zależności wskazującej, że wraz ze wzrostem wieku osób doświadczających przemocy, rośnie częstotliwość doświadczania przemocy.

¹ W treści raportu szczegółowo omówiono różnice w charakterystykach ofiar przedstawiane przez poszczególnych uczestników zdarzenia przemocy.

- Ofiary najczęściej deklarowały posiadanie wykształcenia średniego (35,1%) i wyższego (31,0%) w czasie, gdy doszło do aktu przemocy. Istotnie mniejszy odsetek wskazywał na niższe poziomy wykształcenia – podstawowe/gimnazjalne (10,7%) i zasadnicze zawodowe (12,3%). W deklaracjach świadków istotnie rzadziej wskazywano na wyższe wykształcenie ofiary (17,1%).
- Wśród ofiar przeważały osoby pozostające w związku małżeńskim – potwierdzały to zgodnie relacje ofiar, sprawców i świadków zdarzenia przemocy (odpowiednio 52,3%, 64,5%, 66,0%), niemniej same ofiary istotnie rzadziej niż świadkowie wskazywały na taki stan cywilny. W drugiej kolejności, zarówno ofiary, sprawcy, jak i świadkowie charakteryzowali ofiary jako pannę bądź kawalera (36,1%, 22,7%, 20,3%).
- W zgodnej relacji zarówno ofiar, sprawców, jak świadków przemocy w rodzinie, osoby niepełnosprawne stanowiły wśród ofiar przemocy jedynie niewielki odsetek – odpowiednio 5,4%, 2,7%, 5,7%.
- Wyniki badania wskazują na silną zależność pomiędzy byciem ofiarą, bądź świadkiem przemocy w dzieciństwie a byciem ofiarą przemocy w życiu dorosłym. Aż 71,3% ofiar i 75,7% świadków przemocy w dzieciństwie doświadczało także przemocy w rodzinie w życiu dorosłym.

Charakterystyka sprawców przemocy wobec osób dorosłych – relacja ofiar

- Badanie wykazało, że relacje uczestników zdarzenia przemocy w odniesieniu do charakterystyki sprawcy różnią się znacząco. Poniższa analiza opiera się przede wszystkim na deklaracjach ofiar².
- Według relacji ofiar i świadków, sprawcami przemocy w rodzinie najczęściej byli mężczyźni (odpowiednio 76,4% i 75,8%). Odmienne były charakterystyki samych sprawców, wśród których nie można wskazać na istotną statystycznie różnicę pomiędzy płciami odnośnie bycia sprawcą przemocy. Być może taki układ wskazań związany jest z różnicami pomiędzy płciami w uznawaniu poszczególnych zachowań za przemocowe i z różnym stopniem skłonności do przyznawania się do nich. Jednocześnie, biorąc pod uwagę relacje ofiar, nie odnotowano istotnych statystycznie zależności dotyczących częstotliwości stosowania przemocy w zależności od płci sprawcy.
- Ponad połowa ofiar (56,8%) zadeklarowała, że sprawca przemocy był w wieku 30-49 lat. W relacjach ofiar, przemocy istotnie najrzadziej dopuszczały się osoby najmłodsze (w przedziale 18 lat i poniżej – 1,2%; 18-29 lat – 10,5%) i najstarsze (w wieku 60 lat i powyżej – 11,9%). Deklaracje ofiar wskazują na istotną statystycznie zależność – starsi sprawcy przemocy dopuszczali się aktów przemocy z większą częstotliwością.
- Relacje ofiar i świadków były w dużym stopniu zgodne gdy mówiono o wykształceniu sprawców. W obu grupach najczęściej wskazywano na wykształcenie zasadnicze zawodowe lub średnie (ofiary – 24,4% i 36,7%; świadkowie – 29,4% i 32,6%). Z kolei sprawcy istotnie częściej wykazywali wykształcenie wyższe w momencie ostatniego zdarzenia przemocy (40,2% wobec 20,5% - ofiary, 15,2% - świadkowie). Opierając się na relacjach ofiar nie zaobserwowano istotnej statystycznie zależności pomiędzy wykształceniem sprawcy a częstotliwością stosowania przez niego przemocy.
- Zgodnie z relacją ofiar, blisko trzy czwarte wszystkich sprawców (72,2%) wykonywało pracę odpłatną, 11,9% było na emeryturze lub rencie, 9,9% było bezrobotnych, a tylko 2,5% uczyło się.

² W treści raportu szczegółowo omówiono różnice w charakterystykach sprawcy przedstawiane przez poszczególnych uczestników zdarzenia przemocy.

Porównywalnie układały się odpowiedzi świadków przemocy (odpowiednio 64,3%, 17,5%, 12,0%, 2,6%). Deklaracje sprawców były jednak diametralnie różne, przy najwyższych wskazaniach na bycie osobą bezrobotną i aktywnie poszukującą pracy (36,9%), oraz bycie osobą uczącą się (33,5%). Opierając się na relacjach ofiar nie zaobserwowano istotnej statystycznie zależności pomiędzy sytuacją zawodową sprawcy a częstotliwością stosowania przez niego przemocy.

- W zgodnej relacji ofiar i świadków, około 80% wszystkich sprawców przemocy pozostawało w związku małżeńskim, a jedynie około 10% było panną lub kawalerem. Natomiast w deklaracjach sprawców, odsetek panien i kawalerów oraz osób pozostających w związku małżeńskim nie różnił się istotnie statystycznie; ogółem wyniósł ponad 90%.
- Badanie wykazało silną pozytywną zależność pomiędzy byciem ofiarą lub świadkiem przemocy w rodzinie w dzieciństwie a stosowaniem przemocy w rodzinie w życiu dorosłym. Ponad trzy czwarte (75,9%) sprawców przemocy w życiu dorosłym stanowiły osoby, doświadczające jako ofiary przemocy w dzieciństwie; podobny wskaźnik dotyczył świadków przemocy w dzieciństwie wśród sprawców przemocy w życiu dorosłym (79,8%).

Charakterystyka bezpośrednich świadków przemocy wobec dorosłych

- Nie stwierdzono istotnej statystycznie różnicy między płciami odnośnie bycia bezpośrednim świadkiem przemocy wobec osób dorosłych.
- W grupie bezpośrednich świadków przemocy istotnie nadreprezentowane (biorąc pod uwagę liczebność tej grupy wiekowej) są osoby w wieku 18 – 29 lat, 30-39 lat oraz 40-49 lat. Udział w grupie bezpośrednich świadków maleje wraz z wiekiem i osób w wieku 60 lat lub więcej jest w niej stosunkowo najmniej.
- Wśród bezpośrednich świadków przemocy istotnie niedoreprezentowane są osoby z wykształceniem podstawowym a nadreprezentowane osoby z wykształceniem wyższym. Oznacza to, że stosunkowo częściej (biorąc pod uwagę liczebność grupy wykształcenia) osoby z wykształceniem wyższym są bezpośrednimi świadkami przemocy a osoby z wykształceniem podstawowym stosunkowo rzadziej.
- Osoby mieszkające na wsi są istotnie rzadziej (biorąc pod uwagę liczebność grupy zamieszkania) bezpośrednimi świadkami przemocy wobec osób dorosłych.

Przemoc w rodzinie wobec dzieci

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci

- Blisko 20% wszystkich respondentów deklarowało doświadczanie w dzieciństwie przynajmniej jednej z form przemocy, co stanowiło niemal dwukrotnie mniej w porównaniu z wynikiem uzyskanym w 2008 r. (38,1%). Różnica ta jest istotna statystycznie. Jednocześnie proporcje kobiet i mężczyzn były wyrównane, co stanowi zmianę w stosunku do badania z 2008 r., gdzie odsetek kobiet doświadczających przemocy w dzieciństwie był niższy od odsetka mężczyzn (odpowiednio 34,0% i 42,6%). Różnice te są istotne statystycznie.
- Wedle deklaracji ofiar przemocy, w dzieciństwie najczęściej miały one do czynienia z przemocą psychiczną i fizyczną (po 13,4%), najrzadziej zaś z przemocą seksualną i zaniedbaniem (odpowiednio 1,1% i 2,4%). W porównaniu do badania z 2008 istotnie zmalały odsetki respondentów deklarujących doświadczanie przemocy psychicznej, fizycznej i zaniedbania. Jednocześnie największe różnice zaobserwowano w przypadku przemocy fizycznej (dwukrotny spadek odsetka wskazań z 27,5% w 2008 do 13,4% w 2014). Kobiety najczęściej doświadczały

w dzieciństwie przemocy psychicznej (14,6%) i fizycznej (12,8%), najrzadziej zaś zaniedbania (2,6%) i przemocy seksualnej (2,8%). Z kolei mężczyźni najczęściej deklarowali bycie w dzieciństwie ofiarą przemocy fizycznej (13,9%) i psychicznej (12,2%), najrzadziej zaś przemocy seksualnej (0,2%) i zaniedbania (2,2%).

- Wśród osób mających dzieci do 18 roku życia, do stosowania przynajmniej jednej z form przemocy wobec dzieci przyznało się w 2014 roku 6,7% ankietowanych. Odsetek sprawców był ponad dwukrotnie niższy niż ten zaobserwowany w badaniu z 2008 roku, gdy do stosowania przemocy wobec dziecka przyznało się 15,5% i jest to różnica istotna statystycznie.
- Wyniki badania wskazują na wyrównany udział kobiet i mężczyzn (różnice nie są istotne statystycznie) wśród sprawców przemocy w rodzinie wobec dzieci, podobnie jak w przypadku badania z 2008 r.
- Z deklaracji respondentów mających dzieci do 18 roku życia wynika, że najczęściej stosowali oni wobec dzieci przemoc psychiczną (4,7%) i fizyczną (3,4%). Do zaniedbania dziecka przyznało się jedynie 0,3% badanych posiadających dzieci. Żaden z rodziców nie potwierdził, że stosował przemoc seksualną wobec własnego dziecka.

Charakterystyka sytuacji oraz bezpośrednich uczestników (ofiary, sprawcy, świadkowie) przemocy w rodzinie wobec dzieci

- W relacjach zarówno sprawców, jak i świadków przemocy w rodzinie wobec dzieci, do ostatniego zdarzenia przemocy najczęściej dochodziło powyżej 5 lat temu (odpowiednio 62,8% i 74,8%). Istotnie rzadziej były zaznaczane kategorie wskazujące, że zdarzenie miało miejsce w ciągu ostatniego roku (sprawcy – 17,7%, świadkowie – 15,7%) oraz między rokiem, a pięcioma latami temu (sprawcy – 19,4%, świadkowie 9,5%).
- Wszyscy uczestnicy zdarzenia przemocy istotnie najczęściej wskazywali, że przemoc w rodzinie wobec dzieci zdarzyła się kilka razy (sprawcy – 73,3%, ofiary – 55,5%, świadkowie – 63,9%). W relacjach ofiar najrzadziej dochodziło do jednokrotnego stosowania przemocy (10,7%). Z kolei sprawcy najrzadziej wskazywali, że wielokrotnie stosowali przemoc wobec dziecka – 6,4% (ofiary – 33,8%, świadkowie – 22,2%).
- Ponad połowa (61,7%) sprawców przemocy w rodzinie wobec dzieci wyraziła pewność, że sytuacja przemocy już się nie powtórzy, a ponad jedna trzecia (34,1%) uznała możliwość powtórzenia przemocy za mało prawdopodobną. Różnica między tymi odsetkami jest istotna statystycznie.
- Według świadków, akty przemocy wobec dzieci istotnie częściej zdarzały się na wsi (40,5%), a w pozostałych miejscach zamieszkania do aktów przemocy dochodziło w wyrównanych proporcjach (od 12,3% do 17,3%). W relacjach sprawców nie wykazano istotnych statystycznie różnic pomiędzy wskazaniami na wieś, miasto 20-100 tys. oraz miasto powyżej 500 tys. mieszkańców.
- Zdecydowana większość gospodarstw domowych, w których dochodziło do przemocy wobec dzieci znajdowała się w stosunkowo dobrej sytuacji materialnej. Zarówno sprawcy, jak i świadkowie najczęściej określali swój (swojej rodziny) status majątkowy w momencie zaistnienia przemocy w rodzinie jako „średni”, „znośny” (43,7%, 47,1%), często pojawiały się również odpowiedzi „raczej dobry” (28,1%, 26,0%) i „raczej zły” (14,7%, 20,7%).

- W relacjach ofiar i świadków przemocy wobec dzieci, sprawcami przemocy najczęściej (istotnie statystycznie) byli rodzice (w obu przypadkach ok. ¾ wskazań). Ponad połowa ofiar i świadków wskazała na ojca (ojczyma) jako sprawcę przemocy.
- Pytani o okoliczności aktu przemocy wobec dzieci, w przypadku przemocy psychicznej sprawcy najczęściej wskazywali na problemy finansowe w rodzinie (15,5%), problemy małżeńskie (11,7%), problemy szkolne i inne problemy rodzinne (po 9,7%) oraz alkohol (8,7%). Bardzo często sprawcy udzielali także odpowiedzi, iż na ich zachowanie nie miało wpływu nic szczególnego (13,6%). Różnice między częstotliwością tych wskazań nie są istotne statystycznie. W odniesieniu do przemocy fizycznej, istotnie najwięcej sprawców (43,3%) wskazywało na brak szczególnych zdarzeń mających wpływ na ich zachowanie.

Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie wobec dzieci i ocena jej skuteczności

- Wyniki badań wskazują, że zdecydowana większość (powyżej 80%) uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci nie korzystała z żadnej form pomocy.
- Wśród korzystających z pomocy, stosunkowo najczęściej korzystano z pomocy policji (przemoc psychiczna, przemoc fizyczna, zaniedbanie), pomocy pracownika socjalnego (przemoc psychiczna, przemoc seksualna, zaniedbanie), kuratora sądowego, społecznego, sądu, prokuratury (przemoc psychiczna, zaniedbanie), pomocy psychologicznej i terapeutycznej (przemoc psychiczna), pomocy grup wsparcia (przemoc seksualna). Nie są to jednak różnice istotne statystycznie.
- Dla większości korzystających z pomocy w sytuacji przemocy psychicznej i fizycznej³ była ona w jakimś stopniu skuteczna.

Charakterystyka ofiar przemocy w dzieciństwie

- Zgodnie z relacjami ofiar i świadków brak jest istotnych statystycznie różnic pomiędzy płcią ofiar przemocy w dzieciństwie. Inaczej w badaniu deklarowali sprawcy, gdzie chłopcy istotnie przeważali jako ofiary nad dziewczynkami (dziewczynki – 37,3%, chłopcy 62,7%).
- Ofiary wskazywały na przedział wieku 10-14 lat, jako okres, w którym najczęściej dochodziło do przemocy (53,6%). Sprawcy z kolei deklarowali, że najwięcej aktów przemocy miało miejsce wobec dzieci w wieku 5-9 lat (37,1%) i 10-14 lat (30,6%). W relacjach świadków nie odnotowano istotnych statystycznie różnic pomiędzy wskazaniami na przedziały wieku 5-9 lat, 10-14 lat i 15-18 lat.
- Istnieje podobieństwo w relacjach sprawców i świadków w sprawie przemocy w rodzinie wobec dzieci niepełnosprawnych. Żaden ze sprawców nie wskazał, że stosował przemoc wobec dzieci niepełnosprawnych. Według świadków, do takich aktów dochodziło niezwykle rzadko (3,1%).

Charakterystyka sprawców przemocy w rodzinie wobec dzieci

- Badanie wykazało, że relacje uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci, w odniesieniu do charakterystyki sprawcy różnią się istotnie.

³ Niskie liczebności w grupie repondentów wypowiadających się odnośnie przemocy seksualnej i zaniedbania nie pozwalają na uprawnione wnioskowanie.

- Według ofiar i świadków przemocy, wśród sprawców przeważali mężczyźni (odpowiednio 68,4% i 65,8%), natomiast w relacjach sprawców przemocy nie odnotowano istotnych statystycznie różnic pomiędzy płciami.
- Według świadków, przemocy wobec dzieci najczęściej dopuszczały się osoby w wieku 40-49 lat (36,6%), oraz w wieku 30-39 lat (29,3%). Także w relacjach sprawców, do przemocy wobec dzieci dochodziło najczęściej w tych dwóch grupach wiekowych. Jednak istotnie częściej wśród osób w wieku 30-39 lat (54,3%) niż w wieku 40-49 lat (28,3%).
- Według sprawców, przemocy wobec dzieci istotnie częściej dopuszczały się osoby z wykształceniem wyższym (49,4%). Odmiennie w swoich relacjach deklarowali świadkowie: osoby z wykształceniem wyższym stanowiły jedynie 13,6% sprawców przemocy wobec dzieci, a w odniesieniu do pozostałych poziomów wykształcenia nie odnotowano istotnych statystycznie różnic pomiędzy wskazaniami.
- Zarówno według sprawców jak i świadków przemocy wobec dzieci, osoby dopuszczające się jej zdecydowanie najczęściej wykonywały pracę odpłatną (odpowiednio 93,1% i 65,6%). Sprawcy przemocy sporadycznie wskazywali inne odpowiedzi. Natomiast z deklaracji świadków przemocy wynika, że po około 10% wszystkich sprawców stanowiły zarówno osoby bezrobotne, jak i będące na emeryturze lub rencie.
- Zarówno w relacjach sprawców, jak i świadków, sprawcami przemocy wobec dzieci istotnie częściej były osoby pozostające w związku małżeńskim (91,1%, 78,7%).
- Wyniki badania wskazują na istotną pozytywną zależność pomiędzy doświadczaniem przemocy w dzieciństwie (bycie ofiarą lub świadkiem), a byciem sprawcą przemocy wobec dzieci w życiu dorosłym. Blisko $\frac{3}{4}$ sprawców przemocy wobec dzieci potwierdziło, że było ofiarą przemocy w dzieciństwie. Z kolei ponad 80% sprawców było świadkami przemocy w dzieciństwie.

Przekonania i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

Pierwszy rozdział raportu opisuje przekonania i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób pełnoletnich. Pytania dotyczące tej części raportu zostały wybrane na podstawie analizy czynnikowej i analiz eksperckich poprzednich badań przeprowadzonych na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Obszerny blok pytań dotyczących stereotypów na temat przemocy wobec osób dorosłych zawierało badanie *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie*⁴, zrealizowane w 2007 roku. O stereotypy dotyczące przemocy wobec dzieci Instytut Badawczy TNS OBOP pytał Polaków w 2008 roku, a uzyskane wyniki prezentuje raport *Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci*⁵. Analizy porównawcze zaprezentowane w prezentowanym rozdziale dotyczą powyższych badań. Na wykresach „*” oznaczono różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały pobrane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej.

Stereotypy dotyczące przemocy wobec dorosłych

W badaniu *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie*, respondenci byli proszeni o powiedzenie, czy zgadzają się, czy też nie zgadzają z przedstawianymi przekonaniami na temat przemocy – odpowiedzi udzielali na skali sześciostopniowej (od „1- w pełni się zgadzam” do „6 - zupełnie się nie zgadzam”), która w celu umożliwienia porównań z badaniem przeprowadzonym w 2007 roku została sprowadzona do skali tak (połączone odpowiedzi 1,2 i 3)-nie (połączone odpowiedzi 4, 5 i 6). W badaniu z 2007 roku respondenci byli pytani o 23 stereotypy. W celu ograniczenia ich liczby w obecnej fali badania, przeprowadzono analizę czynnikową. Na podstawie jej wyników stwierdzono, że można wyróżnić dwa rodzaje stereotypów. Pierwsze z nich dotyczą skłonności respondentów do usprawiedliwiania przemocy, drugie natomiast dotyczą postrzegania przez respondentów pomocy dla osób dotkniętych przemocą. Na tej podstawie liczbę pytań o stereotypy wobec osób dorosłych ograniczono do 10, które najsilniej wpływały na dany czynnik. W wyniku analizy eksperckiej prowadzonej przez doświadczonych specjalistów zajmujących się przemocą w rodzinie, kilka pytań zostało zamienionych. Dodano też jedno pytanie, które nie zostało zadane badanym w 2007 roku.

Usprawiedliwianie przemocy

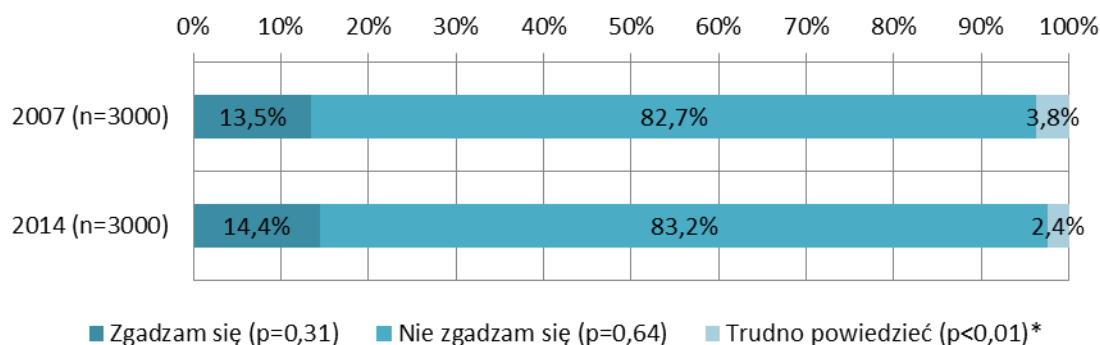
Pierwszy z wyróżnionych wymiarów dotyczy skłonności badanych do usprawiedliwiania przemocy w rodzinie. Składają się na ten wymiar stwierdzenia w różny sposób usprawiedliwiające stosowanie przemocy w rodzinie, z którymi ankietowani mieli powiedzieć czy się zgadzają, czy nie. Z pierwszym

⁴ *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie. Warszawa, październik, 2007*

⁵ *Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci. Warszawa, lipiec, 2008.*

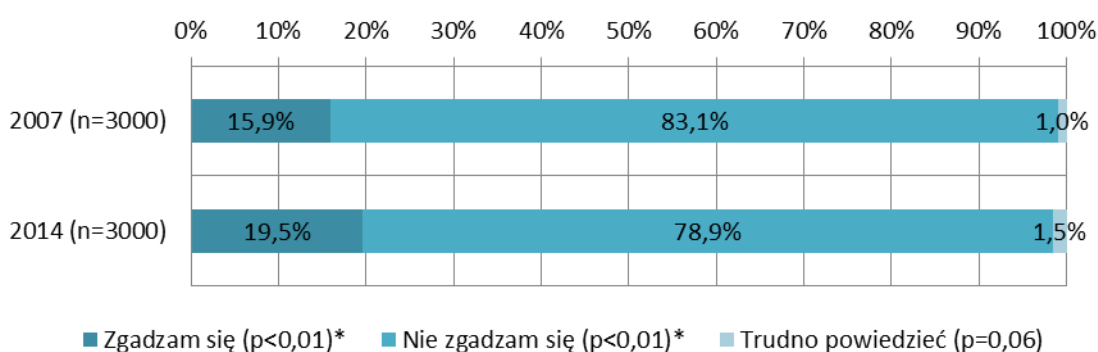
stwierdzeniem mówiącym wprost o tym, że w *niektórych sytuacjach przemoc w rodzinie jest usprawiedliwiona*, zgodziło się w 2014 roku 14,4% respondentów. Jest to wynik zbliżony (nieistotnie różny) do stwierdzonego przed siedmiu laty. Zdecydowana większość respondentów (83,2%) uważa, że nie istnieją okoliczności mogące usprawiedliwiać przemoc w rodzinie.

Wykres 1 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie”

Warte dokładniejszej analizy jest jednak to, co badani uważają za przemoc - a właściwie, czego za przemoc nie uważają. Nieznacznie, choć istotnie statystycznie w porównaniu do badania z 2007 roku wzrósł odsetek osób zgadzających się ze stwierdzeniem, że *o przemoc można mówić tylko wtedy, gdy widoczne są ślady na ciele ofiary np. siniaki, rany itp.* W 2014 roku z takim stwierdzeniem zgodziło się 19,5% badanych, w 2007 roku istotnie mniej - 15,9%. Wynik taki może niepokoić, gdyż wskazuje, że niemal co piąta osoba nie dostrzega problemu przemocy psychicznej czy ekonomicznej, a nawet łagodniejszych przejawów przemocy fizycznej.

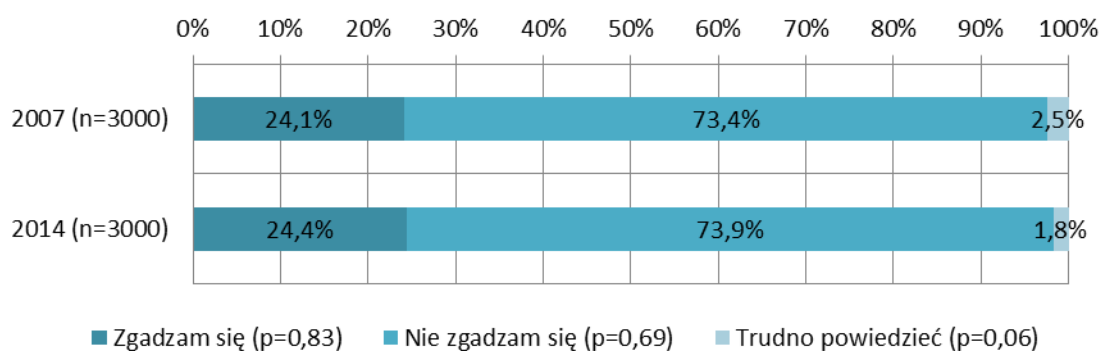
Wykres 2 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „O przemoc można mówić tylko wtedy, gdy widoczne są ślady na ciele ofiary np. siniaki, rany itp.”

Pewnym potwierdzeniem takiej diagnozy są rozkłady odpowiedzi osób zgadzających się i nie zgadzających ze stwierdzeniem, że *obrażanie partnera, wyzwiska, to normalna rzecz, podczas sporu między małżonkami*. Z takim stwierdzeniem, zarówno w 2007 i 2014 roku, zgodziło się niemal 25% ankietowanych (różnica nieistotna statystycznie). Wskazuje to, że niemal, co czwarty badany uważa za normalne, stosowanie pewnych przejawów przemocy psychicznej w rodzinie. Rzuca to pewien cień

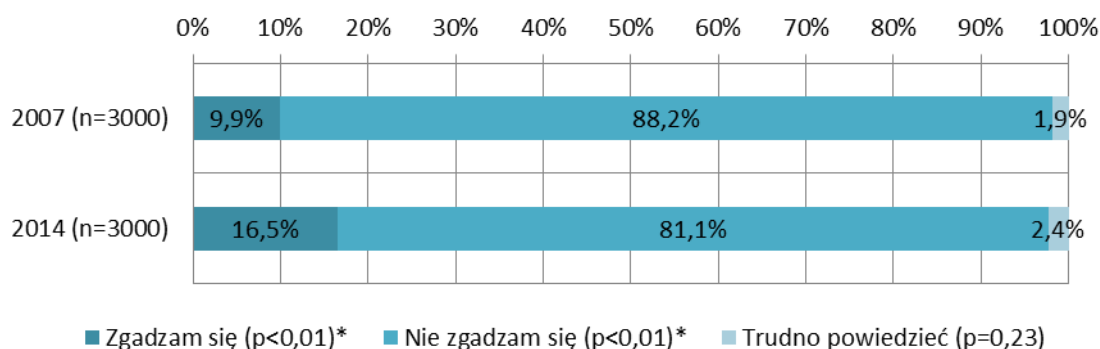
na wyniki dotyczące zgadzania się ze stwierdzeniem, że żadna sytuacja nie usprawiedliwia przemocy w rodzinie. Odpowiedzi na dwa powyższe pytania pokazują, że respondenci dość często bagatelizują inne przejawy przemocy, niż ostra forma przemocy fizycznej.

Wykres 3 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Obrażanie partnera, wyzwiska, to normalna rzecz, podczas sporu między małżonkami”

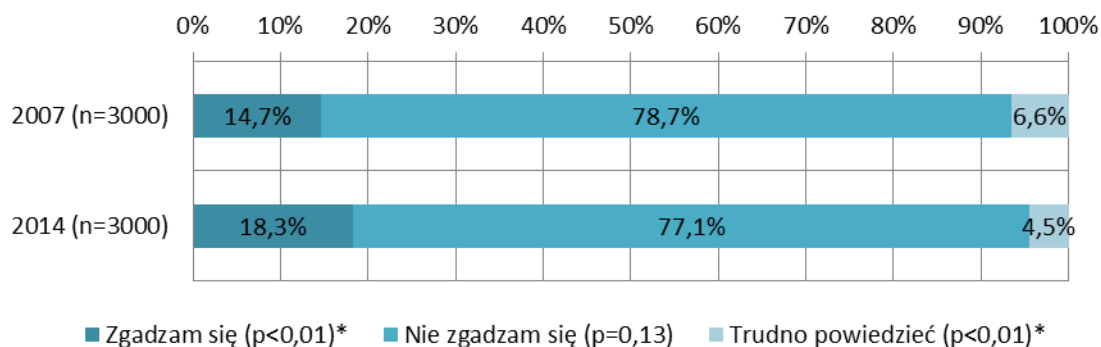

Wniosek, że część Polaków pod pojęciem „przemocy”, ma na myśli jedynie stosunkowo ostre przejawy przemocy fizycznej, potwierdzają również wyniki odpowiedzi na pytania dotyczące przemocy seksualnej. W 2014 roku ze stwierdzeniem, że *w sprawach seksu żona zawsze powinna zgadzać się na to co chce mąż*, zgodziło się 16,5% badanych. Jest to wynik istotnie wyższy od odnotowanego w badaniu z 2007 roku, w którym z powyższym stwierdzeniem zgodziło się niespełna 10% ankietowanych. Również ze stwierdzeniem, że *gwałt w małżeństwie nie istnieje* zgodziło się kilkanaście procent badanych (w roku 2007 – 14,7%, w roku 2014 – 18,3% - różnica jest istotna statystycznie). Wyniki te wskazują, że dla niemałej grupy osób coś takiego jak przemoc seksualna w małżeństwie w ogóle nie może wystąpić – w sprawach seksu, to żona powinna się dostosować do oczekiwań męża, a gdy jest inaczej, to nie należy go winić za stosowanie przemocy. Takie przekonania mogą być szczególnie niepokojące, gdyż wskazują, że wina za wystąpienie przemocy seksualnej leży po stronie żony-ofiary. Zgoda części osób ze stwierdzeniem, że gwałt w małżeństwie nie istnieje, wskazuje jak daleko posunięta jest ich skłonność do usprawiedliwienia przemocy seksualnej wśród małżonków, skoro kwestionują możliwość wystąpienia tak poważnego przestępstwa.

Wykres 4 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „W sprawach seksu żona zawsze powinna zgadzać się na to co chce mąż”

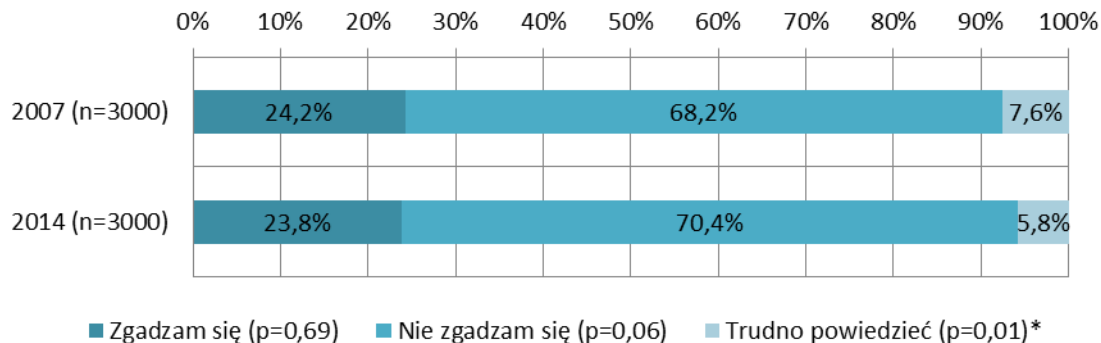

Wykres 5 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Gwałt w małżeństwie nie istnieje”

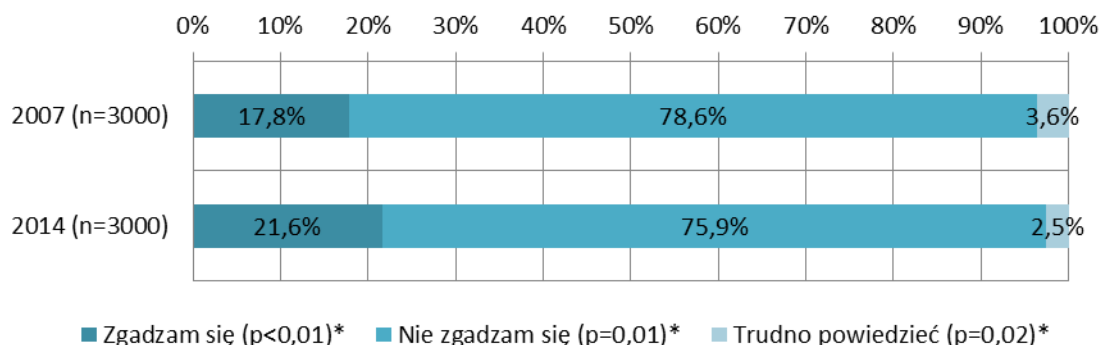
Usprawiedliwianie przemocy – poza nieuznawaniem pewnych jej przejawów za przemoc – może mieć jeszcze inny charakter. W badaniu z 2014 roku, 23,8% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że *Sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera, który nie będzie go prowokować*. Takie przekonanie wprost przerzuca część odpowiedzialności za stosowanie przemocy na ofiarę. Podobnie jak w przypadku pytań dotyczących przemocy seksualnej, wskazuje, że gdyby ofiara przemocy zgadzała się na to, co chce sprawca i zachowywała „właściwie”, to do przemocy w ogóle by nie dochodziło.

Wykres 6 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera, który nie będzie go prowokować”

Co piąty ankietowany (21,6%) w badaniu z 2014 roku zgodził się ze stwierdzeniem, że *obsesyjna zazdrość, to przejaw miłości wobec partnera*. Jest to istotnie wyższy odsetek niż w badaniu z 2007 roku, w którym z takim przekonaniem zgodziło się 17,8% ankietowanych. Przypisywanie sprawcy przemocy szlachetnych pobudek, również świadczy o skłonności do usprawiedliwiania przemocy.

Wykres 7 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Obsesyjna zazdrość, to przejaw miłości wobec partnera”

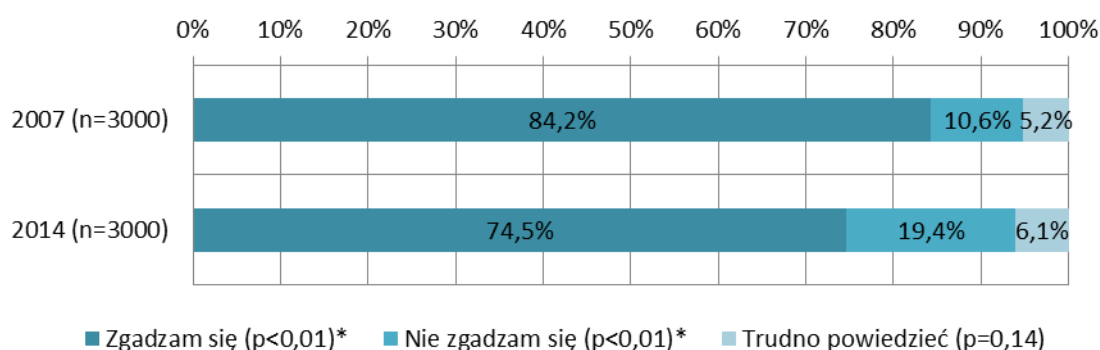
Choć wyniki dotyczące skłonności do usprawiedliwiania przemocy w rodzinie oszacowane na podstawie zgadzania się respondentów ze stwierdzeniem: *Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie*, wskazują na dość niską skłonność Polaków do usprawiedliwiania przemocy (83,2% respondentów stwierdziło, że żadne okoliczności nie usprawiedliwiają przemocy), to jednak dalsze analizy zaburzają ten optymistyczny obraz. Na podstawie wypowiedzi respondentów w kwestii zgadzania się bądź niezgadzania się z innymi przekonaniem zaprezentowanymi w trakcie badania, można stwierdzić, że część respondentów uważa za przemoc jedynie dość ostre przejawy przemocy fizycznej. Część badanych jest też gotowa przenieść część odpowiedzialności za sytuację przemocy ze sprawcy, na ofiarę. Jest to szczególnie widoczne w odpowiedziach na pytania dotyczące przemocy seksualnej. Istotne może też być, że część respondentów przypisuje sprawcom przemocy szlachetne motywy - 21,6% ankietowanych zgodziło się, że obsesyjna zazdrość, to przejaw miłości wobec partnera. W kontekście innych pytań dotyczących przemocy, sformułowanie „obsesyjna zazdrość” wskazywało na stosowanie przemocy psychicznej, dla której usprawiedliwieniem miała być miłość do partnera.

Na podstawie powyższych analiz, można stwierdzić, że znaczna część Polaków o przemoc myśli w sposób stereotypowy. Wydaje się, że wielu badanych nie zalicza przemocy psychicznej, ekonomicznej czy seksualnej w rodzinie do kategorii przemocy. Znaczny odsetek bagatelizuje też łagodniejsze przejawy przemocy fizycznej. Można się spodziewać, że ankietowani odpowiadając na bezpośrednie pytanie dotyczące okoliczności mogących usprawiedliwiać przemoc, myśleli głównie o różnych formach przemocy fizycznej – gdyby ich uwagę skierować przy tym pytaniu na przemoc psychiczną, można podejrzewać, że skłonność do usprawiedliwiania przemocy byłaby wyższa. O skłonności do usprawiedliwiania przemocy przez część osób, może świadczyć dość częste zgadzanie się respondentów z przekonaniem przerzucającymi odpowiedzialność za przemoc na ofiarę oraz przypisującymi sprawcy przemocy szlachetne motywy działań.

Opinie na temat wsparcia dla ofiar przemocy

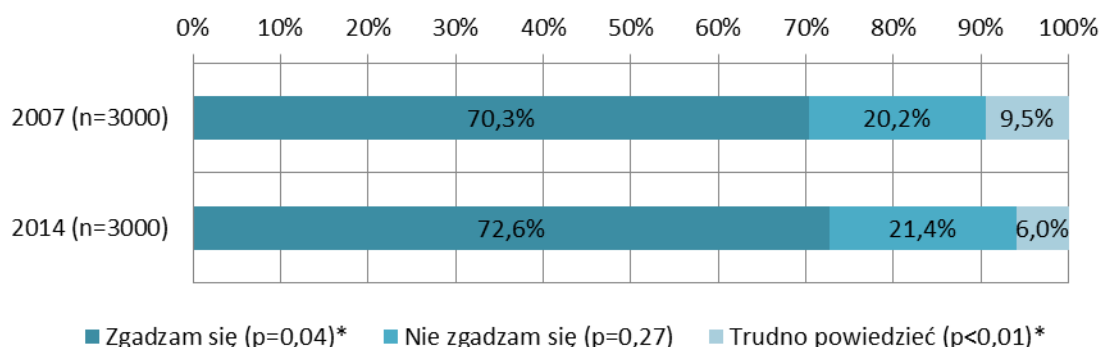
Drugi z analizowanych obszarów dotyczy przekonań badanych dotyczących ofiar przemocy i wsparcia, jakie jest im udzielane. Ze stwierdzeniem, że *wiele rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie nie otrzymuje potrzebnej im pomocy*. Zgodziło się z nim 74,5% ankietowanych w 2014 roku, czyli istotnie mniej niż w roku 2007, kiedy to 84,2% respondentów zgodziło się z taką opinią. Opinia ta z jednej strony świadczy o tym, jak badani postrzegają rzeczywistość – na ile uważają za odpowiednią pomoc, którą obecnie otrzymują rodziny dotknięte przemocą. Taka interpretacja skłania do optymistycznego wniosku, że od 2007 roku sytuacja mogła ulec poprawie. Z drugiej strony, fakt, że respondenci rzadziej zgadzają się z twierdzeniem, że wiele rodzin nie otrzymuje potrzebnej im pomocy, może świadczyć o niższej chęci respondentów do pomocy takim osobom – mogą częściej stwierdzać, że nawet w ich ocenie niewielka pomoc, jaką takie rodziny otrzymują jest już wystarczająca.

Wykres 8 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Wiele rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie nie otrzymuje potrzebnej im pomocy”

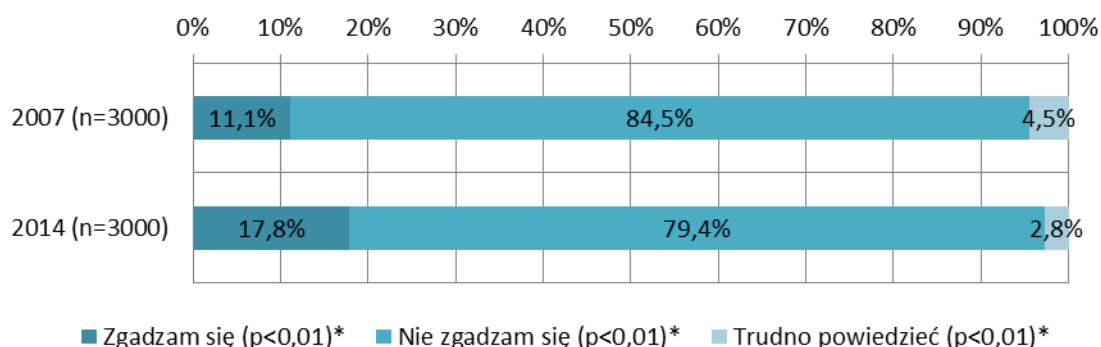
Podobnie można interpretować opinie na temat drugiego stwierdzenia, o które zapytano respondentów. Odczytując wyniki wprost, można stwierdzić, że w porównaniu do roku 2007, obecnie Polacy oceniają, że prawo gorzej chroni ofiary przemocy. Jednak odpowiedzi na to pytanie, zależały również od tego, co badani uważali za „niedostateczny stopień ochrony” – część osób może uważać pewne rozwiązania za wystarczające, podczas gdy inne osoby będą oczekiwały jeszcze większej ochrony. W związku z tym, uprawnione wydaje się stosowanie tego pytania, jako wskaźnika oceny chęci badanych, do większej pomocy ofiarom. Interpretując dwa powyższe wykresy w taki sposób, należy dojść do wniosku, że zdecydowana większość Polaków uważa, że ofiarom przemocy należy się znaczne wsparcie – zarówno na poziomie legislacyjnym, jak i instytucjonalnym

Wykres 9 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie”

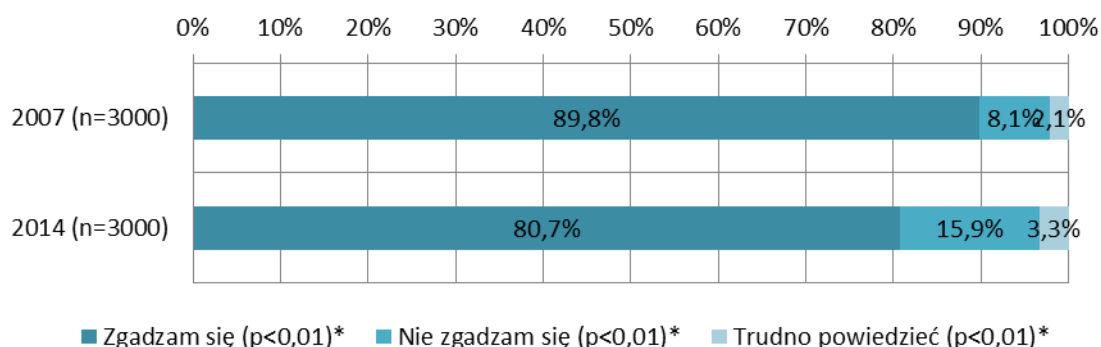
Ankietowanych zapytano również, czy zgadzają się z poglądem, że ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać, bo i tak wrócą do sprawcy. Odsetek osób zgadzających się z tym stereotypem wzrósł istotnie między rokiem 2007, a 2014 z 11,1% do 17,8%. Może to potwierdzać przypuszczenie, że obecnie mniej osób niż przed kilkoma laty, oczekuje zwiększenia pomocy dla ofiar przemocy. W tym przypadku jednak do twierdzenia, że ofiarom nie warto pomagać, nie skłania przekonanie o wystarczającej skuteczności obecnej pomocy (legislacyjnej czy faktycznej), tylko poczucie, że pomoc ofiarom przemocy w rodzinie i tak nie będzie miała charakteru długotrwałego.

Wykres 10 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać - i tak wrócą do sprawcy”

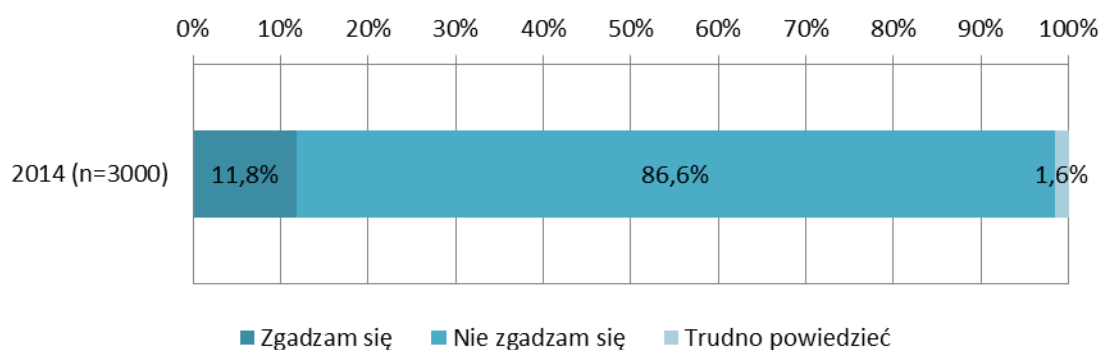
Interesujące są również rozkłady opinii badanych na temat tego, kogo dotyka przemoc w rodzinie. 80,7% respondentów zgodziło się, że zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, a nie tylko środowisk patologicznych i z marginesu społecznego. Jest to wynik niższy o ponad 9 punktów procentowych od stwierdzonego w 2007 roku.

Wykres 11 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, a nie tylko środowisk patologicznych i z marginesu społecznego”

Ponadto, ankietowanym zadano dodatkowe pytanie, którego nie zawierało badanie przeprowadzone w 2007 roku - czy zgadzają się, że zgłoszenie, że ktoś doświadcza przemocy w rodzinie jest donosicielstwem. Z takim stwierdzeniem zgodziło się 11,8% badanych. Choć zdecydowana większość respondentów się z tym zdaniem nie zgodziła, to ponad 10% osób zgadzających się, że zgłoszenie doświadczania przemocy jest donosicielstwem, może poważnie ograniczać kontrolę społeczną dotyczącą problemu, jakim jest przemoc w rodzinie.

Wykres 12 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Zgłoszenie, że ktoś doświadcza przemocy w rodzinie jest donosicielstwem”

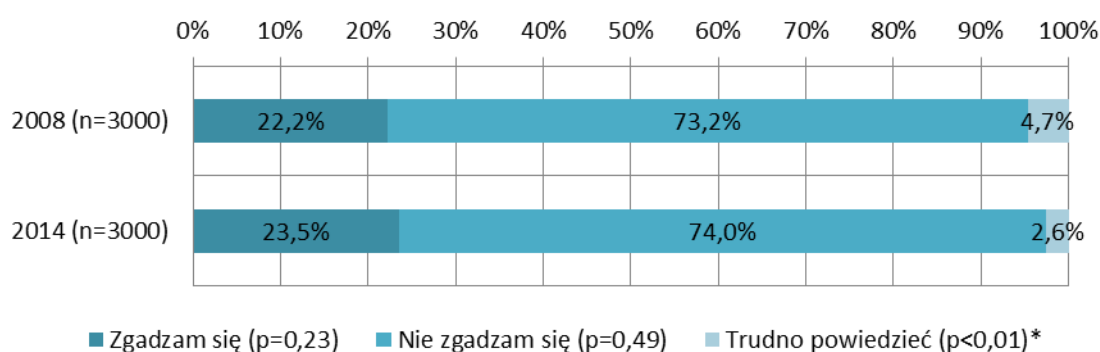
Stereotypy dotyczące przemocy wobec dzieci

W 2008 roku Ministerstwo Pracy i Polityki społecznej zleciło przeprowadzenie badania *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie*. Badani zostali w nim poproszeni o stwierdzenie, czy zgadzają się, czy też nie zgadzają się z przedstawionymi stereotypami i przekonaniem dotyczącymi przemocy w rodzinie wobec dzieci – odpowiedzi udzielali na skali sześciostopniowej (od „1 - w pełni się zgadzam” do „6 - zupełnie się nie zgadzam”), która w celu umożliwienia porównań z badaniem przeprowadzonym w 2007 roku została sprowadzona do skali tak (połączone odpowiedzi 1, 2 i 3) -nie (połączone odpowiedzi 4, 5 i 6). Badani zostali poproszeni o ustosunkowanie się do 10 twierdzeń. Aby ograniczyć liczbę pytań w obecnej fali badania, przeprowadzono analizę czynnikową. Na podstawie jej wyników stwierdzono, że można wyróżnić dwie grupy stereotypów dotyczących przemocy wobec dzieci. Pierwsza z nich dotyczy skłonności respondentów do bagatelizowania przejawów przemocy wobec dzieci, druga natomiast zawiera stwierdzenia legitymizujące przemoc wobec dzieci. Na tej podstawie, liczbę pytań o stereotypy wobec dzieci ograniczono do 6, które najsilniej wpływały na dany czynnik. W wyniku analizy eksperckiej prowadzonej przez doświadczonych specjalistów zajmujących się przemocą w rodzinie, opartej na wynikach statystycznej analizy czynnikowej, kilka pytań zostało zmienionych.

Bagatelizowanie przejawów przemocy wobec dzieci

Pierwszym wyróżnionym czynnikiem była skłonność respondentów do bagatelizowania przemocy wobec dzieci. Na ten wymiar składały się trzy pytania. Pierwsze z nich wprost mówiło, że *przemoc wobec dzieci w rodzinie, to wyolbrzymiony problem – kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu*. Zarówno w 2008 i 2014 roku, zbliżony odsetek osób (statystycznie nieistotnie różny) zgodziło się z tymi stwierdzeniami – odpowiednio 22,2% i 23,5%. Warto zaznaczyć, że mimo wymienienia w pytaniu nie tylko o przemoc psychiczną, ale i fizyczną, niemal co czwarty badany zgodził się z opinią, że takie sytuacje zdarzają się w każdym domu.

Wykres 13 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Przemoc wobec dzieci w rodzinie, to wyolbrzymiony problem – kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu”

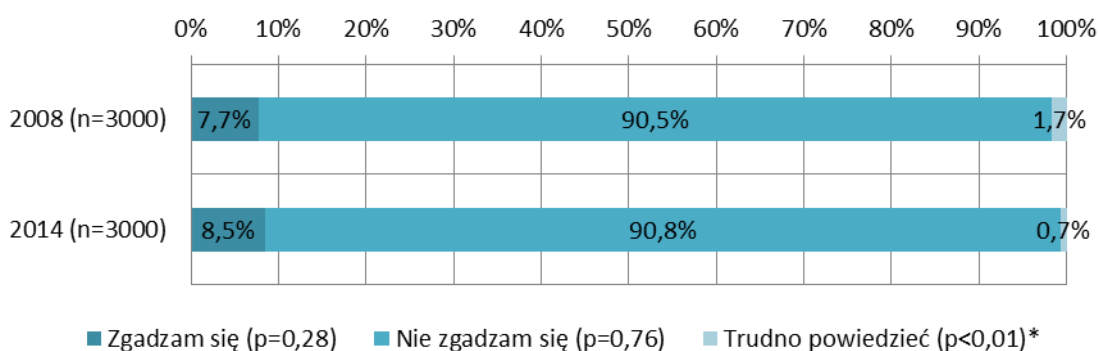

Kolejne pytanie składające się na wymiar bagatelizowania przemocy wobec dzieci, wskazało, że z opinią *obrażanie dziecka, wyzwiska, to normalna rzecz w życiu rodzin*, zgodziło się jedynie 8,5% respondentów w 2014 roku i 7,7% w roku 2008 (różnica nie jest istotna statystycznie). W odróżnieniu od poprzednio opisanego pytania, w którym zapytano czy przejawy przemocy psychicznej i fizycznej

Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – RAPORT Z BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, 2014r.

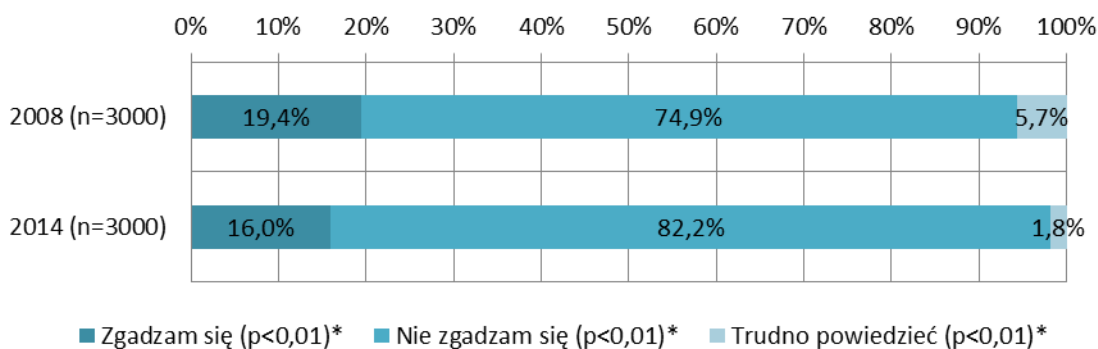
„zdarzają się” w każdej rodzinie, w tym zapytano czy przemoc psychiczna jest czymś „normalnym” w życiu rodzin. Różnica w odsetku osób zgadzających się z jednym i drugim stwierdzeniem wskazuje, że część badanych uważa, że jeśli raz na jakiś czas zdarzy się nawet ostrzejszy przejaw przemocy, to mówienie o przemoc jest przesadą, ale gdy w stwierdzeniu, nawet stosunkowo łagodniejsze przejawy przemocy, zostają opisane jako normalne, to respondentom trudniej się z tym zgodzić. Takie wyniki wskazują, że przynajmniej dla części respondentów, łatwiejsze jest zaakceptowanie sporadycznych przejawów ostrzejszych form przemocy, niż występowania przemocy na co dzień, nawet w łagodniejszej formie..

Wykres 14 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Obrażanie dziecka, wyzwiska, to normalna rzecz w życiu rodzin”

Stosunkowo dużo osób zgodziło się również ze stwierdzeniem, że *pogróżki i zastraszanie dziecka w rodzinie to jeszcze nie przemoc*. W 2014 roku zgodziło się z nim 16% ankietowanych, w 2008 istotnie więcej - 19,4%. Znaczna różnica między odsetkiem odpowiedzi zgadzających się z tym stwierdzeniem, a mówiącym, że obrażanie dziecka i wyzwiska to normalna rzecz w życiu rodzin, może wynikać z tego, że choć część badanych nie uznaje przejawów przemocy psychicznej, za przemoc, to jednak nie uważają ich też za coś normalnego. Wydaje się, że wciąż w wyobrażeniach wielu Polaków, przemoc w rodzinie ogranicza się jedynie do stosunkowo ostrych przejawów przemocy fizycznej, przez co, choć nie uważają przejawów przemocy psychicznej za coś normalnego, trudno jest im je też zaklasyfikować jako przemoc.

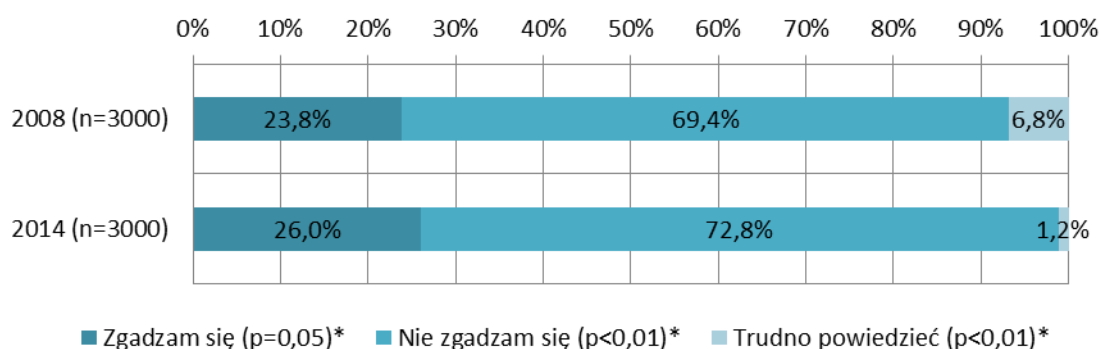
Wykres 15 Odsetek osób zgadzających się i niezgadających się z przekonaniem „Pogróżki i zastraszanie dziecka w rodzinie to jeszcze nie przemoc”

Legitymizacja przemocy wobec dzieci

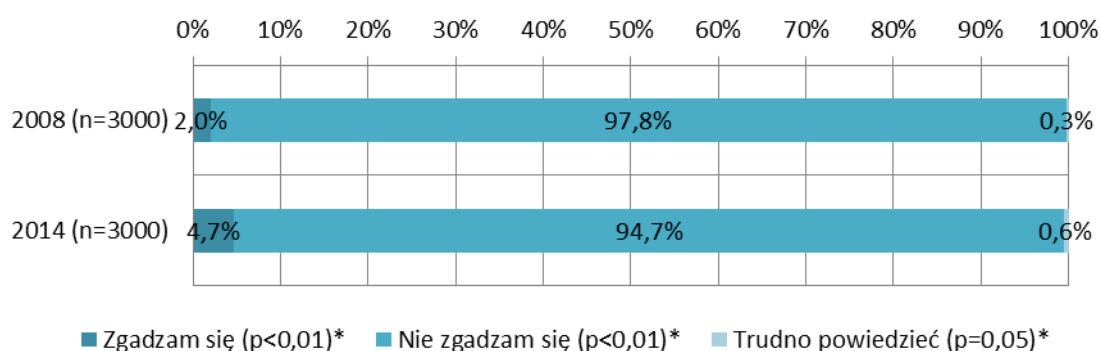
Drugi z analizowanych wymiarów dotyczy przyzwolenia na stosowanie przemocy wobec dzieci. Choć w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, media informowały o prawnym zakazie dawania „klapsa” dzieciom, to jednak nadal istnieje duże przyzwolenie na stosowanie kar fizycznych wobec dzieci. Ze stwierdzeniem, że *rodzice mają prawo ukarać swoje dziecko laniem*, zgodził się co czwarty respondent (26%). Jest to wynik istotnie wyższy niż zaobserwowany w badaniu z 2008 roku.

Wykres 16 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Rodzice mają prawo ukarać swoje dziecko laniem”

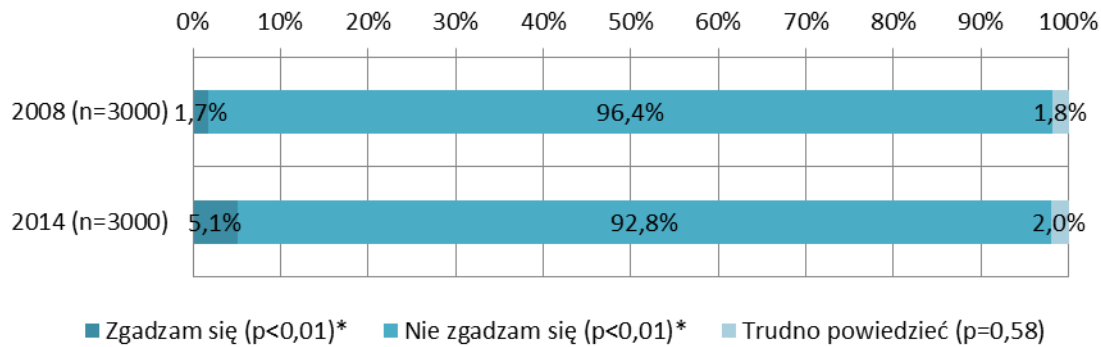
Istotnie niższy odsetek ankietowanych zgodził się ze stwierdzeniem, że *rodzice mają prawo ukarać dziecko pozbawiając je posiłku*. Z taką opinią zgodziło się niespełna 5% respondentów, w poprzedniej fali badania było to jednak jeszcze mniej osób –2% respondentów. Mimo wzrostu, taka forma karania dzieci znajdują akceptację jedynie u marginalnej części badanych.

Wykres 17 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Rodzice mają prawo ukarać dziecko pozbawiając je posiłku”

W badaniu zapytano również o przejawy przemocy seksualnej wobec dzieci. Respondentów proszono o potwierdzenie lub zaprzeczenie, że *najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie, nikomu się nie poskarży*. Ponad 90% z nich powiedziało, że nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Był to jednak i tak istotnie niższy odsetek niż w badaniu przeprowadzonym w 2008 roku, gdzie z takim zdaniem nie zgodziło się ponad 95% badanych.

Wykres 18 Odsetek osób zgadzających się i niezgadzających się z przekonaniem „Najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie, nikomu się nie poskarży”

Zebrane wyniki wskazują, że różny jest poziom legitymizacji dla różnych przejawów przemocy wobec dzieci. Podczas gdy znaczny odsetek badanych akceptuje karę lania dla dziecka, zdecydowanie niższe jest przyzwolenie dla ukarania dziecka przez odmówienie mu posiłku. W przypadku przemocy seksualnej, badani są również niemal zgodni – nie ma dla niego przyzwolenia.

Pośredni świadkowie przemocy – znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dorosłych, dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych.

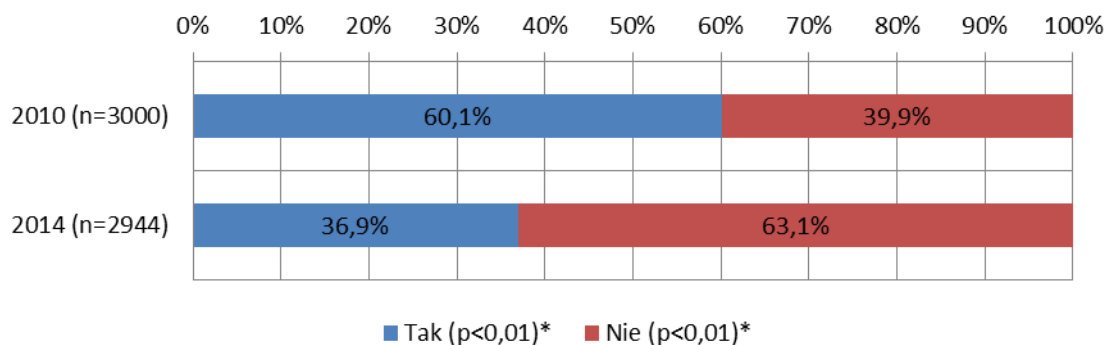
Druga część badania dotyczyła pośredniej znajomości osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Respondenci byli pytani, czy osobiście znają w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy. Pytania te były zróżnicowane ze względu na to, kto był ofiarą przemocy (pełnoletnie kobiety, pełnoletni mężczyźni, dzieci czy osoby starsze lub niepełnosprawne) oraz rodzaj doświadczanej przemocy (psychiczną, fizyczną, seksualną oraz w przypadku osób dorosłych ekonomiczną, a w przypadku dzieci zaniedbania). Taka struktura badania zdeterminowała układ poniższej części raportu. Podrozdziały zostały wyróżnione ze względu na to, wobec kogo skierowana była przemoc – osób dorosłych, dzieci czy osób niepełnosprawnych. W każdym z nich opisany jest odsetek osób będących świadkami różnych form przemocy oraz przedstawiona została ogólna charakterystyka osób będących pośrednimi świadkami przemocy.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób dorosłych

Pierwszy podrozdział tej części raportu dotyczy znajomości rodzin z problemem przemocy wobec osób dorosłych. Jego pierwsza część prezentuje, jaki odsetek ankietowanych było pośrednimi świadkami przemocy wobec osób dorosłych (oddzielnie kobiet i mężczyzn), ogółem oraz w podziale na różne rodzaje przemocy. Wyniki zostały porównane z badaniem *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I⁶*, przeprowadzonym na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej.

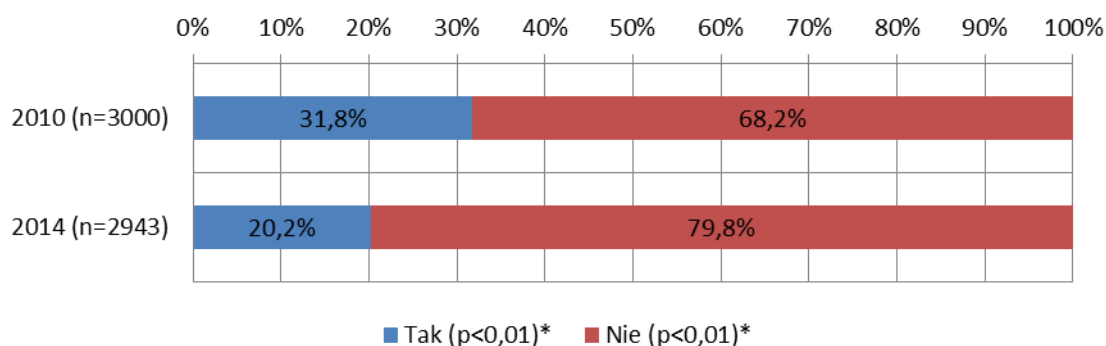
Ogółem

Wykres 19 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i. słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet?”

⁶ Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

Wykres 20 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec mężczyzn?”

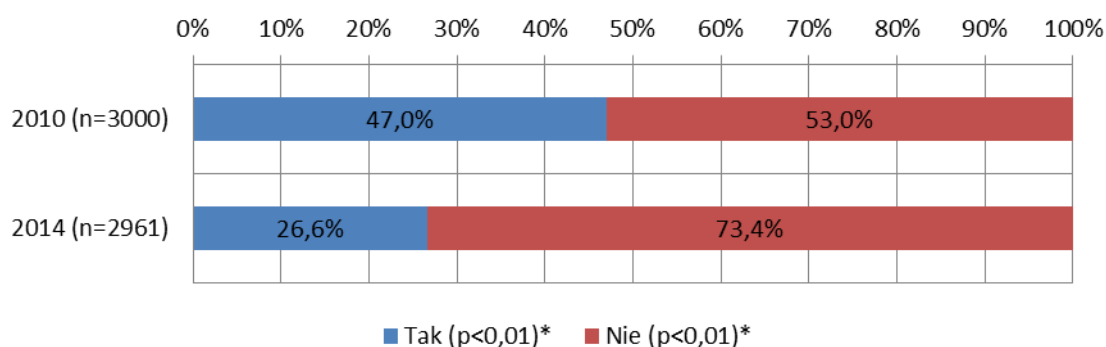

W 2014 roku 36,9% badanych znało w swoim otoczeniu o rodziny, w których dochodziło do różnych form przemocy⁷ wobec kobiet. Jest to istotnie niższy odsetek, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemoc w wobec kobiet z najbliższego otoczenia wiedziała ponad połowa badanych (60,1%).

Inaczej przedstawiają się wyniki dotyczące wiedzy respondentów na temat przemocy w odniesieniu do mężczyzn. W roku 2014 o przemoc w wobec mężczyzn słydało 20,2% badanych. To o ponad 11 punktów procentowych mniej niż 4 lata wcześniej (różnica ta jest istotna statystycznie).

Przemoc psychiczna

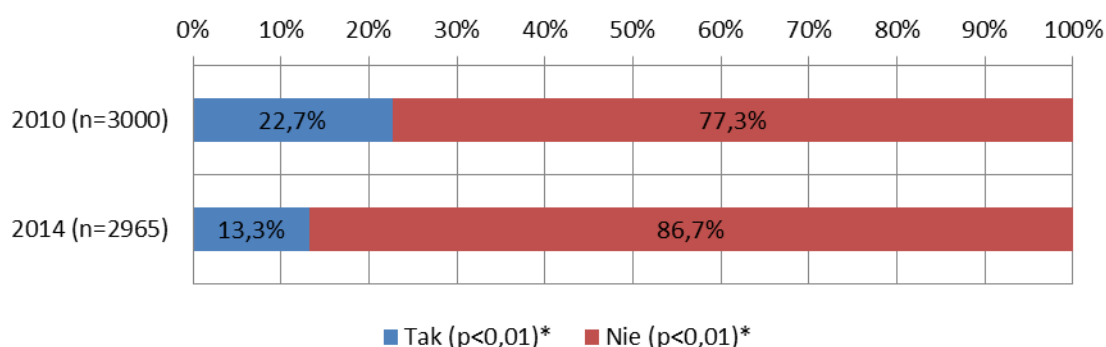
Wykres 21 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy psychicznej wobec kobiet?”

⁷ Ogólna kategoria przemocy, została utworzona przez zsumowanie respondentów, którzy odpowiedzieli, że znali w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie rodziny, w których dochodziło wobec kobiet przynajmniej do jednej z form przemocy – fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej. Analogicznie, pozostałe osoby to takie, które w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie nie słydały o stosowaniu żadnej formy przemocy wobec kobiet.

W 2014 roku 26,6% badanych znało rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodziło do przemocy psychicznej wobec kobiet. Jest to wynik istotnie niższy, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemoc psychiczną wobec kobiet z najbliższego otoczenia wiedziała prawie połowa badanych (47,0%).

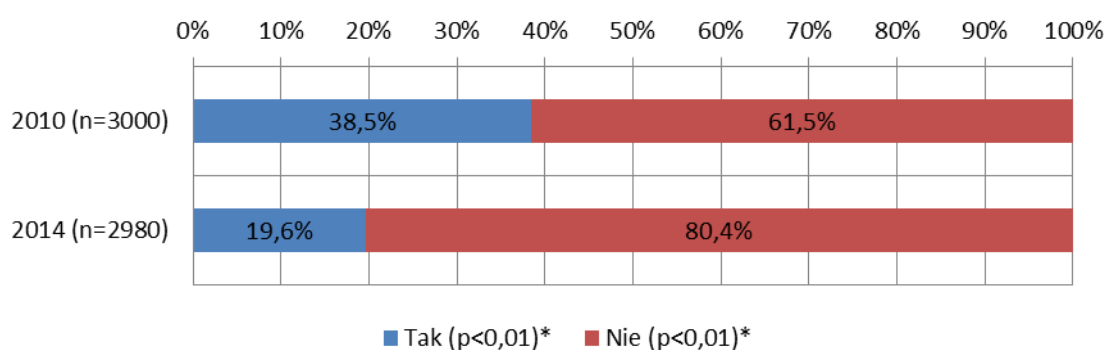
Wykres 22 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy psychicznej wobec mężczyzn?”

Inaczej przedstawiają się wyniki dotyczące wiedzy respondentów na temat rodzinnej przemocy psychicznej w odniesieniu do mężczyzn. Zarówno w 2010 roku, jak i obecnie, znaczna większość badanych nie słydała o występowaniu takiej przemocy, przy czym w ciągu ostatnich 4 lat odsetek badanych posiadających wiedzę na jej temat istotnie zmalał (z 22,7% do 13,3%).

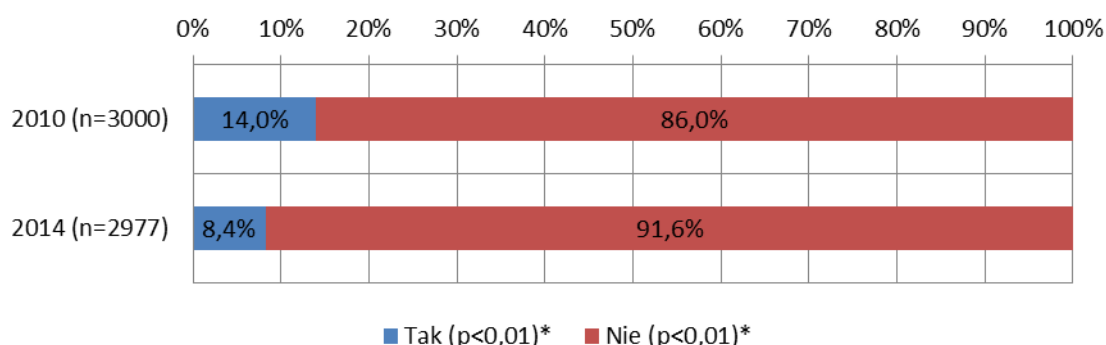
Przemoc fizyczna

Wykres 23 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy fizycznej wobec kobiet?”

W ostatniej fali badania, 19,6% badanych potwierdziło, że zna w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie rodziny, w których dochodzi do przemocy fizycznej wobec kobiet. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemoc fizyczną wobec kobiet z najbliższego otoczenia wiedziało 38,5% badanych.

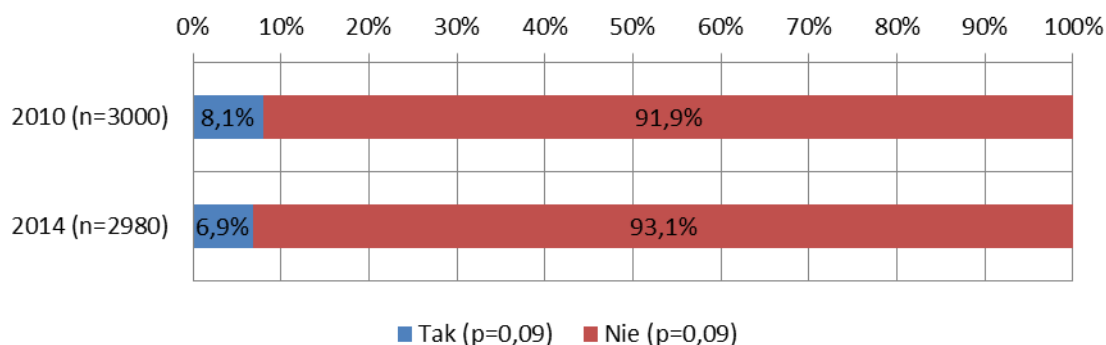
Wykres 24 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy fizycznej wobec mężczyzn?”

Choć odsetek osób znających rodziny z problemem przemocy fizycznej wobec mężczyzn jest istotnie niższy, niż dotyczący przemocy fizycznej wobec kobiet, to zależności przedstawiają się podobnie. Zarówno w 2010 roku, jak i obecnie, znaczna większość badanych nie słydała o występowaniu takiej przemocy, przy czym w ciągu ostatnich 4 lat odsetek badanych posiadających wiedzę na jej temat istotnie zmalął (z 14,0% do 8,4%).

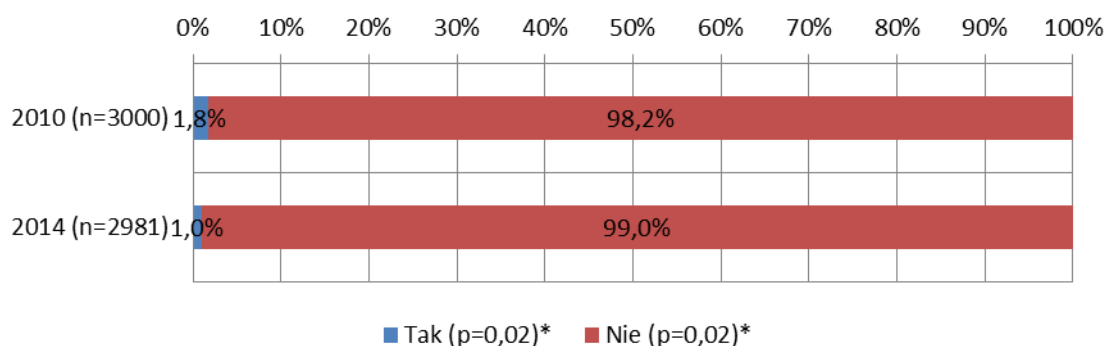
Przemoc seksualna

Wykres 25 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słydał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy seksualnej wobec kobiet?”

W 2014 roku 6,9% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy seksualnej wobec kobiet. Jest to nieistotnie statystycznie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemocy seksualnej wobec kobiet z najbliższego otoczenia wiedziało 8,1% badanych.

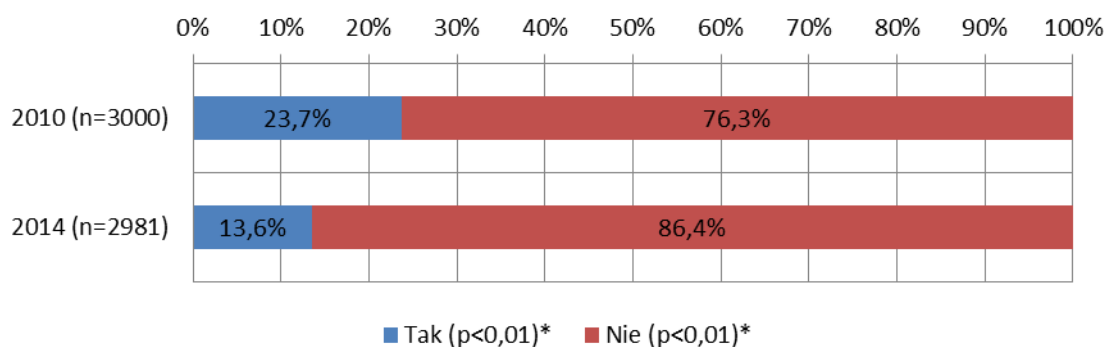
Wykres 26 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyssał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy seksualnej wobec mężczyzn?”

O przemocy seksualnej wobec mężczyzn słyssał jedynie niewielki odsetek badanych. Zarówno w roku 2010 i 2014, ponad 98% badanych nie słyssało o takim przypadku w swoim otoczeniu. Wedle zebranych danych, odsetek osób, które były pośrednimi świadkami przemocy seksualnej wobec mężczyzn, spadł między rokiem 2010, a 2014 z 1,8%, do 1%. Mimo, że wynik ten okazał się istotny statystycznie, to do porównań zjawisk o tak niskiej skali występowania, należy podchodzić z ostrożnością.

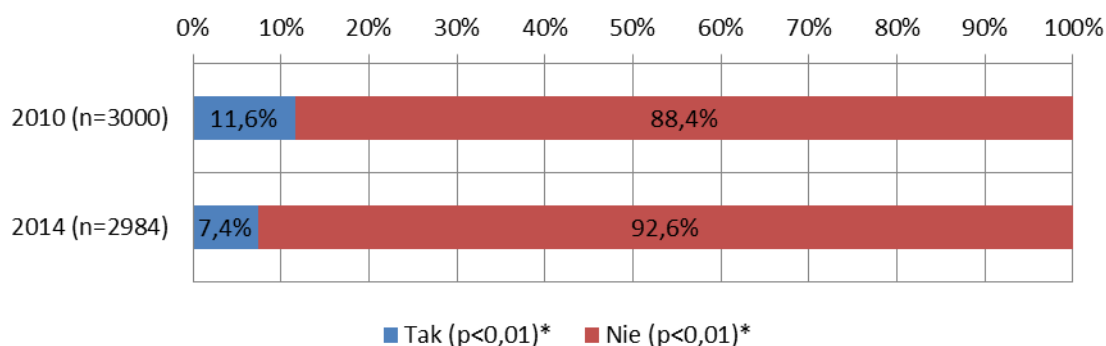
Przemoc ekonomiczna

Wykres 27 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyssał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy ekonomicznej wobec kobiet?”

W 2014 roku 13,6% badanych znało rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodziło do przemocy ekonomicznej wobec kobiet. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemocy ekonomicznej wobec kobiet z najbliższego otoczenia wiedziało 23,7% badanych.

Wykres 28 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy ekonomicznej wobec mężczyzn?”

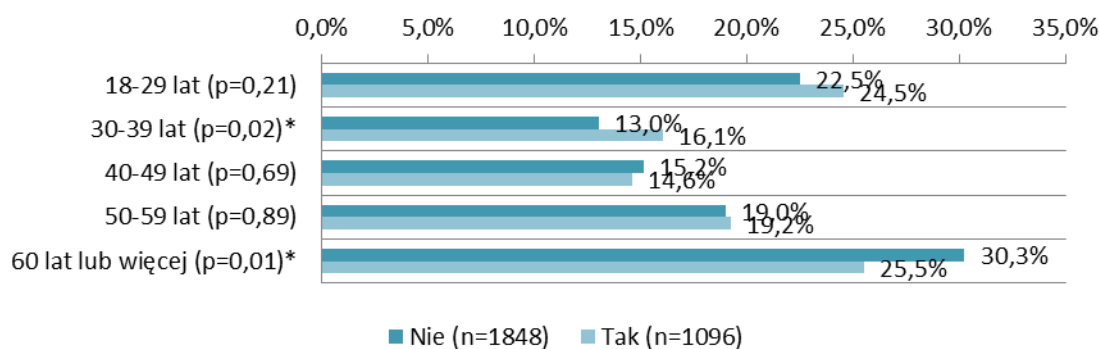

Podobnie przedstawiają się wyniki dotyczące wiedzy respondentów na temat przemocy ekonomicznej, w której ofiarami byli mężczyźni. Zarówno w 2010 roku, jak i obecnie, znaczna większość badanych nie słyszała o występowaniu takiej przemocy, przy czym w ciągu ostatnich 4 lat odsetek badanych posiadających wiedzę na jej temat istotnie zmalał z 11,6% do 7,4%.

Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

W poniższym rozdziale przedstawiona została charakterystyka osób, które zadeklarowały, że były pośrednimi świadkami przemocy wobec kobiet. Każdy z wykresów prezentuje, jak rozkładają się wybrane cechy społeczno-demograficzne wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy. Dodatkowo, na każdym z wykresów przedstawiono również rozkład tych cech, wśród osób niebędących świadkami przemocy. Pozwala to ocenić, czy w grupie osób będących świadkami przemocy występuje względna nadreprezentacja jakiejś kategorii. Sposób interpretacji wykresów zostanie szczegółowo omówiony przy charakteryzowaniu pośrednich świadków przemocy ze względu na wiek.

Wykres 29 Wiek pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

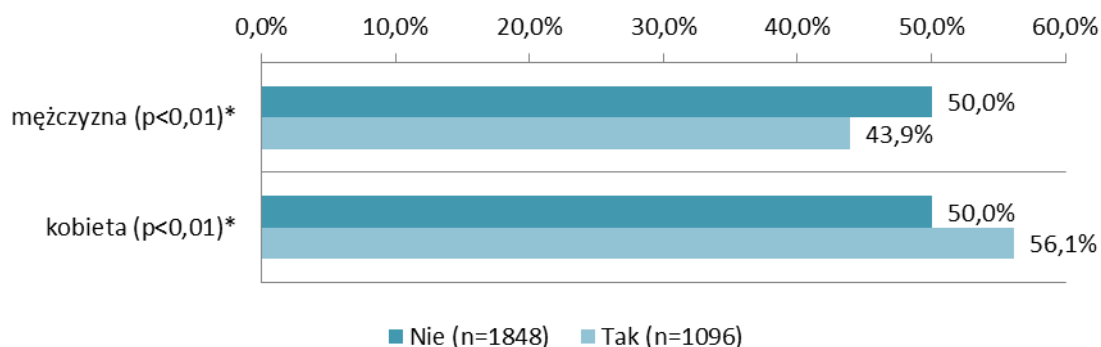
Zebrane dane wskazują, że wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy w swoim otoczeniu, największą grupą są osoby po 60-tym roku życia. Stanowią one nieznacznie ponad jedną

czwartą (25,5%) wszystkich osób będących pośrednimi świadkami przemocy w rodzinie w stosunku do kobiet. W grupie osób będących pośrednimi świadkami przemocy, najmniejszy odsetek stanowią natomiast osoby w wieku 40-49 lat (14,6%) i 30-39 lat (16,1%).

Porównując jednak odsetek osób starszych, wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy, można zauważyć, że w tej drugiej grupie również stanowią one najwyższy odsetek (30,3%) - jeszcze wyższy, niż wśród osób znajdujących w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy w rodzinie (25,5%). Oznacza to, że choć osób starszych jest wśród osób będących świadkami przemocy najwięcej w stosunku do innych kategorii wiekowych, to wynika to z tego, że ogólnie osób w takim wieku jest w badanej populacji najwięcej. Porównanie odsetka osób starszych wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy (odpowiednio 30,3% i 25,5%), wskazuje, że osoby w wieku 60 lat lub starsze stosunkowo istotnie rzadziej znajdują w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy w rodzinie. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku osób będących w wieku 30-39 lat. Wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy, stanowiły one jedną z mniej licznych grup, ale porównując, jaki odsetek stanowiły one wśród osób znajdujących (16,1%) i nieznających (13%) kobiet doświadczających przemocy, należy stwierdzić, że wśród pośrednich świadków, grupa osób będących w wieku 30-39 lat jest istotnie nadreprezentowana – osoby takie stanowią wyższy odsetek pośrednich świadków przemocy, niż wynikałoby to z odsetka jaki stanowią w całej próbie. Dodatkowo wykonany test t dla prób niezależnych wskazał, że średnia wieku wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy wobec kobiet (45,47) jest istotnie statystycznie niższa ($t=3,528$, $p=0,000$), niż wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy (47,76).

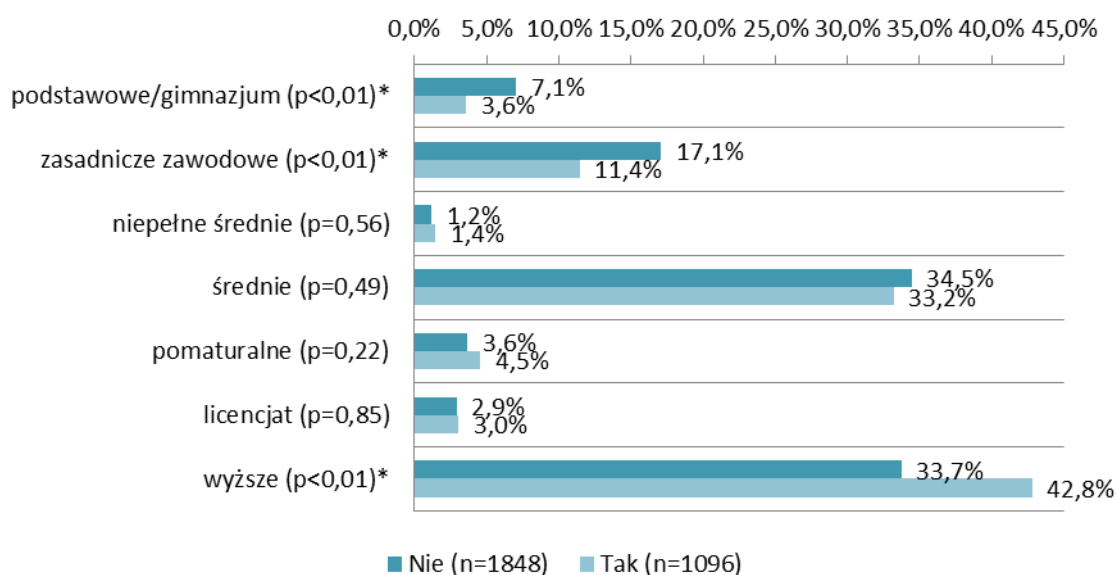
Na podstawie zaprezentowanych danych, można powiedzieć, że wśród osób znajdujących w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy, najwyższy odsetek stanowią osoby po 60 roku życia. Należy jednak zwrócić uwagę, że wynika to w znacznej mierze z tego, że ta kategoria wiekowa stanowi najwyższy odsetek w całej populacji – również wśród osób niebędących pośrednimi świadkami przemocy. Chcąc porównać, które kategorie wiekowe są nadreprezentowane, trzeba porównywać ich odsetki w grupie osób znajdujących i nieznających w swoim otoczeniu kobiet doświadczających przemocy. Właśnie do tych względnych porównań odnoszą się symbole „*”, które wskazują, że między odsetkiem osób z danej kategorii wiekowej wśród osób znajdujących w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy i nieznających takich kobiet, występuje różnica istotna statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat. W związku z tym, można stwierdzić, że istotna nadreprezentacja osób w wieku 30-39 lat występuje wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy wobec kobiet, a osoby w wieku 60 lub więcej lat są w niej istotnie niedoreprezentowane. Patrząc również na wyniki, które nie okazały się istotne statystycznie można stwierdzić, że ogólnie osoby młodsze częściej, niż osoby starsze znajdują w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy.

Wykres 30 Płeć pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

Wśród osób doświadczających przemocy, wyższy odsetek stanowiły kobiety, niż mężczyźni. Jednocześnie, kobiety istotnie częściej od mężczyzn zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec kobiet. Wśród osób potwierdzających wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 56,1% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły równo połowę. Różnice te były istotne statystycznie.

Wykres 31 Wykształcenie pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

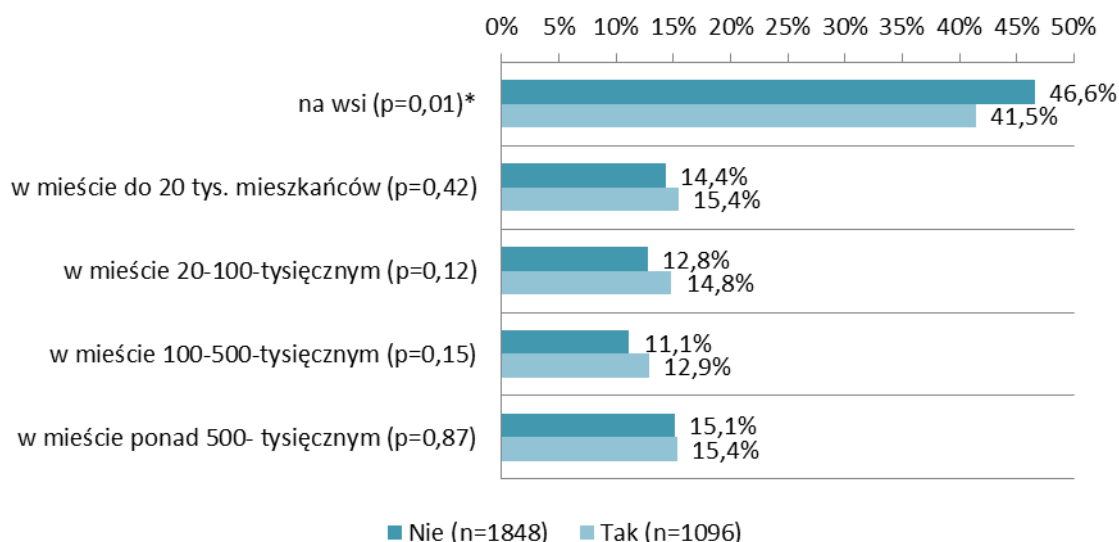

Ponadto, można stwierdzić zależność pomiędzy wykształceniem a postrzeganiem zjawiska przemocy - osoby z wyższym wykształceniem istotnie częściej zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec kobiet, niż wynikałoby to z odsetka, jaki stanowią w całej populacji. Wśród osób potwierdzających wiedzę na temat przemocy wobec znajomych kobiet, stanowiły one 42,8% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 33,7%.

Osoby z wykształceniem podstawowym istotnie częściej od pozostałych deklarowały, że nie słyszały o przemyśle wobec kobiet w swoim otoczeniu. Wśród osób potwierdzających wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 3,6% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 7,1%. Analogiczne wyniki uzyskano w przypadku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wśród osób zauważających w swoim środowisku rodziny, w których kobiety doświadczają przemocy, stanowiły one 11,4% badanych, zaś w gronie osób nie słyszających o takiej przemocy - 17,1%. Choć pozostałe analizy nie okazały się istotne statystycznie, to wydaje się, że można zaobserwować trend wskazujący, że osoby lepiej wykształcone, częściej znają w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy.

Wśród pośrednich świadków przemocy, najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym (42,8%) oraz średnim (33,2%).

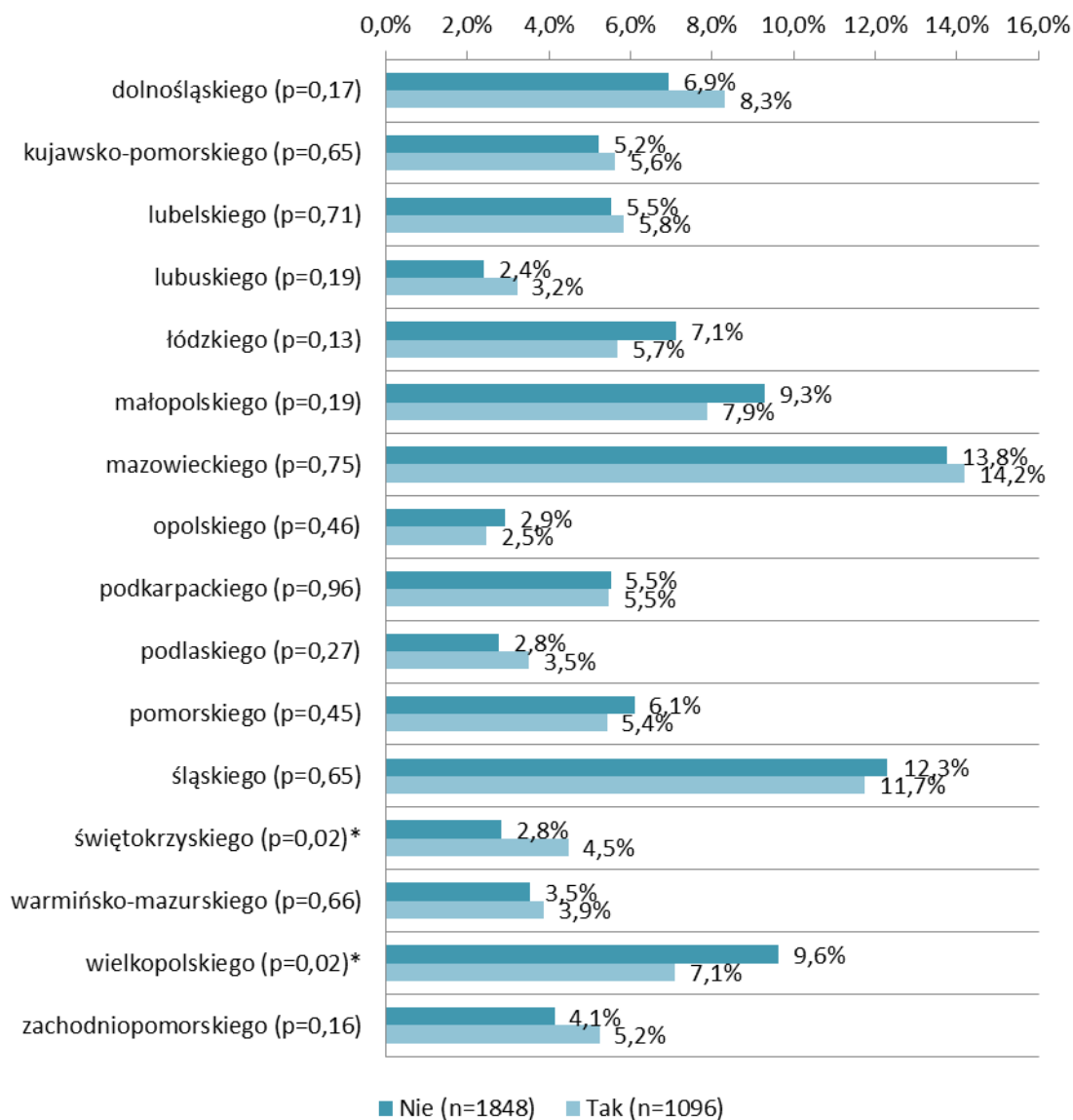
Wykres 32 Wielkość miejscowości zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

Można również zaobserwować, że wśród pośrednich świadków przemocy zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią osoby mieszkające na wsi (41,5%). Jest to jednak związane głównie ze strukturą zamieszkania ogółu Polaków - na podstawie zaprezentowanego wykresu można również stwierdzić, że osoby mieszkające na wsi istotnie rzadziej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec kobiet. Wśród osób potwierdzających wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 41,5% badanych, podczas gdy w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 46,6% (różnica istotna statystycznie).

Osoby mieszkające w miastach, częściej niż wynikałoby to z ich liczebności w całej populacji, twierdziły, że zauważają w swoim otoczeniu przemoc wobec kobiet. Choć w rozbiciu na kilka kategorii pod względem wielkości miejscowości zamieszkania taka zależność nie okazała się istotna statystycznie – to byłaby istotna w przypadku ujęcia wszystkich mieszkańców miast w jednej kategorii „osoby mieszkające w mieście”.

Wykres 33 Województwo zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec kobiet

Istotnie statystycznie różnice w zależności od zamieszkiwanego województwa, zauważono dla województw świętokrzyskiego i wielkopolskiego. Osoby mieszkające w województwie świętokrzyskim stanowiły większą część wszystkich pośrednich świadków przemocy wobec kobiet, niż wynikałoby to z procentu osób zamieszkującego to województwo. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 4,5% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 2,8%.

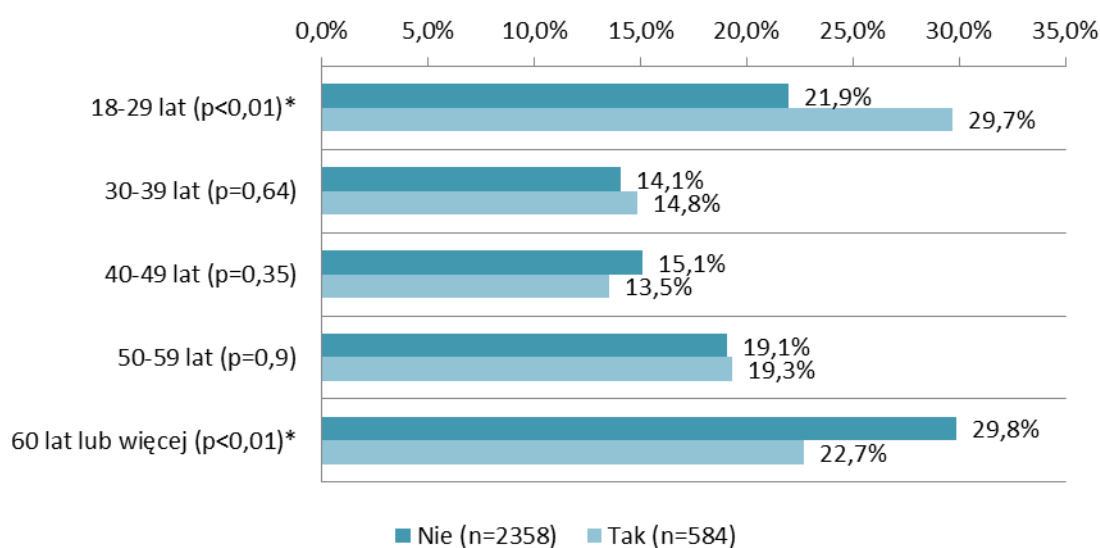
Jednocześnie, osoby mieszkające w województwie wielkopolskim, częściej od pozostałych twierdziły, że nie spotkały się w swoim otoczeniu z przemocą wobec kobiet. W gronie osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 7,1% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 9,6%. Wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy nie zaobserwowano występowania istotnych statystycznie nadreprezentacji w żadnym z województw.

Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – RAPORT Z BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, 2014r.

Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

Kolejny rozdział przedstawia charakterystykę osób, które znają w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie mężczyzn będących ofiarami przemocy w rodzinie. Podobnie jak w przypadku wykresów dotyczących pośrednich świadków przemocy wobec kobiet, każdy z nich prezentuje, jak rozkładają się wybrane cechy społeczno-demograficzne wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy. Do każdego z nich dołączona jest również informacja, dotycząca rozkładu tej cechy wśród osób niebędących świadkami przemocy. Pozwala to ocenić, czy w grupie osób będących świadkami przemocy występuje względna nadreprezentacja jakiejś kategorii⁸.

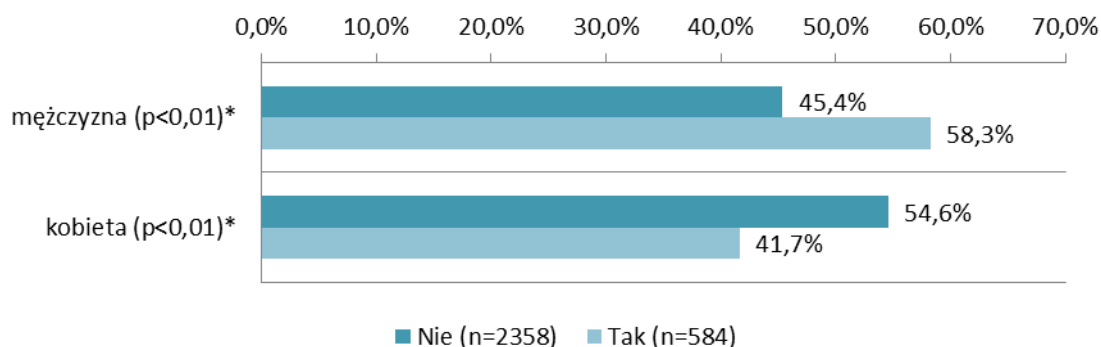
Wykres 34 Wiek pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

Osoby w wieku 18-29 lat częściej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec mężczyzn. Wśród osób deklarowały wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 29,7% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 21,9%. Natomiast, osoby powyżej 60 roku życia częściej od pozostałych twierdziły, że nie wiedzą o przemocy wobec mężczyzn w najbliższym otoczeniu. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 22,7% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 29,8%. Obie te zależności są istotne statystycznie. Choć osoby starsze najrzadziej dostrzegały w swoim otoczeniu przemoc wobec mężczyzn, to jednak stanowiły drugą pod względem liczebności grupę, wśród pośrednich świadków przemocy. Test t dla prób niezależnych wskazał, że średnia wieku wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy wobec mężczyzn (44,04) jest istotnie statystycznie niższa ($t=4,462$, $p=0,000$), niż wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy (47,56).

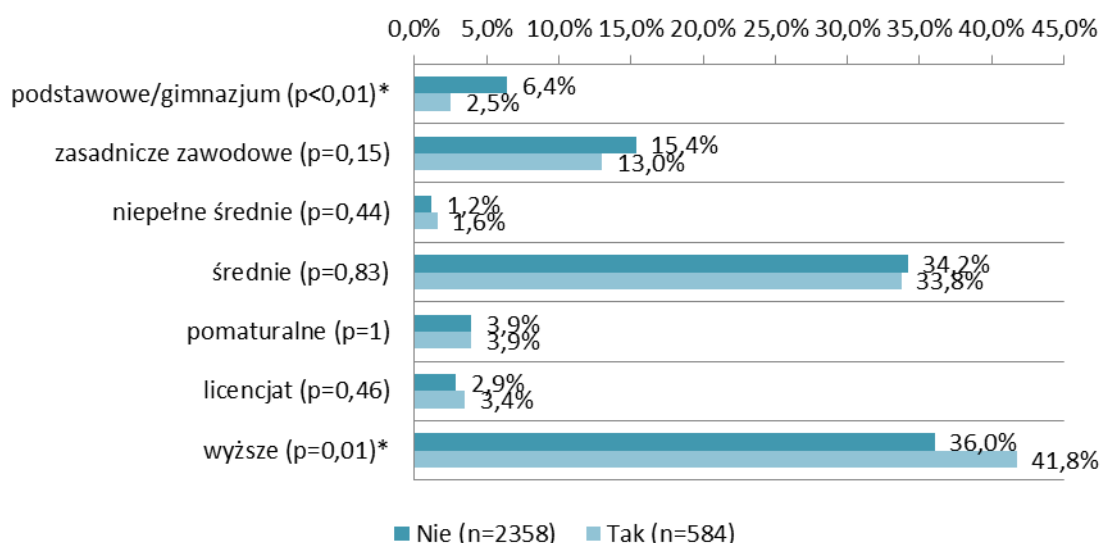
⁸ Sposób interpretacji wykresów został szczegółowo omówiony przy charakteryzowaniu pośrednich świadków przemocy wobec kobiet ze względu na wiek.

Wykres 35 Płeć pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

Mężczyźni istotnie częściej od kobiet zauważali w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec mężczyzn. Wśród osób potwierdzających wiedzę nt. przemocy, stanowili oni 58,3% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowili 45,4%. Jest to interesujące w zestawieniu z analogicznym wykresem dotyczącym przemocy wobec kobiet, gdzie stwierdzono, że mężczyźni istotnie rzadziej są pośrednimi świadkami przemocy wobec kobiet.

Wykres 36 Wykształcenie pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

Również struktura wykształcenia wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy istotnie się różniła. Podobnie jak w przypadku przemocy wobec kobiet, osoby z wyższym wykształceniem częściej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec mężczyzn. Wśród osób potwierdzających wiedzę nt. przemocy, stanowiły one 41,8% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, o ponad pięć punktów procentowych mniej.

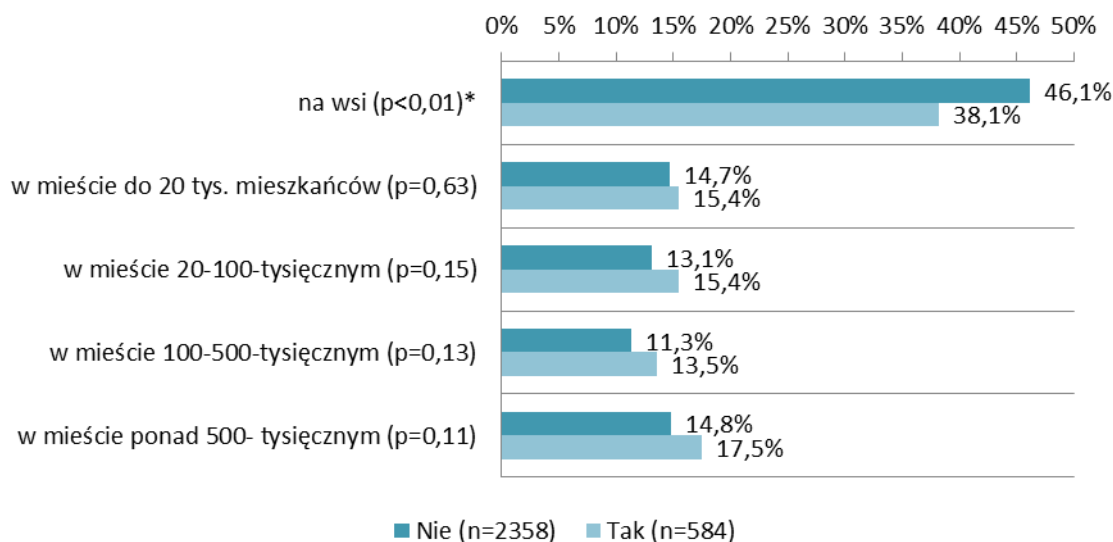
Osoby z wykształceniem podstawowym istotnie częściej od pozostałych deklarowały niewiedzę o przemocy wobec mężczyzn. Wśród osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły one 6,4%

Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – RAPORT Z BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, 2014r.

badanych, zaś w gronie deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły 2,5%. Można zaobserwować podobną zależność jak w przypadku świadków przemocy wobec kobiet – osoby z wyższym wykształceniem istotnie częściej dostrzegają przemoc w rodzinie, również wobec mężczyzn.

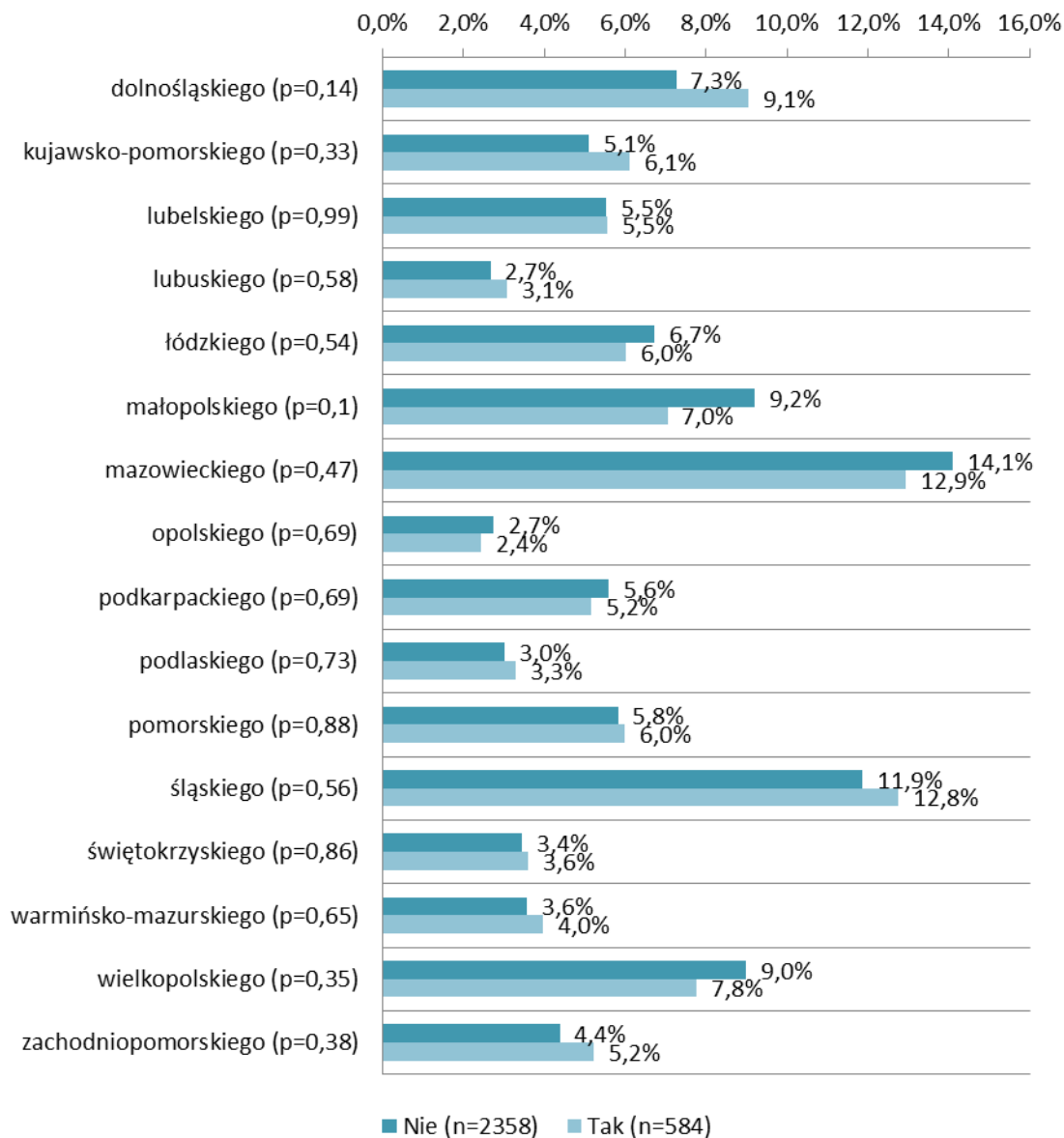
Wśród osób będących świadkami przemocy najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym i średnim, łącznie stanowiąc ponad 70% osób znajdujących w swoim otoczeniu mężczyzn doświadczających przemocy.

Wykres 37 Wielkość miejscowości zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

Osoby mieszkające na wsi istotnie rzadziej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec mężczyzn. Wśród osób, które zetknęły się z tym problemem, stanowiły one 38,1% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 46,1% (różnica istotna statystycznie). Jest to zależność analogiczna do obserwowanej w przypadku przemocy wobec kobiet – również wobec mężczyzn, osoby mieszkające w miastach istotnie częściej zauważały występowanie przemocy. Jednak, ze względu na wysoki odsetek Polaków mieszkających na wsi, a także podział mieszkańców miast na cztery kategorie w zależności wielkości miejscowości, mieszkańcy najmniejszych miejscowości stanowią najliczniejszą grupę wśród pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn.

Wykres 38 Województwo zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn

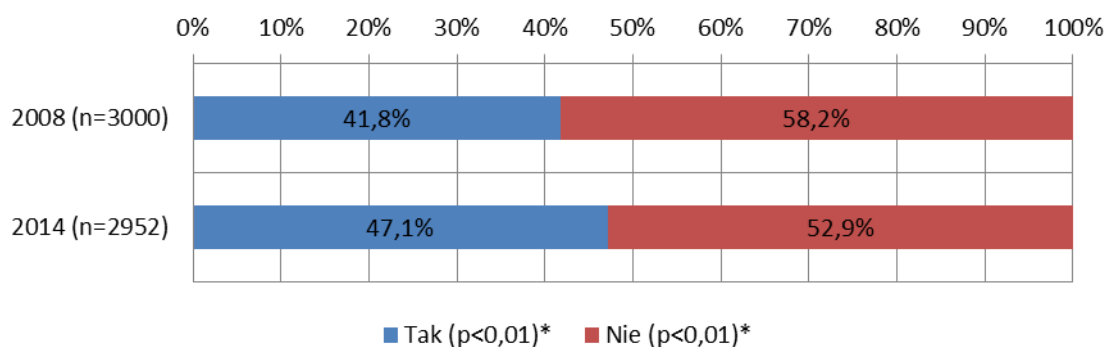
Wśród świadków przemocy wobec mężczyzn nie występuje nadreprezentacja mieszkańców żadnego z województw, w związku z czym nie można zaobserwować żadnych istotnych zależności statystycznych. Najczęściej wśród osób będących świadkami przemocy wobec mężczyzn występują mieszkańcy województwa mazowieckiego (12,9%) i śląskiego (12,8%), ale jest to związane głównie z nierówną liczbą mieszkańców poszczególnych województw.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dzieci

Kolejny podrozdział tej części raportu dotyczącej pośrednich świadków przemocy, poświęcony jest tematyce przemocy wobec dzieci w rodzinie. Pierwsza jego część opisuje, jaki odsetek osób zna w swoim otoczeniu rodziny dotknięte problemem różnych form przemocy wobec dzieci. W drugiej części znajduje się opis cech społeczno-demograficznych pośrednich świadków przemocy wobec dzieci. Wyniki zostały porównane z raportem *Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci*⁹, opracowanym na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2008 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat pomiędzy latami.

Ogółem

Wykres 39 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec dzieci?”

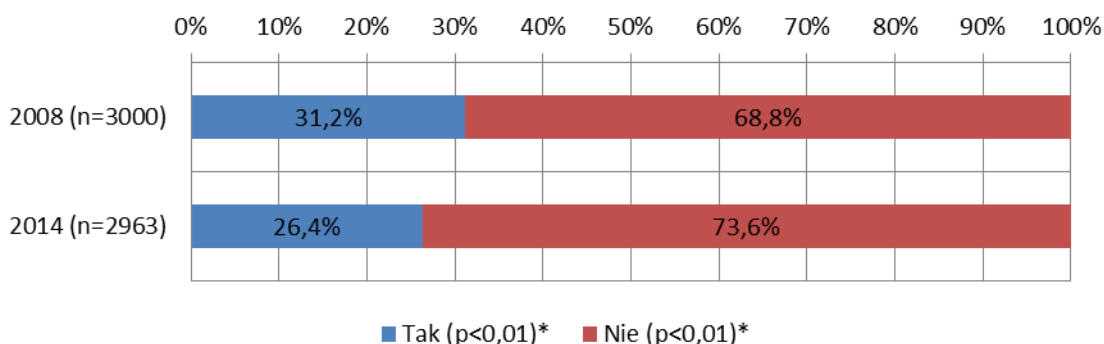
W 2014 roku 47,1% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy wobec dzieci. Jest to istotnie wyższy wynik, niż uzyskany podczas badania w 2008 roku, gdzie o przemocy wobec dzieci z najbliższego otoczenia wiedziało 41,8% badanych¹⁰. Ponadto, jest to również istotnie wyższy wynik w porównaniu do udziału osób deklarujących znajomość w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie mężczyzn (20,2%) i kobiet (36,9%) doświadczających przemocy. W roku 2008 odsetek osób przyznających, że znają w swoim otoczeniu dzieci dotknięte problemem przemocy (41,8%) mieścił się między odsetkiem osób znających rodziny w których występowała przemoc w stosunku do mężczyzn (31,8%), a odsetkiem pośrednich świadków przemocy wobec kobiet (60,1%).

⁹ Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci. Warszawa, lipiec, 2008;

¹⁰ Należy jednak podkreślić, że nie są to wyniki dokładnie porównywalne, gdyż w przypadku fali badania z 2014 roku, respondentów pytano o przemoc psychiczną, fizyczną, seksualną i zaniedbania, a w przypadku badania z 2008 roku, ten ostatni rodzaj przemocy był zastąpiony przemocą ekonomiczną.

Przemoc psychiczna

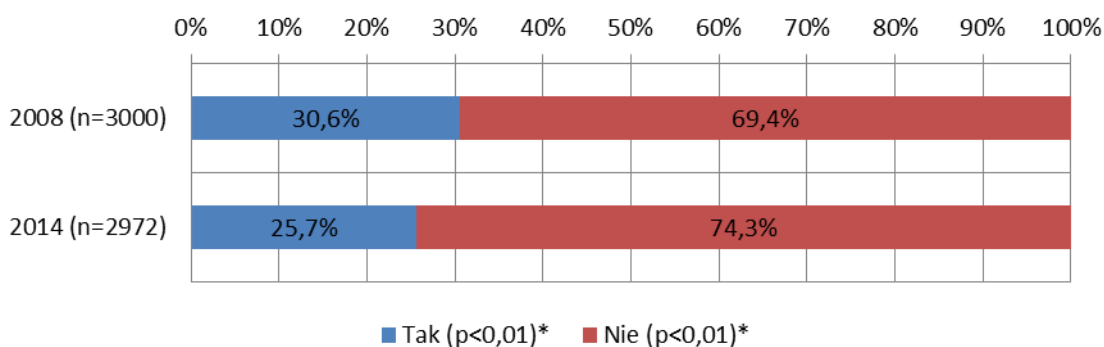
Wykres 40 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyisał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy psychicznej wobec dzieci?”

W 2014 roku 26,4% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy psychicznej wobec dzieci. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdzie o przemocy psychicznej wobec dzieci z najbliższego otoczenia wiedziało 31,2% badanych. Ten rodzaj przemocy dotyka niemal równie często dzieci, co dorosłe kobiety (26,6%) i jest prawie dwukrotnie wyższy od liczby mężczyzn dotkniętych przemocą psychiczną (13,3%).

Przemoc fizyczna

Wykres 41 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyisał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy fizycznej wobec dzieci?”

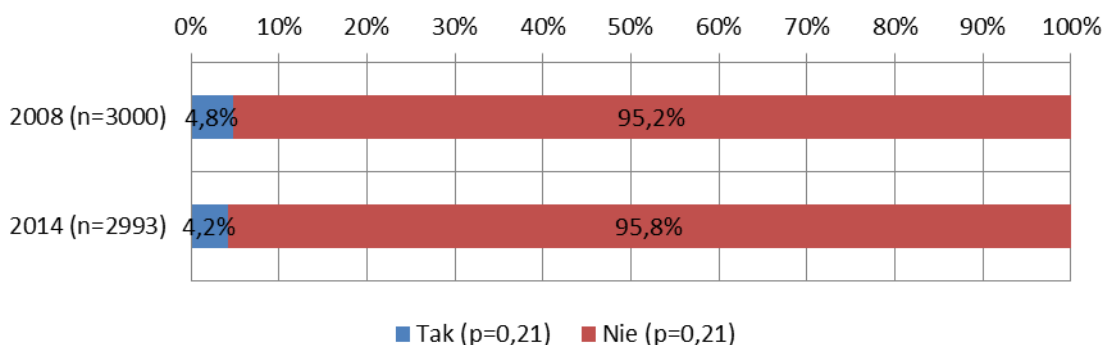

Jednocześnie 25,7% badanych w 2014 roku stwierdziło, że zna w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy fizycznej wobec dzieci. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdzie o przemocy fizycznej wobec dzieci z najbliższego otoczenia wiedziało 30,6% badanych. Porównując odsetek pośrednich świadków przemocy fizycznej wobec dzieci z odsetkiem osób znających w swoim otoczeniu osoby pełnoletnie doświadczające przemocy fizycznej, można stwierdzić, że przemoc fizyczna dotyka częściej nieletnich. O przemocy wobec kobiet słyślało

19,6% badanych, a wobec mężczyzn 8,4%. Oznacza to, że ten rodzaj przemocy w opinii pośrednich świadków dotyka istotnie częściej dzieci, niż osób dorosłych.

Przemoc seksualna

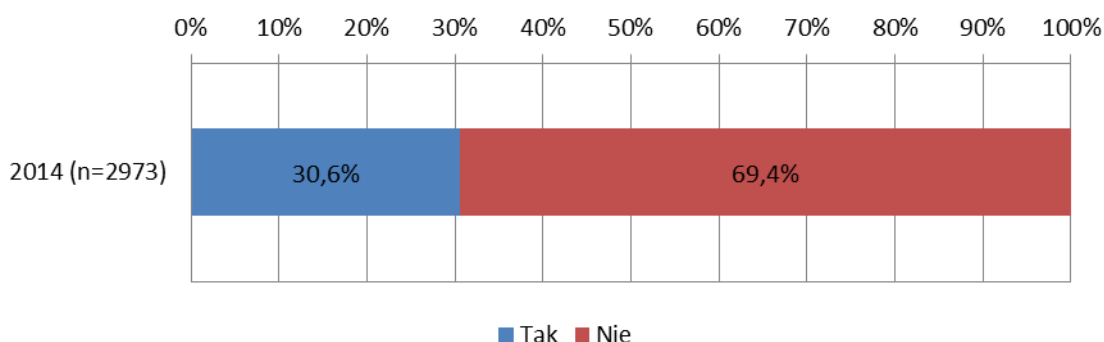
Wykres 42 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy seksualnej wobec dzieci?”

W 2014 roku 4,2% badanych znało rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodziło do przemocy seksualnej wobec dzieci. Jest to nieistotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdzie o przemoc seksualną wobec dzieci z najbliższego otoczenia wiedziało 4,8% badanych. Był to odsetek niższy od odsetka pośrednich świadków przemocy seksualnej wobec kobiet (6,8%), a wyższy od procentu osób znajdujących w swoim otoczeniu mężczyzn będących ofiarami przemocy seksualnej (1%).

Zaniedbanie

Wykres 43 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy zaniedbania wobec dzieci?”

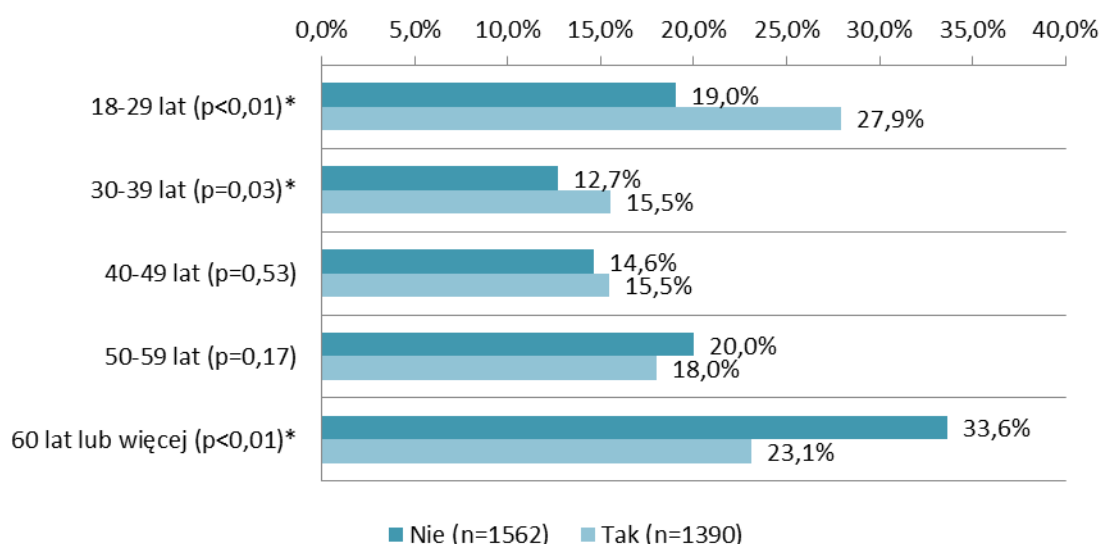

W badaniu z 2014 roku zapytano również o przemoc w formie zaniedbania wobec dzieci. Pytanie takie nie zostało zadane w badaniu sprzed 6 lat, w związku z czym nie ma możliwości porównania tego wyniku. Odpowiedzi ankietowanych wskazują jednak, że aż 30,6% badanych zna rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodzi do zaniedbywania dzieci. Stanowi to najwyższy odsetek ze wszystkich form przemocy, o które pytano respondentów.

Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

Niniejsza część raportu prezentuje opis społeczno-demograficzny osób znajdujących w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie rodziny, w których dochodzi do przemocy wobec dzieci. Podobnie jak to miało miejsce w przypadku charakterystyki bezpośrednich świadków przemocy wobec kobiet i mężczyzn, każdy wykres prezentuje, jak rozkładają się wybrane cechy wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy oraz jak wyglądają rozkłady tych cech wśród osób niebędących świadkami przemocy. Pozwala to na porównanie, czy w grupie osób będących świadkami przemocy występuje względna nadreprezentacja jakiejś kategorii. Sposób interpretacji wykresów został szczegółowo omówiony w części dotyczącej charakterystyki pośrednich świadków przemocy wobec kobiet ze względu na wiek.

Wykres 44 Wiek pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

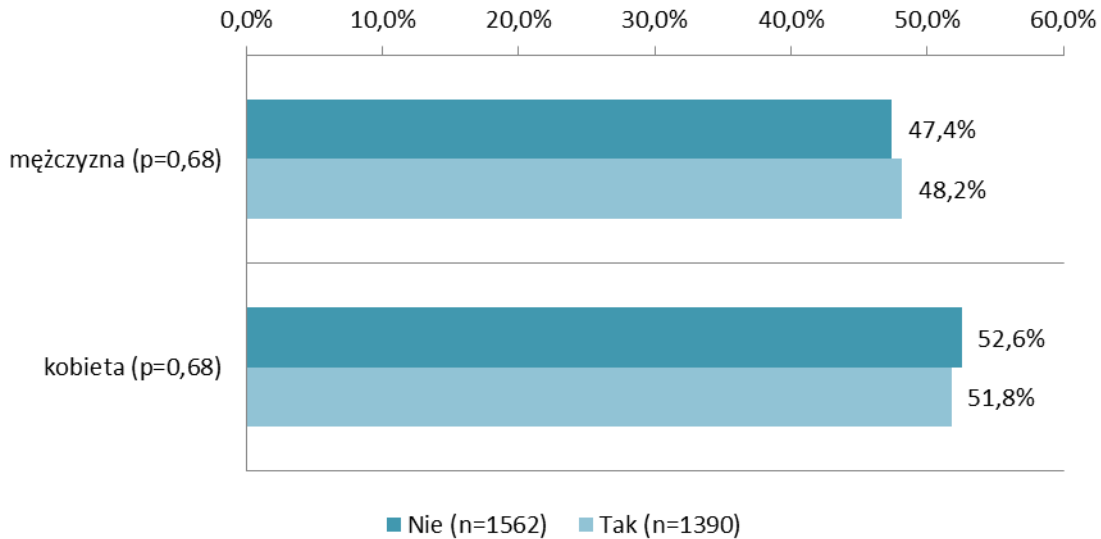

Najliczniejszą grupę wśród osób znajdujących w swoim otoczeniu rodziny z problemem przemocy wobec dzieci, stanowią osoby w wieku 18-29 lat. Osoby w tym wieku częściej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec dzieci. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 27,9% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły 19,0%. Podobne wyniki uzyskano dla osób w wieku 30-39 lat. Wśród osób zauważających w swoim środowisku rodziny, w których dzieci doświadczają przemocy, stanowiły one 15,5% badanych, zaś w gronie osób niesłyszących o takiej przemocy - 12,7%. Obie te zależności były istotne statystycznie. Można również zaobserwować, że wraz z wiekiem zmniejsza się udział świadków przemocy w stosunku do odsetka osób z danej kategorii wiekowej, które nie były pośrednimi świadkami przemocy wobec dzieci.

Podobnie jak w przypadku pośrednich świadków przemocy wobec kobiet i mężczyzn, osoby powyżej 60 roku życia stosunkowo najrzadziej deklarowały wiedzę na temat przemocy wobec dzieci w swoim otoczeniu. Wśród osób potwierdzających, że zauważyły przemoc w swoim otoczeniu, stanowiły one 23,1% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły 33,6%. Test t dla prób niezależnych wskazał, że średnia wieku wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy

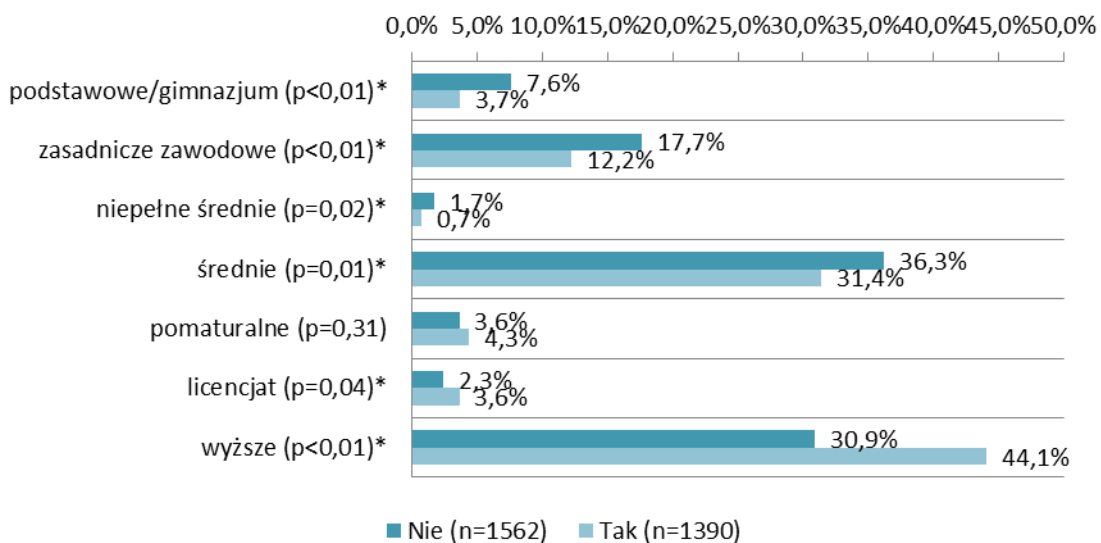
wobec dzieci (44,34) jest istotna statystycznie niższa ($t=7,949$, $p=0,000$), niż wśród osób niebędących pośrednimi świadkami przemocy (49,33).

Wykres 45 Płeć pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

Wśród świadków przemocy wobec dzieci nie występuje nadreprezentacja żadnej z płci, w związku z czym nie można zaobserwować żadnych istotnych statystycznie zależności. Kobiet jest wśród świadków przemocy nieznacznie więcej, co jest zgodne z rozkładem płci w całej populacji.

Wykres 46 Wykształcenie pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

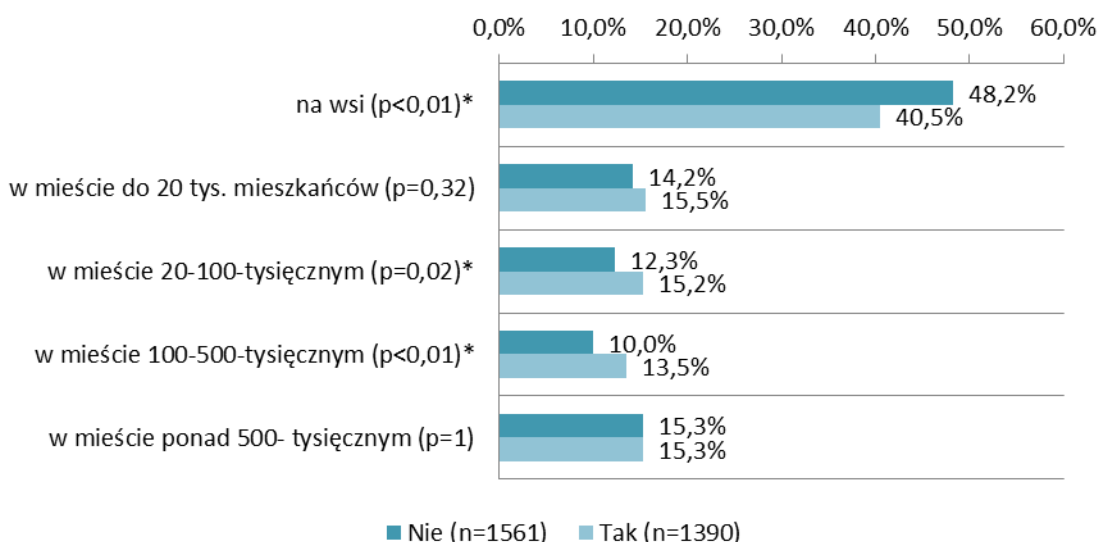

Najliczniej wśród pośrednich świadków przemocy wobec dzieci reprezentowane były osoby najlepiej wykształcone. Respondenci z wyższym wykształceniem istotnie częściej od pozostałych zauważali w swoim otoczeniu przemoc w stosunku do dzieci. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 44,1% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 30,9%.

Osoby z wykształceniem podstawowym istotnie częściej, w porównaniu z osobami z innym poziomem wykształcenia, twierdziły, że nie znają w swoim otoczeniu rodzin z problemem przemocy wobec dzieci. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 3,7% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 7,6%.

Analogiczne wyniki uzyskano dla pozostałych grup – wraz ze wzrostem wykształcenia rośnie zauważalność przemocy wobec dzieci. Im wyższa kategoria wykształcenia, tym większy był udział osób będących pośrednimi świadkami przemocy w stosunku do osób nie znajdujących w swoim otoczeniu rodzin z problemem przemocy wobec dzieci.

Wykres 47 Wielkość miejscowości zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

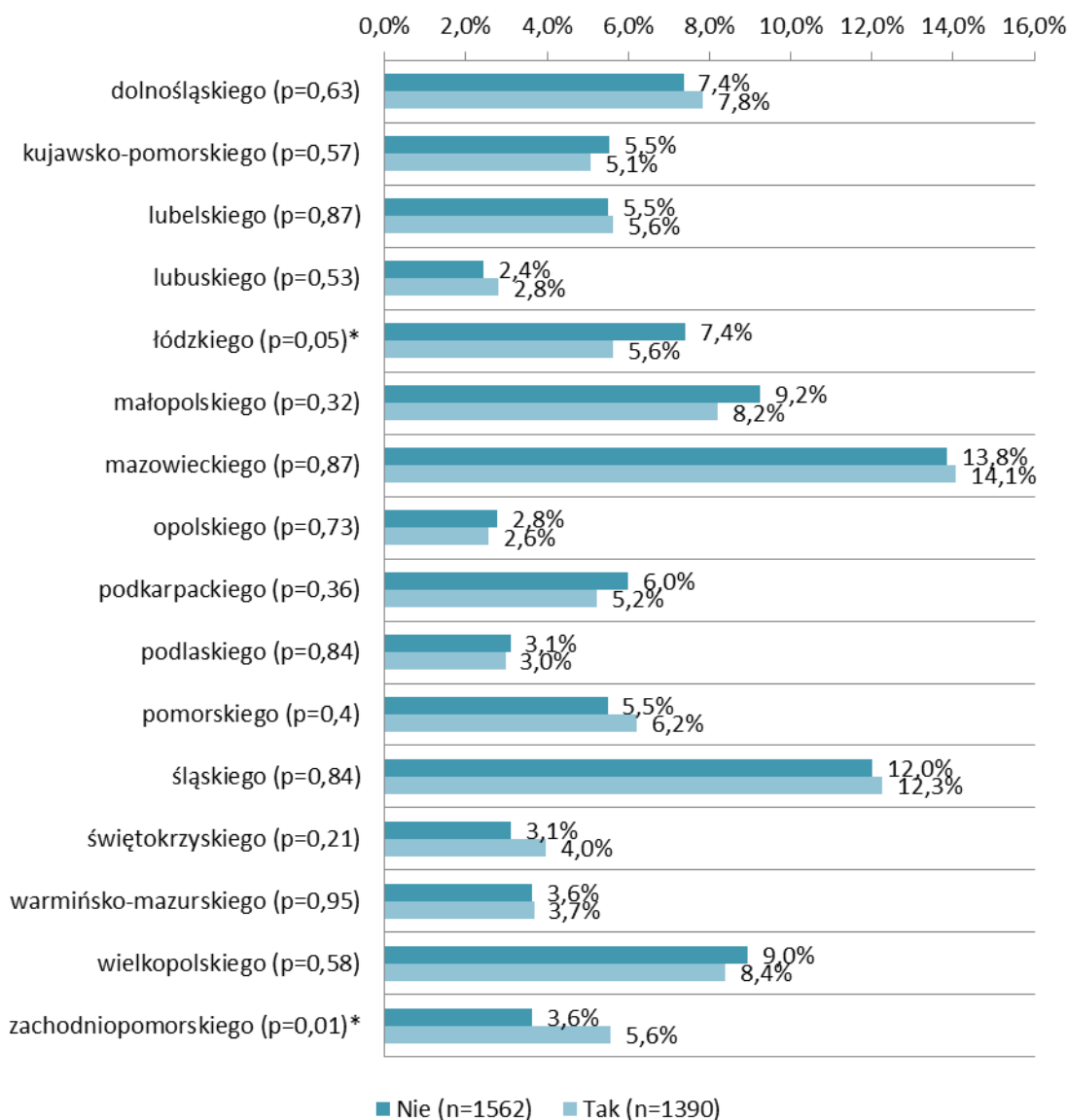

Podobnie jak w przypadku przemocy wobec kobiet i mężczyzn, osoby mieszkające na wsi istotnie rzadziej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec dzieci. Wśród osób deklarujących wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 40,5% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 48,2%.

Osoby mieszkające w większych miejscowościach, istotnie częściej od pozostałych twierdziły, że zauważają w swoim środowisku przemoc wobec dzieci. Nie można zaobserwować jednak prostego trendu, że im większa miejscowość, tym większy odsetek osób deklaruujących znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dzieci. W miastach mających ponad 500 tysięcy mieszkańców zaobserwowano równy odsetek osób wiedzących o przemocy wobec dzieci, jak osób, które nie spotkały się z tym podczas gdy w mniejszych miastach odsetek osób będących świadkami przemocy

wobec dzieci był wyższy, od odsetka osób nie znających w swoim otoczeniu rodzin, w których dzieci doświadczają przemocy.

Wykres 48 Województwo zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec dzieci

Jedynie istotne statystycznie wyniki w zależności od zamieszkałego województwa, można zaobserwować dla województw łódzkiego i zachodniopomorskiego. Osoby mieszkające w województwie zachodniopomorskim częściej zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec dzieci. Stanowiły one 5,6% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 3,6%.

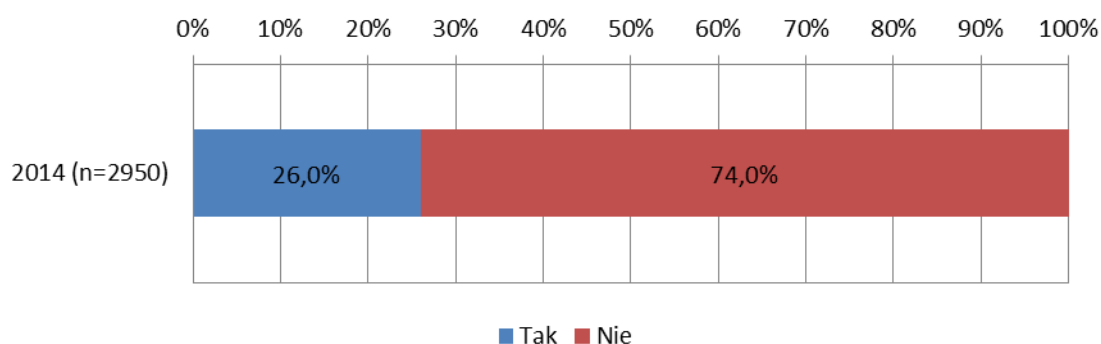
Odwrotnie jest dla województwa łódzkiego, którego mieszkańcy istotnie częściej od pozostałych deklarowali, że nie znają w swoim otoczeniu rodzin, w których miałyby dochodzić do przemocy wobec dzieci. Wśród osób potwierdzających wiedzę na temat przemocy, stanowiły one 5,6% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 7,4%.

Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych

Ostatni podrozdział tej części raportu opisuje doświadczenia pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Tak samo jak w poprzednich częściach, opisane zostało jaki odsetek respondentów zna w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie rodziny, w których występuje problem przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych (także w podziale na formy przemocy). W dalszej części przedstawiono charakterystykę pośrednich świadków przemocy. W odróżnieniu do poprzednich analiz, wyniki dotyczące przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych nie zostały porównane z innymi badaniami, gdyż w poprzednich raportach opracowanych na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie pojawiły się pytania uprawniające do porównań.

Ogółem

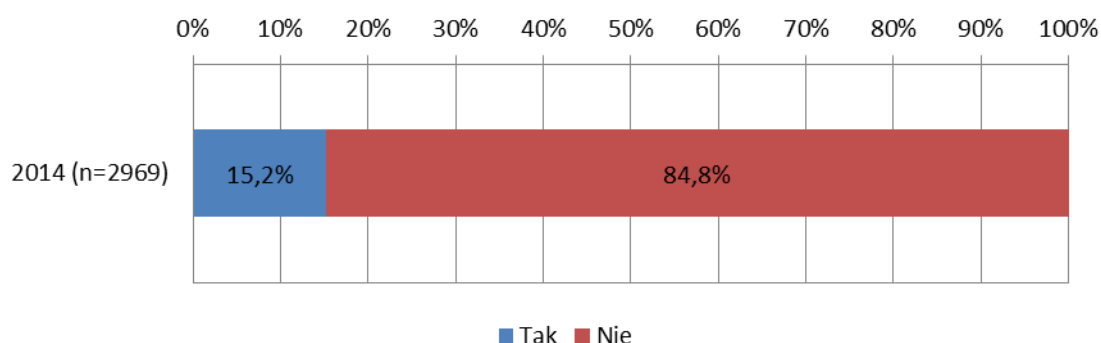
Wykres 49 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych?”

W 2014 roku 26,0% badanych deklaroowało, że zna rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodziło do przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Jest to wynik istotnie niższy odudziału osób deklarujących znajomość rodzin, w których dochodzi do przemocy wobec kobiet (36,9%), ale wyższy niż wśród pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn (20,2%).

Przemoc psychiczna

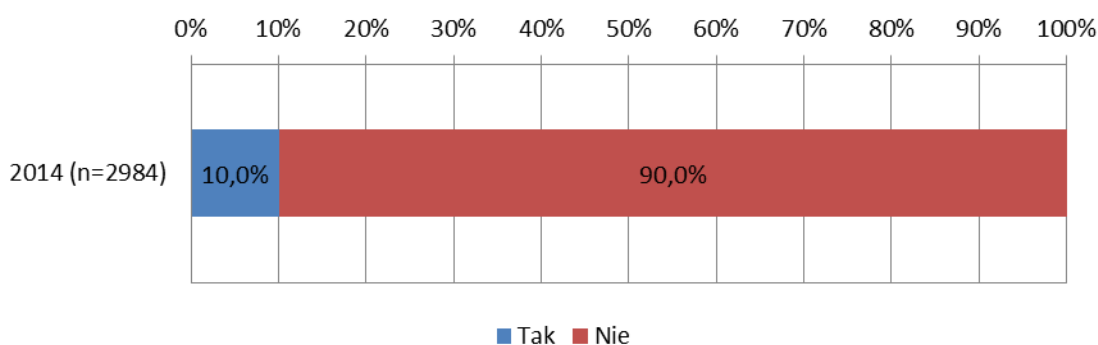
Wykres 50 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyszał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy psychicznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych?”

W 2014 roku 15,2% badanych znało rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodziło do przemocy psychicznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Był to istotnie niższy odsetek niż w przypadku pośrednich świadków przemocy wobec kobiet (26,6%) i porównywalny z odsetkiem osób deklarujących znajomość w swoim otoczeniu rodzin z problemem przemocy wobec mężczyzn (13,3%). Choć w drugim przypadku różnica jest niewielka, ze względu na dużą próbę badawczą wynik jest istotny statystycznie.

Przemoc fizyczna

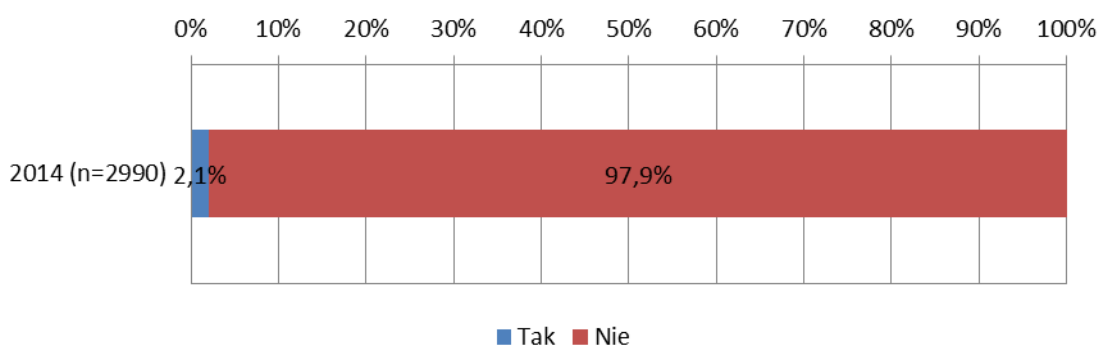
Wykres 51 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyssał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy fizycznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych?”

Odsetek osób deklarujących znajomość w swoim otoczeniu rodzin, w których dochodzi do przemocy fizycznej wobec osób starszych jest istotnie wyższy od odsetka pośrednich świadków przemocy wobec mężczyzn (8,4%). W 2014 roku 10,0% zadeklarowało znajomość w swoim otoczeniu rodziny, z problemem przemocy fizycznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Udział osób będących pośrednimi świadkami przemocy wobec kobiet był jednak znacznie wyższy – niemal co piąta osoba deklarowała, że zna w swoim otoczeniu rodzinę, w której dochodzi do przemocy fizycznej wobec kobiet.

Przemoc seksualna

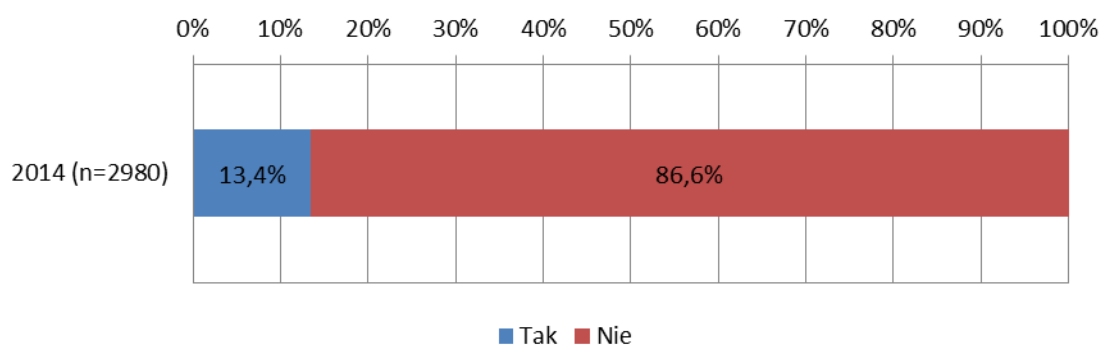
Wykres 52 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyssał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy seksualnej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych?”

W 2014 roku 2,1% badanych powiedziało, że zna rodziny w swoim otoczeniu, w których dochodzi do przemocy seksualnej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Również odsetek pośrednich świadków tego rodzaju przemocy mieści się między odsetkiem osób znających rodziny, w których dochodzi do przemocy wobec kobiet (6,9%), a odsetkiem takich rodzin, w których dochodzi do przemocy seksualnej wobec mężczyzn (1%).

Przemoc ekonomiczna

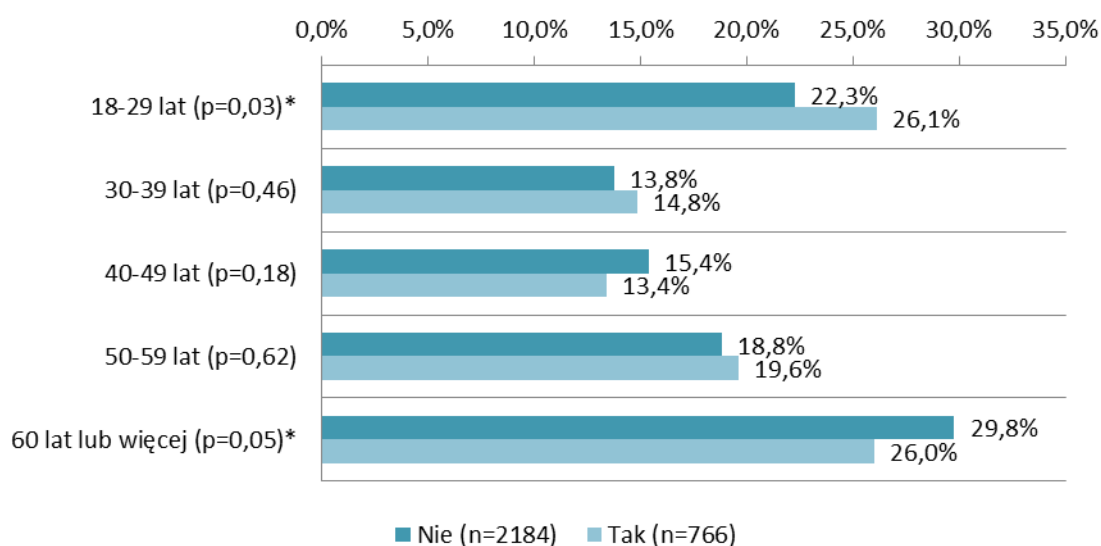
Wykres 53 Odsetek odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/i osobiście zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – takie rodziny, o których Pan/i słyisał/a lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy ekonomicznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych?”

Zgodnie z deklaracjami, 13,4% ankietowanych zna w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy ekonomicznej wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Pod względem odsetka świadków pośrednich tego rodzaju przemocy, jest on zbliżony do odsetka osób znających w swoim otoczeniu rodziny dotknięte przemocą ekonomiczną wobec kobiet (13,6%). Jest natomiast istotnie wyższy od analogicznego odsetka dotyczącego przemocy wobec mężczyzn (7,4%). Na podstawie deklaracji pośrednich świadków przemocy, można zatem stwierdzić, że zasięg przemocy ekonomicznej wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest relatywnie duży.

Charakterystyka pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych

Wykres 54 Wiek pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub osób niepełnosprawnych

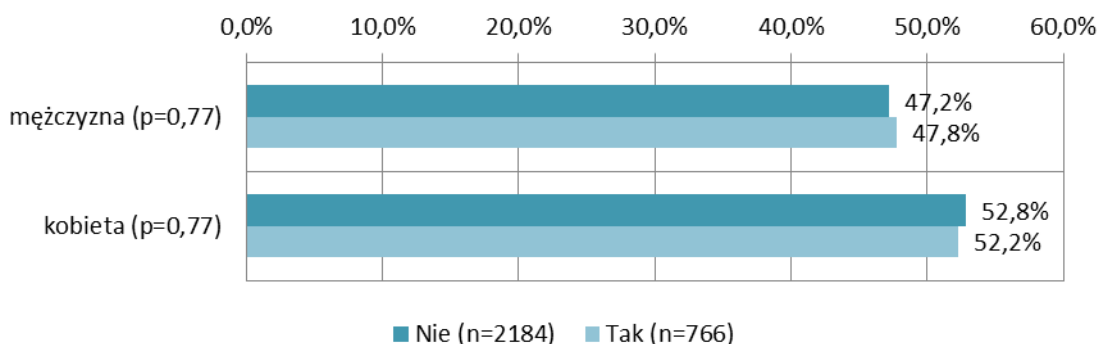

Wśród pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych jest niemal tyle samo osób w najmłodszej (26,1%) i najstarszej grupie wiekowej (26%) – różnica ta nie jest istotna statystycznie. Należy jednak zaznaczyć, że osoby w wieku 18-29 lat stanowiły istotnie większy odsetek w grupie osób znajdujących w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie osoby z problemem przemocy w rodzinie wobec osób starszych lub niepełnosprawnych, niż wśród osób nieznających takich rodzin (odpowiednio 26,1% i 22,3%). Wskazuje to, że znaczny odsetek osób w tej kategorii wiekowej wśród pośrednich świadków przemocy nie wynika tylko z dużej liczebności tej kategorii w całej próbie.

Odwrotna sytuacja ma miejsce w stosunku do osób powyżej 60 roku życia, które istotnie częściej od pozostałych deklarowały, że nie zetknęły się z przemocą wobec osób starszych lub niepełnosprawnych w swoim otoczeniu. Wśród osób będących świadkami przemocy stanowiły one 26,0% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy - 29,8%. Wysoki odsetek osób powyżej 60 roku życia wśród pośrednich świadków przemocy wynika głównie z dużej liczebności tej kategorii wiekowej w całej próbie. Choć można było oczekiwać, że to właśnie osoby starsze będą częściej dostrzegały w swoim otoczeniu przemoc w stosunku do swoich rówieśników, okazało się, że to osoby młodsze częściej zwracają uwagę na ten problem. Warto jednak podkreślić, że w przypadku przemocy wobec osób starszych taka zależność jest słabsza niż np. w przypadku przemocy wobec dzieci – respondenci w wieku 18-29 lat zdecydowanie częściej dostrzegały w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy.

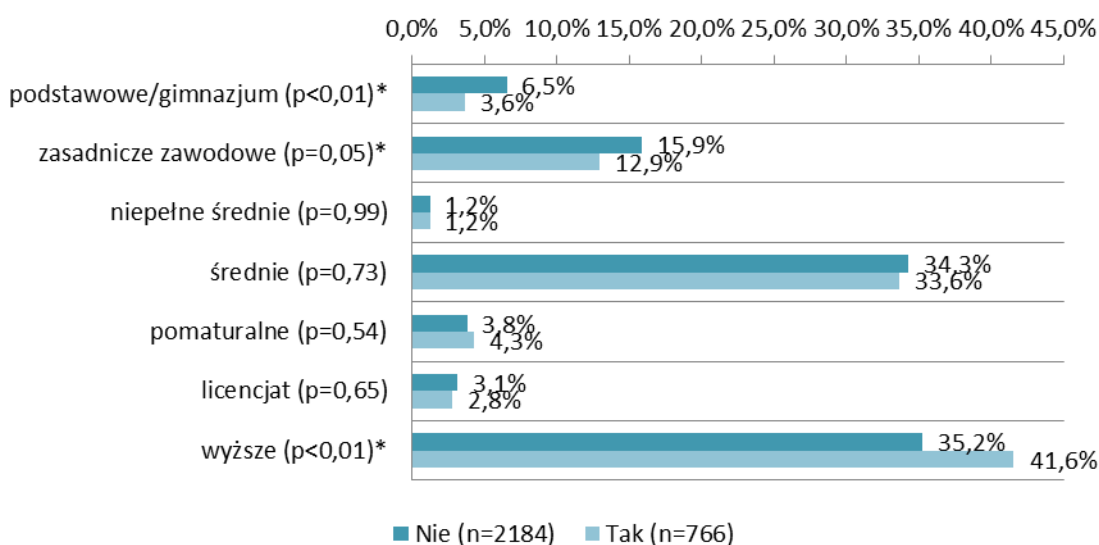
Test t dla prób niezależnych wskazał, że średnia wieku wśród osób będących pośrednimi świadkami przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych (45,61) jest istotnie statystycznie niższa ($t=2,568$, $p=0,010$), niż wśród osób niebędących pośrednimi świadkami przemocy (47,45).

Wykres 55 Płeć pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub osób niepełnosprawnych

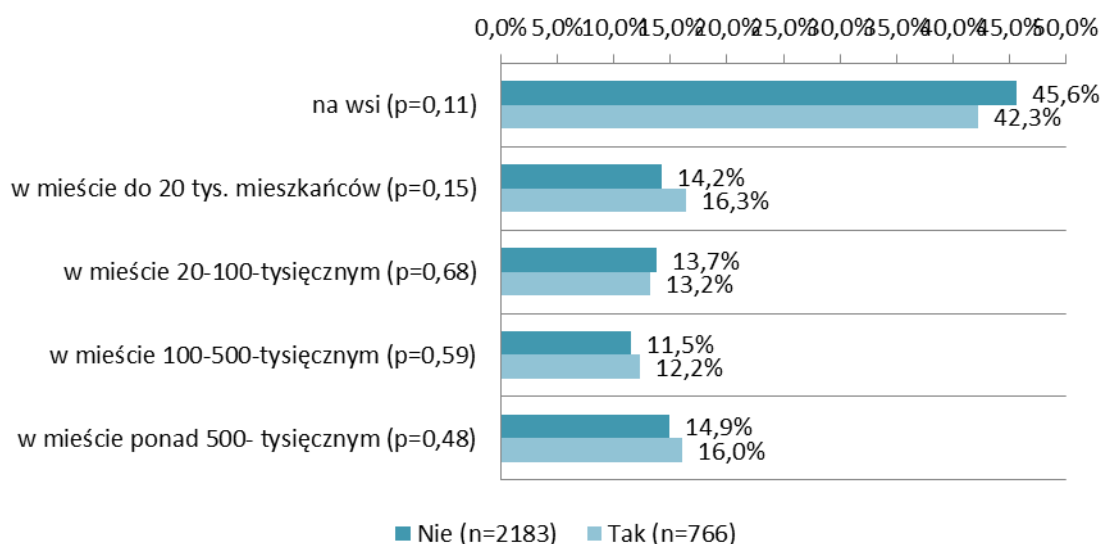
Wśród świadków przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych nie występuje nadreprezentacja żadnej z płci, w związku z czym nie można zaobserwować żadnych istotnych zależności. Odsetek kobiet i mężczyzn wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy jest zbliżony i odpowiada rozkładowi płci w całej populacji. Pod tym względem pośredni świadkowie przemocy wobec osób starszych, nie różnią się istotnie od osób znajdujących w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy wobec dzieci.

Wykres 56 Wykształcenie pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub osób niepełnosprawnych

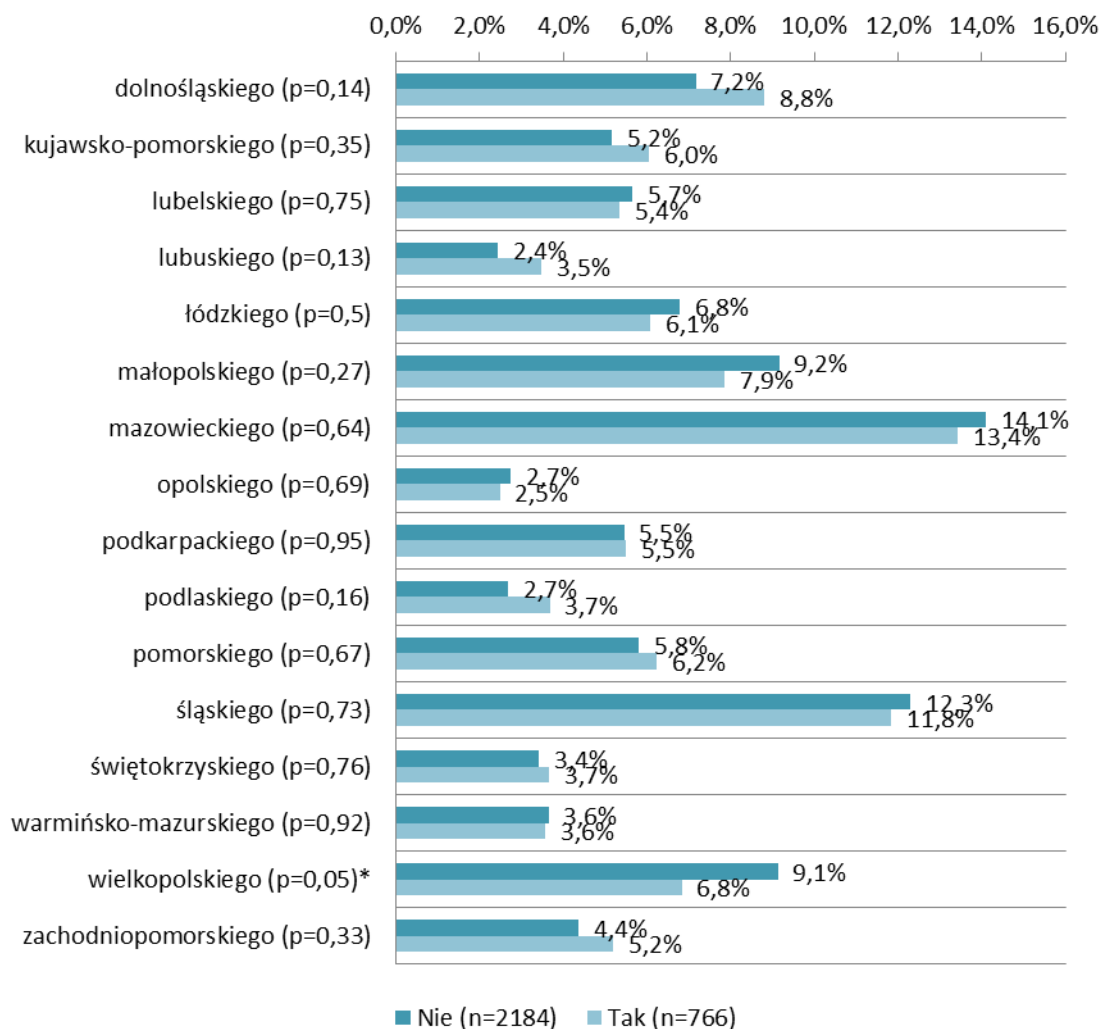
Istotne zależności można natomiast zaobserwować ze względu na wykształcenie. Osoby z wyższym wykształceniem częściej od pozostałych zauważały w swoim otoczeniu przemoc w rodzinie wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Wśród osób potwierdzających wiedzę nt. przemocy, stanowiły one 41,6% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły 35,2%. Natomiast osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym stosunkowo częściej od pozostałych deklarowały niewiedzę o przemoc w rodzinie wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Wśród osób potwierdzających wiedzę nt. przemocy, stanowiły one odpowiednio 3,6% oraz 12,9% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły 6,5% oraz 15,9%. Analogiczne wyniki uzyskano w przypadku świadków przemocy wobec kobiet, mężczyzn i dzieci. Również w ich przypadku osoby o wyższym wykształceniu stosunkowo częściej były świadkami przemocy wśród rodzin ze swojego otoczenia.

Wykres 57 Wielkość miejscowości zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub osób niepełnosprawnych

Wśród świadków przemocy wobec osób niepełnosprawnych lub starszych nie występuje nadreprezentacja mieszkańców żadnej z kategorii wielkości miejscowości zamieszkania, w związku z czym nie można zaobserwować żadnych istotnych zależności. Jest to interesujący wynik w kontekście wcześniejszych analiz, w których zarówno w przypadku przemocy wobec kobiet, mężczyzn jak i dzieci, w grupie deklarującej brak wiedzy o przypadkach przemocy występowała istotna statystycznie nadreprezentacja osób mieszkających na wsi. Może to oznaczać, że problem przemocy wobec osób starszych jest na wsi lepiej zauważalny lub większy, niż te dotyczące przemocy wobec osób dorosłych lub dzieci.

Wykres 58 Województwo zamieszkania pośrednich świadków przemocy wobec osób starszych lub osób niepełnosprawnych

Jedyna istotna zależność ze względu na województwo zamieszkania, wystąpiła w Wielkopolsce. Osoby mieszkające w tym województwie, częściej od pozostałych deklarowały, że nie znają w swoim otoczeniu rodzin w których dochodzi do przemocy wobec osób starszych lub niepełnosprawnych. Wśród osób potwierdzających wiedzę nt. przemocy, stanowiły one 6,8% badanych, zaś w gronie osób niebędących świadkami przemocy, stanowiły 9,1%.

Przemoc w rodzinie wobec osób dorosłych (perspektywa ofiar, sprawców i bezpośrednich świadków przemocy)

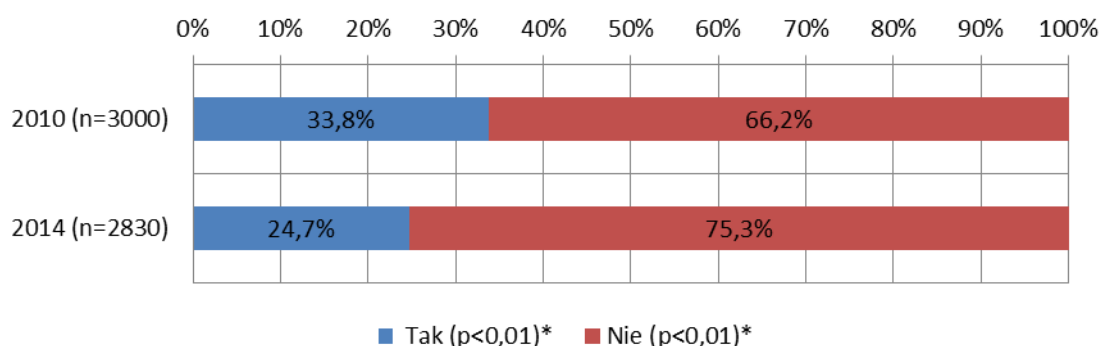
Niniejszy rozdział zawiera dane na temat osób, które osobiście były ofiarami, sprawcami lub świadkami przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych. Dodatkowo opisano również, jaką część wszystkich Polaków stanowiły osoby, które były zarówno ofiarami, jak i sprawcami przemocy w rodzinie oraz jaki odsetek Polaków nie miał żadnego kontaktu (ani bezpośredniego, ani pośredniego) z przemocą w rodzinie wobec osób dorosłych. Analizy zostały przeprowadzone łącznie oraz w podziale na formy przemocy, a także ogółem i w podziale na płeć badanych.

Bycie ofiarą przemocy

W części badania mającej na celu oszacowanie skali przemocy w rodzinie w Polsce, respondenci pytani byli o to, czy w całym swoim życiu doświadczyli różnych form przemocy – psychicznej, fizycznej, seksualnej i ekonomicznej. Pierwsza część tego podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych doświadczył przynajmniej jednej z wymienionych form przemocy. W kolejnych częściach opisane zostały odpowiedzi respondentów dotyczące poszczególnych form przemocy. W miejscach, w których wyniki są porównywane z wcześniejszymi rezultatami, punktem odniesienia jest badanie *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich*¹¹, zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji a wariancją.

Ogółem

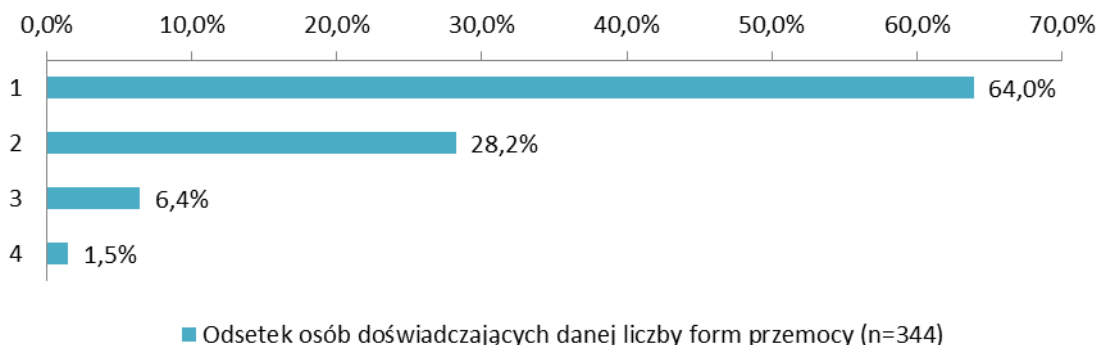
Wykres 59 Odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu swojego życia

¹¹Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

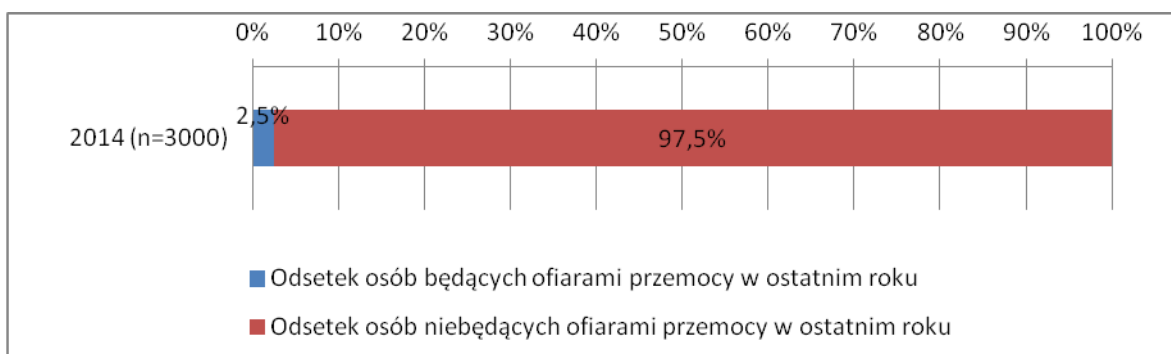
W 2014 roku 24,7% badanych deklaroowało, że w ciągu swojego życia osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdy do doświadczenia przemocy przyznała się ponad jedna trzecia badanych (33,8%).

Wykres 60 Liczba form przemocy doświadczonych w ciągu swojego życia

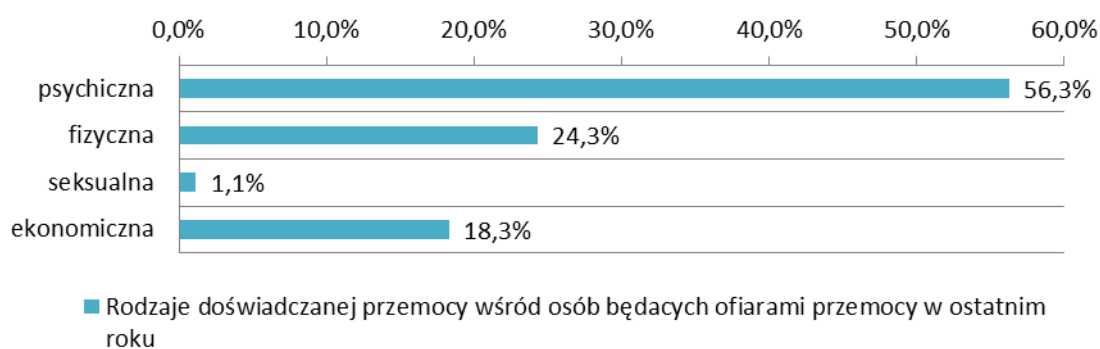
Spółród osób doświadczających przemocy w ciągu swojego życia 64% doświadczało wyłącznie jednej formy przemocy, podczas gdy 28,2% doświadczało dwóch form przemocy. Zdecydowanie mniej badanych – odpowiednio 6,4% i 1,5% – doświadczało 3 i 4 form przemocy w rodzinie.

Wykres 61 Doświadczenie przemocy w ciągu ostatniego roku od przeprowadzenia badania.

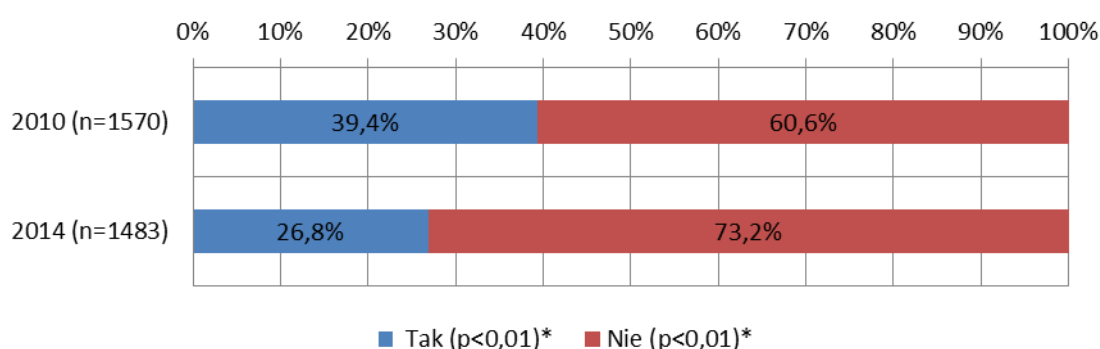

W ciągu ostatniego roku od przeprowadzenia badania przemocy doświadczyło 2,5% respondentów. Wśród ofiar przemocy w 2014 roku najwięcej osób doświadczało przemocy psychicznej (56,3%). Zdecydowanie mniej respondentów zadeklarowało, że doświadczana przez nich przemoc miała charakter agresji fizycznej (24,3%) lub przemocy ekonomicznej (18,3%). Najrzadziej badani przyznawali się do bycia ofiarą przemocy seksualnej (1,1%).

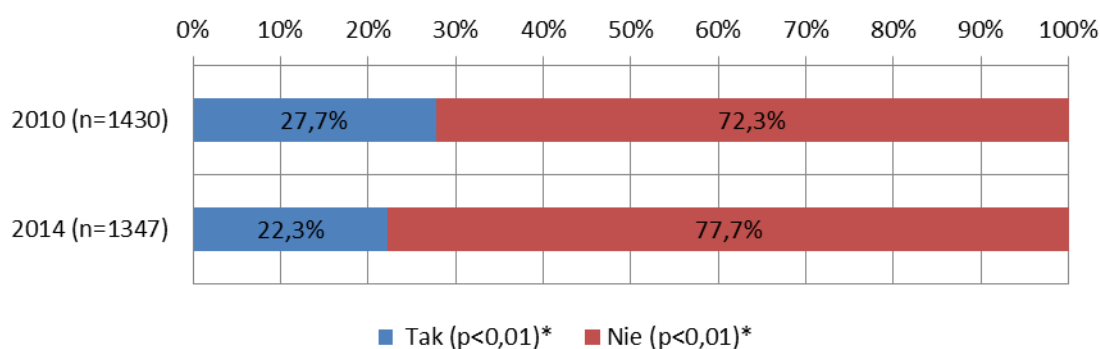
Wykres 62 Rodzaje doświadczanej przemocy w ostatnim roku

Wykres 63 Odsetek kobiet doświadczających przemocy w ciągu swojego życia

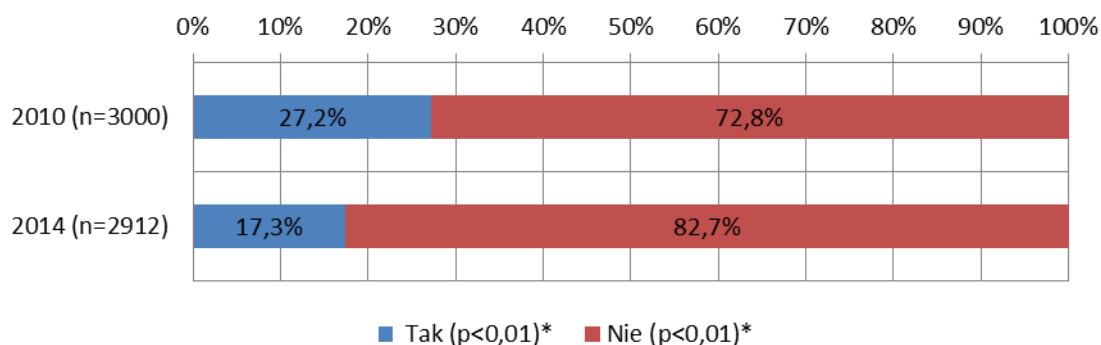
Wykres 64 Odsetek mężczyzn doświadczających przemocy w ciągu swojego życia

W 2014 roku, podobnie jak w 2010, kobiety istotnie częściej od mężczyzn odpowiadały twierdząco na pytanie o doświadczanie w ciągu życia przemocy. Zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn, odsetek osób deklarujących bycie ofiarą przemocy był w 2014 roku istotnie niższy od danych uzyskanych w 2010 roku (odpowiednio 26,8% i 39,4% w przypadku kobiet i 22,3% i 27,7% w przypadku mężczyzn). Uzyskane wyniki nie uprawniają jednak do twierdzenia o zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinie w ciągu ostatnich 4 lat.

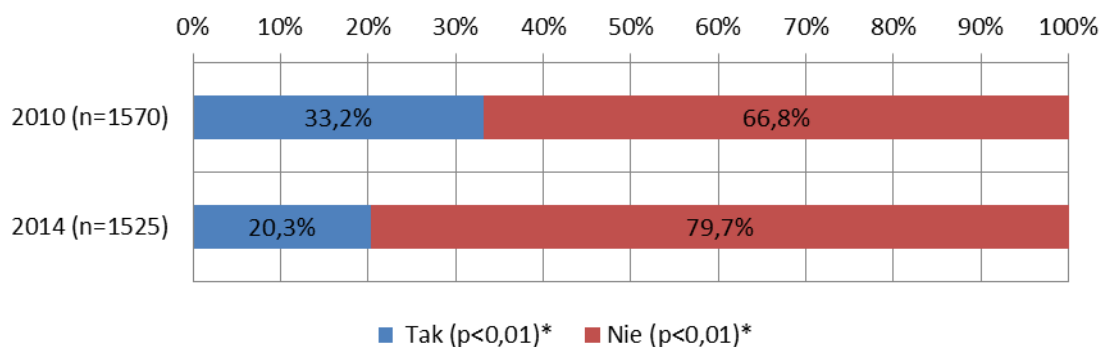
Przemoc psychiczna

Wykres 65 Odsetek osób doświadczających w ciągu swojego życia przemocy psychicznej

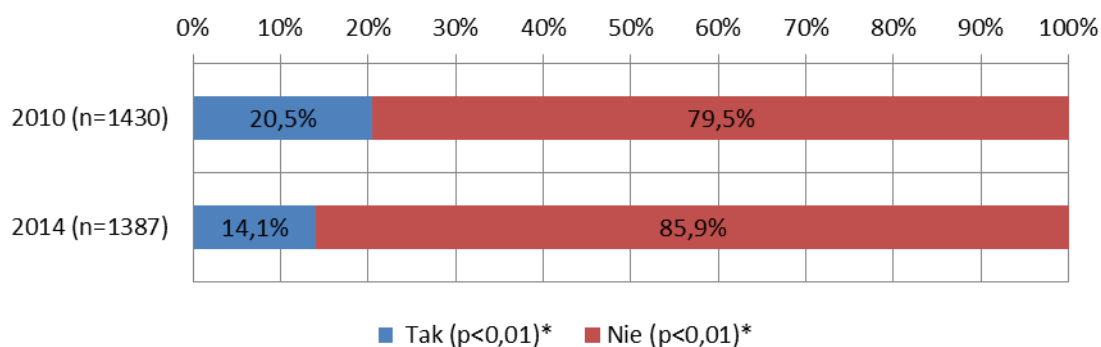

W 2014 roku 17,3% badanych potwierdziło, iż doświadczyło w ciągu swojego życia przemocy psychicznej, przy czym kobiety deklarowały ten fakt istotnie częściej, niż mężczyźni (kobiety – 20,3%, mężczyźni – 14,1%). Udział osób przyznających się do doświadczania przemocy psychicznej jest istotnie niższy do liczby takich osób w roku 2010, gdy problem ten dotyczył 27,2% badanych.

Wykres 66 Odsetek kobiet doświadczających w ciągu swojego życia przemocy psychicznej

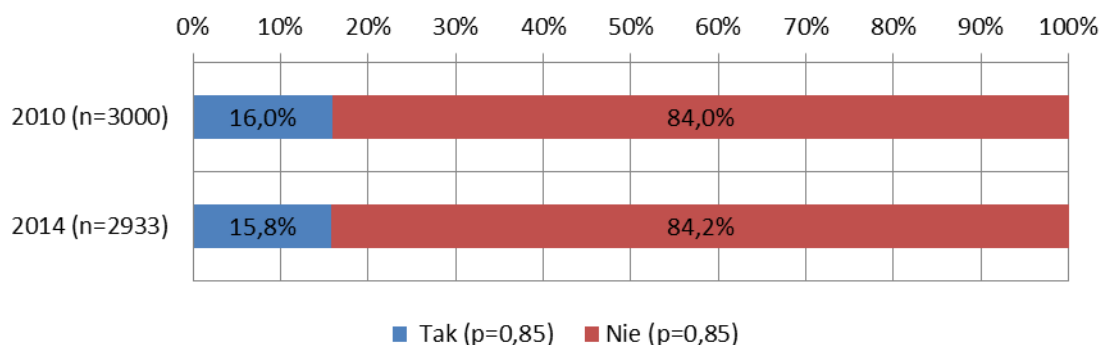

Wykres 67 Odsetek mężczyzn doświadczających w ciągu swojego życia przemocy psychicznej

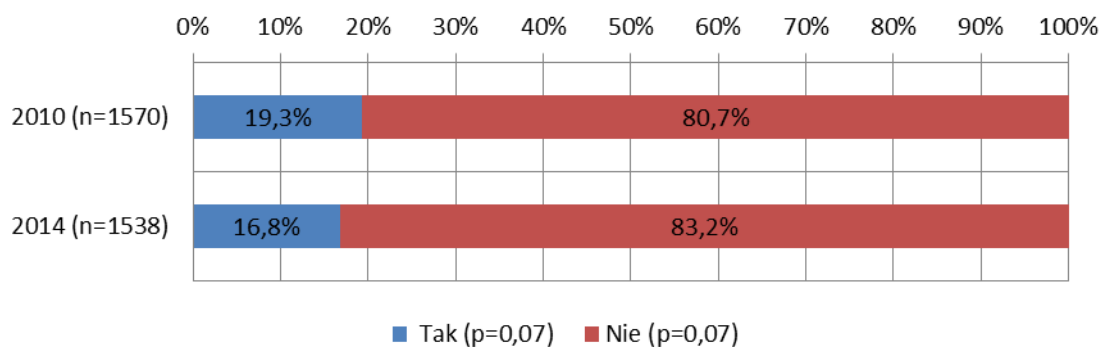
Przemoc fizyczna

Wykres 68 Odsetek osób doświadczających w ciągu swojego życia przemocy fizycznej

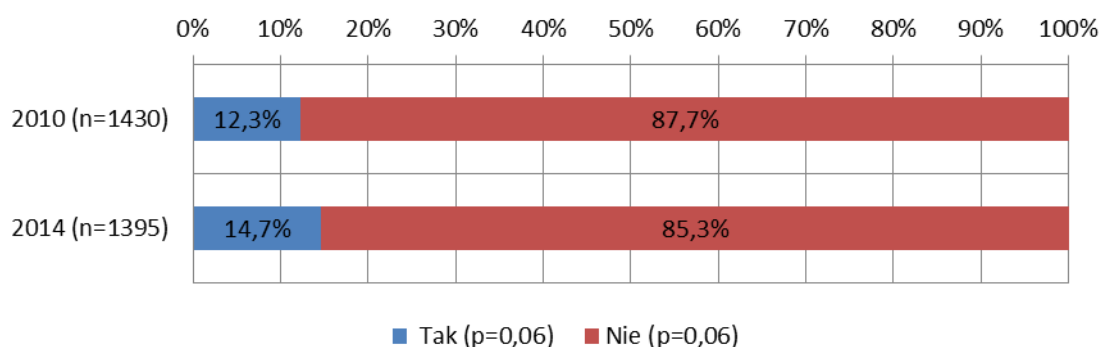

Agresji fizycznej w rodzinie doświadczyło 15,8% badanych. Jest to odsetek nieistotnie różny od stwierdzonego w badaniu z 2010 roku (16%). Również w podziale na kobiety i mężczyzn nie wystąpiły istotne statystycznie różnice między badaniem z 2010 i 2014 roku. Interesujące jest, że w odróżnieniu od poprzednich badań, w 2014 roku nie odnotowano istotnej statystycznie różnicy w częstotliwości doświadczania przemocy przez kobiety i mężczyzn (kobiety – 16,8%, mężczyźni – 14,7%). W roku 2010 to kobiety istotnie częściej od mężczyzn deklarowały doświadczanie przemocy fizycznej.

Wykres 69 Odsetek kobiet doświadczających w ciągu swojego życia przemocy fizycznej

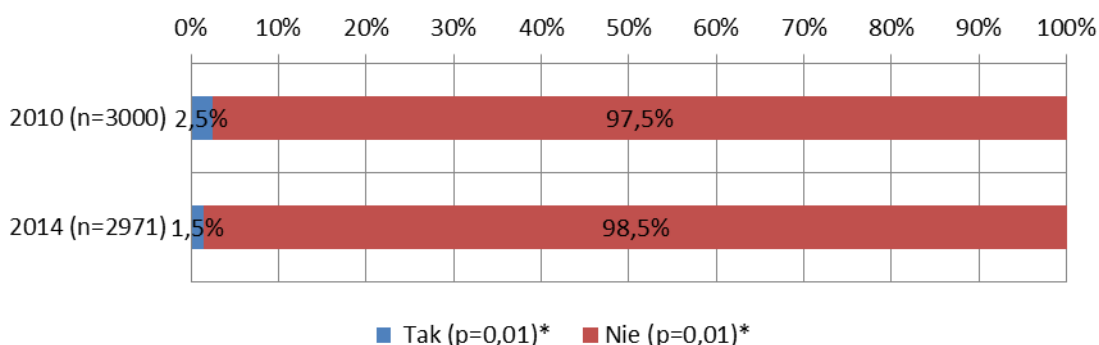

Wykres 70 Odsetek mężczyzn doświadczających w ciągu swojego życia przemocy fizycznej

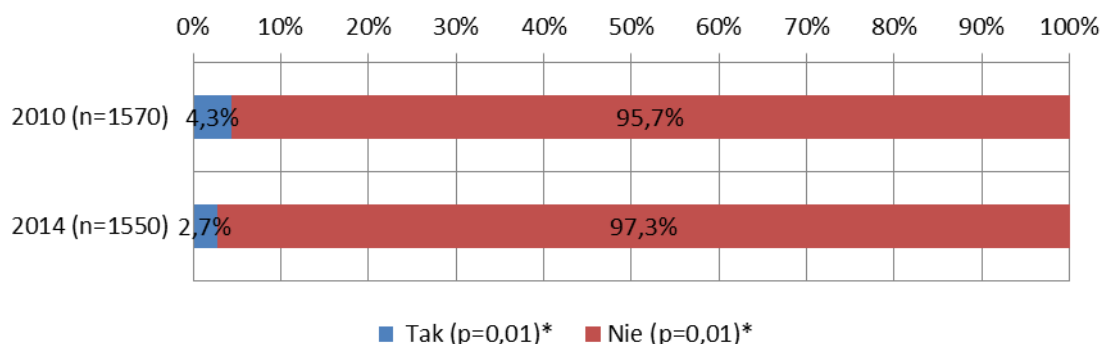
Przemoc seksualna

Wykres 71 Odsetek osób doświadczających w ciągu swojego życia przemocy seksualnej

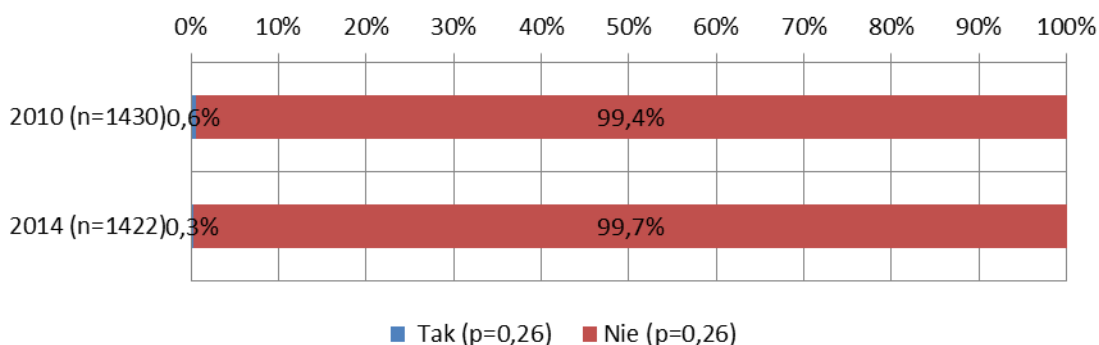

Przemoc seksualna była najrzadziej wskazywaną formą przemocy. W 2014 roku do bycia ofiarą wykorzystywania seksualnego przez członka rodziny przyznało 1,5% respondentów. Jest to istotnie niższy odsetek od zaobserwowanego w 2010 roku. Trzeba jednak pamiętać, że przy tak niskich odsetkach, do wyników należy podchodzić z ostrożnością. Kobiety częściej od mężczyzn doświadczały przemocy seksualnej (2,7% ogółu kobiet deklaruje, iż w swojej rodzinie doświadczyła przemocy seksualnej, podczas gdy problem ten dotyczy jedynie 0,3% ogółu mężczyzn). Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 72 Odsetek kobiet doświadczających w ciągu swojego życia przemocy seksualnej

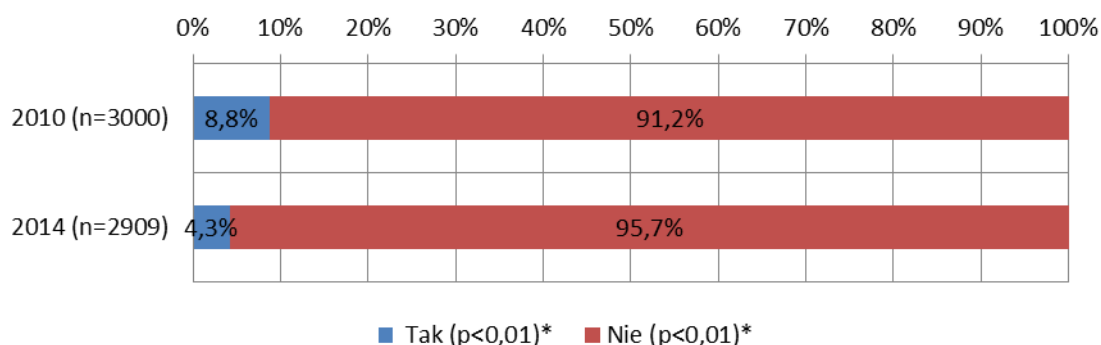

Wykres 73 Odsetek mężczyzn doświadczających w ciągu swojego życia przemocy seksualnej

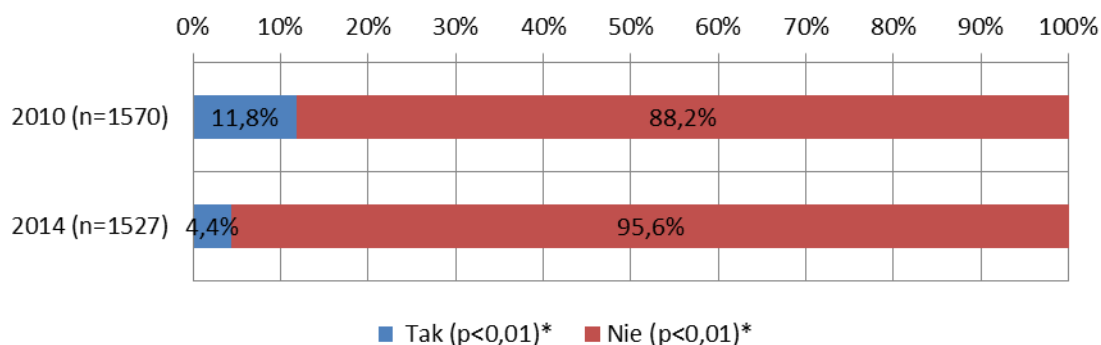
Przemoc ekonomiczna

Wykres 74 Odsetek osób doświadczających w ciągu swojego życia przemocy ekonomicznej

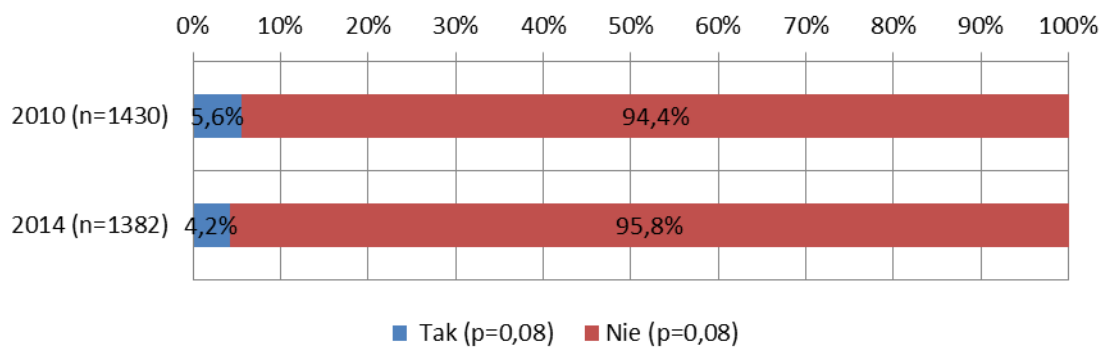

W 2014 roku 4,3% ogółu respondentów, niemal tyle samo kobiet, jak i mężczyzn (różnica nieistotna statystycznie), potwierdziło, iż względem nich w gospodarstwie domowym dochodziło do przemocy ekonomicznej. Stanowi to połowę odsetka osób deklarujących w roku 2010, że w ciągu swojego życia były ofiarami takiej formy przemocy – jest to różnica istotna statystycznie. W porównaniu do deklaracji z 2010 roku, zmienił się rozkład odpowiedzi pod względem płci respondentów – 4 lata temu kobiety istotnie częściej deklarowały, że doświadczyły przemocy ekonomicznej, obecnie różnica między odsetkiem osób doświadczających przemocy w podziale na płeć była nieistotna statystycznie. Istotnie zmniejszył się udział kobiet doświadczających przemocy ekonomicznej, natomiast różnica w odsetku mężczyzn doświadczających i niedoświadczających przemocy ekonomicznej nie zmieniła się istotnie.

Wykres 75 Odsetek kobiet doświadczających w ciągu swojego życia przemocy ekonomicznej

Wykres 76 Odsetek mężczyzn doświadczających w ciągu swojego życia przemocy ekonomicznej

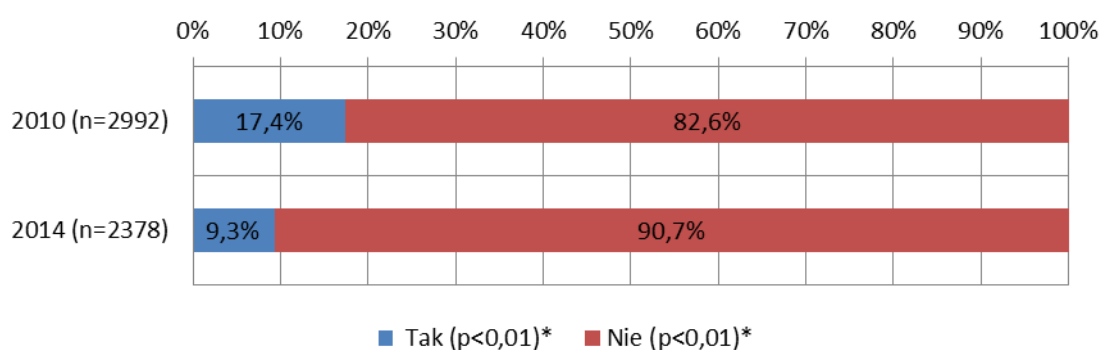

Bycie sprawcą przemocy

Kolejna część raportu, pod względem struktury analogiczna do poprzedniej, ma na celu oszacowanie, jaki odsetek Polaków był sprawcami przemocy w rodzinie. Ankietowani byli pytani czy w całym swoim dorosłym życiu byli sprawcami różnych form przemocy – psychicznej, fizycznej, seksualnej i ekonomicznej. Pytanie było zadane na skali „tak-nie”. Pierwsza część podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych był sprawcą przynajmniej jednej formy przemocy. W kolejnych częściach opisane zostały odpowiedzi respondentów dotyczące poszczególnych form przemocy. W miejscach, w których wyniki są porównywane z wcześniejszymi rezultatami, punktem odniesienia jest badanie *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich*¹² zrealizowane dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 roku.

Statystyki ogółem

Wykres 77 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy

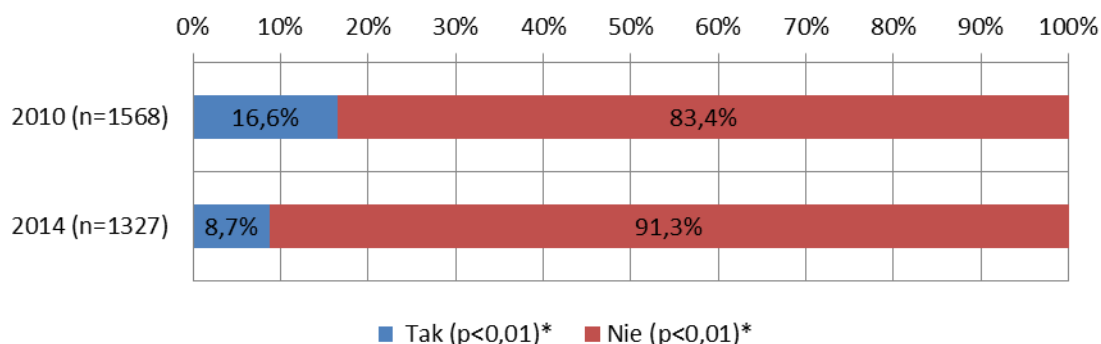

W 2014 roku 9,3% badanych przyznało, że w ciągu swojego dorosłego życia było sprawcami przemocy względem innego członka rodziny. Jest to o istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdy do dopuszczania się przemocy przyznała się zdecydowanie większa grupa badanych (17,4%).

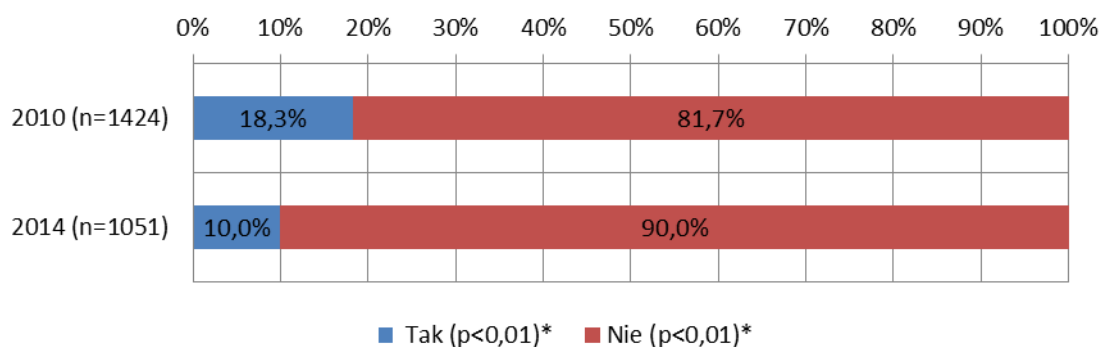
W 2014 roku kobiety i mężczyźni równie często deklarowali stosowanie w swoim życiu przemocy wobec innych członków gospodarstwa domowego (brak różnicy istotnej statystycznie). W przypadku obu płci, odsetek osób deklarujących bycie sprawcą przemocy jest istotnie niższy od wyników uzyskanych w badaniach przeprowadzonych w 2010 roku (kobiety: 2010 r. – 16,6%, 2014 r. – 8,7%; mężczyźni: 2010 r. – 18,3%, 2014 r. – 10,0%).

¹²Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

Wykres 78 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy

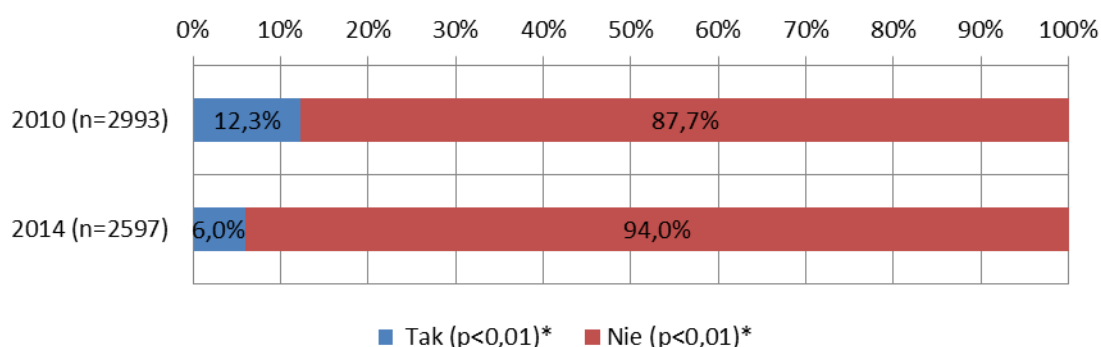

Wykres 79 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy

Przemoc psychiczna

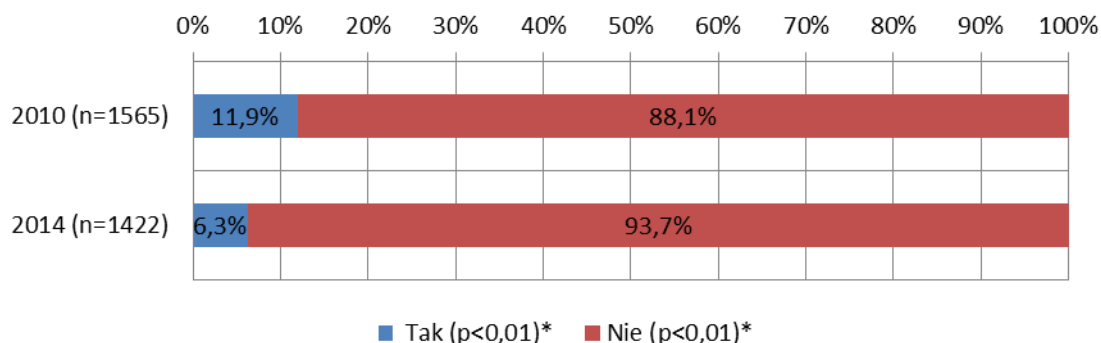
Wykres 80 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy psychicznej

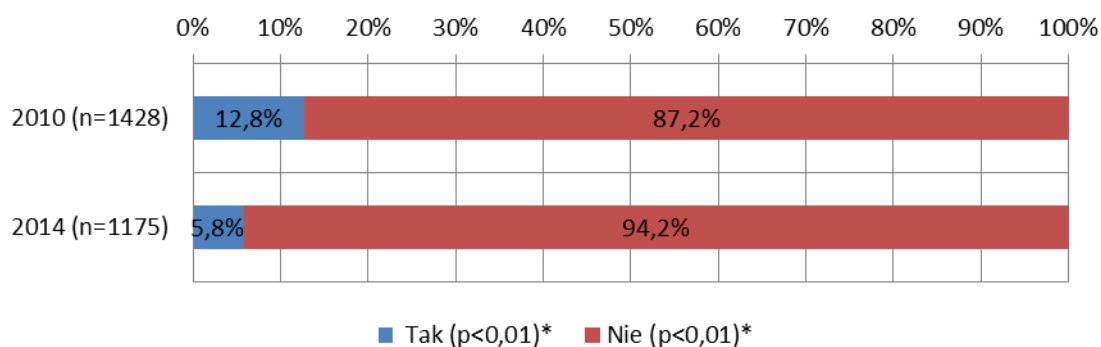
Spośród ogółu ankietowanych 6,0% potwierdziło, iż dopuściło się w swoim życiu przemocy psychicznej. Kobiety deklarowały ten fakt częściej niż mężczyźni (kobiety – 6,3% ogółu kobiet, mężczyźni – 5,8% ogółu mężczyzn), jednak jest to różnica nieistotna. Procent osób, które były sprawcami przemocy psychicznej, jest dwukrotnie niższy od odsetka takich osób w roku 2010, gdy

ogółem 12,3% badanych przyznawało, że stosowało tę formę przemocy. Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 81 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy psychicznej

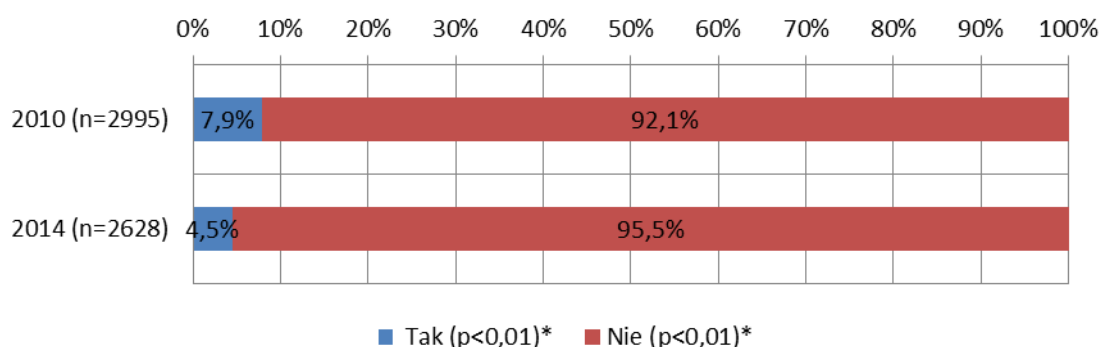

Wykres 82 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy psychicznej

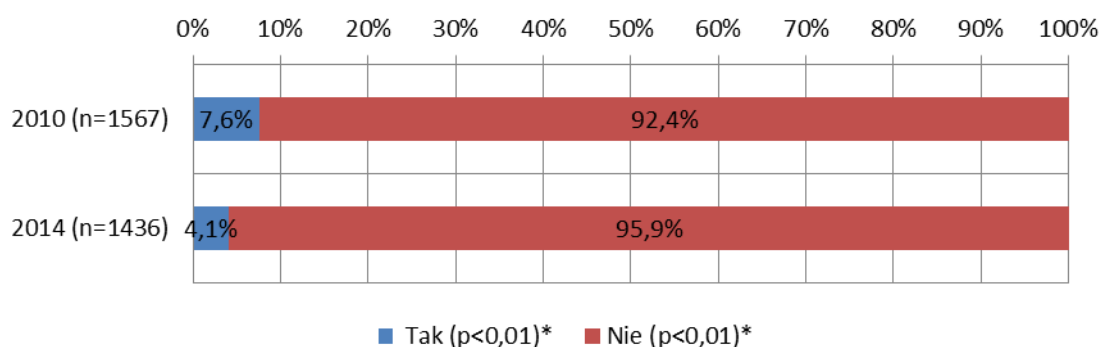
Przemoc fizyczna

Wykres 83 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy fizycznej

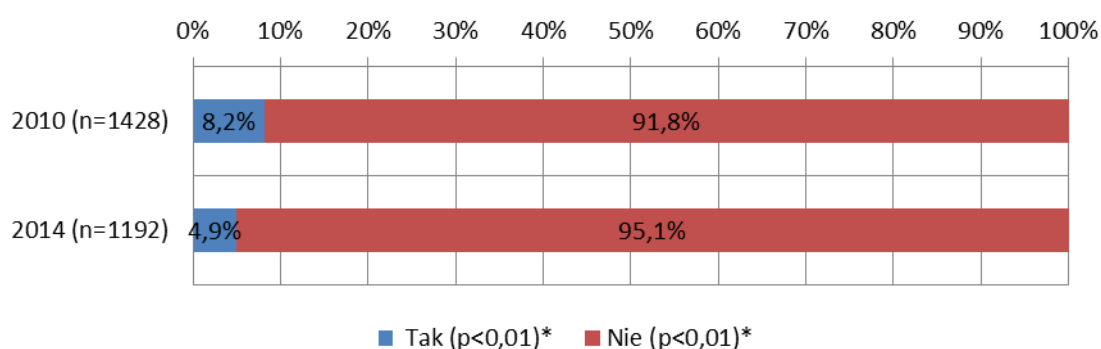

Do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 4,5% ankieterowanych. Mężczyźni deklarowali ten fakt częściej niż kobiety (kobiety – 4,1%, mężczyźni – 4,9%), jednak jest to różnica nieistotna. Procent osób, które stosowały przemoc fizyczną, jest istotnie mniejszy w stosunku do liczby takich osób w roku 2010, gdy ogółem 7,9% badanych przyznawało, że stosowało przemoc fizyczną.

Wykres 84 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy fizycznej

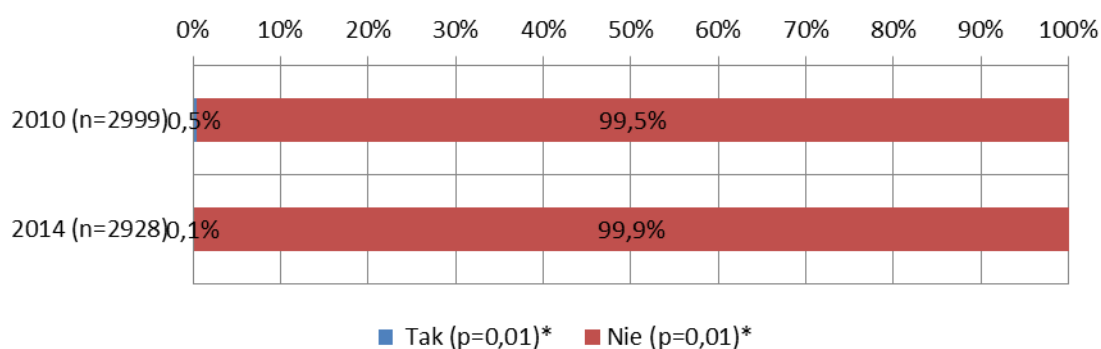

Wykres 85 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy fizycznej

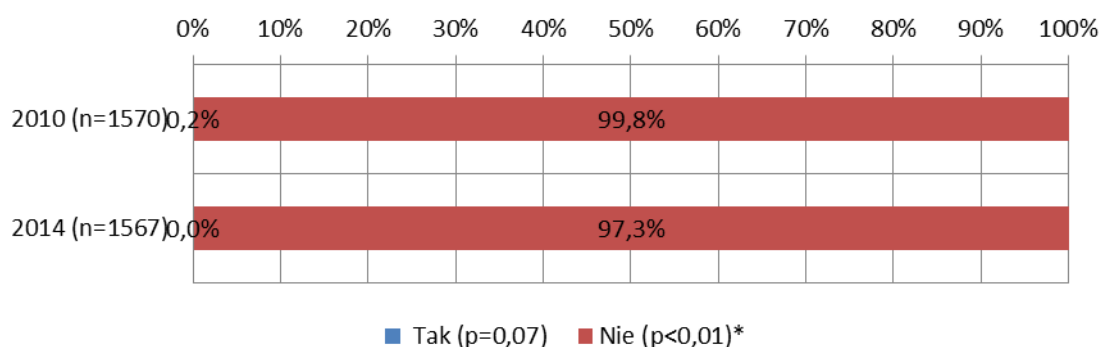
Przemoc seksualna

Wykres 86 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy seksualnej

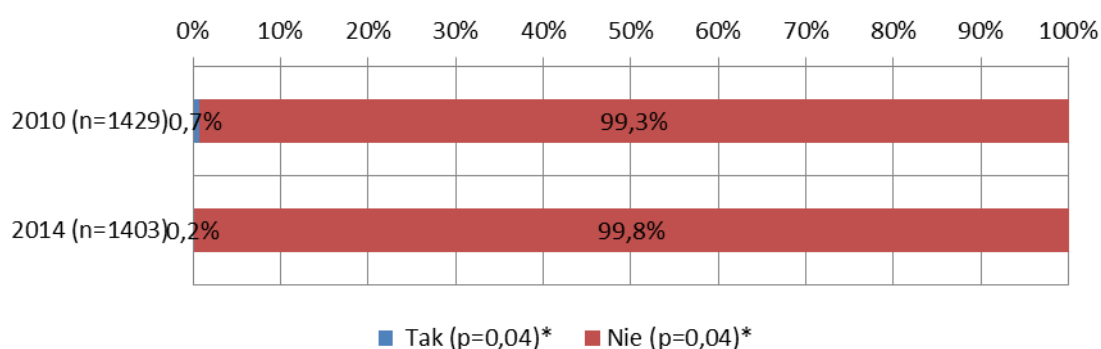

Wśród badanych osób niemal nikt nie przyznał się do stosowania przemocy seksualnej względem pozostałych członków rodziny (0,1%). Wśród sprawców przemocy seksualnej występują jedynie mężczyźni (0,2% ogółu mężczyzn potwierdza, iż w swojej rodzinie dopuściło się podobnych zachowań) – w przypadku kobiet, żadna nie przyznała, iż jest sprawcą takiej przemocy. W 2010 roku istotnie więcej osób przyznawało się, że dopuściło się czynności o charakterze przemocy seksualnej względem członków rodziny, wśród nich występowały także kobiety (0,2% ogółu kobiet), jednakże do wnioskowania na podstawie tak małych odsetków należy podchodzić z ostrożnością.

Wykres 87 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy seksualnej

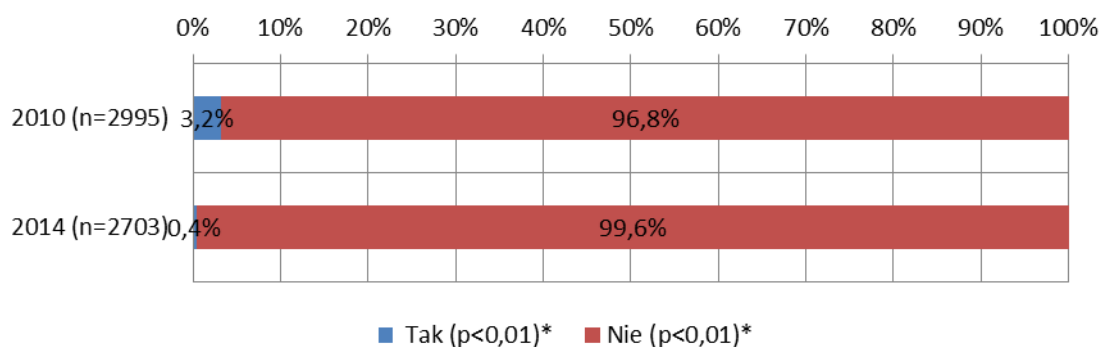

Wykres 88 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy seksualnej

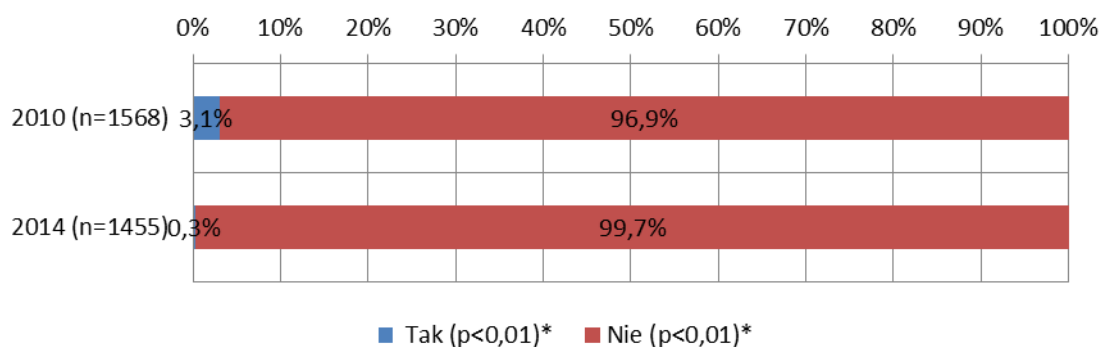
Przemoc ekonomiczna

Wykres 89 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy ekonomicznej

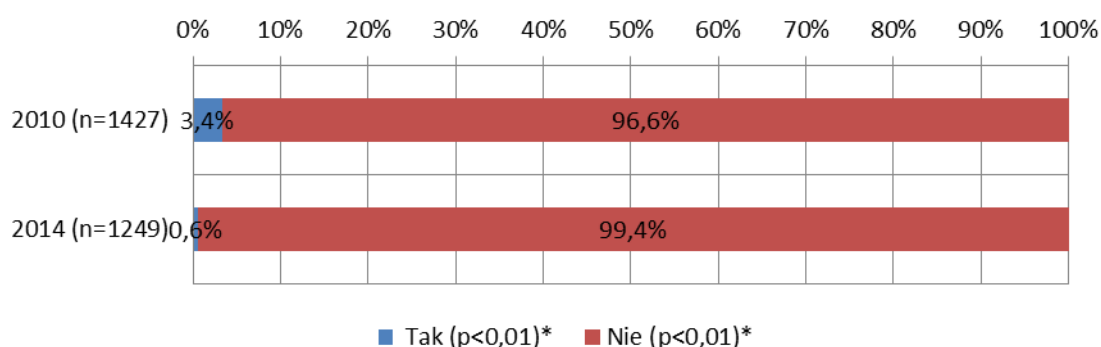

W 2014 roku 0,4% ogółu respondentów potwierdziło, że z ich winy w gospodarstwie domowym dochodziło do przemocy ekonomicznej. Stanowi to istotnie niższy odsetek od sprawców takiej przemocy w roku 2010 (3,2%). W porównaniu do deklaracji z 2010 roku, nie zmieniła się natomiast proporcja płci – zarówno obecnie, jak i 4 lata temu kobiety niemal równie często jak mężczyźni deklarowały, że stosowały przemoc ekonomiczną wobec innych członków rodziny (różnice w odsetkach kobiet i mężczyzn stosujących przemoc nie różniły się istotnie w obu badaniach).

Wykres 90 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy ekonomicznej

Wykres 91 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia sprawcami przemocy ekonomicznej

Bycie bezpośrednim świadkiem przemocy

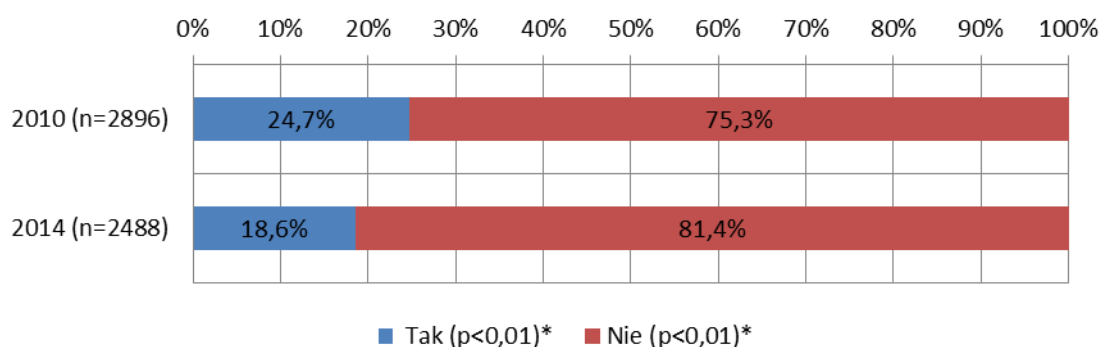
Prezentowana poniżej część raportu zawiera dane na temat osób będących bezpośrednimi świadkami przemocy w rodzinie. Respondenci byli pytani, czy w całym swoim życiu byli bezpośrednimi świadkami różnych form przemocy – psychicznej, fizycznej, seksualnej i ekonomicznej. Na pytania badani mogli udzielić odpowiedzi „tak” lub „nie”. Podobnie jak w poprzednich podrozdziałach, pierwsza część przedstawia, jaki odsetek badanych był świadkiem przynajmniej jednej formy przemocy. W kolejnych częściach opisane zostały odpowiedzi respondentów dotyczące oddzielnie każdej z form przemocy. W miejscach, w których wyniki są porównywane z wcześniejszymi rezultatami, punktem odniesienia jest badanie *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich*¹³ zrealizowane dla Ministerstwa Pracy i Polityki społecznej w 2010 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak

¹³Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

Ogółem

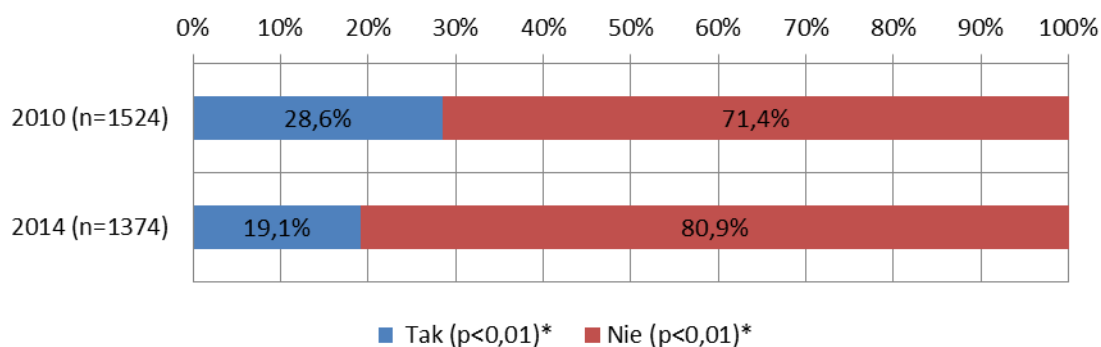
Wykres 92 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy

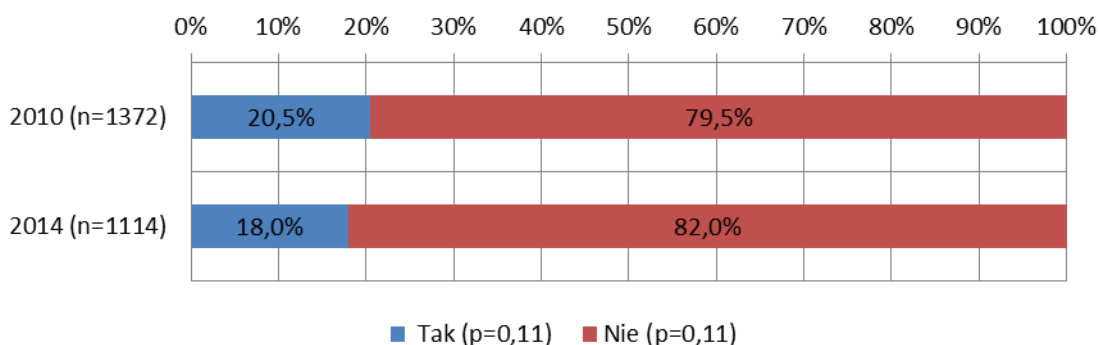
W 2014 roku 18,6% badanych przyznało, że było bezpośrednimi świadkami przemocy względem innego członka rodziny. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdy przemoc w domu obserwowało 24,7% badanych.

Biorąc pod uwagę płeć respondentów, w 2014 roku kobiety były częściej (nieistotnie) świadkami przemocy wobec innych członków gospodarstwa domowego. W przypadku kobiet, odsetek osób deklarujących bycie w ciągu całego dorosłego życia bezpośrednimi świadkami przemocy był w 2014 roku znacząco niższy niż w roku 2010 (odpowiednio 19,1% i 28,6%). Nieistotne różnice zaobserwowano również w przypadku mężczyzn będących świadkami agresywnych zachowań (2010 r. – 20,5%; 2014 r. – 18,0%).

Wykres 93 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy

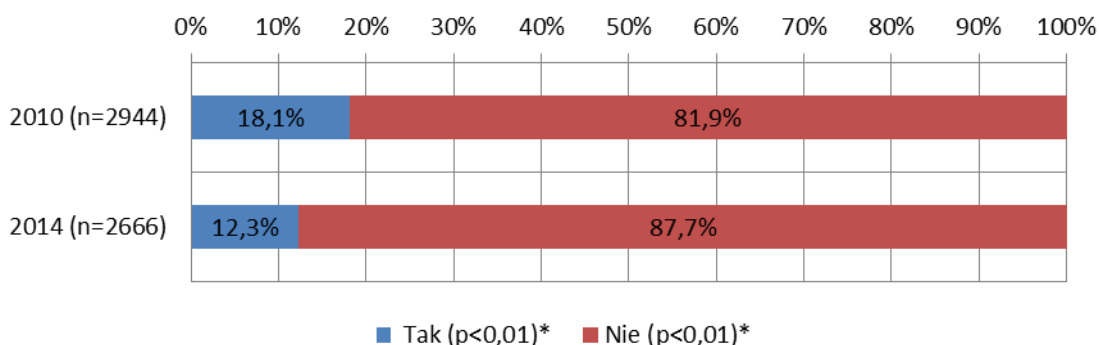

Wykres 94 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy

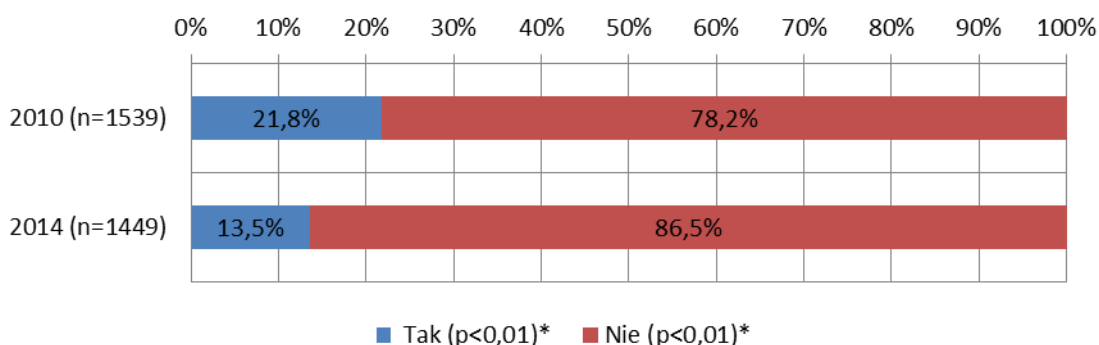
Przemoc psychiczna

Wykres 95 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy psychicznej

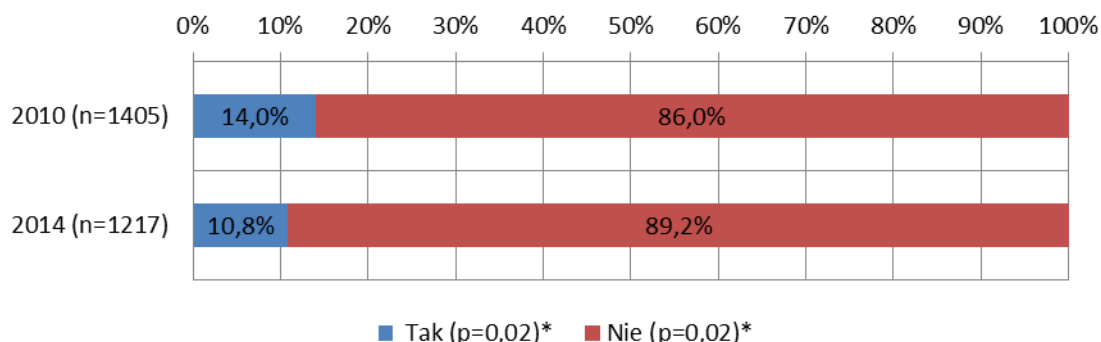

Świadkami przemocy psychicznej było w 2014 r. 12,3% ogółu badanych, przy czym kobiety deklarowały ten fakt istotnie częściej, niż mężczyźni (kobiety – 10,6% ogółu kobiet, mężczyźni – 8,2% ogółu mężczyzn). Procent osób, które widziały przemoc psychiczną w swojej rodzinie, był istotnie niższy od odsetka takich osób w roku 2010, gdy ogółem 18,1% badanych przyznawało, że zauważało przemoc emocjonalną.

Wykres 96 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy psychicznej

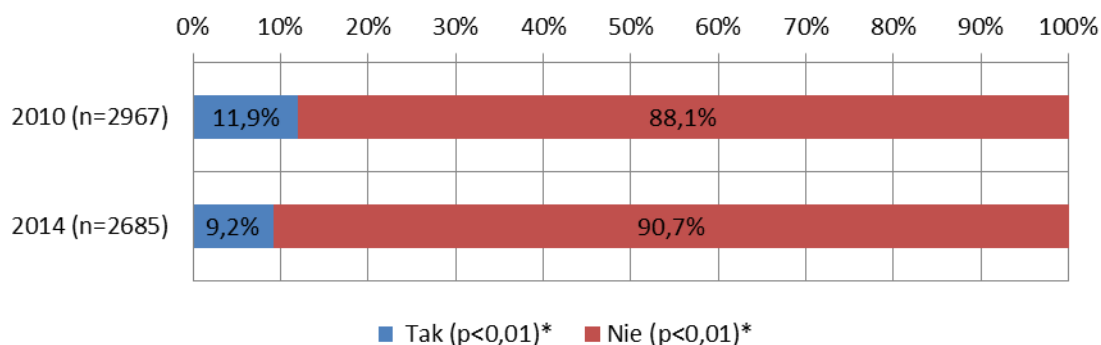

Wykres 97 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy psychicznej

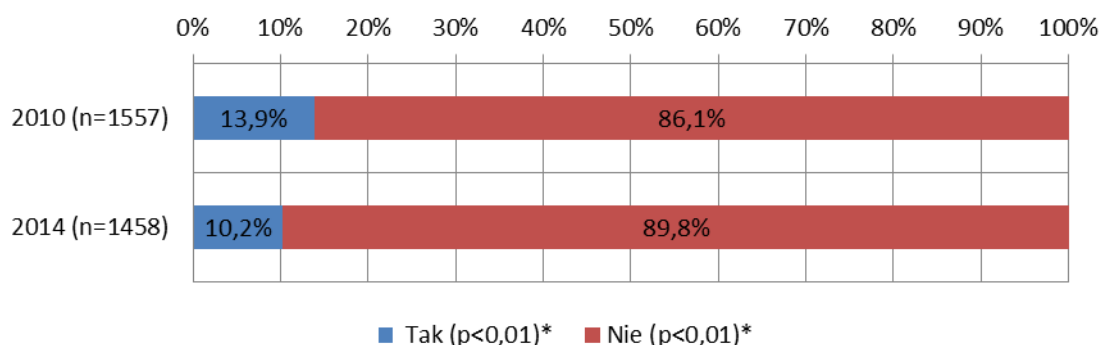
Przemoc fizyczna

Wykres 98 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy fizycznej

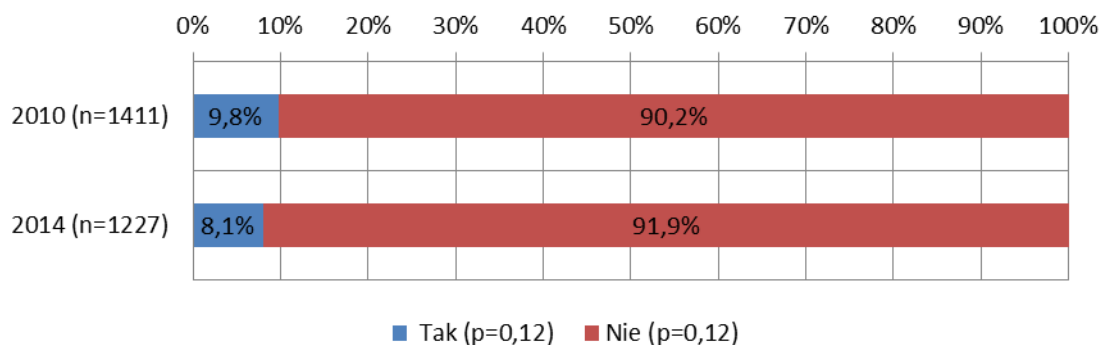

W 2014 roku 9,2% respondentów potwierdziło, iż było świadkiem przemocy fizycznej. Kobiety deklarowały ten fakt częściej, niż mężczyźni (kobiety – 10,2% ogółu kobiet, mężczyźni – 8,1% ogółu mężczyzn), jednak jest to różnica nieistotna. Procent osób, które widziały agresywne zachowania względem innych członków gospodarstwa domowego był w 2014 roku niższy niż w 2010 roku, kiedy ogółem 11,9% respondentów przyznawało, że było bezpośrednim świadkiem przemocy fizycznej.

Wykres 99 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy fizycznej

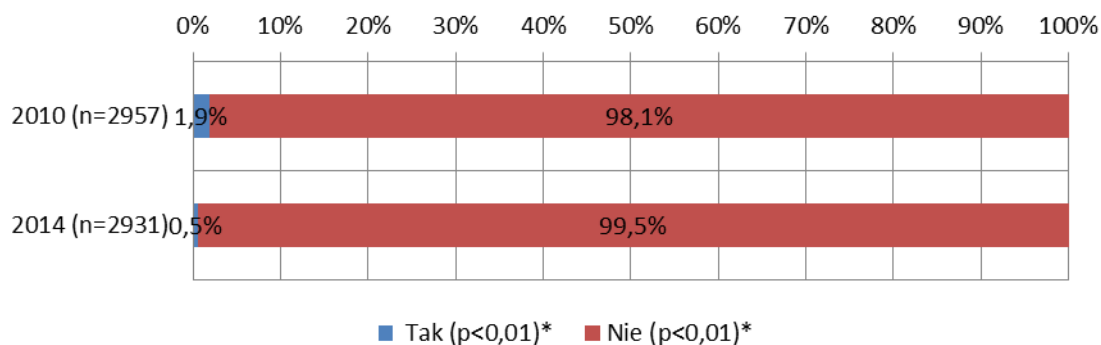

Wykres 100 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy fizycznej

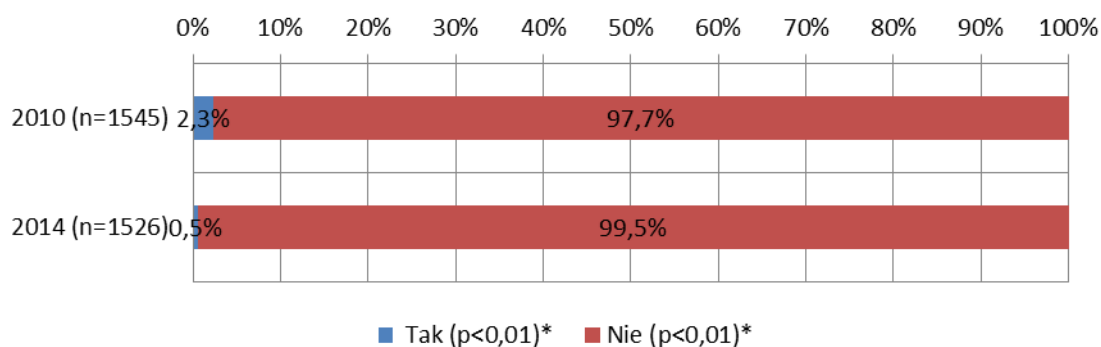
Przemoc seksualna

Wykres 101 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy seksualnej

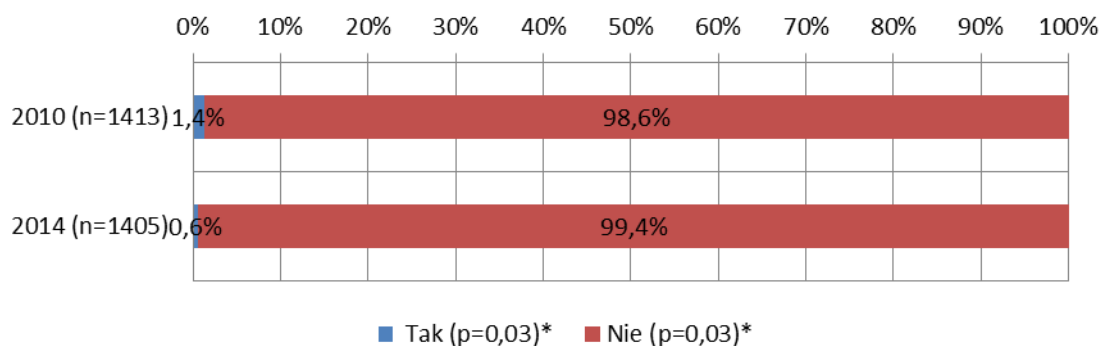

Przemoc seksualna była najrzadziej wskazywaną przez osoby badane formą przemocy. W 2014 r. bezpośrednimi świadkami wykorzystywania seksualnego w rodzinie było 0,5% respondentów. Jest to istotnie niższy odsetek niż osób deklarujących bycie takimi świadkami 2010 roku (1,9%). Wśród bezpośrednich świadków przemocy seksualnej występują niemal równie często mężczyźni jak i kobiety (odpowiednio 0,6% i 0,5%).

Wykres 102 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy seksualnej

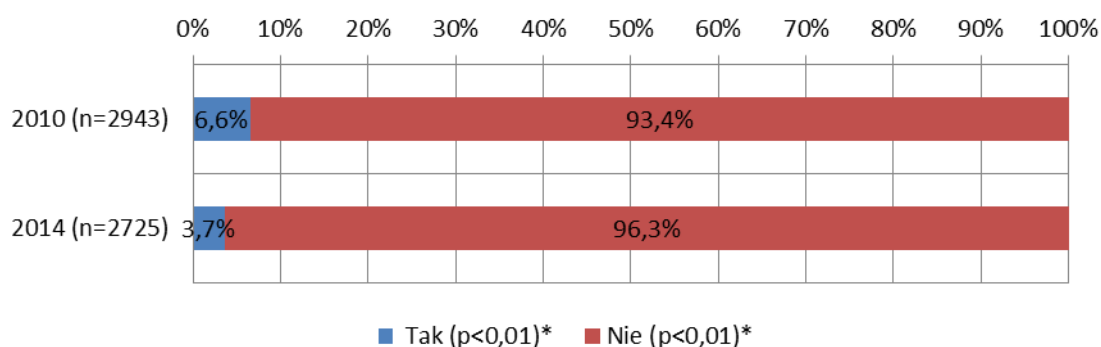

Wykres 103 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy seksualnej

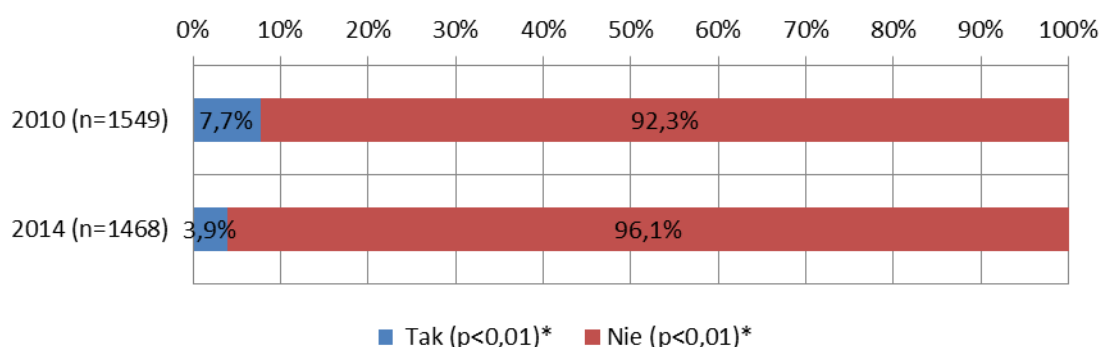
Przemoc ekonomiczna

Wykres 104 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy ekonomicznej

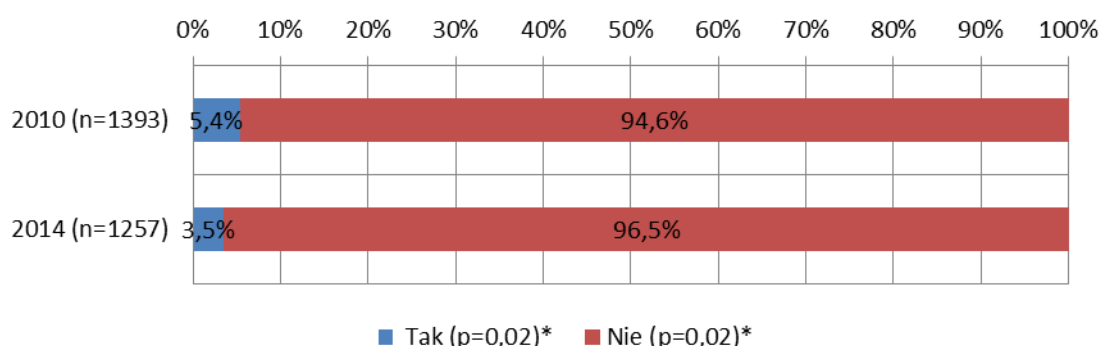

W 2014 roku 3,7% ogółu respondentów, niemal tyle samo w grupie kobiet, jak i mężczyzn (różnica nieistotna statystycznie), potwierdziło, iż było świadkami przemocy ekonomicznej w swoim gospodarstwie domowym. Jest to istotnie niższy odsetek osób, niż w 2010 roku, gdy świadkami przemocy było zgodnie z deklaracjami 6,6% badanych.

Wykres 105 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy ekonomicznej

Wykres 106 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia bezpośrednimi świadkami przemocy ekonomicznej

Bycie zarówno ofiarą jak i sprawcą przemocy

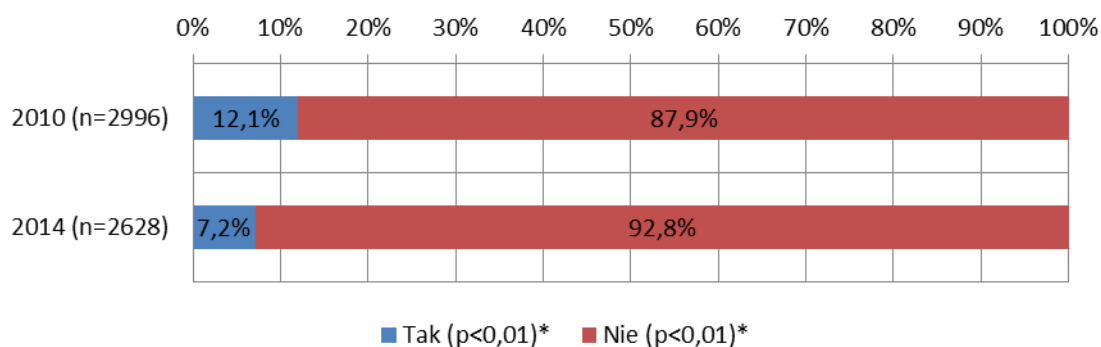
Bycie zarówno ofiarą jak i sprawcą przemocy – statystyki ogółem

W tej części raportu przedstawione zostały szacunkowe dane na temat osób, które zarówno doświadczyły, jak i były sprawcami różnych rodzajów przemocy w rodzinie. Podobnie jak w poprzednich podrozdziałach, badani pytani byli o cztery rodzaje przemocy – psychiczną, fizyczną, seksualną i ekonomiczną. Pierwsza część tego podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych doświadczył i był sprawcą przynajmniej jednej z tych form przemocy. W kolejnych częściach opisane zostały odpowiedzi respondentów dotyczące poszczególnych form przemocy. W miejscach, w których wyniki są porównywane z wcześniejszymi wynikami, punktem odniesienia jest badanie *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich*¹⁴ zrealizowane dla Ministerstwa Pracy i Polityki społecznej w 2010 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do

¹⁴Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

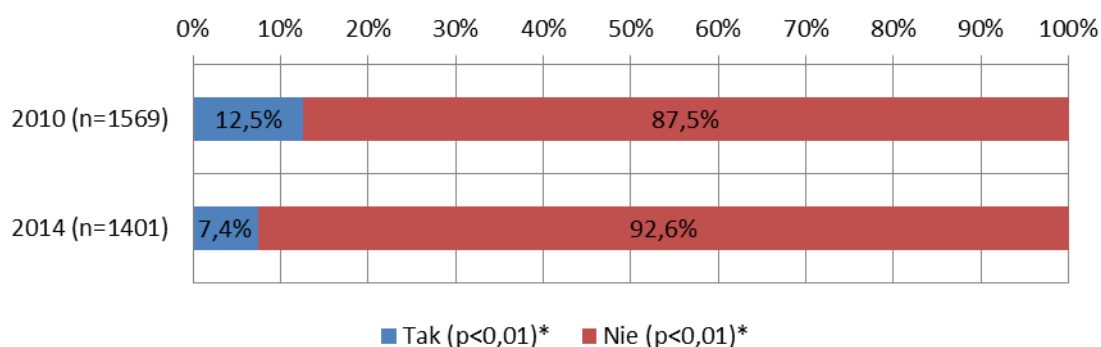
Wykres 107 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy w rodzinie

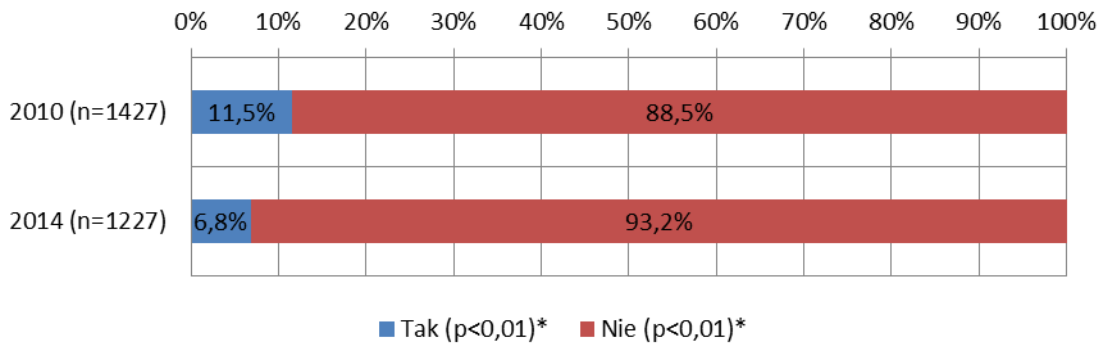
W 2014 roku 7,2% badanych zarówno doświadczyło, jak i było sprawcą przemocy w swojej rodzinie. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku (12,1%).

Biorąc pod uwagę płeć badanych, zarówno w 2014, jak i w 2010 roku proporcje między kobietami i mężczyznami wśród osób będących sprawcami i ofiarami przemocy były prawie równe (różnice nieistotne statystycznie). Ponadto, zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn odsetek osób przyznających się do bycia zarazem ofiarą jak i sprawcą przemocy był w 2014 r. niższy w 2010 r. (kobiety: 2010 r. – 12,5%; 2014 r. – 7,4%; mężczyźni: 2010 r. – 11,5%; 2014 r. – 6,8%). W obu przypadkach różnice te są istotne statystycznie.

Wykres 108 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy w rodzinie

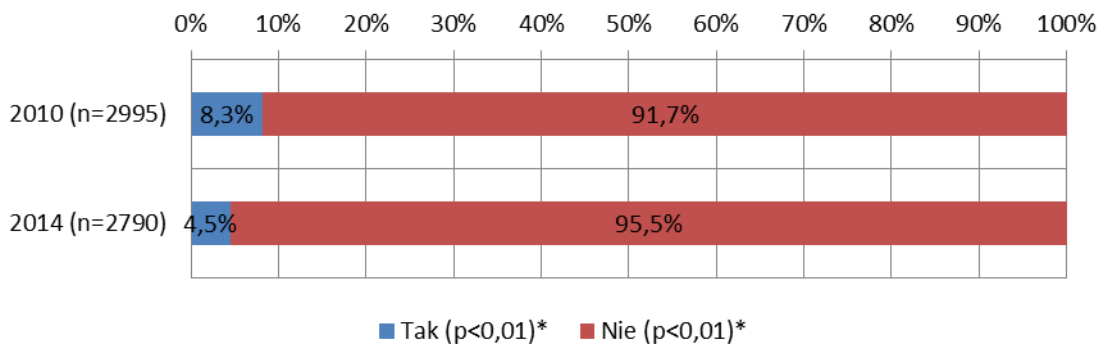

Wykres 109 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy w rodzinie

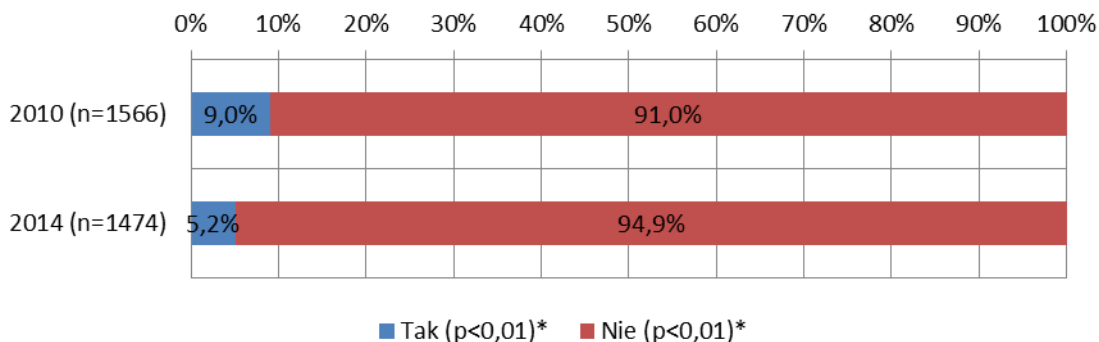
Przemoc psychiczna

Wykres 110 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy psychicznej

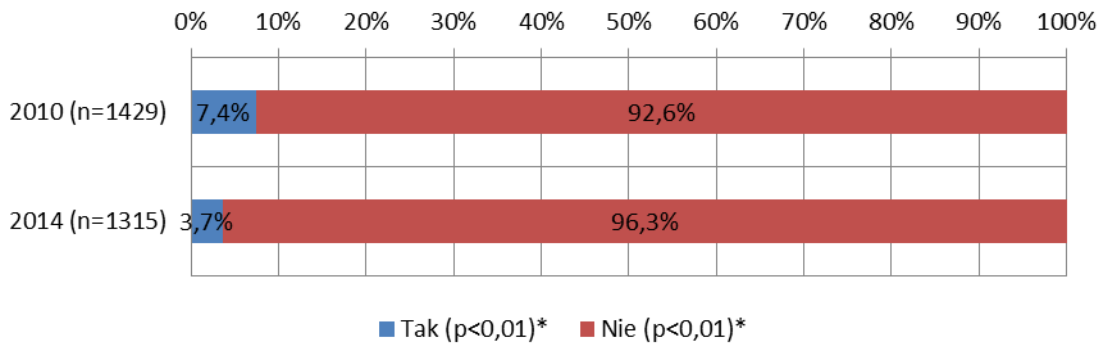

Spośród ogółu badanych 4,5% wskazało, że przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia było ofiarą i sprawcą przemocy psychicznej. Kobiety deklarowały ten fakt istotnie częściej, niż mężczyźni (kobiety – 5,2% ogółu kobiet, mężczyźni – 3,7% ogółu mężczyzn). Procent osób doświadczających i stosujących przemoc psychiczną był niemal dwukrotnie niższy niż odsetek takich osób w roku 2010, gdy ogółem 8,3% badanych przyznawało, że było w takiej sytuacji. Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 111 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy psychicznej

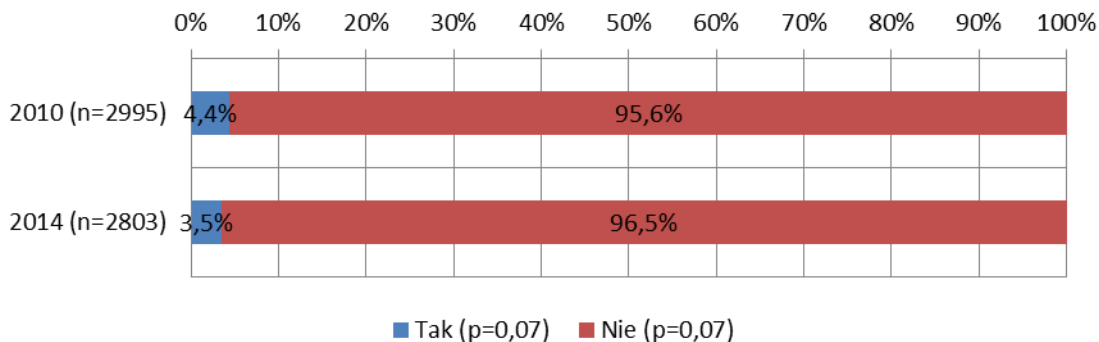

Wykres 112 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy psychicznej

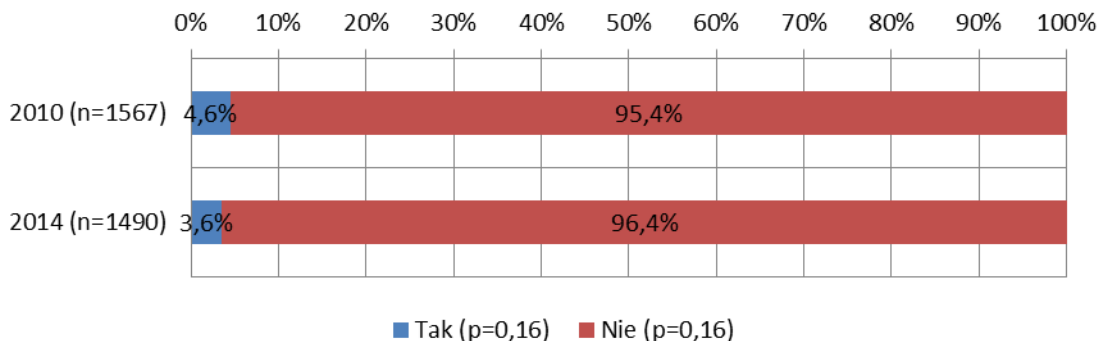
Przemoc fizyczna

Wykres 113 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy fizycznej

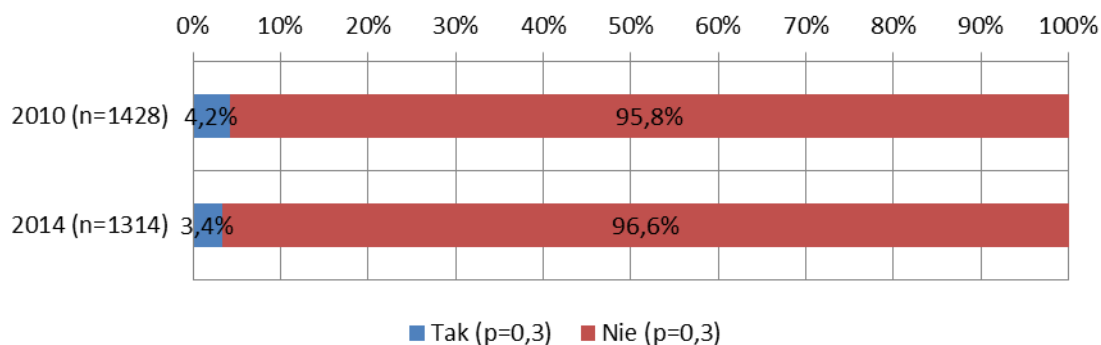

W 2014 r. 3,5% ogółu badanych potwierdziło, że było zarówno sprawcą, jak i ofiarą przemocy fizycznej. Kobiety deklarowały ten fakt nieistotnie częściej, niż mężczyźni (kobiety – 3,6% ogółu kobiet, mężczyźni – 3,4% ogółu mężczyzn). Procent osób doświadczających i stosujących przemoc fizyczną nie zmienił się istotnie w stosunku do odsetka takich osób w roku 2010.

Wykres 114 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy fizycznej

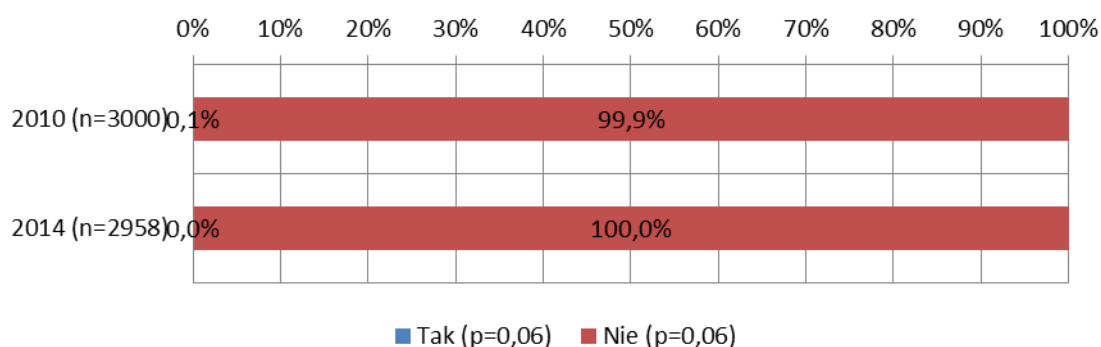

Wykres 115 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy fizycznej

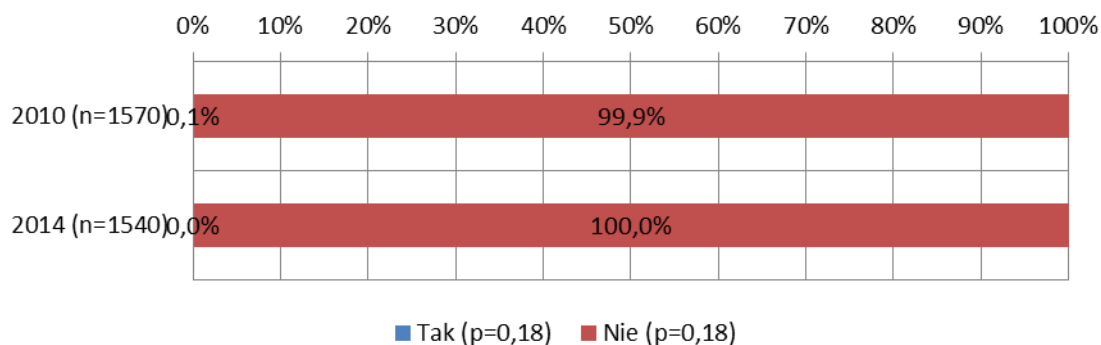
Przemoc seksualna

Wykres 116 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy seksualnej

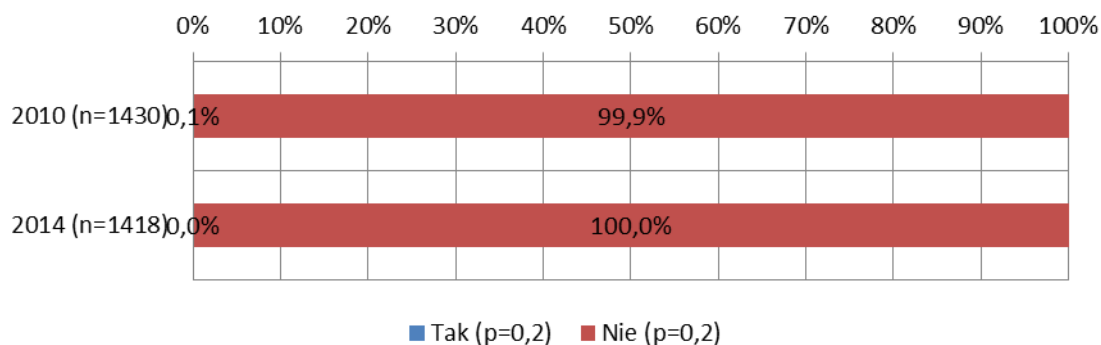

Wśród badanych osób nikt nie przyznał się do bycia zarazem ofiarą i stosowania przemocy seksualnej względem pozostałych członków lub członka rodziny (0,0%). W 2010 roku do podobnej sytuacji przyznało się 0,1% respondentów.

Wykres 117 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy seksualnej

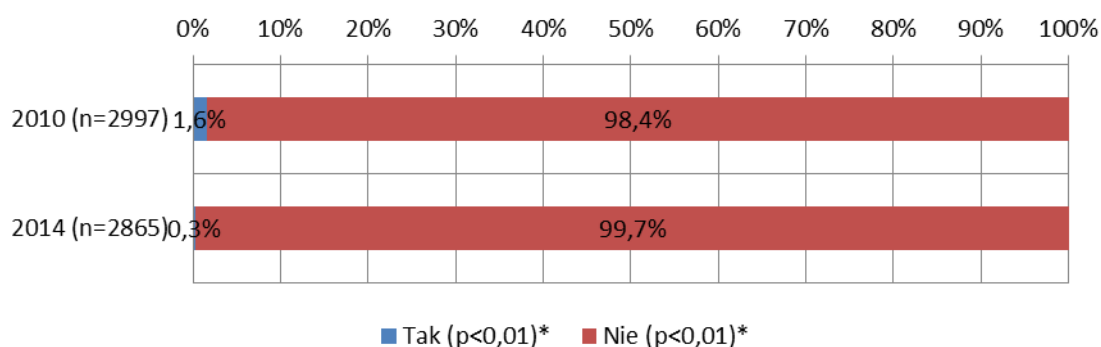

Wykres 118 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy seksualnej

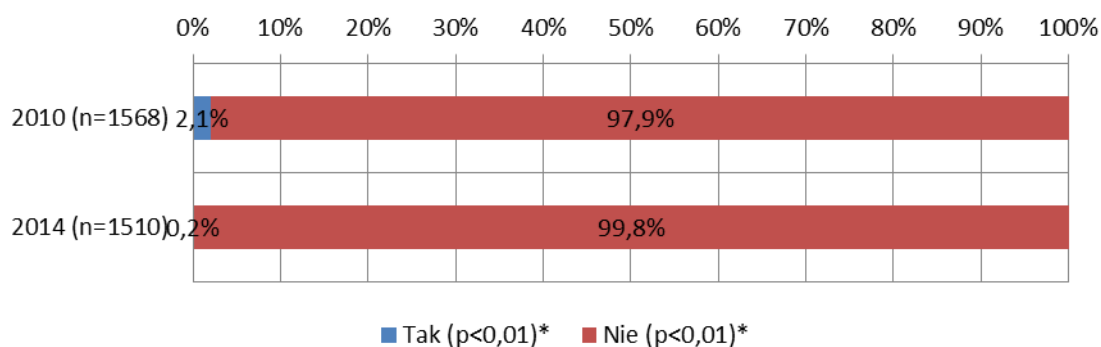
Przemoc ekonomiczna

Wykres 119 Odsetek osób będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy ekonomicznej

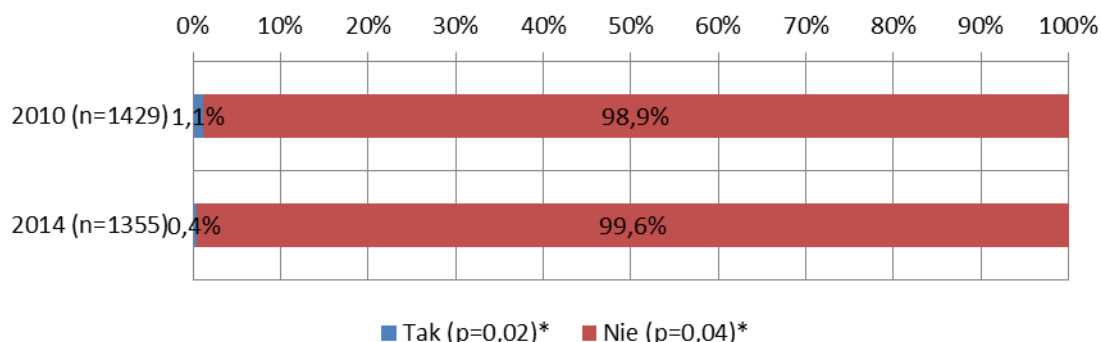

W 2014 roku 0,3% ogółu respondentów, niemal tyle samo w grupie kobiet, jak i mężczyzn (różnica nieistotna statystycznie), potwierdziło, iż względem nich w gospodarstwie domowym doszło lub dochodziło do przemocy ekonomicznej oraz, że sami byli sprawcami takiej przemocy. Jest to istotnie niższy odsetek niż w 2010 roku.

Wykres 120 Odsetek kobiet będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy ekonomicznej

Wykres 121 Odsetek mężczyzn będących w ciągu swojego życia zarówno sprawcą jak i ofiarą przemocy ekonomicznej

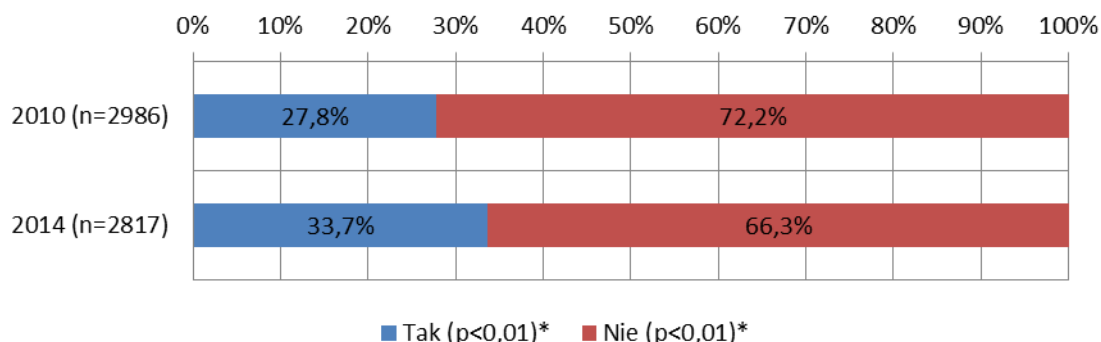

Brak osobistych i pośrednich doświadczeń z przemocą

Kolejny podrozdział raportu przedstawia informacje na temat osób, które nie miały ani bezpośrednich, ani pośrednich doświadczeń z przemocą w rodzinie. Szacunki te zostały przedstawione na podstawie odpowiedzi respondentów na pytania dotyczące tego czy byli pośrednimi świadkami przemocy oraz czy byli ofiarami, sprawcami lub bezpośrednimi świadkami przemocy. Jedynie osoby, które na wszystkie te pytania odpowiedziały przecząco, były klasyfikowane jako takie, które nie miały osobistych i pośrednich doświadczeń z przemocą. Podobnie jak w poprzednich częściach wyniki zostały przedstawione również w podziale na rodzaje przemocy. Pierwsza część tego podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych nie miał kontaktu z żadną formą przemocy. W kolejnych częściach opisane zostały odpowiedzi respondentów dotyczące poszczególnych form przemocy. W miejscach, w których wyniki są porównywane z wcześniejszymi rezultatami, punktem odniesienia jest badanie *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich*¹⁵ zrealizowane dla Ministerstwa Pracy i Polityki społecznej w 2010 roku. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

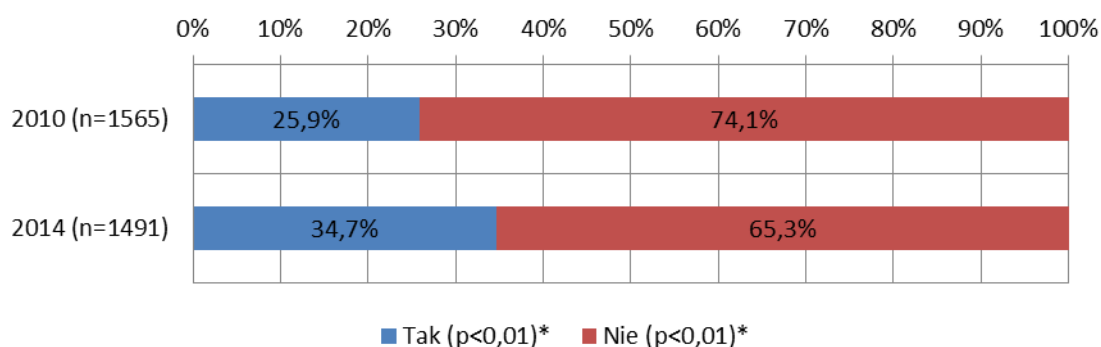
¹⁵Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I – raport z badań ogólnopolskich. Listopad, 2010.

Wykres 122 Odsetek osób, które w ciągu swojego życia nie miały bezpośrednich ani pośrednich doświadczeń z przemocą

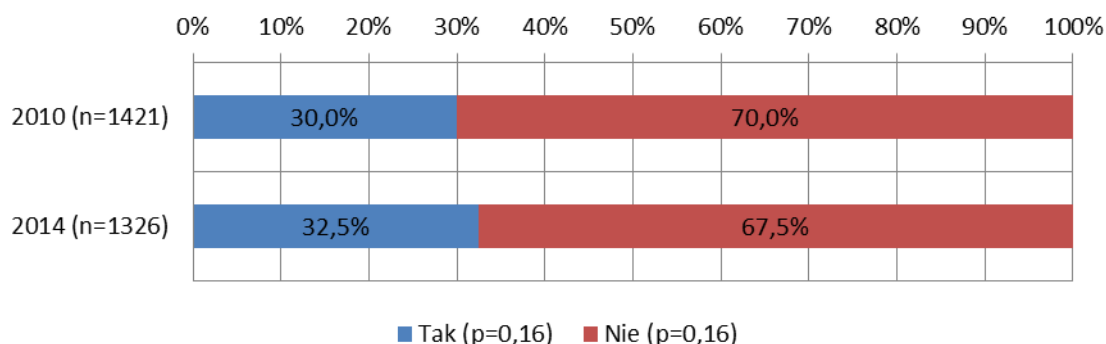

W 2014 roku 33,7% badanych zadeklarowało brak osobistych i pośrednich doświadczeń z przemocą. Jest to istotnie wyższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2010 roku, gdzie o przemoc w wobec osób z najbliższego otoczenia nie wiedziało tylko 27,8% badanych. Analogicznie przedstawiają się wyniki dotyczące wiedzy respondentów na temat przemocy w rodzinie, przy odpowiedziach z podziałem na mężczyzn i kobiety, choć w przypadku tych pierwszych różnica nie jest istotna statystycznie.

Wykres 123 Odsetek kobiet, które w ciągu swojego życia nie miały bezpośrednich ani pośrednich doświadczeń z przemocą

Wykres 124 Odsetek mężczyzn, którzy w ciągu swojego życia nie mieli bezpośrednich ani pośrednich doświadczeń z przemocą

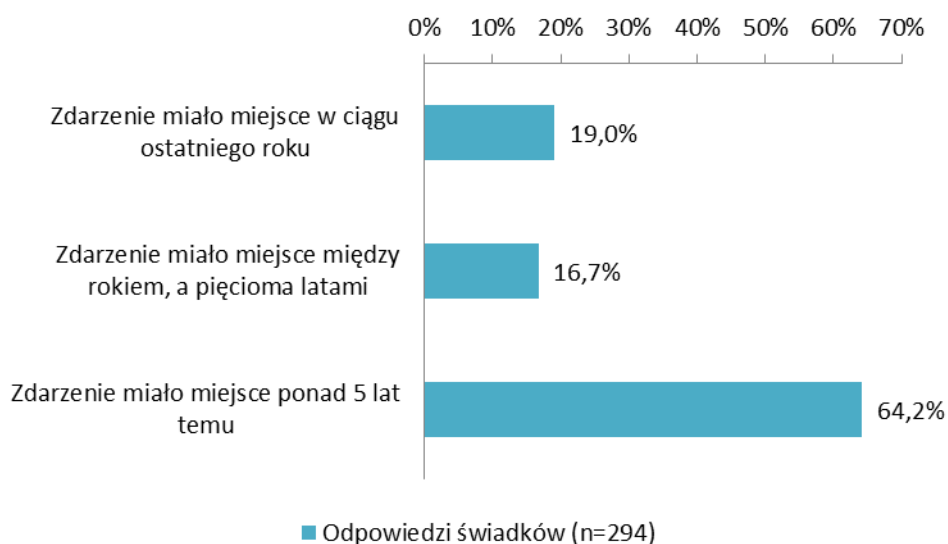
Charakterystyka sytuacji oraz bezpośrednich uczestników (ofiary, sprawcy, świadkowie) przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych

W poniższej części raportu przedstawiono charakterystykę bezpośrednich uczestników sytuacji przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych (ofiary, sprawców i świadków) ze względu na ich cechy społeczno-demograficzne. Relacje dotyczące sytuacji wystąpienia przemocy są prezentowane oddzielnie dla każdej z grup bezpośrednich uczestników, gdyż często te opisy nie są ze sobą zgodne. Dodatkowo, badani pytani byli o to, czy gdy dana sytuacja miała miejsce, to w ich rodzinie działo się coś szczególnego, czy występował w niej jakiś problem. Respondentów zapytano również o to, czy w związku z wystąpieniem problemu przemocy w rodzinie, zwracali się do jakichś instytucji o pomoc, a jeśli tak, to czy udzielona pomoc była skuteczna. Istotność wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

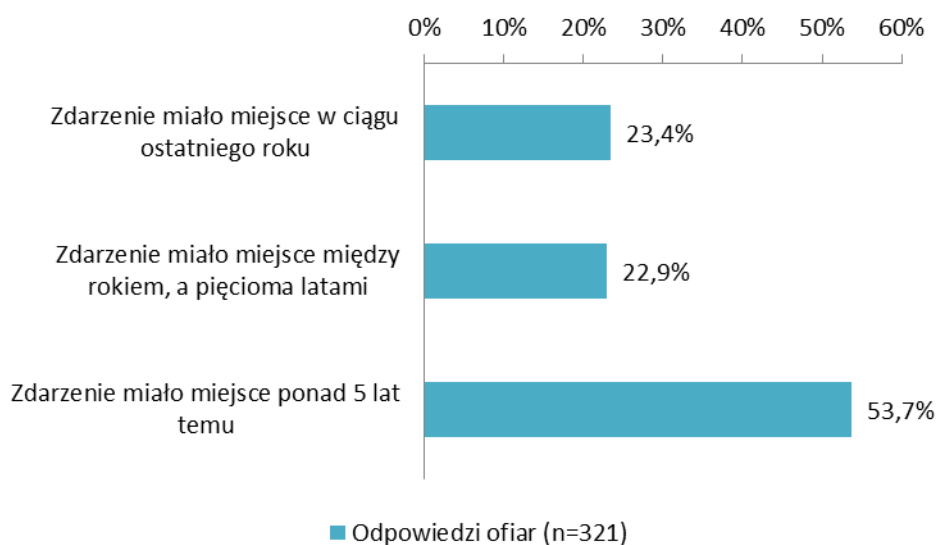
Charakterystyka sytuacji wystąpienia przemocy wobec osób dorosłych

Czas zdarzenia

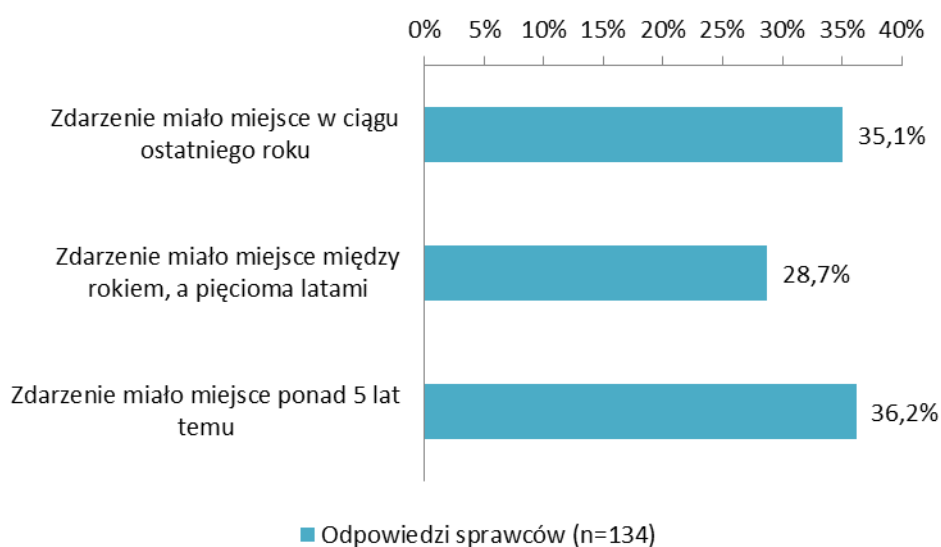
Wykres 125 Czas zdarzenia wystąpienia przemocy wobec osób dorosłych – relacje świadków

Wykres 126 Czas zdarzenia wystąpienia przemocy wobec osób dorosłych – relacje ofiar

Wykres 127 Czas zdarzenia wystąpienia przemocy wobec osób dorosłych – relacje sprawców

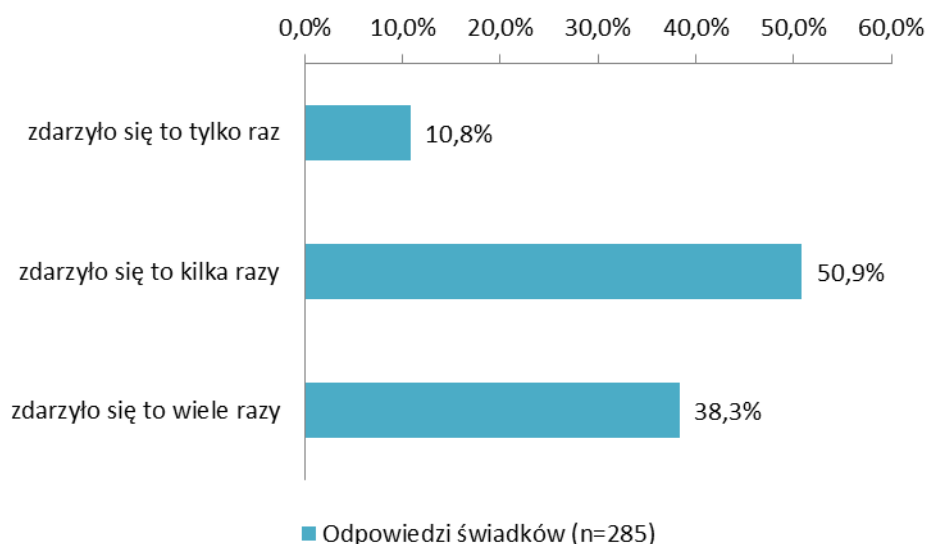
Zarówno ofiary, sprawcy, jak i bezpośredni świadkowie przemocy najczęściej wskazywali, że do ostatniego takiego zdarzenia doszło ponad 5 lat temu (w przypadku sprawców różnica między wskazaniami, że zdarzenie miało miejsce w ciągu ostatniego roku oraz że zdarzenie miało miejsce ponad 5 lat temu nie jest istotna statystycznie). Jednakże, sprawcy istotnie częściej niż pozostałe grupy deklarowali, że ostatnie zdarzenie przemocy, w którym uczestniczyli, miało miejsce w ciągu ostatniego roku.

Jednocześnie, nie występują istotne różnice w relacjach ofiar i świadków, co do aktów przemocy popełnionych w ostatnim czasie. Jedni i drudzy w podobnym stopniu wskazywali na ostatnie zdarzenie przemocy jako popełnione w ciągu ostatniego roku (ofiary – 23,4%, świadkowie – 19,0%) i w ciągu ostatnich pięciu lat (ofiary -22,9%, świadkowie - 16,7%) .

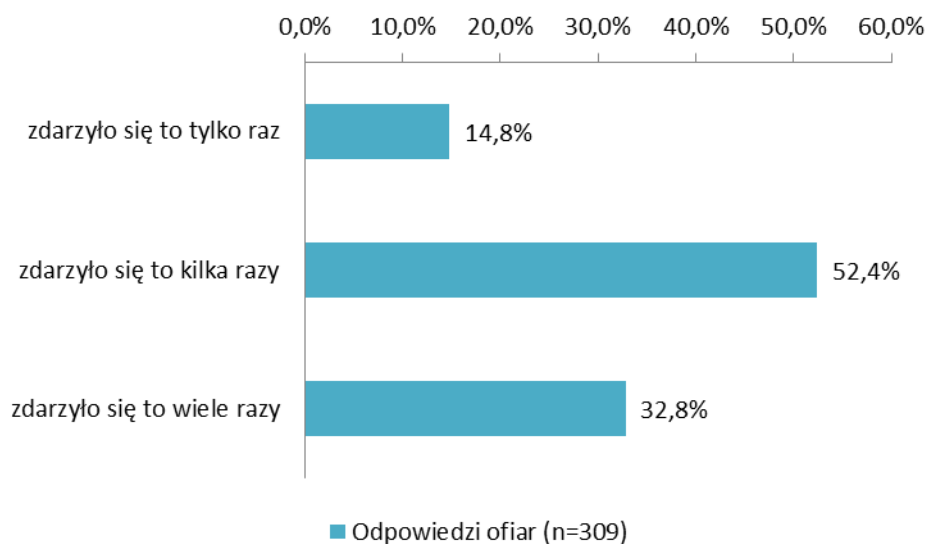
W przypadku sprawców, podobny odsetek osób wskazywał na poszczególne okresy, w których doszło do ostatniego zdarzenia przemocy (odpowiednio 35,1%, 28,7%, 36,2% - różnice nieistotne).

Częstotliwość doświadczania przemocy

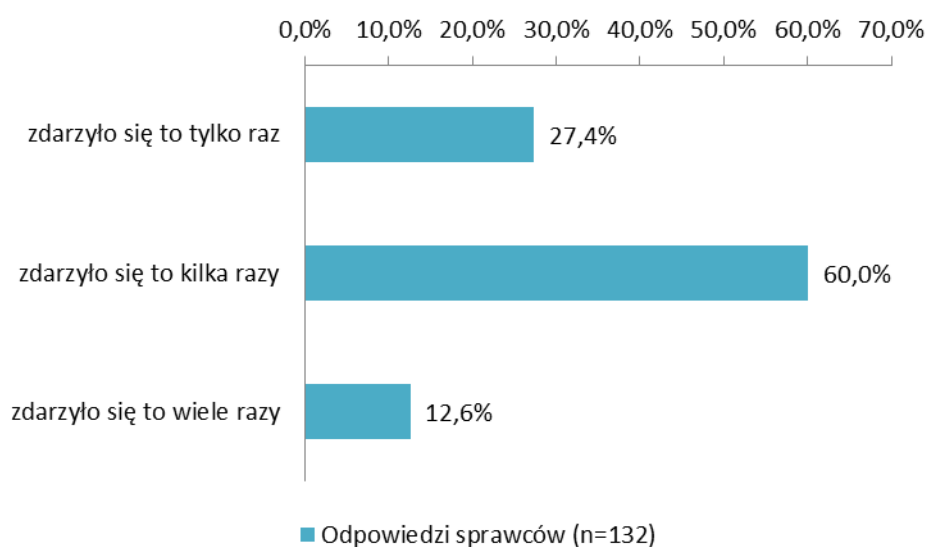
Wykres 128 Częstotliwość doświadczania przemocy – relacje świadków

Wykres 129 Częstotliwość doświadczania przemocy – relacje ofiar

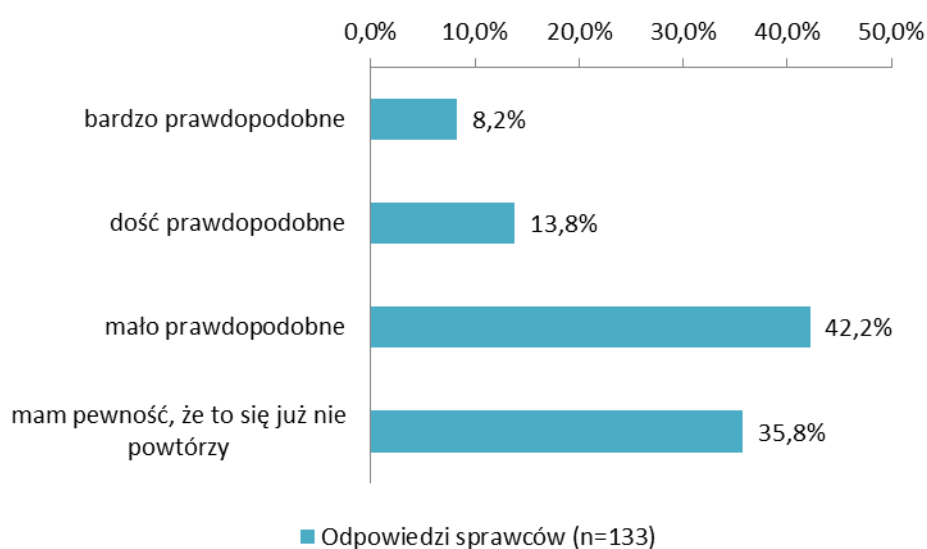
Wykres 130 Częstotliwość doświadczania przemocy – relacje sprawców

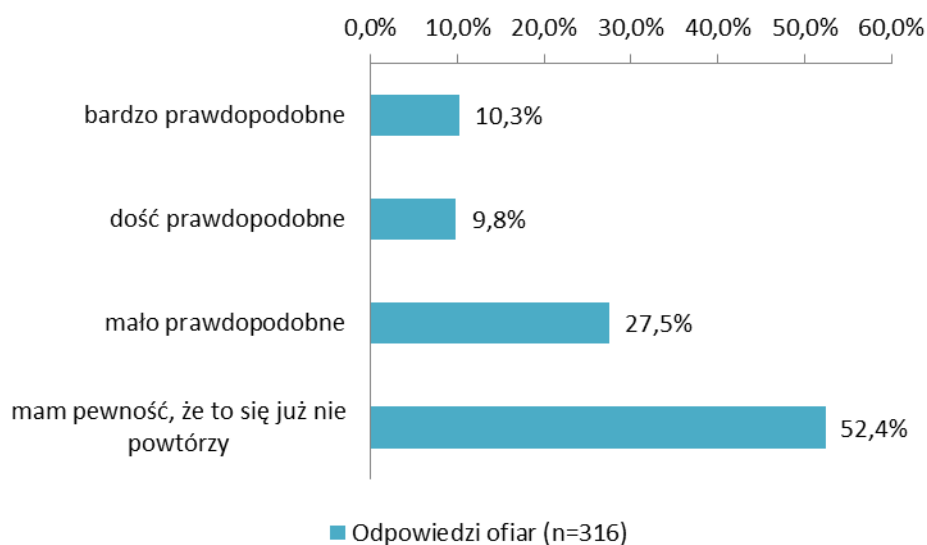
W ocenie wszystkich wyżej wymienionych grup do aktów przemocy dochodziło najczęściej kilkakrotnie. Istnieje wyraźne podobieństwo deklaracji ofiar i świadków w kwestii częstotliwości doświadczania czy obserwowania przemocy. Jednocześnie, w relacjach sprawców, istotnie częściej niż w obu pozostałych grupach, wskazywano na pojedynczy akt przemocy i znacznie rzadziej na wielokrotne powtarzanie się tych zdarzeń. Rozbieżność pomiędzy deklaracjami ofiar i świadków a sprawcami może wynikać z niechęci do przyznawania się sprawców do wielokrotnego stosowania przemocy.

Prawdopodobieństwo powtórzenia się aktu przemocy

Wykres 131 Prawdopodobieństwo powtórzenia się aktu przemocy – relacje sprawców

Wykres 132 Prawdopodobieństwo powtórzenia się aktu przemocy – relacje ofiar

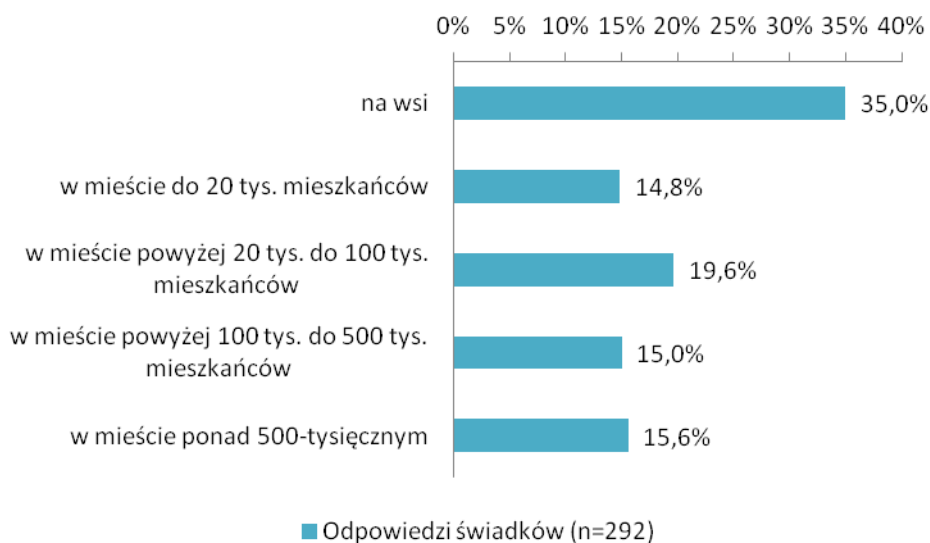

Ponad połowa ofiar (52,4%) była pewna, że sytuacja, w której ktoś z rodziny zastosował wobec nich przemoc więcej się nie powtórzy. Jest to istotnie wyższy odsetek, niż udział sprawców przekonanych, że nie dojdzie ponownie do takiego zdarzenia (35,8%). Jednocześnie, sprawcy istotnie częściej uważali, że takie zdarzenie jest możliwe, jednak mało prawdopodobne (42,2%). Zarówno wśród ofiar jak i sprawców około 20% osób odpowiedziało, że powtórzenie się takiego zdarzenia jest bardzo lub dość prawdopodobne (różnice nieistotne statystycznie). Częstsze przekonanie ofiar przemocy, że zdarzenie się już nie powtórzy, może wynikać z młodszego wieku ofiar przemocy w czasie jej doświadczania – jeśli osoba doświadczyła przemocy mając 20 lat, a obecnie ma 50 lat i nie mieszka z rodzicami, to może mieć pewność, że taka sytuacja się już nie powtórzy.

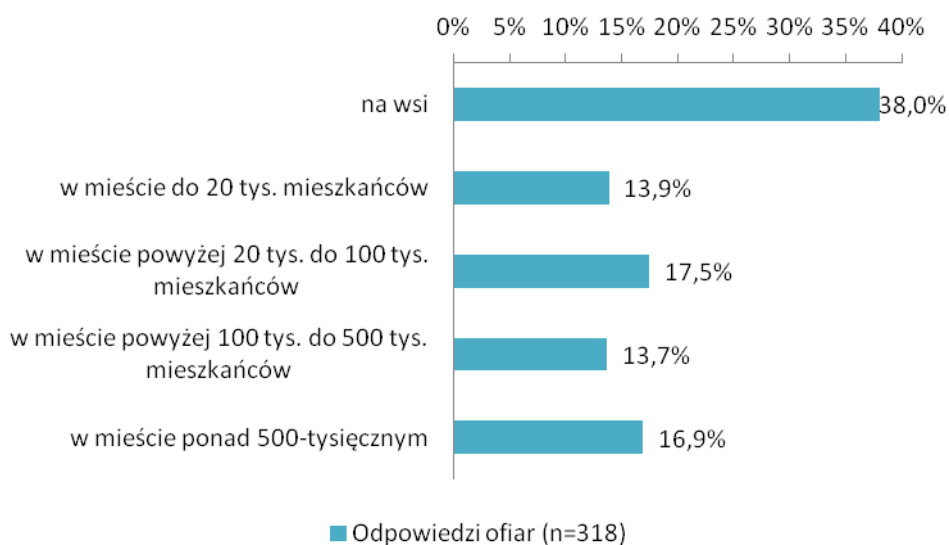
Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do zdarzenia przemocy

Podobnie jak w przypadku pytań o czas wystąpienia przemocy oraz prawdopodobieństwo powtórzenia się takiej sytuacji, respondentów zapytano również o wielkość miejscowości, w której zamieszkiwali, gdy ostatni raz zdarzyło się im być bezpośrednimi świadkami przemocy. Odpowiedzi na to pytanie prezentują poniższe wykresy.

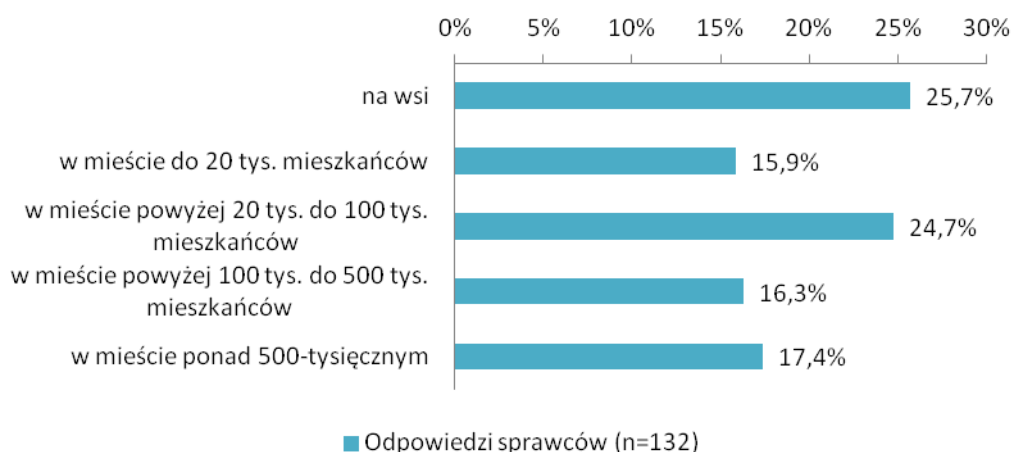
Wykres 133 Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do zdarzenia przemocy – relacje świadków

Wykres 134 Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do zdarzenia przemocy – relacje ofiar

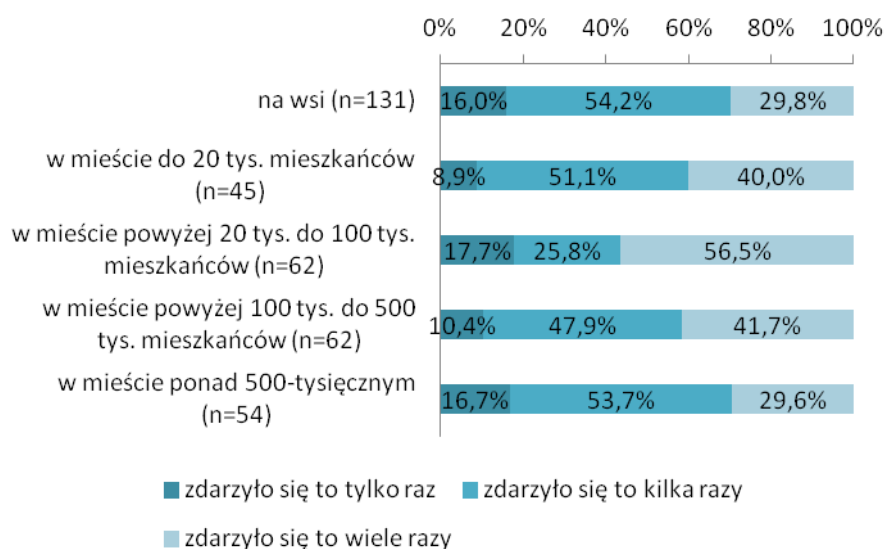
Wykres 135 Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do zdarzenia przemocy – relacje sprawców

Według relacji ofiar, największą grupę osób dorosłych doświadczających przemocy w rodzinie, stanowiły osoby mieszkające na wsi (38,0%), co jest istotnie wyższym wynikiem, niż odsetek uzyskany w deklaracjach sprawców (25,7%). Sprawcy deklaruowali, że dopuszczali się podobnych zachowań niemal równie często wobec mieszkańców wsi, co miast 20-100 tysięcznych. Świadczyli natomiast, podobnie jak ofiary, istotnie najczęściej wskazywali, że do zdarzenia przemocy dochodziło na wsi (35%).

Różnice w relacjach (szczególnie dotyczące odsetka zdarzeń przemocy mających miejsce na wsi) między świadkami i ofiarami, a sprawcami, mogą wynikać z różnic w gotowości do przyznawania się do bycia sprawcą przemocy w zależności od wielkości miejscowości zamieszkania.

Wykres 136 Wielkość miejscowości zamieszkania a częstotliwość aktów przemocy – deklaracje ofiar

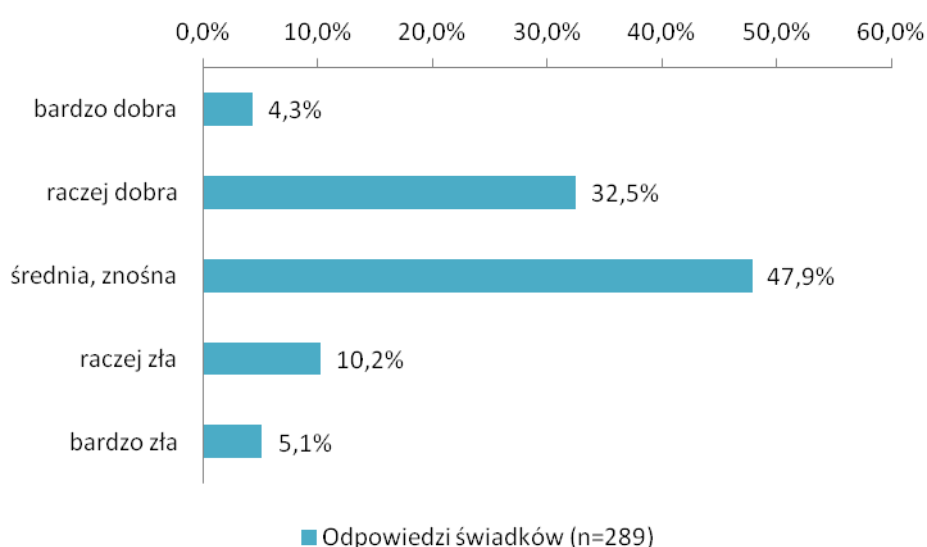

Zgodnie z relacjami ofiar przemocy, nie można zaobserwować uporządkowanej rosnąco lub malejąco zależności między miejscem zamieszkania rodziny, w której dochodzi do przemocy, a częstością

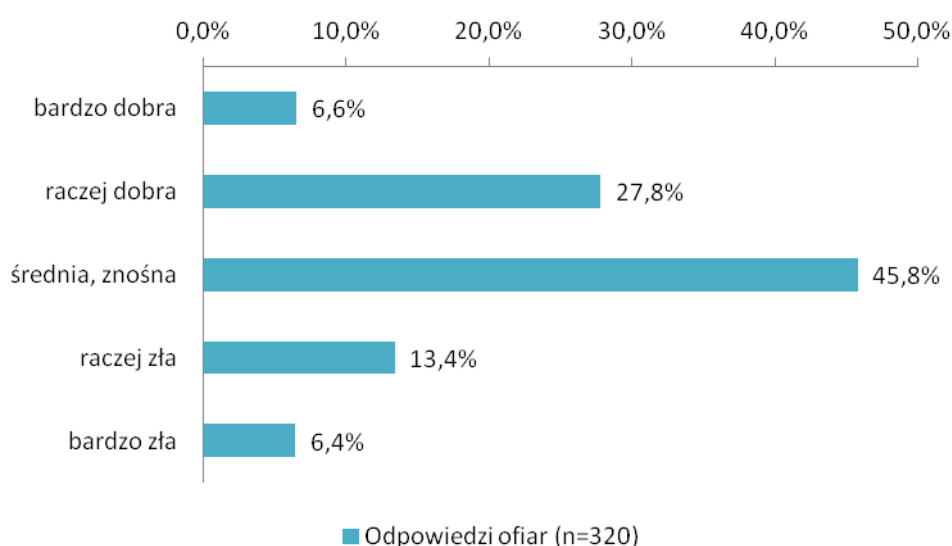
występowania tej przemocy (τ -b Kendalla=0,049, $p=0,279$). Test chi-kwadrat wskazuje natomiast na istotne statystycznie różnice w częstotliwości doświadczania przemocy w miejscowościach różnej wielkości – najczęściej ofiary w miastach 20-100 tysięcznych deklarowały, że doświadczają przemocy wiele razy. Odsetek takich osób wśród ofiar zmienia się wraz ze zmianą wielkości miejscowości przyjmując wartość maksymalną dla miast od 20 do 100 tys. mieszkańców.

Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie

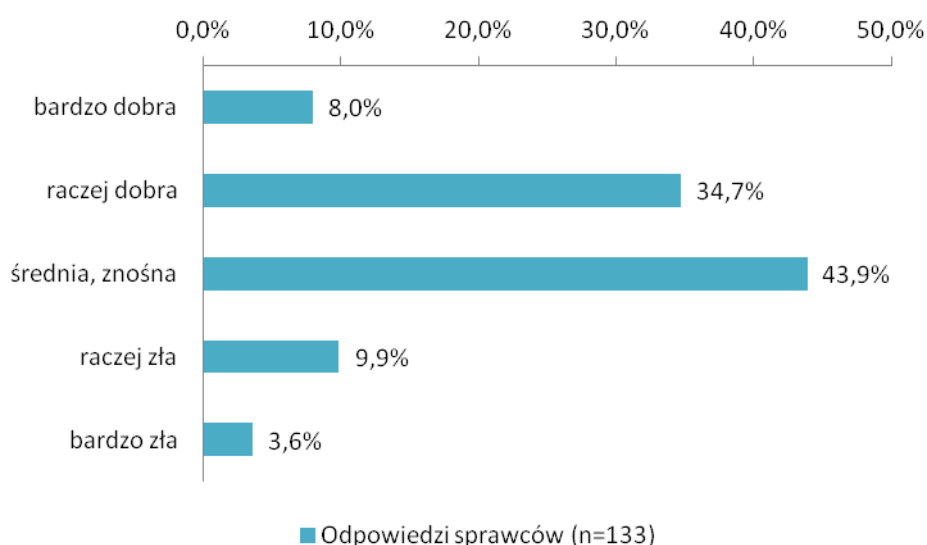
Wykres 137 Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie – relacje świadków

Wykres 138 Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie – relacje ofiar

Wykres 139 Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie – relacje sprawców

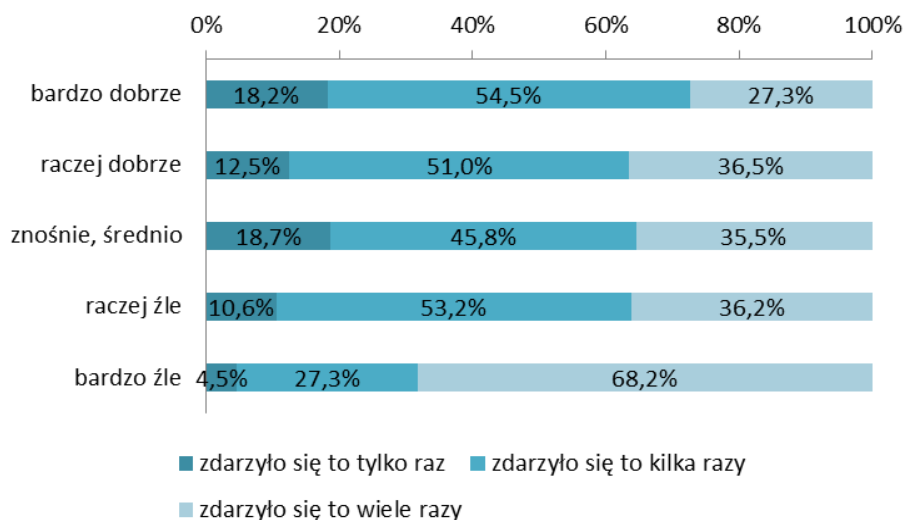

Według relacji ofiar, sprawców oraz świadków przemocy w rodzinie, osoby (gospodarstwa domowe¹⁶) uczestniczące w sytuacji przemocy znajdowały się najczęściej w średniej (znośnej) sytuacji materialnej (45,8% według ofiar, 43,9% według sprawców - w przypadku sprawców odsetek ten nie jest istotnie większy od odsetka osób wskazujących, że sytuacja materialna była „raczej dobra” - i 47,9% według świadków przemocy). Częstotliwość występowania takiej odpowiedzi może po części wynikać z jej neutralności oraz względności określeń „raczej”, „bardzo”.

Zarówno ofiary, sprawcy, jak i świadkowie przemocy najrzadziej deklarowali złą sytuację materialną (odpowiedzi „raczej źle” i „bardzo źle” – odpowiednio 19,8%, 13,5%, 15,3%). Ponadto, sprawcy znacznie częściej niż ofiary wskazywali na dobrą sytuację materialną (odpowiedzi „raczej dobrze”, „bardzo dobrze” – odpowiednio 42,7% i 34,3%).

¹⁶ Respondentom zadawano następujące pytanie: *Gdy sytuacja ta miała miejsce, jak ocenil(a)by Pan/Pani swoją – swojej rodziny – sytuację materialną?*

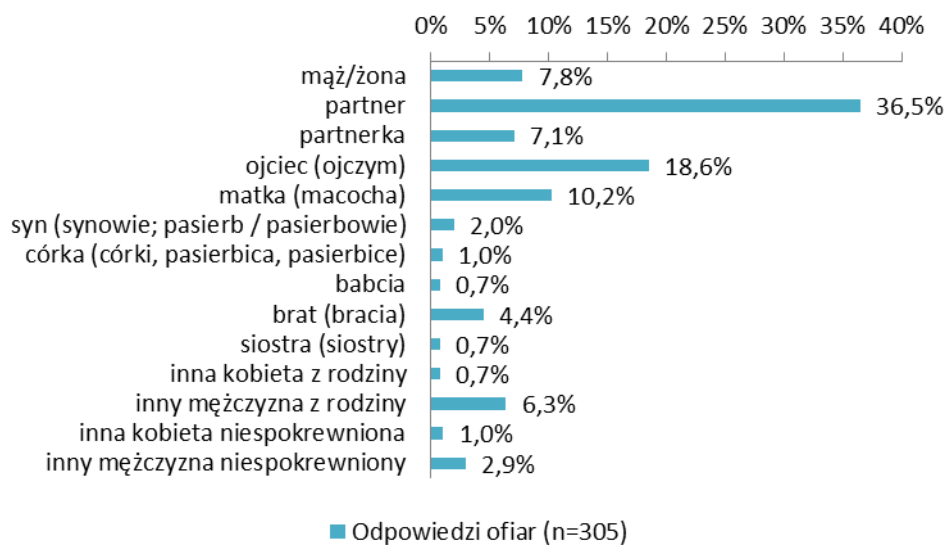
Wykres 140 Sytuacja materialna ofiary, a częstotliwość doświadczania przemocy

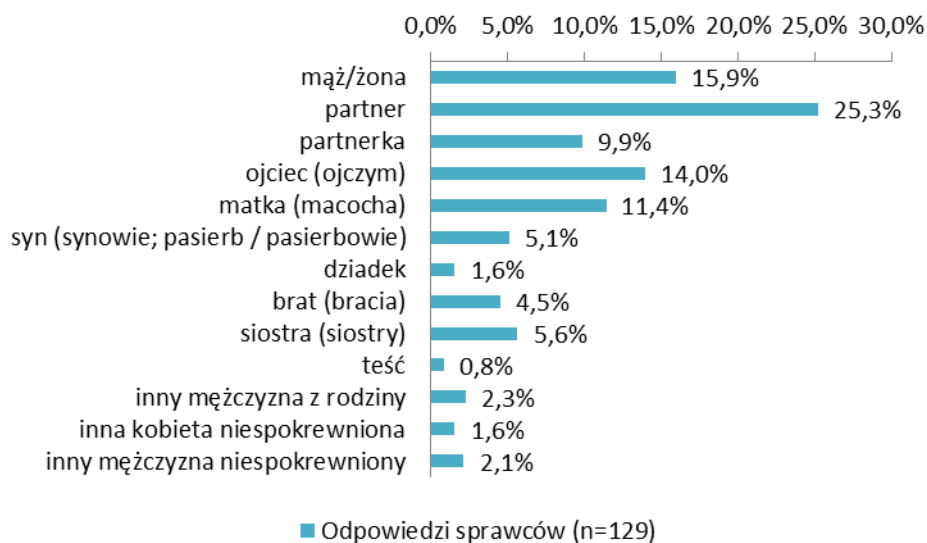
Na podstawie relacji ofiar nie można zaobserwować istotnej statystycznie zależności między częstotliwością doświadczania przemocy a sytuacją materialną gospodarstwa domowego. Tau-b Kendalla na poziomie 0,074 wskazuje na zbyt słabą zależność by można ją było uznać za istotną statystycznie ($p=0,112$).

Stopień pokrewieństwa/powinowactwa ofiar i sprawców przemocy

Wykres 141 Ofiary – Odsetek odpowiedzi na pytania „Kto się tak zachował, gdy zdarzyło się to ostatnim razem?”

Wykres 142 Sprawcy - Odsetek odpowiedzi na pytania „W stosunku do kogo Pan/Pani się tak zachował(a)?”

Według ofiar przemocy w rodzinie, najczęściej dochodzi do przemocy ze strony partnera (36,5%). Podobnie deklarują sprawcy przemocy (25,3%), choć w ich przypadku nieistotnie rzadziej wskazywano również na męża/żonę jako ofiarę. Należy zauważyć, że istotnie rzadziej przemocy dopuszczają się kobiety-partnerki – w relacji ofiar 7,1%. Z relacji ofiar i sprawców wynika, że aktów przemocy najczęściej dopuszczały się osoby z najbliższej rodziny. W obu grupach respondentów ponad połowa (odpowiednio 51,4% i 51,1%) wskazała na przemoc w stosunku do męża/żony bądź partnera/partnerki. Na drugim miejscu sprawcami przemocy byli rodzice (częściej ojcowie niż matki) – 28,8% deklaracji ofiar i 25,4% sprawców.

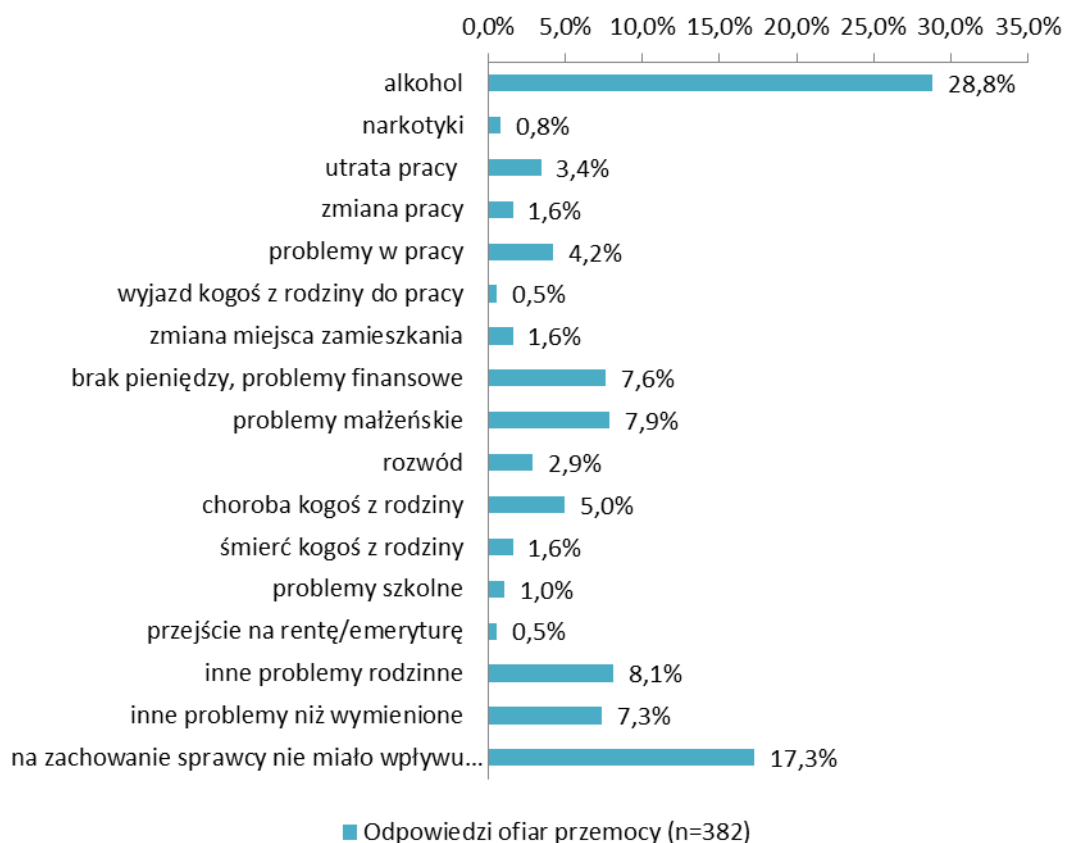
Jeśli dochodzi do przemocy ze strony osób z dalszej rodziny lub niespokrewnionych, to sprawcami według relacji ofiar częściej bywają mężczyźni. Jednocześnie, w opiniach sprawców w przypadku stosowania przemocy wobec osób z dalszej rodziny lub niespokrewnionych, również ofiarami częściej bywają mężczyźni. Różnica ta okazała się istotna statystycznie.

Okoliczności wystąpienia przemocy w rodzinie – relacje uczestników zdarzenia

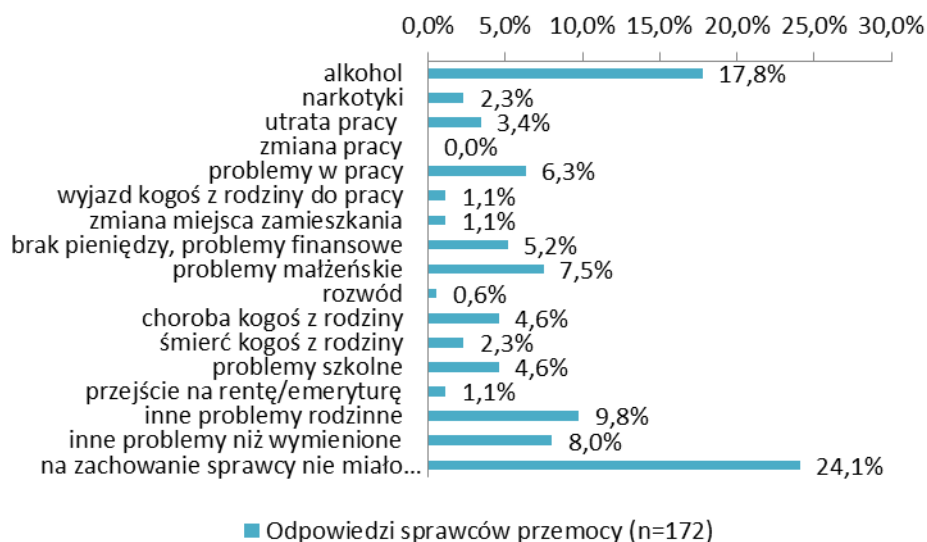
W badaniu osoby deklarujące doświadczanie przemocy oraz osoby deklarujące stosowanie przemocy wobec osób dorosłych zostały poproszone o opisanie okoliczności, w jakich do tego zdarzenia doszło. W pytaniu podkreślono, że chodzi o wydarzenia z życia całej rodziny – nie musiały one dotyczyć bezpośrednio ofiary lub sprawcy. Badani mogli wskazać wiele odpowiedzi. Ze względu na małą liczbę odpowiedzi na pytania dotyczące okoliczności występowania niektórych rodzajów przemocy, nie zaprezentowano dla nich rozkładów odpowiedzi.

Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy psychicznej

Wykres 143. Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy psychicznej – relacje ofiar

Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy psychicznej – relacje sprawców

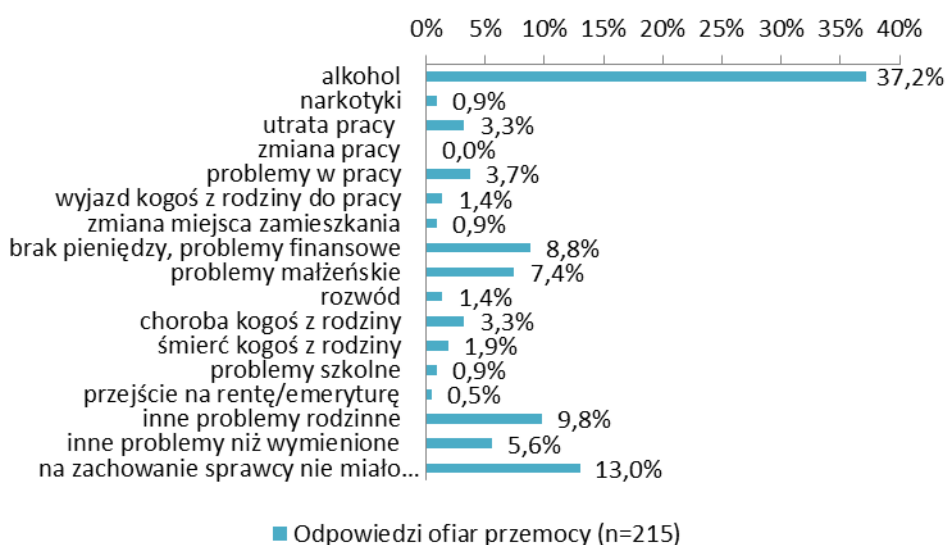
Spośród wszystkich odpowiedzi ofiar przemocy psychicznej, najwięcej (28,8%) wskazywało na występowanie w rodzinie problemu z alkoholem. Innymi często wskazywanymi problemami (jednak istotnie rzadziej niż alkohol) były brak pieniędzy (7,6%), problemy małżeńskie (7,9%) oraz inne

problemy (15,4%). Bardzo często ofiary udzielały także odpowiedzi, że na zachowanie sprawcy nie miało wpływu nic szczególnego (17,3%).

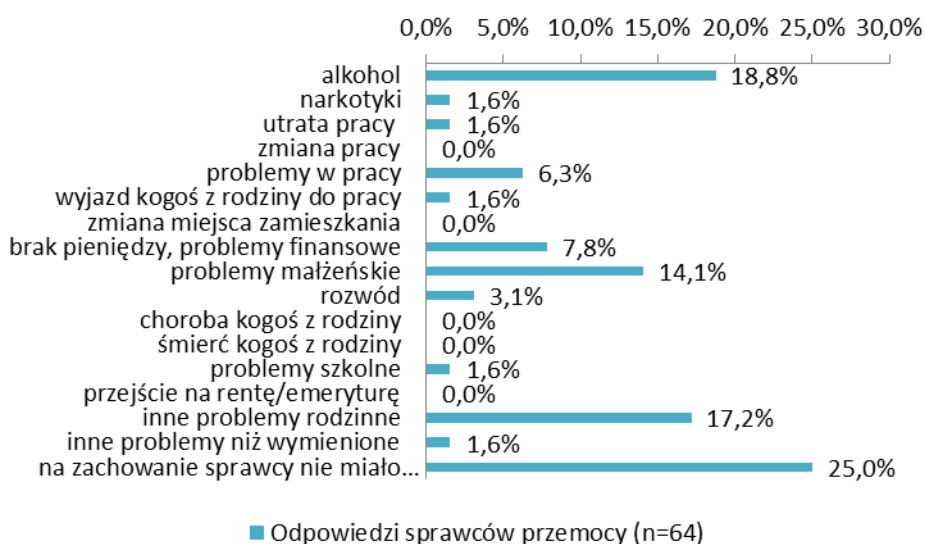
Wśród odpowiedzi sprawców przemocy psychicznej, najczęściej (24,1%) wskazywało na brak szczególnych zdarzeń mających wpływ na ich zachowanie. Dość często sprawcy udzielali także odpowiedzi, iż okolicznością wystąpienia przemocy był problem alkoholowy wśród członków rodziny (17,8%). Innymi często wskazywanymi problemami były problemy małżeńskie (7,5%), problemy w pracy (6,3%) oraz inne problemy rodzinne (9,8%).

Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy fizycznej

Wykres 144 Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy fizycznej – relacje ofiar

Wykres 145 Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy fizycznej – relacje sprawców

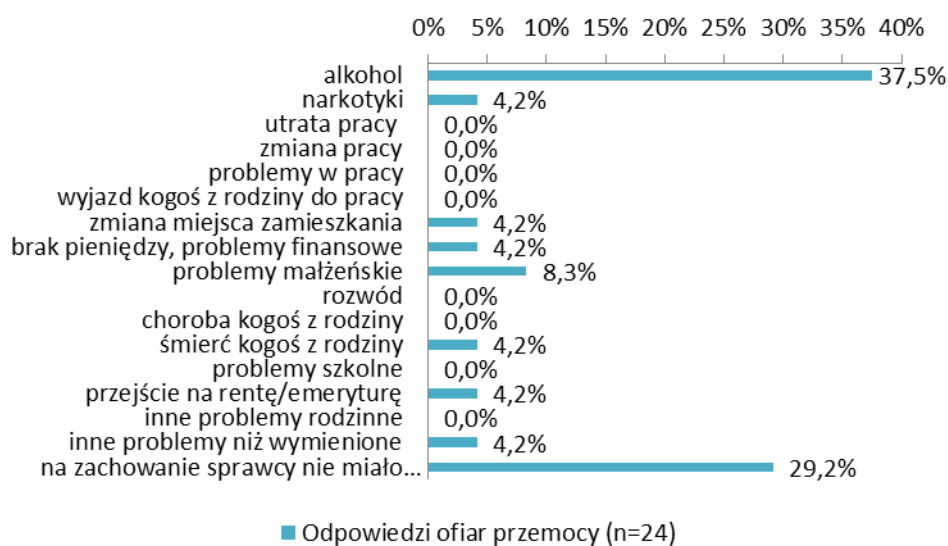
Spośród wszystkich odpowiedzi ofiar przemocy fizycznej, najczęściej (37,2%) wskazywało na wystąpienie w rodzinie problemu z alkoholem. Innymi często wskazywanymi problemami były: brak

pieniędzy (8,8%), problemy małżeńskie (7,4%) oraz inne problemy (15,4%). Były one wskazywane jednak istotnie częściej niż problem z alkoholem. Bardzo często ofiary udzielały także odpowiedzi, że na zachowanie sprawcy nie miało wpływu nic szczególnego (13,0%).

Wśród odpowiedzi sprawców przemocy fizycznej, najczęściej (25,0%) wskazywało na brak szczególnych zdarzeń mających wpływ na ich zachowanie. Nieistotnie rzadziej sprawcy udzielali także odpowiedzi, iż okolicznością wystąpienia przemocy był problem z alkoholem (18,8%), problemy małżeńskie (14,1%) oraz inne problemy rodzinne (17,2%). Innymi dość często wskazywanymi problemami były problemy finansowe (7,8%) i problemy w pracy (6,3%).

Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy seksualnej

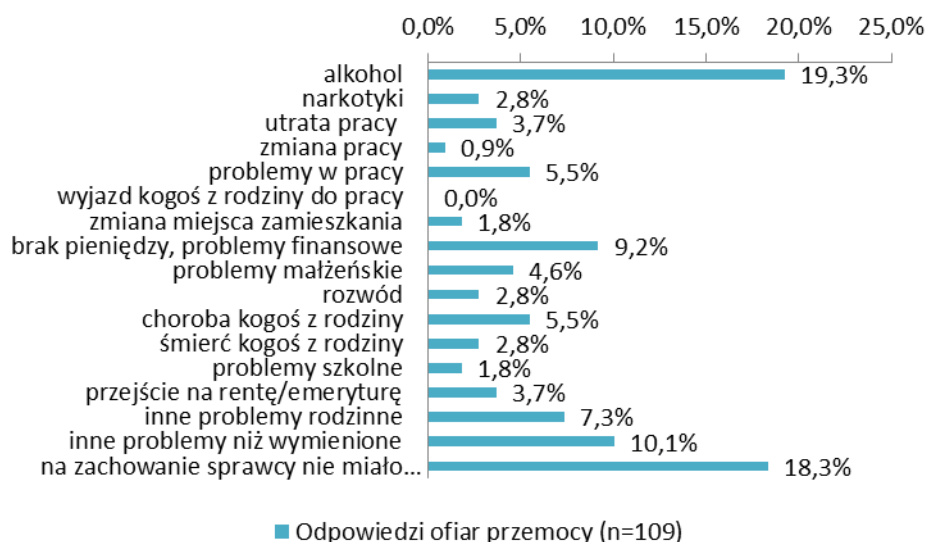
Wykres 146 Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy seksualnej – relacje ofiar

Spośród wszystkich odpowiedzi ofiar przemocy seksualnej, najczęściej (37,5%) wskazywało na wystąpienie w rodzinie problemu z alkoholem. Innym często wskazywanym problemem było nieporozumienie małżeńskie (8,3%). Bardzo często ofiary udzielały także odpowiedzi, iż na zachowanie sprawcy nie miało wpływu nic szczególnego (29,2%). Należy jednak podkreślić, że ze względu na małą liczbę odpowiedzi nie można na tej podstawie wyciągać statystycznie uprawnionych wniosków.

Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy ekonomicznej

Wykres 147 Okoliczności wystąpienia w rodzinie przemocy ekonomicznej – relacje ofiar

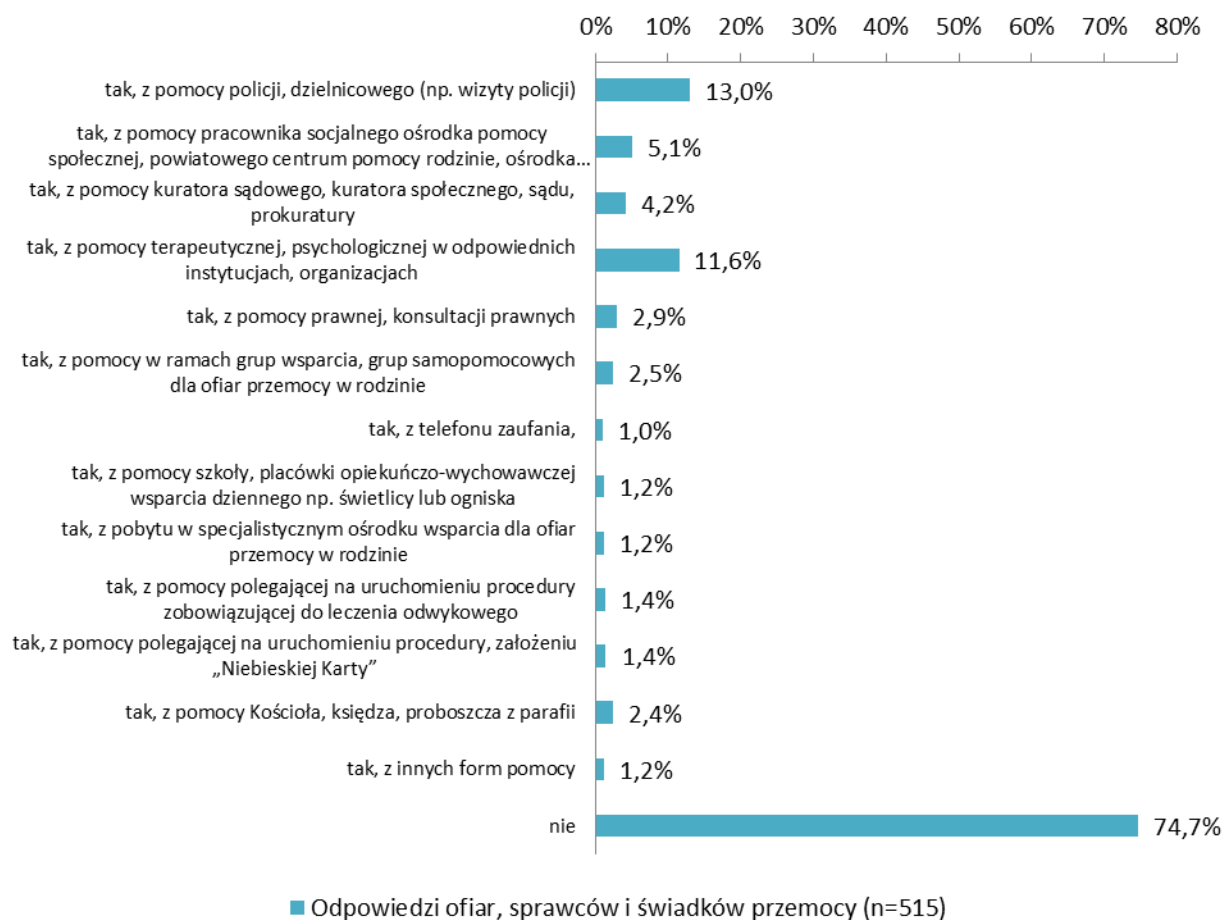

Spośród wszystkich odpowiedzi ofiar przemocy ekonomicznej, najczęściej (19,3%) wskazywało na wystąpienie w rodzinie problemu z alkoholem. Innymi często wskazywanymi problemami były: brak pieniędzy (9,2%) oraz inne problemy (17,4%) - łącznie nieistotnie rzadziej wskazywane niż problem z alkoholem. Bardzo często ofiary udzielały także odpowiedzi, iż na zachowanie sprawcy nie miało wpływu nic szczególnego (18,3%).

Korzystanie z pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie i ocena jej skuteczności w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

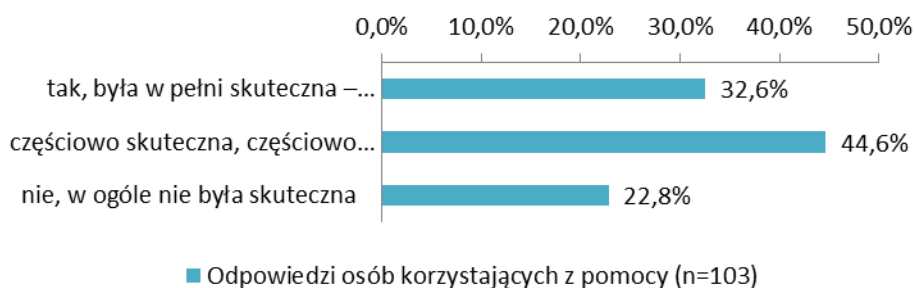
Bezpośredni świadkowie przemocy zostali zapytani również o to, czy w sytuacji jej wystąpienia, zaangażowane były jakieś instytucje mające pomagać w takich sytuacjach. W oddzielnym pytaniu, respondentów deklarujących korzystanie z pomocy (lub deklarujących zaangażowanie jakichś instytucji w rozwiązanie sytuacji) zapytano również o ocenę jej skuteczności. Udzielone odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 148 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy psychicznej – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

W zdecydowanej większości przypadków przemocy psychicznej, nie korzystano z żadnej formy pomocy – ten fakt zadeklarowało 74,7% respondentów. Jeśli zwrócono się o jakąś pomoc, w 13% przypadków była to pomoc policji, zaś w 11,6% pomoc terapeutyczna, czy psychologiczna (wskazywane istotnie częściej od pozostałych). W kilku procentach pomocy udzielali: pracownik socjalny z ośrodka pomocy społecznej, kurator sądowy, kurator społeczny bądź prokuratura. Pozostałe formy pomocy w przypadku przemocy psychicznej były wykorzystywane sporadycznie.

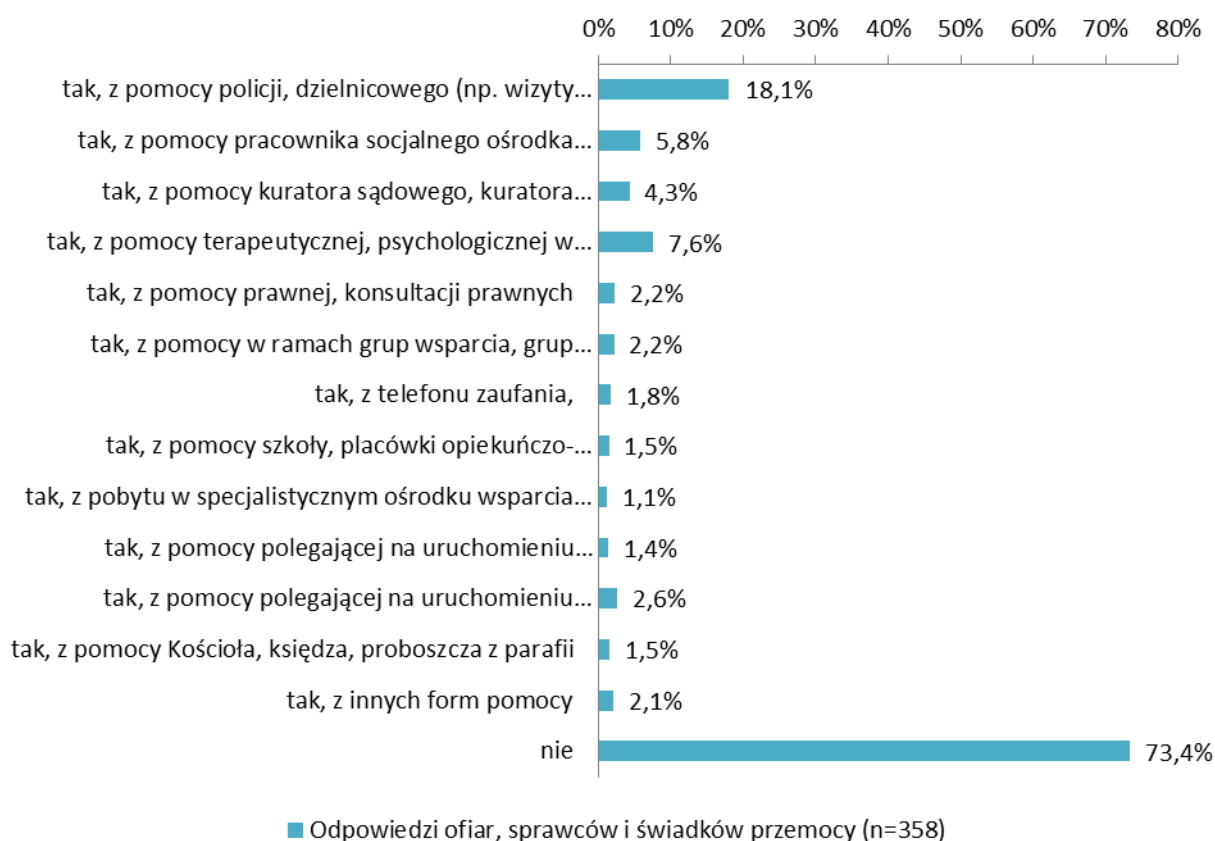
Wykres 149 Ocena skuteczności uzyskanej pomocy w sytuacji przemocy psychicznej – relacje osób korzystających z pomocy

W przypadku korzystania z wyżej opisanych rodzajów pomocy, w 32,6% sytuacji pomoc oceniono jako w pełni skuteczną, rozwiązującą problem. Nieistotnie częściej respondenci uważali, iż pomoc

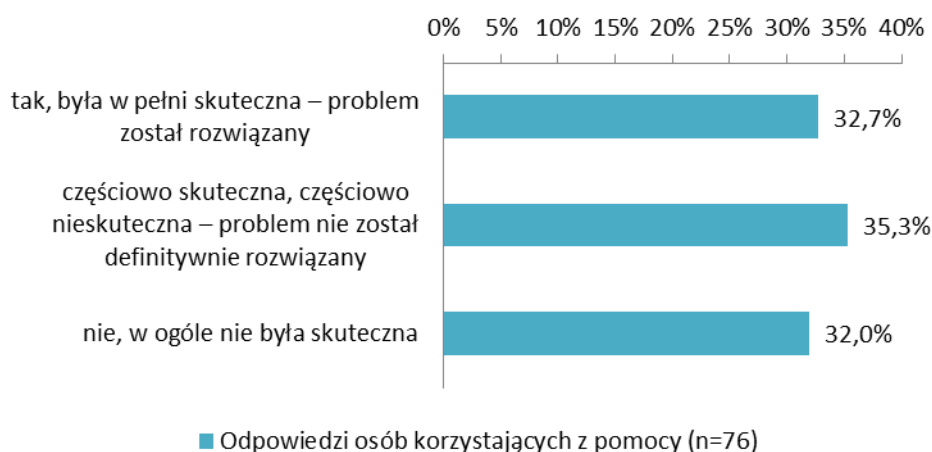
była jedynie częściowo skuteczna i nie rozwiązała definitywnie zaistniałego problemu. Wśród uczestników zdarzenia przemocy psychicznej w rodzinie 22,8% osób uważało, że pomoc, po którą się zwrócili nie była w ogóle skuteczna (jest to istotnie niższy odsetek w porównaniu do odsetka osób wskazujących, że pomoc była przynajmniej częściowo skuteczna).

Wykres 150 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy fizycznej – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

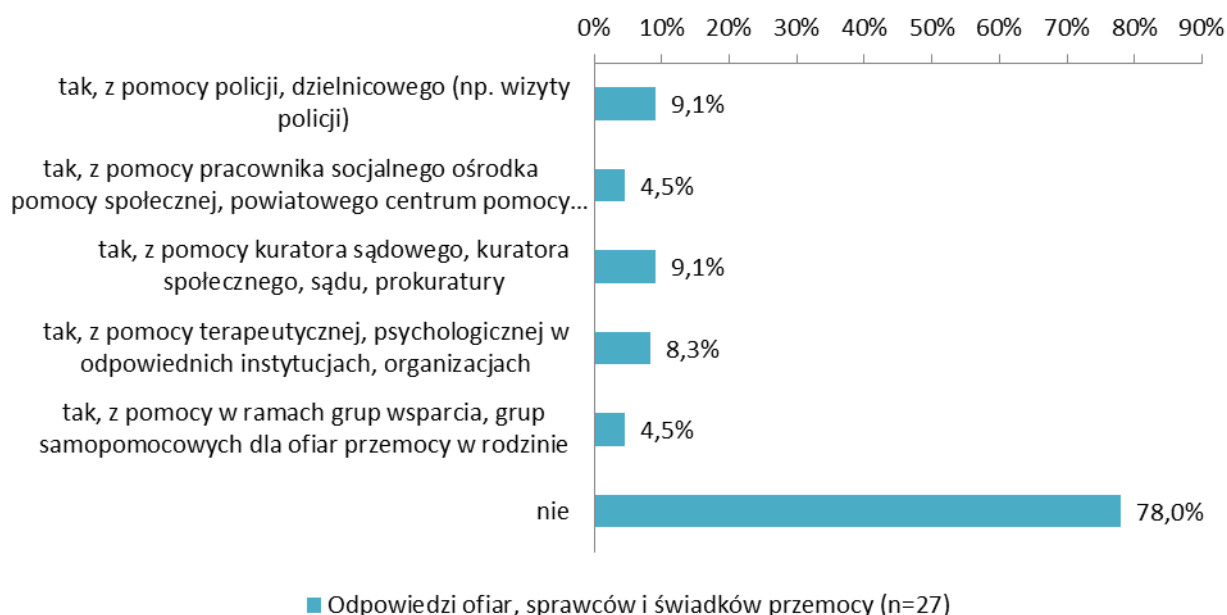
W zdecydowanej większości przypadków wystąpienia przemocy fizycznej nie korzystano z żadnej formy pomocy – ten fakt zadeklarowało 73,4% respondentów. Jeśli zwrócono się o jakąś pomoc, w 18,1% przypadków była to pomoc policji (istotnie częściej niż inna pomoc). W kilku procentach przypadków respondenci korzystali z pomocy psychologicznej, pomocy pracownika socjalnego z ośrodka pomocy społecznej, kuratora sądowego, kuratora społecznego, bądź prokuratury. Pozostałe formy pomocy w przypadku przemocy fizycznej były rzadko wykorzystywane.

Wykres 151 Ocena skuteczności uzyskanej pomocy w sytuacji przemocy fizycznej – relacje osób korzystających z pomocy

W sytuacji korzystania z wyżej opisanych rodzajów pomocy, 32,7% respondentów pomoc oceniło jako w pełni skuteczną, rozwiązującą problem. Nieistotnie częściej respondenci uważali, iż pomoc była jedynie częściowo skuteczna i nie rozwiązała definitywnie zaistniałego problemu. Wśród uczestników przemocy fizycznej aż 32% osób uznało, że pomoc, po którą się zwrócili nie była w ogóle skuteczna, jednakże, w porównaniu do odsetka osób, które wskazały, że pomoc była przynajmniej częściowo skuteczna, takich osób było istotnie mniej.

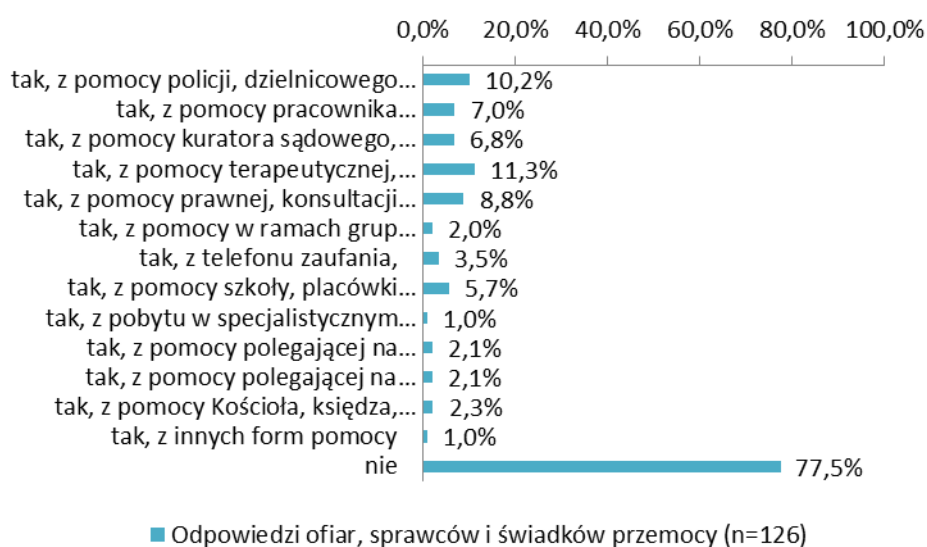
Wykres 152 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy seksualnej – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

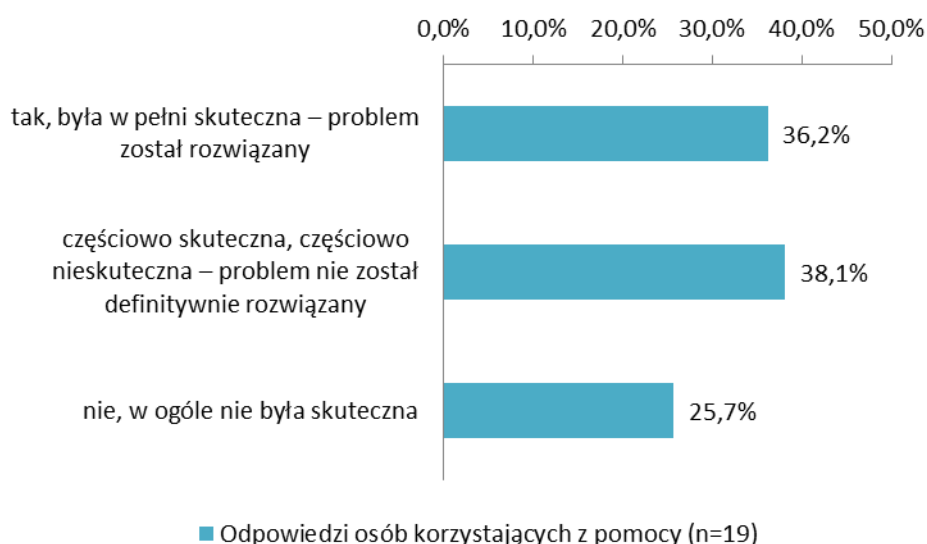
W zdecydowanej większości przypadków przemocy seksualnej nie korzystano z żadnej formy pomocy – dotyczyło to 78,0% respondentów. Jeśli zwrócono się o jakąś pomoc, zazwyczaj była to pomoc policji lub kuratora sądowego, kuratora społecznego bądź prokuratury (po 9,1% wskazań uzyskały obie wymienione formy pomocy), a także pomoc psychologiczna i terapeutyczna w odpowiedniej

instytucji (8,3%). Niecałe 5% respondentów przyznało, że korzystało z pomocy pracownika socjalnego, taki sam odsetek przyznał się do korzystania z pomocy w ramach grup wsparcia. Jednakże, ze względu na niską liczebność próby, nie można wyciągnąć uprawnionych wniosków dotyczących tego, po jaką pomoc zwracano się częściej lub rzadziej. Również ze względu na niską liczebność próby, nie można wnioskować w kwestii oceny skuteczności tej pomocy.

Wykres 153 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy ekonomicznej – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 154 Ocena skuteczności uzyskanej pomocy w sytuacji przemocy ekonomicznej – relacje osób korzystających z pomocy

W zdecydowanej większości przypadków przemocy ekonomicznej nie korzystano z żadnej formy pomocy – takiej odpowiedzi udzieliło 77,5% respondentów. Jeśli zwrócono się o jakąś pomoc, w 11,3% przypadków była to pomoc terapeutyczna lub psychologiczna, zaś w 10,2% pomoc policji. W

kilku procentach przypadków pomocy udzielał pracownik socjalny z ośrodka pomocy społecznej lub kurator sądowy, kurator społeczny bądź prokuratur, korzystano również z konsultacji prawnych. Pozostałe formy pomocy w przypadku przemocy ekonomicznej były wskazywane przez respondentów nieznacznie rzadziej.

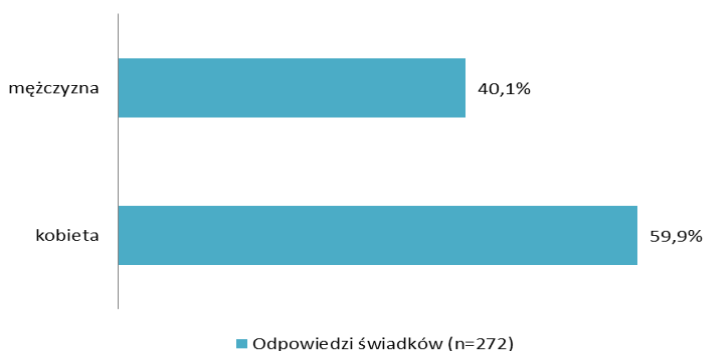
W przypadku korzystania z wyżej opisanych rodzajów pomocy, jedynie w 36,2% pomoc oceniono jako w pełni skuteczną, rozwiązującą problem. Częściej respondenci uważali, iż pomoc była jedynie częściowo skuteczna i nie rozwiązała definitywnie zaistniałego problemu. Wśród uczestników zdarzenia przemocy ekonomicznej 25,7% osób zadeklarowało, że pomoc, po którą się zwrócili nie była w ogóle skuteczna. Przy interpretacji tych wyników, trzeba jednak zwrócić uwagę, że tylko 19 respondentów udzieliło odpowiedzi na pytanie o skuteczność pomocy, więc wnioskowanie statystyczne na tej podstawie nie jest uprawnione.

Charakterystyka dorosłych ofiar przemocy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

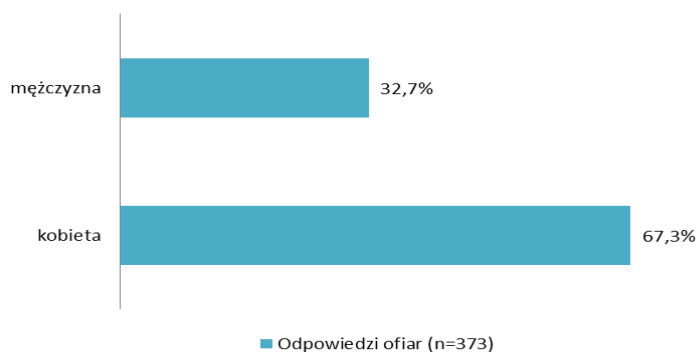
Podobnie jak w przypadku opisu sytuacji wystąpienia przemocy oraz charakterystyki sprawców przemocy wobec osób dorosłych, bezpośrednich uczestników zdarzenia poproszono również o opisanie niektórych cech ofiar przemocy. Opinie na ten temat prezentowane są w podziale na odpowiedzi sprawców, ofiar i bezpośrednich świadków.

Płeć ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

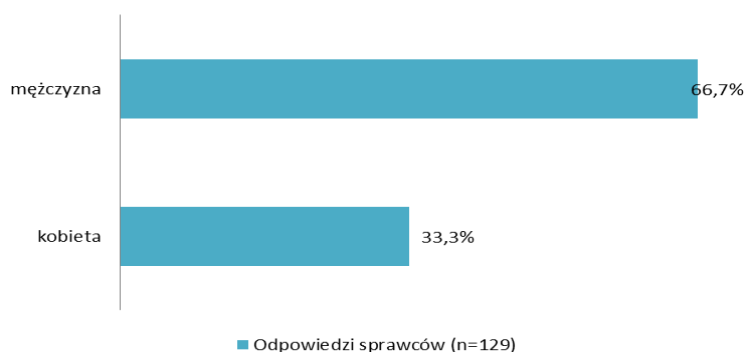
Wykres 155 Płeć ofiary w relacjach świadków

Wykres 156 Płeć ofiary w relacjach ofiar

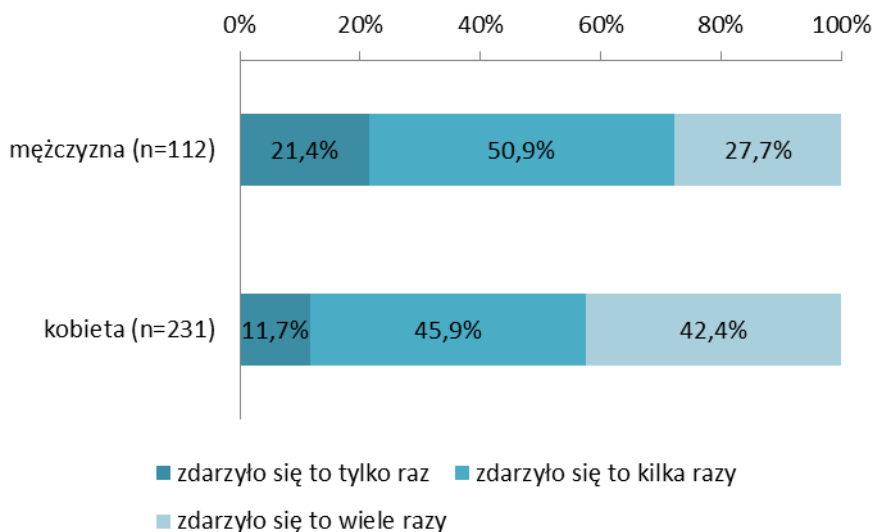

Wykres 157 Płeć ofiary w relacjach sprawców

Zgodnie z relacjami ofiar, kobiety stanowiły blisko dwukrotnie większą grupę wśród osób doświadczających przemocy, niż mężczyźni (67,3% i 32,7% - różnica istotna statystycznie). Jednocześnie, według sprawców przemocy w rodzinie, najczęściej stosowali oni przemoc wobec mężczyzn (66,7%) – istotnie częściej niż wobec kobiet (32,7%). Opinie świadków zgadzają się jednak z relacjami ofiar i wskazują, że najczęściej zauważali oni przemoc wobec kobiet (59,9%). Ta różnica jest również istotna statystycznie. Różnice w odpowiedziach respondentów może wynikać z faktu, że sprawcy częściej przyznawali się do podobnych zachowań względem mężczyzn, niż kobiet, gdyż przemoc wobec kobiet jest silniej piętnowana społecznie.

Wykres 158 Płeć a częstotliwość doświadczania przemocy – relacje ofiar

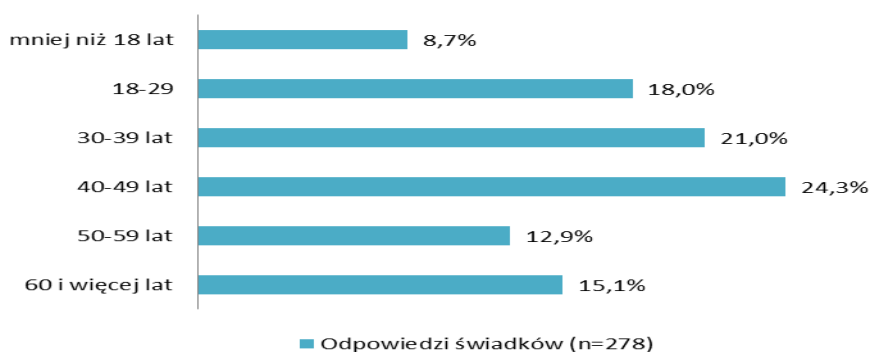

Według relacji ofiar przemocy, kobiety doświadczające przemocy, rzadziej od mężczyzn wskazywały, że przemoc wobec nich miała charakter jednorazowy (21,4% i 11,7%). Znacznie częściej od mężczyzn wskazywały też, że sytuacje przemocy zdarzały się wielokrotnie (42,4%), wśród mężczyzn odsetek ten wyniósł 22,7% wszystkich przypadków przemocy. Istnienie zależności wskazującej, że wśród osób doświadczających przemocy, wobec kobiet takie sytuacje mają miejsce częściej, potwierdza test chi-kwadrat oraz istotna statystycznie i dodatnia korelacja tau-b Kendalla na poziomie 0,158 ($p=0,002$).

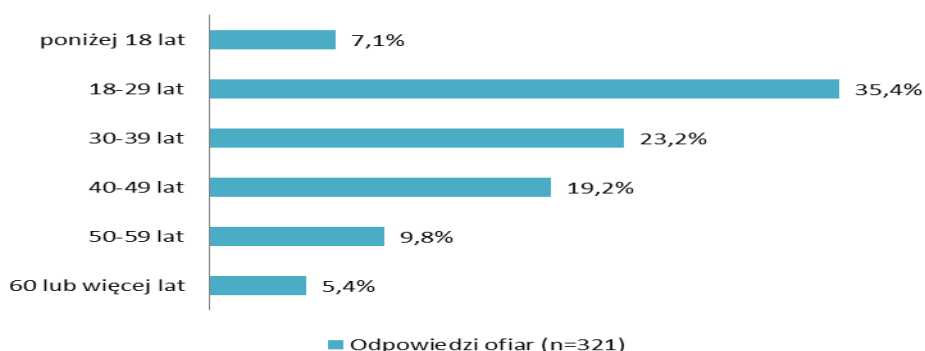
Wiek ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

Podobnie jak w pytaniu o płeć ofiar przemocy, badanych bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy zapytano również o wiek osób doświadczających przemocy. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

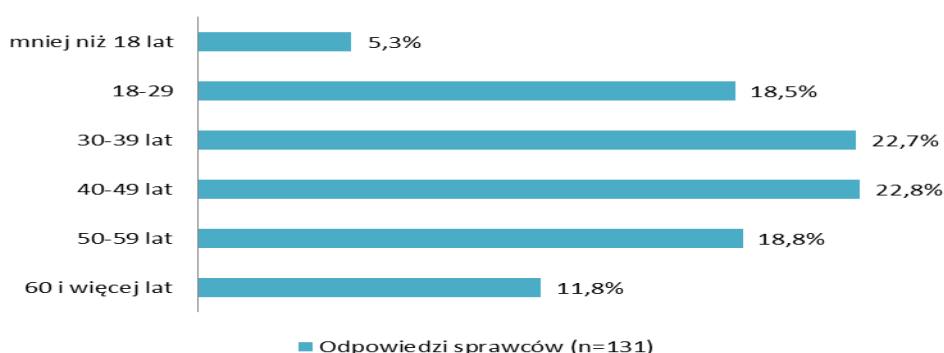
Wykres 159 Wiek ofiary w relacjach świadków

Wykres 160 Wiek ofiary w relacjach ofiar

Wykres 161 Wiek ofiary w relacjach sprawców

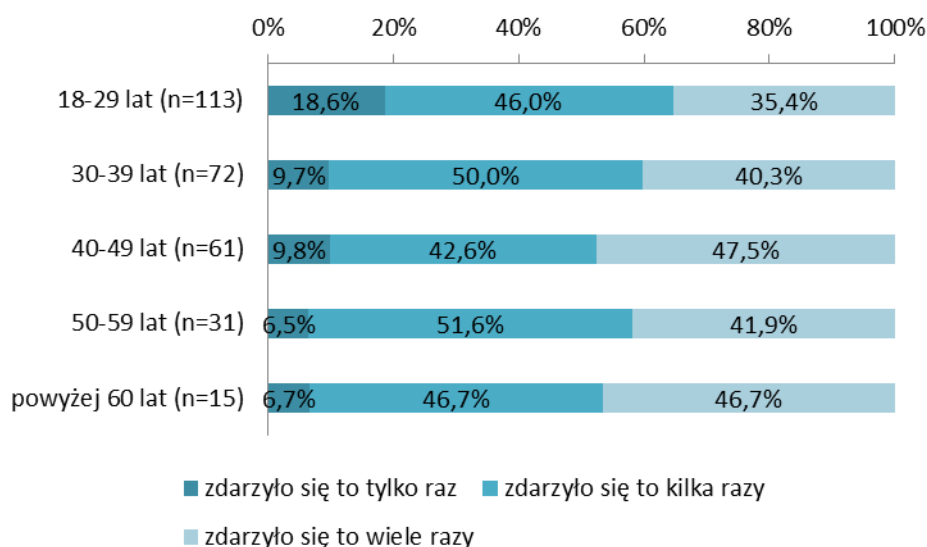

Według relacji ofiar, największą grupę osób doświadczających przemocy, stanowiły osoby w wieku 18-29 lat (35,4%), co jest istotnie wyższym wynikiem, niż odsetek ofiar w tym wieku uzyskany w deklaracjach sprawców (18,5%). Sprawcy najczęściej deklarowali, że stosowali przemoc wobec osób w wieku 30-39 lat i 40-49 lat (odpowiednio 22,7% i 22,8%), różnica nie jest istotna statystycznie.

Do doświadczania przemocy najrzadziej przyznawały się osoby powyżej 60 roku życia (5,4%). Według sprawców, grupa osób powyżej 60 lat jest wśród ofiar ponad dwukrotnie większa (różnica istotna statystycznie), jednak udział osób w tej kategorii wiekowej wśród osób doświadczających przemocy nie należy do najwyższych (11,8%).

Odsetek osób przyznających się do bycia ofiarą przemocy maleje wraz z wiekiem (choć nie dla każdej sąsiadującej kategorii wieku różnica jest istotna statystycznie). Wyjątkiem jest grupa poniżej 18 roku życia (7,1%), która jest jednak specyficzna, gdyż większość badanych uznawała, że skoro pytanie dotyczy osób dorosłych, to dotyczy jedynie osób po 18 roku życia. Sprawcy natomiast najczęściej przyznają się do przemocy wobec 30-latków i 40-latków, podczas gdy pozostałe grupy wiekowe są wśród ofiar reprezentowane rzadziej, przy czym ich odsetek maleje w kategoriach innych niż 30-39 lat i 40-49 lat. Według deklaracji świadków przemocy, największy odsetek ofiar występuje wśród 40-latków.

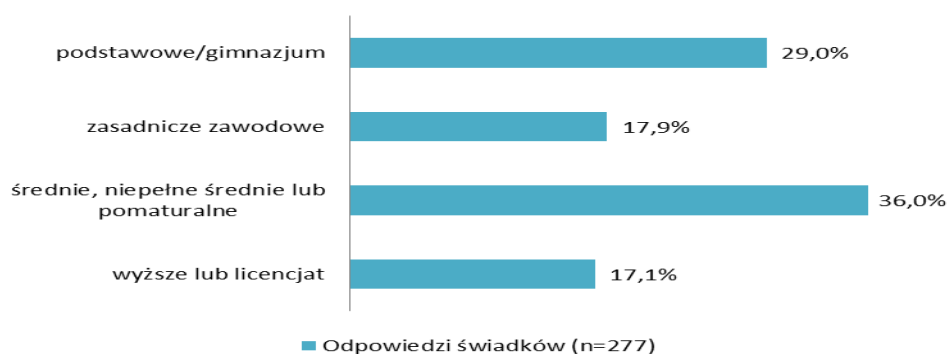
Wykres 162 Wiek a częstotliwość doświadczania przemocy – relacje ofiar

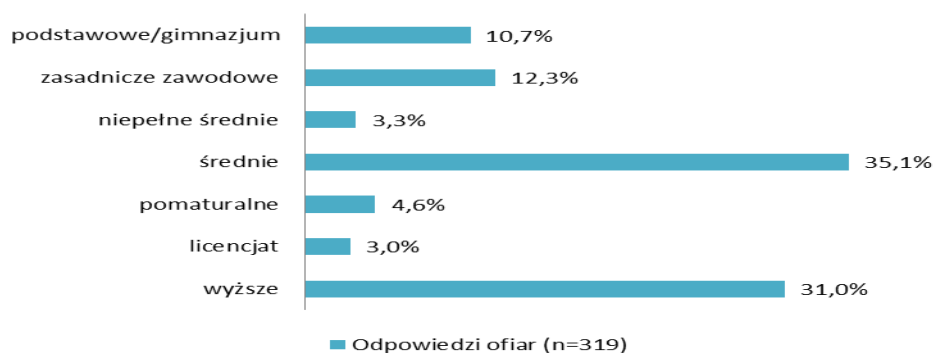
Według relacji ofiar przemocy, osoby młodsze doświadczały przemocy rzadziej od osób starszych. Ofiary przemocy z najniższej kategorii wiekowej w 18,6% przypadków wskazywały, że przemocy doświadczyły jedynie raz, natomiast w najstarszej kategorii wiekowej, odsetek ten wyniósł jedynie 6,7%. Częściej od osób młodszych, osoby ze starszych grup wiekowych wskazywały, że sytuacje przemocy zdarzały się wielokrotnie (46,7%), podczas gdy wśród osób z najmłodszej kategorii wiekowej było to 35,4% wszystkich przypadków przemocy. Istnienie zależności wskazującej, że wraz ze wzrostem wieku osób doświadczających przemocy, rośnie też częstotliwość doświadczania przemocy, potwierdza istotna statystycznie i dodatnia korelacja tau-b Kendalla na poziomie 0,107 ($p=0,036$).

Wykształcenie ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

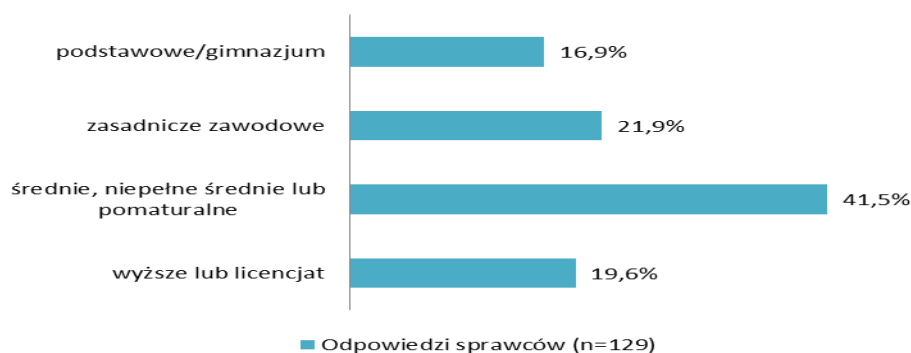
Wykres 163 Wykształcenie ofiary w relacjach świadków

Wykres 164 Wykształcenie ofiary w relacjach ofiar

Wykres 165 Wykształcenie ofiary w relacjach sprawców

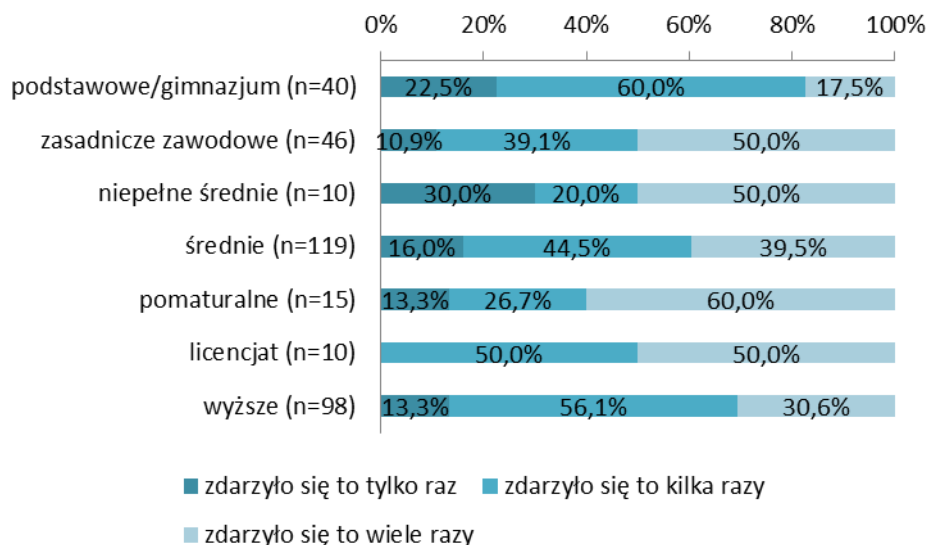

Ze względu na fakt, że świadkowie i sprawcy przemocy mogli nie mieć dokładnych informacji na temat wykształcenia ofiar przemocy, w ramach badania na potrzeby tych grup wykształcenie średnie, niepełne średnie oraz pomaturalne zebrano w jedną kategorię, podobnie jak wykształcenie wyższe i licencjat.

Według relacji ofiar, największą grupę osób doświadczających przemocy, stanowiły osoby z wykształceniem średnim (35,1%)¹⁷, wskazywane wraz z wykształceniem wyższym (31%) istotnie częściej niż pozostałe kategorie wykształcenia. Łącznie z wykształceniem pomaturalnym odsetek ten sięgał 39,7% wszystkich ofiar, co jest wynikiem zbliżonym do wyniku uzyskanego w deklaracjach sprawców (41,5%). Świadkowie również najczęściej utrzymywali, że wśród ofiar przemocy przeważały osoby z wykształceniem średnim, niepełnym średnim lub pomaturalnym (36,0%), jednak stanowiły one grupę nieistotnie większą, niż osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym (29,0%).

Ponadto, zgodnie z deklaracjami ofiar przemocy, drugą co do liczebności kategorią pod względem wykształcenia jest grupa osób z wykształceniem wyższym (łącznie 31,0% wszystkich ofiar), podczas gdy sprawcy i świadkowie istotnie rzadziej wskazywali na wyższe wykształcenie ofiar.

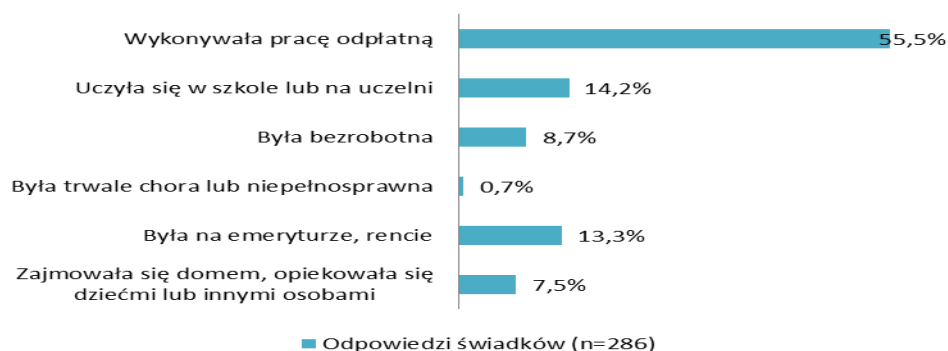
Wykres 166 Wykształcenie a częstotliwość doświadczania przemocy – deklaracje ofiar

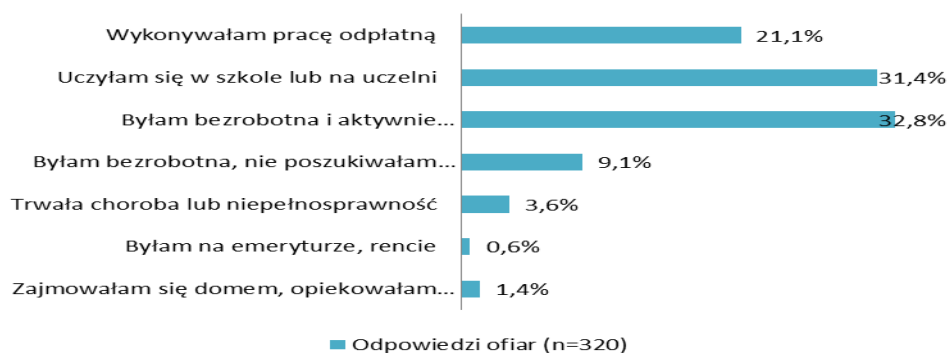
Na podstawie deklaracji ofiar przemocy, należy odrzucić hipotezę, że wśród wszystkich kategorii wykształcenia, osoby doświadczające przemocy, doświadczają jej równie często. Jednakże, korelacja tau-b Kendalla (0,017, $p=0,702$) nie wskazała, że ta zależność ma charakter liniowy, w związku z czym, nie można wyznaczyć kierunku tej zależności.

Sytuacja zawodowa ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

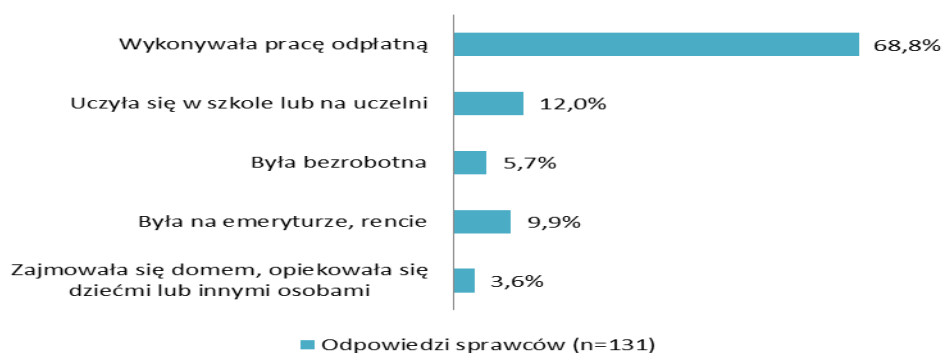
Wykres 167 Sytuacja zawodowa ofiary w relacjach świadków

Wykres 168 Sytuacja zawodowa ofiary w relacjach ofiar

Wykres 169 Sytuacja zawodowa ofiary w relacjach sprawców

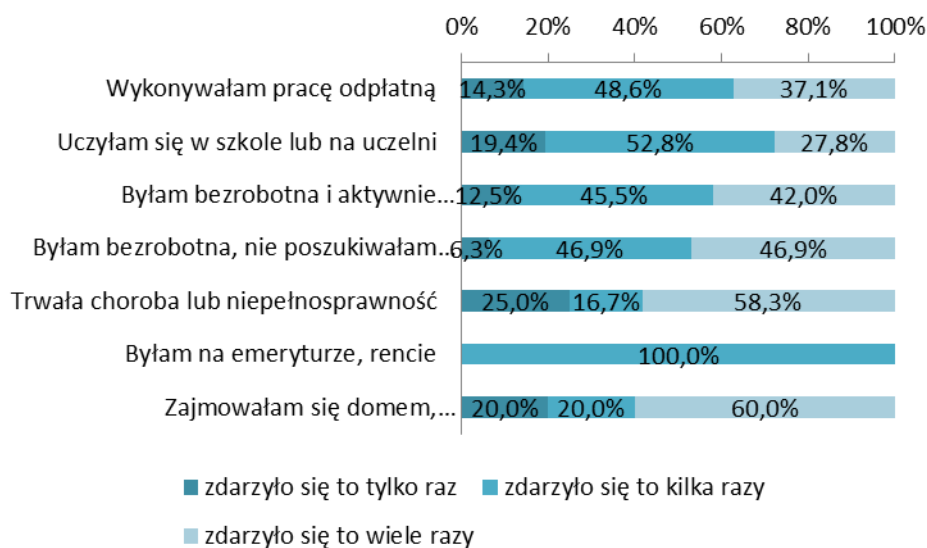

Według relacji ofiar, największą grupę wśród doświadczających przemocy, stanowiły osoby bezrobotne (41,9%), co jest znacznie wyższym wynikiem (istotnym statystycznie) niż odsetek bezrobotnych osób wśród wszystkich ofiar przemocy wskazany w deklaracjach sprawców (5,7%). Według sprawców przemocy w rodzinie, najczęściej stosowali oni przemoc wobec osób wykonujących pracę odpłatną (68,8%). Świadczenie również deklarowali, że ofiarami przemocy najczęściej były osoby pracujące (55,5%).

Duża różnica występuje także w deklaracjach dotyczących ofiar należących do kategorii osób uczących się. Blisko jedna trzecia ofiar przemocy twierdziła, że w czasie doświadczenia przemocy były w trakcie nauki, podczas gdy z deklaracji sprawców i świadków wynika, iż takich osób było nie więcej niż kilkanaście procent. Różnice te są istotne statystycznie. Takie zależności mogą być efektem wieku ofiar w momencie doświadczenia przemocy – zdecydowanie więcej ofiar wskazało, że było w wieku 18-29 lat, niż wskazywały na to odpowiedzi świadków i sprawców. Młody wiek ofiar w czasie zdarzenia mógł się również przełożyć na ich sytuację zawodową.

Wśród ofiar przemocy najmniej osób przyznało się do bycia na emeryturze (0,6%). Odsetek ten nie różnił się jednak istotnie od odsetka osób deklarujących, że zajmowały się domem (1,4%). Występuje tu analogia do odpowiedzi dotyczących wieku ofiar – osoby starsze częściej są na emeryturze lub rencie, niż osoby poniżej 60 roku życia. Jednocześnie, odpowiedzi wskazujących, że wiek ofiar był powyżej 60 roku życia było najmniej wśród deklaracji ofiar przemocy.

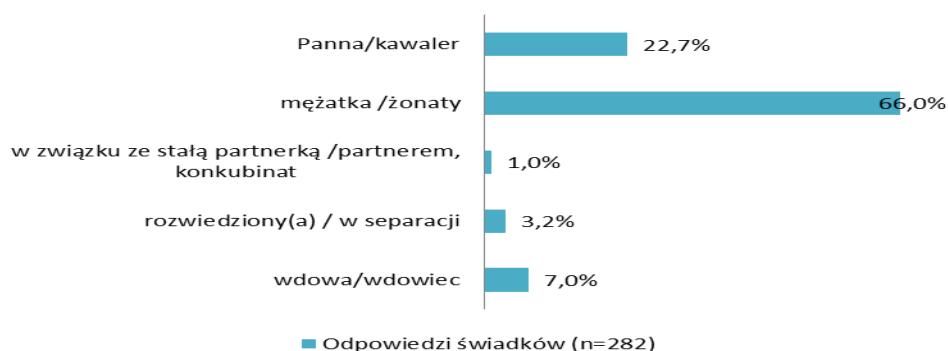
Wykres 170 Sytuacja zawodowa a częstotliwość doświadczania przemocy

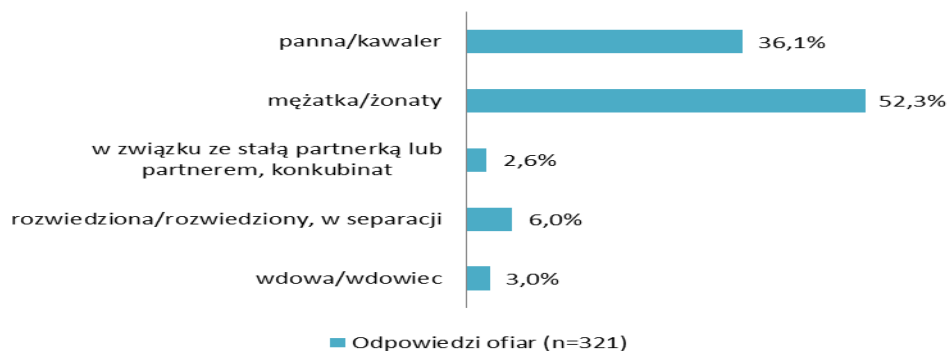
Na podstawie relacji ofiar nie można zaobserwować istotnych statystycznie zależności między częstotliwością doświadczania przemocy w rodzinie przez ofiary, a ich sytuacją zawodową. Wartość testu chi-kwadrat wskazała na brak takiej zależności.

Stan cywilny ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

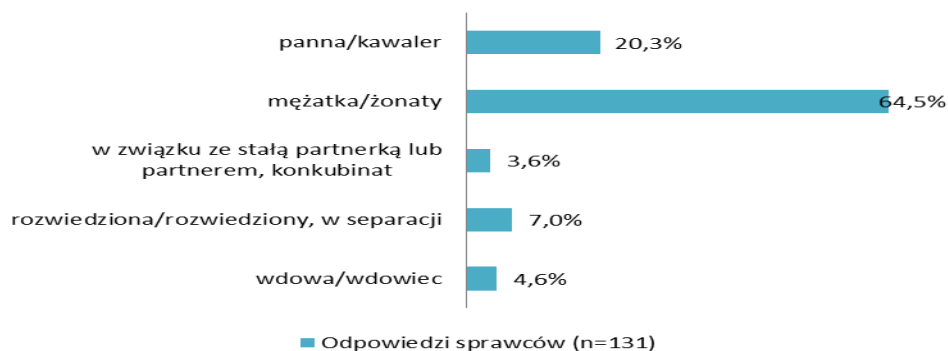
Wykres 171 Stan cywilny ofiary w relacjach świadków

Wykres 172 Stan cywilny ofiary w relacjach ofiar

Wykres 173 Stan cywilny ofiary w relacjach sprawców

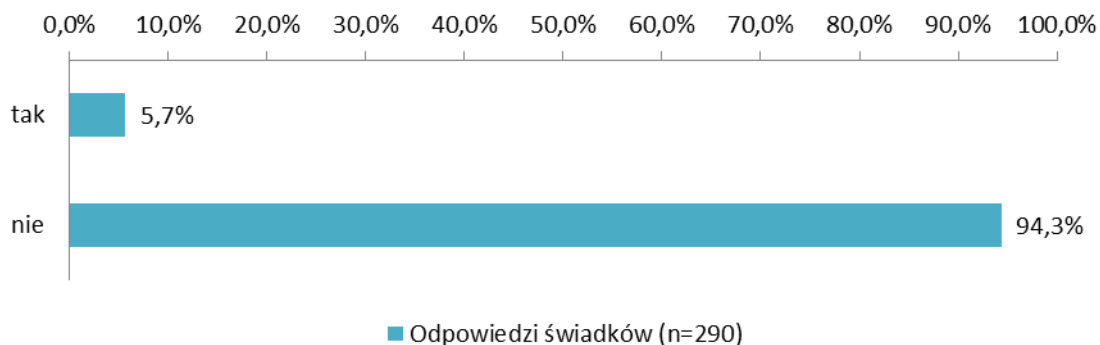
Według relacji ofiar, sprawców oraz świadków przemocy w rodzinie, największą grupę osób doświadczających przemocy stanowiły osoby będące w związku małżeńskim (w każdym przypadku ponad połowa).

Ofiary przemocy niemal dwukrotnie częściej przyznawały się do bycia panną/kawalerem, niż wynikało to ze wskazań sprawców przemocy i świadków. Różnica ta jest istotna statystycznie. Występuje tu analogia do odpowiedzi odnośnie wieku ofiar – osoby młodsze stosunkowo rzadziej są w związku małżeńskim niż osoby po 30 roku życia, a właśnie wśród respondentów deklarujących, że byli ofiarami przemocy (w porównaniu do świadków i sprawców), najwięcej osób wskazało, że ofiara w czasie ostatniego takiego zdarzenia była w wieku 18-29 lat.

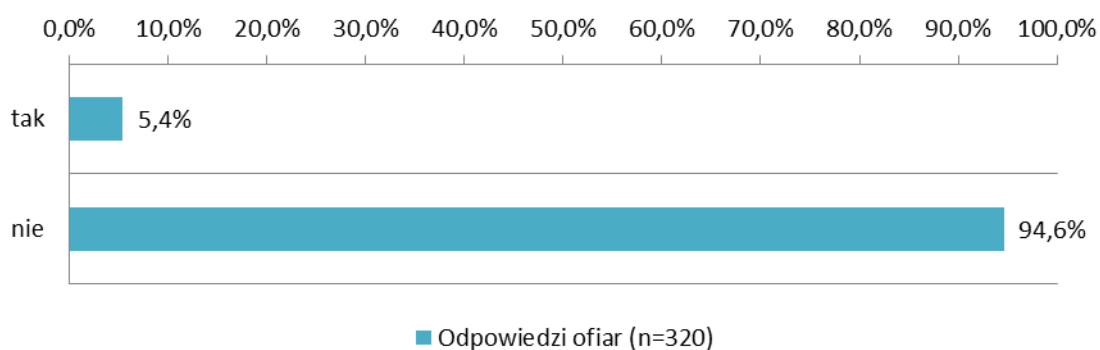
Osoby będące wdową lub wdowcem w momencie doświadczenia sytuacji przemocy, osoby rozwiedzione, a także osoby żyjące w konkubinacie, stanowiły najniższy odsetek wśród ofiar przemocy – w każdym z wymienionych przypadków, odsetek takich osób wyniósł nie więcej niż 7% wszystkich ofiar.

Niepełnosprawność ofiary w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

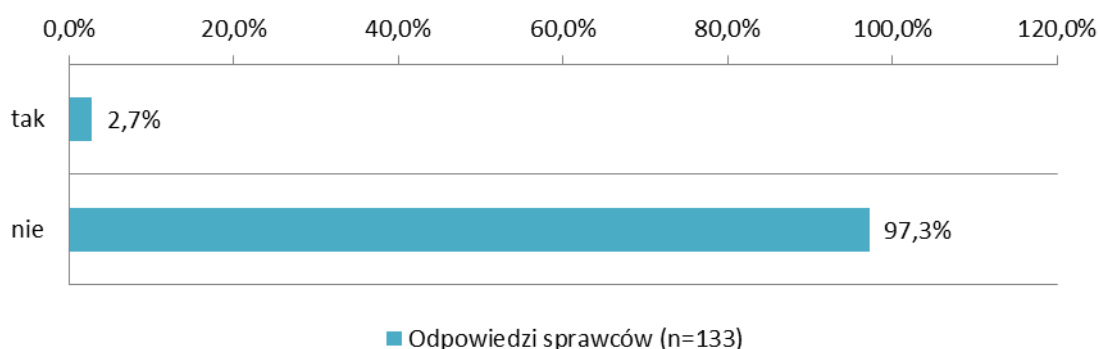
Wykres 174 Niepełnosprawność ofiary w relacjach sprawców

Wykres 175 Niepełnosprawność ofiary w relacjach ofiar

Wykres 176 Niepełnosprawność ofiary w relacjach sprawców

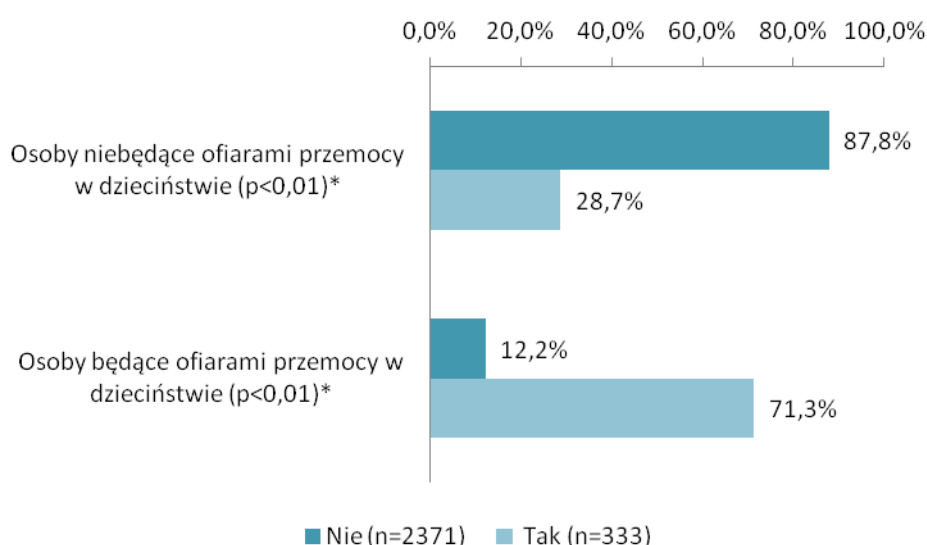

Wyjątkowo dużą zgodność w odpowiedziach zarówno ofiar, jak i sprawców i świadków można zaobserwować przy pytaniach dotyczących przemocy stosowanej wobec osób niepełnosprawnych. W każdym przypadku, odsetek osób niepełnosprawnych w stosunku do których dochodziło do przemocy, nie przekraczał 6%. Jednocześnie, nie można mówić o istotnej statystycznie różnicy pomiędzy odpowiedziami ofiar i świadków, a odpowiedziami sprawców przemocy w rodzinie.

Ogólnie można stwierdzić, że do przemocy w stosunku do osób z niepełnosprawnościami dochodzi zdecydowanie rzadziej niż w przypadku osób w pełni zdrowych – wynika to przede wszystkim z niższej liczebności osób niepełnosprawnych w populacji.

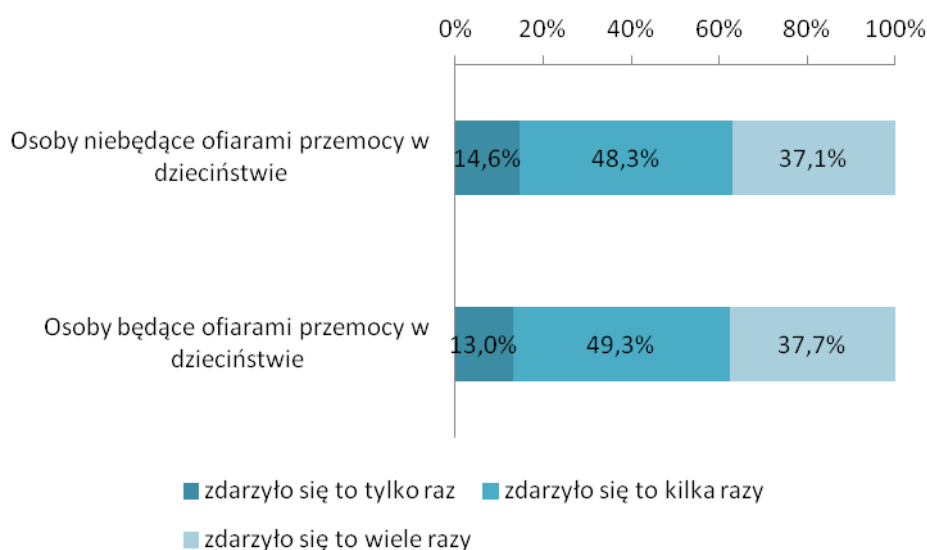
Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie a doświadczanie przemocy w życiu dorosłym

Wykres 177 Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie a doświadczanie przemocy w życiu dorosłym

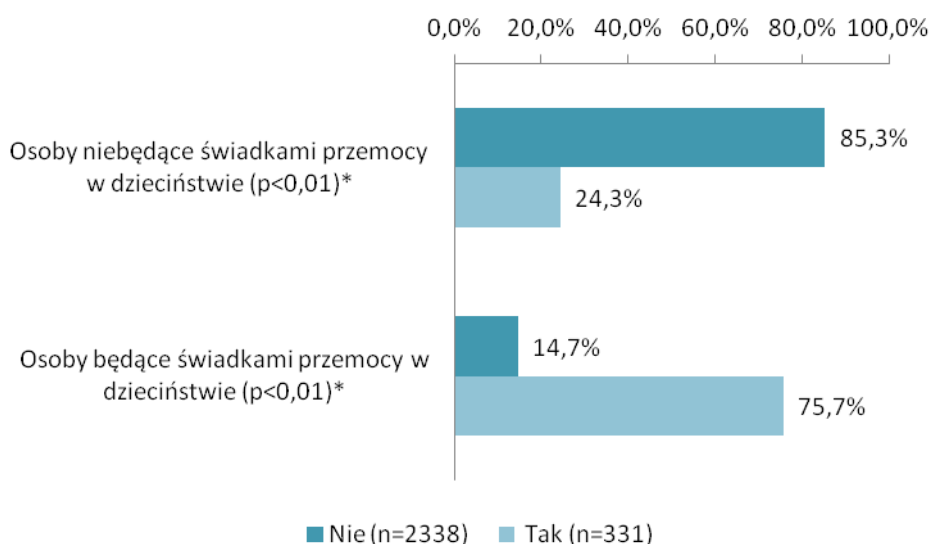
Wśród ofiar przemocy w dorosłym życiu aż 71,3% stanowiły osoby doświadczające przemocy również w dzieciństwie, podczas gdy 28,7% nie miało w dzieciństwie kontaktu z przemocą. W przypadku osób, które nie doświadczały w dorosłym życiu przemocy, 87,8% nie doświadczyło przemocy również w dzieciństwie, a jedynie 12,2% miało takie doświadczenia. W obu przypadkach różnice są istotne statystycznie. Wynik ten oznacza bardzo silną pozytywną zależność między byciem ofiarą przemocy w dzieciństwie i doświadczaniem przemocy w dorosłym życiu. Być może siła tej zależności jest do pewnego stopnia zawyżona, gdyż można podejrzewać, że osobom, które przyznały się, że wobec nich dochodziło w dzieciństwie do przemocy, łatwiej było się przyznać, że doświadczyły jej również w dorosłym życiu. Korelacja jest jednak tak silna, że można przypuszczać, iż nawet po wyeliminowaniu tego efektu, zależność taka byłaby znacząca.

Wykres 178 Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie a częstotliwość doświadczania przemocy w życiu dorosłym

Jednakże, biorąc pod uwagę częstotliwość doświadczania przemocy wśród ofiar w dorosłym życiu, w zależności od tego czy były one również ofiarami przemocy w dzieciństwie, nie można zaobserwować istotnych statystycznie różnic.

Wykres 179 Bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie a doświadczanie przemocy w życiu dorosłym

Wyniki dotyczące zależności związanych z byciem świadkiem przemocy w dzieciństwie są podobne do wyników zaobserwowanych przy badaniu zależności między doświadczaniem przemocy w dzieciństwie, a doświadczaniem jej w dorosłym życiu. Wśród ofiar przemocy w dorosłym życiu aż 75,7% stanowiły osoby będące świadkami przemocy również w dzieciństwie, podczas gdy 24,3% osoby niebędące świadkami przemocy. W przypadku osób, które nie doświadczały w dorosłym życiu

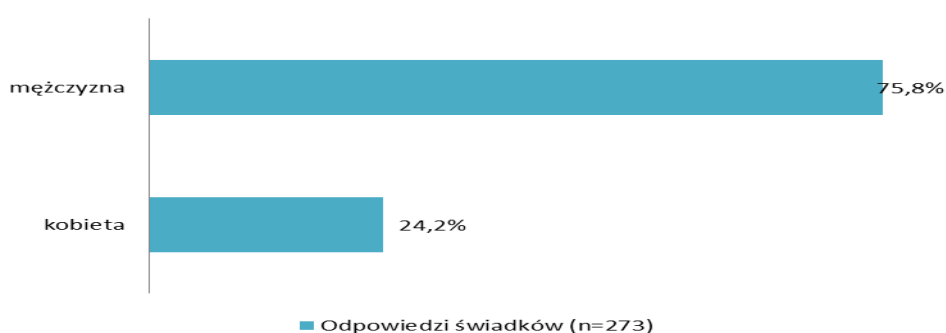
przemocy, 85,3% nie było świadkami przemocy również w dzieciństwie, a jedynie 14,7% było jej świadkiem. Obie te różnice są istotne statystycznie. Taki wynik oznacza bardzo silną pozytywną korelację między byciem świadkiem przemocy w dzieciństwie i doświadczaniem przemocy w dorosłym życiu. Być może siła tej zależności jest do pewnego stopnia zawyżona, gdyż można podejrzewać, że osobom, które przyznały, że były świadkami przemocy w dzieciństwie, łatwiej było się przyznać, że doświadczyły jej również w dorosłym życiu. Korelacja jest jednak tak silna, że można przypuszczać, iż nawet po wyeliminowaniu tego efektu, zależność byłaby znacząca.

Charakterystyka sprawców przemocy wobec osób dorosłych

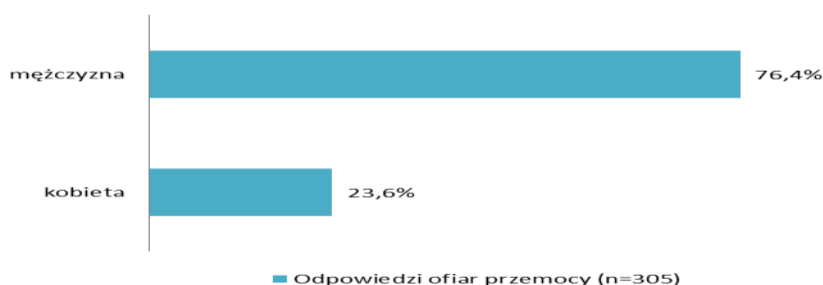
W poniższej części przedstawiona została charakterystyka sprawców przemocy wobec osób dorosłych, sporządzona na podstawie deklaracji bezpośrednich uczestników zdarzenia. Istotność wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

Płeć sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

Wykres 180 Płeć sprawcy w relacjach świadków

Wykres 181 Płeć sprawcy w relacjach ofiar

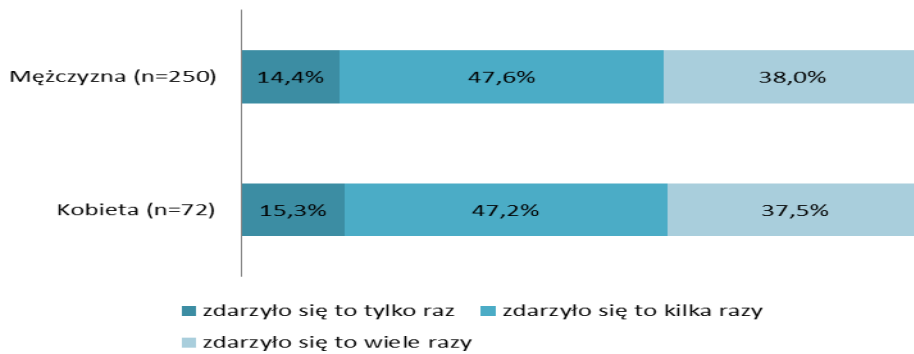
Wykres 182 Płeć sprawcy w relacjach sprawców

Według relacji ofiar i świadków, sprawcami ostatniej sytuacji przemocy najczęściej byli mężczyźni (odpowiednio 76,4% i 75,8%). Kobiety stanowią zaledwie ok. ¼ wszystkich sprawców przemocy. Różnice te są istotne statystycznie. Inna sytuacja wystąpiła w przypadku sprawców. Zgodnie z

deklaracjami osób stosujących przemoc w rodzinie, nie ma istotnej statystycznie różnicy pomiędzy płciami w odniesieniu do bycia sprawcą przemocy. Prawdopodobnie niektórzy ze sprawców – mężczyzn, bagatelizują część zachowań, jakie przejawiają wobec członków rodziny, nie uznając ich za przemoc, podczas gdy sprawcy – kobiety, mogą klasyfikować jako przemoc również łagodniejsze jej przejawy.

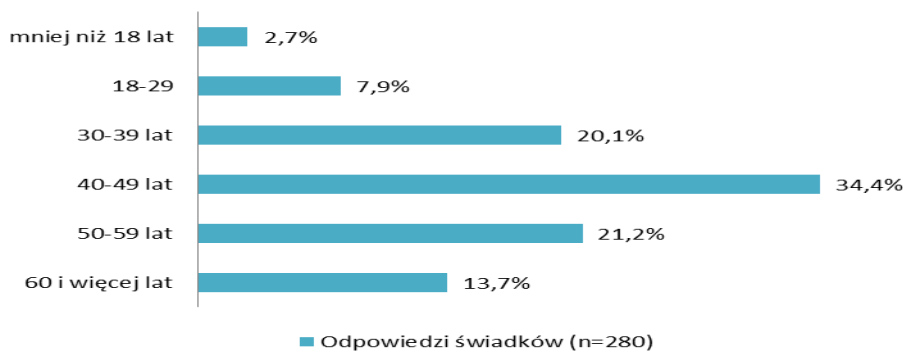
Wykres 183 Płeć sprawcy a częstotliwość stosowania przemocy

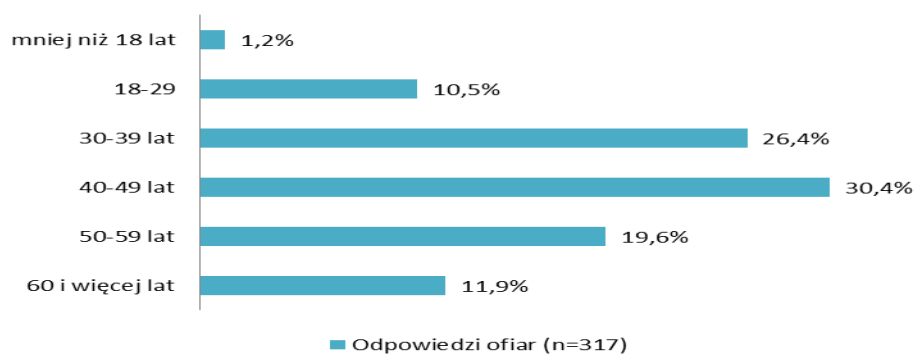
Na podstawie relacji ofiar przemocy nie udało się zaobserwować istotnych statystycznie zależności dotyczących częstości stosowania przemocy w zależności od płci sprawców. Zarówno test chi-kwadrat jak i wartość korelacji tau-b Kendalla (-0,007, $p=0,891$) nie wskazały na istotną zależność statystyczną.

Wiek sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

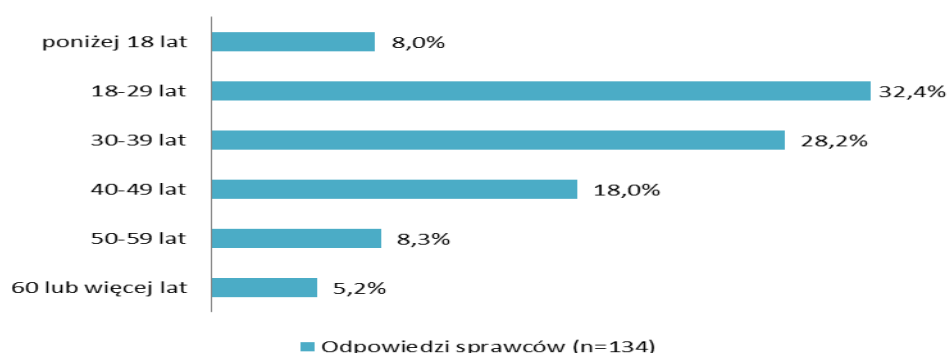
Wykres 184 Wiek sprawcy w relacjach świadków

Wykres 185 Wiek sprawcy w relacjach ofiar

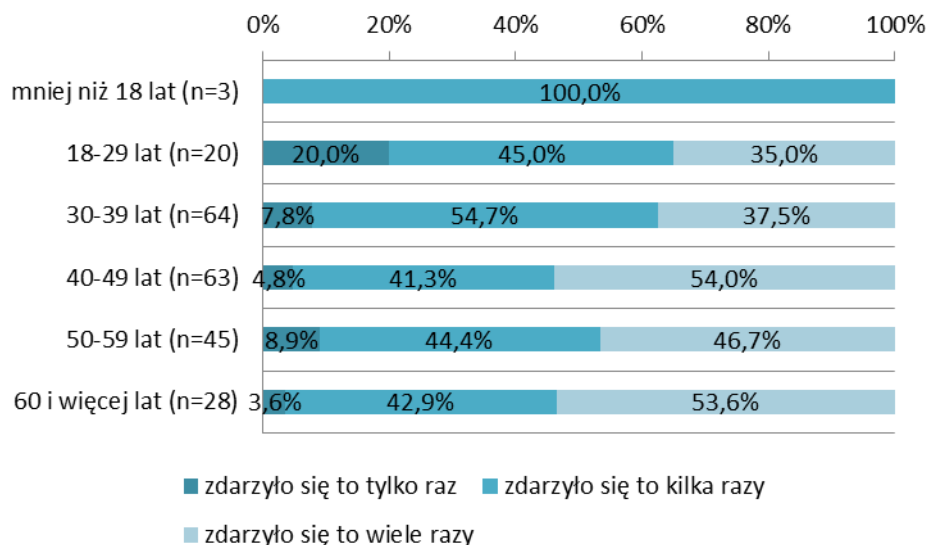
Wykres 186 Wiek sprawcy w relacjach sprawców

Zgodnie z deklaracjami ofiar, sprawcami przemocy były najczęściej osoby w wieku 30-49 lat (56,8%). Podobnie uważają świadkowie (według ich relacji odsetek sprawców przemocy w wieku 40-49 lat był najwyższy - 34,4%). Zarówno w relacjach ofiar jak i świadków, sprawcami przemocy istotnie rzadziej były osoby w wieku 18-29 lat (10,5% i 7,9%) i młodsze (mniej niż 3% badanych) oraz powyżej 60 roku życia (11,9% i 13,7%). Inaczej przedstawiają się relacje sprawców. Najczęściej przyznawali oni, że w momencie stosowania przemocy mieli 18-29 lat (32,4%) i 30-39 lat (28,2%). Na pozostałe kategorie wiekowe respondenci wskazywali istotnie rzadziej.

Według osób dopuszczających się przemocy, większy odsetek stanowiły osoby młodsze – kategorie 18-29 lat i 30-39 lat były wskazywane istotnie częściej od pozostałych.

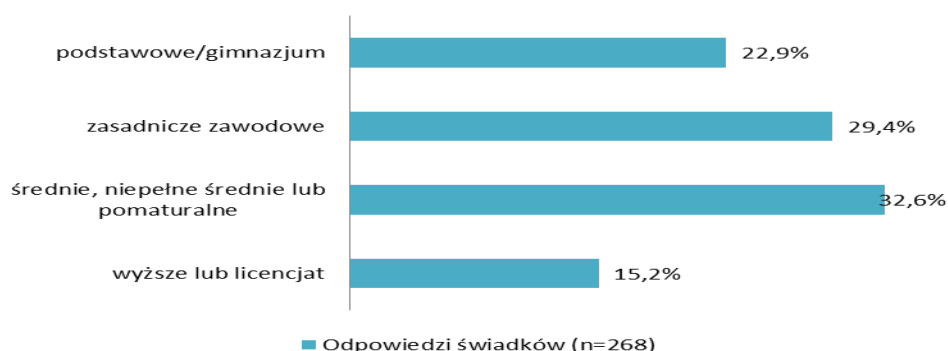
Wykres 187 Wiek sprawcy a częstotliwość stosowania przemocy – relacje ofiar

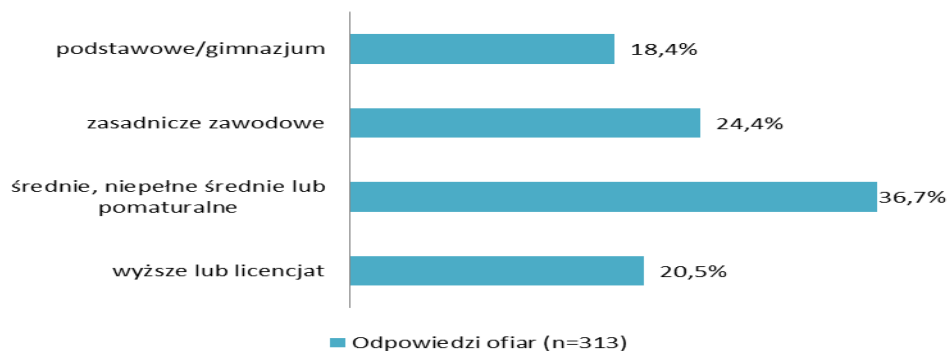
Na podstawie relacji ofiar, można zaobserwować zależność wskazującą, że starsi sprawcy przemocy, stosowali przemoc częściej do osób młodszych. Istnienie takiej zależności potwierdza istotna statystycznie korelacja tau-b Kendalla na poziomie 0,126 ($p=0,31$).

Wykształcenie sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

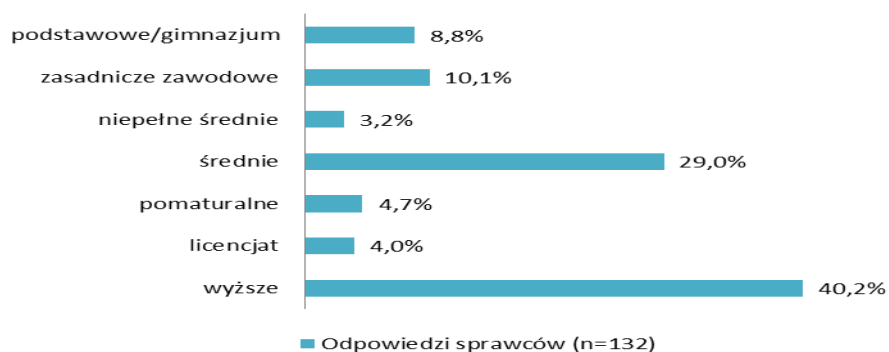
Wykres 188 Wykształcenie sprawcy w relacjach świadków

Wykres 189 Wykształcenie sprawcy w relacjach ofiar

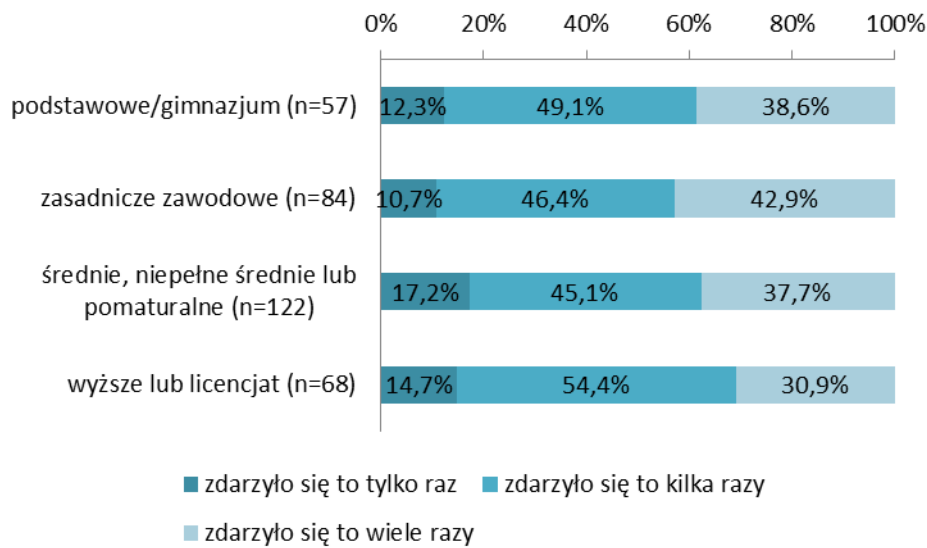
Wykres 190 Wykształcenie sprawcy w relacjach sprawców

Zgodnie z relacjami ofiar, sprawcy przemocy najczęściej mieli wykształcenie średnie (36,7%). Podobnie deklarowali świadkowie, choć w ich przypadku rzadziej (nieistotnie) wskazywano również na wykształcenie zasadnicze zawodowe (29,4% i 32,6%). Łącznie jest to niemal identyczny wynik – około 60% wszystkich sprawców. W relacji sprawców, osoby z wykształceniem średnim dopuszczały się przemocy w podobnym stopniu (29,0% - różnice nieistotne statystycznie), jak deklarowały to ofiary i świadkowie, podczas gdy na wykształcenie zasadnicze zawodowe wskazywało istotnie mniej respondentów (10,1%) niż u ofiar i świadków.

W odpowiedziach udzielanych przez sprawców, zwraca uwagę wysoki procent osób z wykształceniem wyższym (40,2%) wśród dopuszczających się przemocy – najwyższy wskazywany przez sprawców i istotnie wyższy niż wśród wskazań ofiar i świadków. Może on być wynikiem tego, że osoby z wyższym wykształceniem miały większą skłonność do przyznawania się do popełnionych przez siebie czynów. Ogólnie, w opiniach ofiar i świadków, można zauważyć stosunkowo dużą zgodność w relacjach dotyczących wykształcenia sprawców.

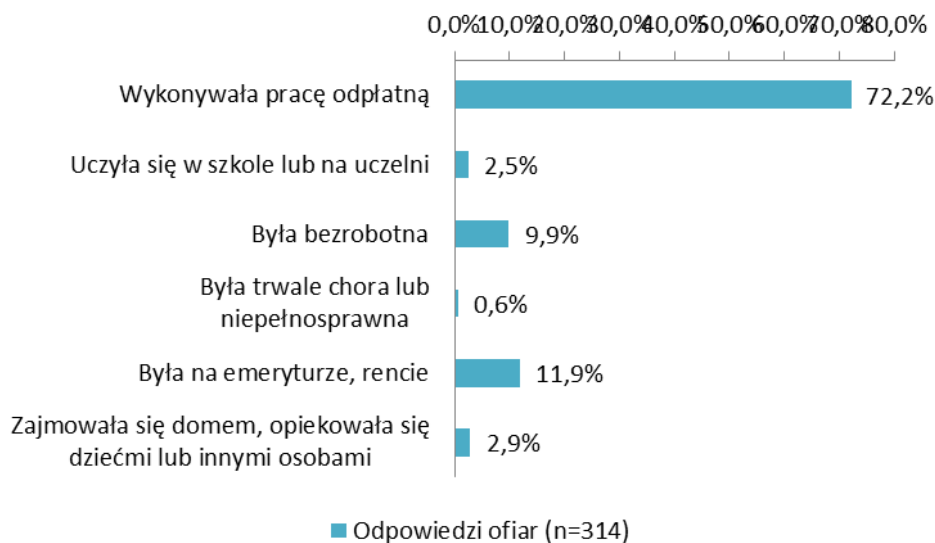
Wykres 191 Wykształcenie a częstotliwość stosowania przemocy – relacje ofiar

Na podstawie deklaracji ofiar przemocy nie można zaobserwować istotnej statystycznie zależności między wykształceniem sprawcy przemocy, a tym jak często stosują ją wobec ofiar przemocy. Na brak takiej zależności wskazuje test chi-kwadrat oraz słaba i nieistotna statystycznie ujemna korelacja tau-b Kendalla (-0,063, p=0,178).

Sytuacja zawodowa sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

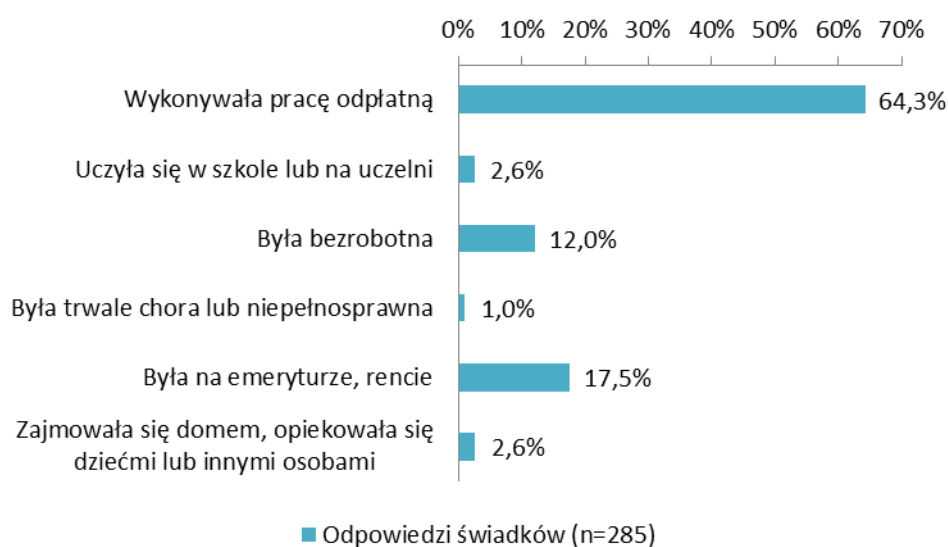
Wykres 192 Sytuacja zawodowa sprawcy w relacjach ofiar

Wykres 193 Sytuacja zawodowa sprawcy w relacjach sprawców

Wykres 194 Sytuacja zawodowa sprawcy w relacjach świadków

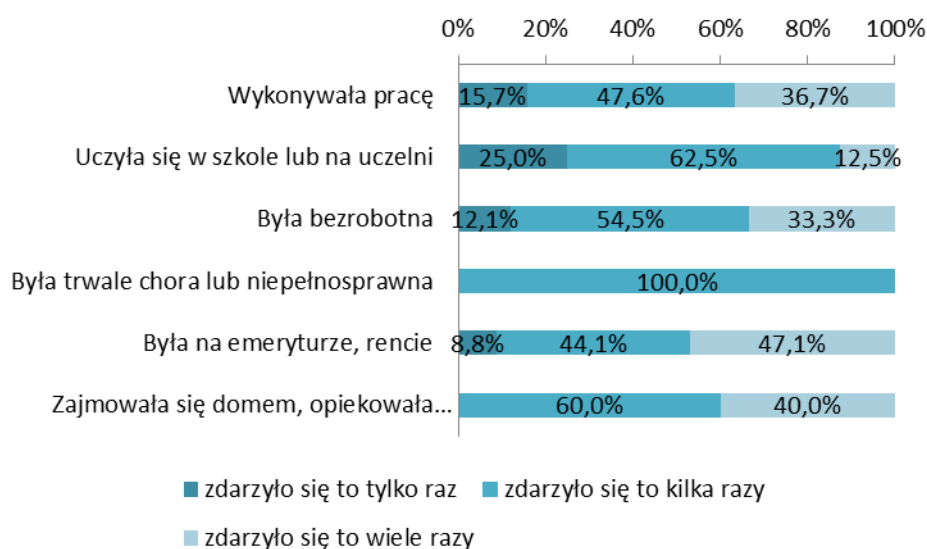

Zgodnie z relacjami ofiar, największą grupę wśród sprawców przemocy stanowiły osoby wykonujące pracę odpłatną (72,2%). Jest to ponad czterokrotnie wyższy wynik, niż odsetek osób wykonujących pracę odpłatną według deklaracji sprawców przemocy (16,9%). Różnica ta jest istotna statystycznie. Świadkowie również najczęściej deklarowali, że sprawcami przemocy były osoby pracujące (64,3%). Według sprawców, w czasie, gdy stosowali oni przemoc wobec członka rodziny, najczęściej byli bezrobotni, lecz aktywnie poszukujący zatrudnienia (36,9%), bądź uczyli się w szkole lub na uczelni (33,5%).

Występuje duża różnica w deklaracjach badanych odnośnie sprawców będących osobami uczącymi się. Ofiary przemocy oraz świadkowie twierdzili, że stanowili oni około 2,5% wszystkich sprawców,

podczas gdy z deklaracji sprawców wynika, iż odsetek takich osób był kilkunastokrotnie wyższy. Występuje tu analogia do odpowiedzi dotyczących wieku sprawców – osoby młodsze, które stanowiły najwyższy odsetek sprawców przemocy, stosunkowo częściej są w trakcie nauki, niż osoby powyżej 30 roku życia, podobnie osoby należące do wyższych kategorii wiekowych – częściej pracują, niż osoby w wieku 18-29 lat i stąd może wynikać różnica w relacjach.

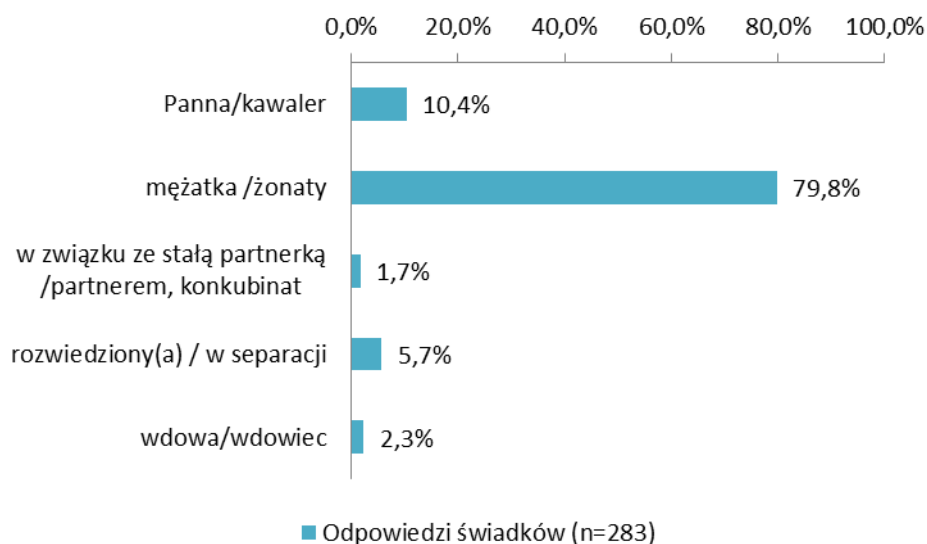
Wykres 195 Sytuacja zawodowa a częstotliwość stosowania przemocy – relacje ofiar

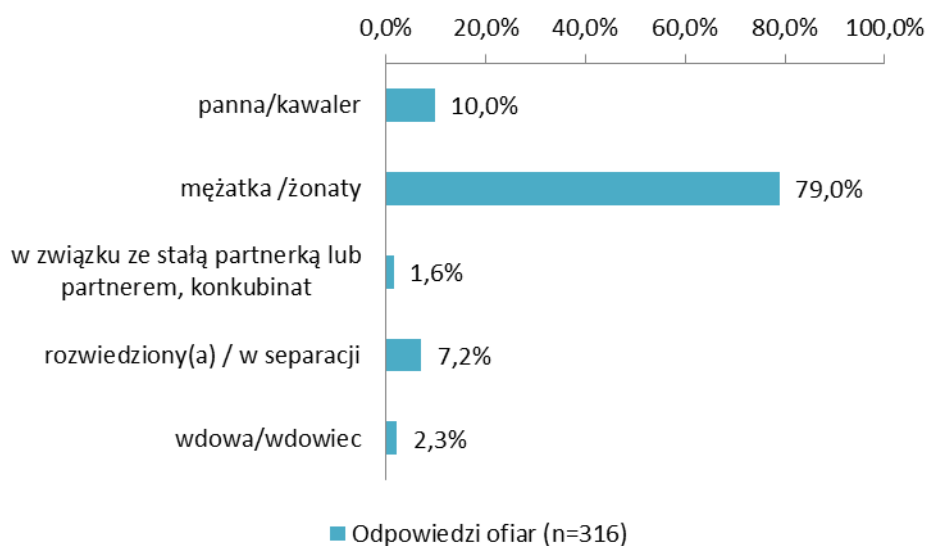
Na podstawie relacji ofiar nie można zaobserwować istotnych statystycznie zależności między częstotliwością stosowania przemocy w rodzinie przez sprawców, a ich sytuacją zawodową. Wartość testu chi-kwadrat wskazała na brak takiej zależności.

Stan cywilny sprawcy w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia przemocy

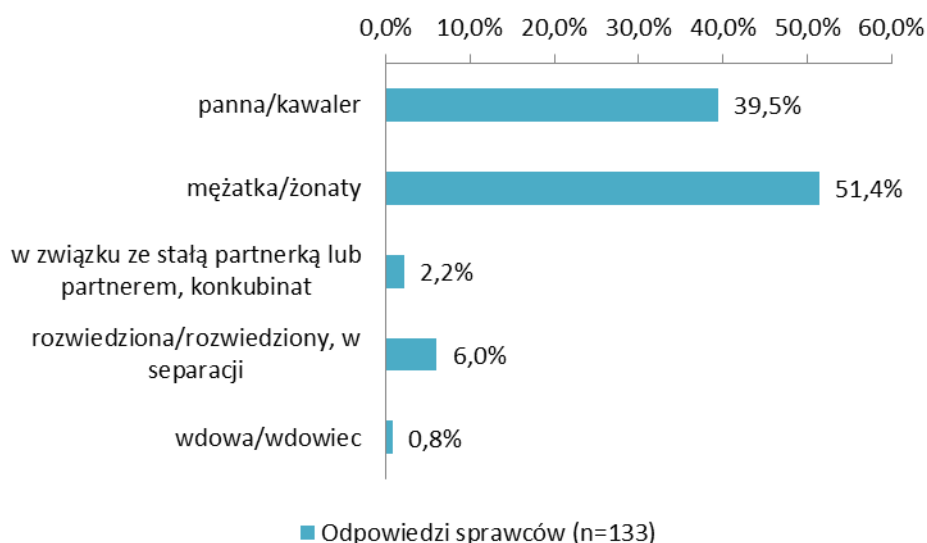
Wykres 196 Stan cywilny sprawcy w relacjach świadków

Wykres 197 Stan cywilny sprawcy w relacjach ofiar

Wykres 198 Stan cywilny sprawcy w relacjach sprawców

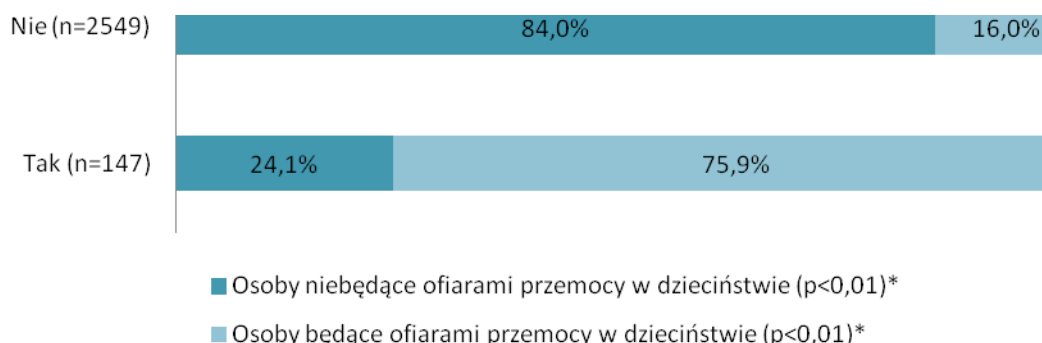

Według relacji zarówno ofiar, jak i świadków, wśród sprawców przemocy przeważały osoby pozostające w małżeństwie. Odsetek tych osób wśród wszystkich sprawców wyniósł ok. 80% i był istotnie wyższy od pozostałych. Najrzadziej natomiast w opinii ofiar i świadków sprawcami były osoby pozostające w związku ze stałą partnerką lub partnerem, konkubinacie (1,6% i 1,7%) oraz osoby o statusie wdowy/wdowca (2,3% i 2,3%). Były one wskazywane istotnie rzadziej od pozostałych.

Sprawcy również najczęściej wskazywali na pozostawanie w związku małżeńskim (51,4%), jednak odsetek ten był nieistotnie wyższy, niż odsetek wskazań na odpowiedź „panna/kawaler” oraz istotnie niższy niż w przypadku relacji ofiar i świadków. W opinii sprawców, osobami istotnie najrzadziej stosującymi przemoc wobec członków swojej rodziny pozostawały osoby w konkubinacie, wdowy i wdowcy oraz osoby rozwiedzione. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że osób o takim stanie cywilnym jest w całej populacji mniej, niż osób pozostających w związku małżeńskim, więc również z tego powodu, sprawców w ramach tej kategorii może być mniej wśród ogółu sprawców.

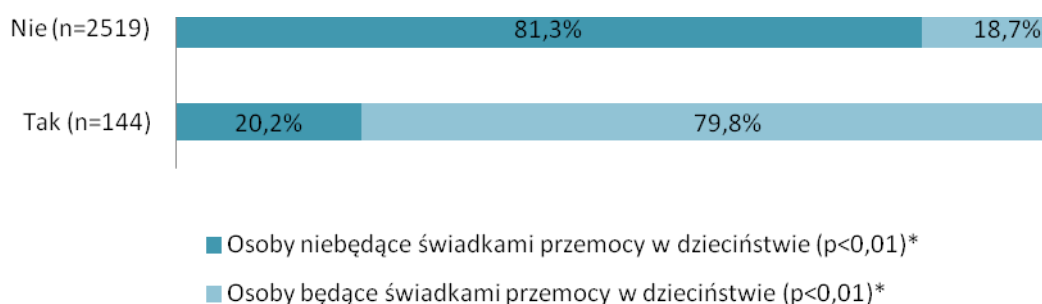
Sprawcy deklarowali jednakże często bycie panną/kawalerem (39,5%). Jest to niemal czterokrotnie więcej niż według ofiar (10,0%) i świadków (10,4%). Różnice te są istotne statystycznie. Może to być spowodowane niższym wiekiem sprawców przemocy w momencie dopuszczenia się przemocy – osoby młodsze mogły częściej pozostawać jeszcze w stanie wolnym.

Wykres 199 Bycie sprawcą przemocy w życiu dorosłym a doświadczenie przemocy w dzieciństwie

Wśród sprawców przemocy w dorosłym życiu aż 75,9% stanowiły osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie. Jednocześnie, 24,1% osób nie będących ofiarami przemocy w dzieciństwie, dopuszczało się przemocy wobec członków swojej rodziny w dorosłym życiu. W przypadku osób, które nie były sprawcami przemocy w dorosłym życiu, 84% nie doświadczyło przemocy również w dzieciństwie, a jedynie 16% jej doświadczyło. Różnice te są istotne statystycznie. Taki wynik oznacza bardzo silną pozytywną zależność między byciem ofiarą przemocy w dzieciństwie i byciem sprawcą przemocy w dorosłym życiu. Być może siła tej zależności jest do pewnego stopnia zawyżona, gdyż można podejrzewać, że osobom, które przyznały się, że wobec nich dochodziło w dzieciństwie do przemocy, łatwiej było się przyznać, że były jej sprawcami w dorosłym życiu. Korelacja jest jednak tak silna, że można zakładać, iż nawet po wyeliminowaniu tego efektu, zależność taka byłaby znacząca.

Wykres 200 Bycie sprawcą przemocy w życiu dorosłym a bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie

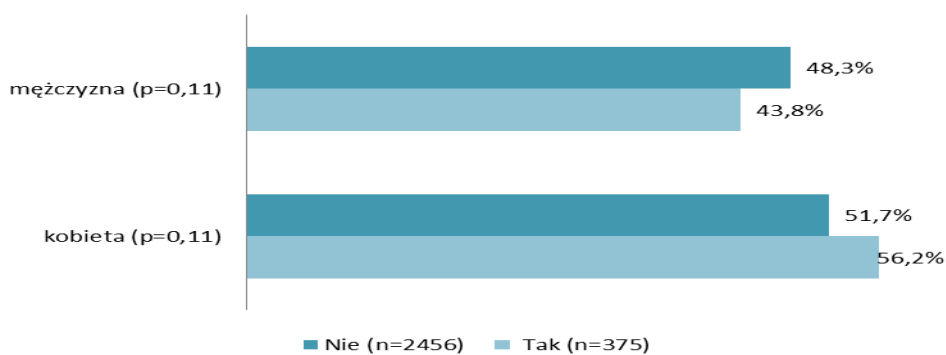
Wyniki dotyczące bycia świadkiem przemocy w dzieciństwie są podobne do wyników zaobserwowanych przy badaniu zależności między doświadczaniem przemocy w dzieciństwie, a byciem jej sprawcą w dorosłym życiu. Wśród sprawców przemocy w dorosłym życiu aż 79,8% stanowiły osoby będące w dzieciństwie świadkami przemocy, podczas gdy jedynie 20,2% nie zetknęło się w dzieciństwie z przemocą. W przypadku osób, które nie doświadczały w dorosłym życiu przemocy, 81,3% nie było świadkami przemocy w dzieciństwie, a jedynie 18,7% było jej świadkami. Różnice te są istotne statystycznie. Taki wynik oznacza bardzo silną pozytywną korelację między byciem świadkiem przemocy w dzieciństwie i byciem sprawcą przemocy w dorosłym życiu. Być może

siła tej zależności jest do pewnego stopnia zawyżona, gdyż można podejrzewać, że osobom, które przyznały, że były świadkami przemocy w dzieciństwie, łatwiej było się przyznać, do bycia sprawcami przemocy w dorosłym życiu. Korelacja jest jednak tak silna, że wydaje się, iż można przypuszczać, że nawet po wyeliminowaniu tego efektu, zależność taka byłaby znacząca.

Charakterystyka bezpośrednich świadków przemocy wobec osób dorosłych

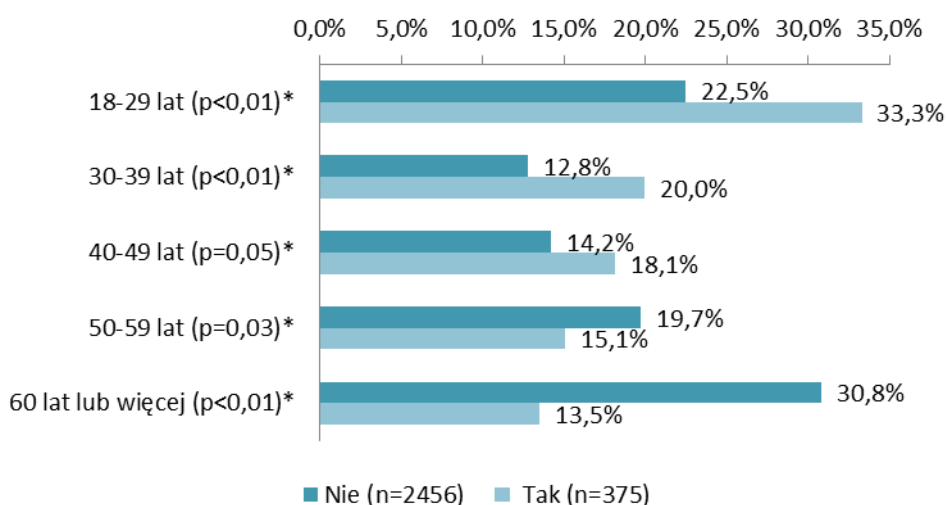
Poniżej dokonano charakterystyki osób będących bezpośrednimi świadkami przemocy wobec dorosłych, z uwzględnieniem takich zmiennych jak: płeć, wiek, wykształcenie, wielkość miejscowości zamieszkiwania, województwo.

Wykres 201 Płeć bezpośrednich świadków przemocy

Wśród bezpośrednich świadków przemocy istotnie więcej było kobiet (56,2%), niż mężczyzn (43,8%). Można też stwierdzić, że kobiety nieznacznie częściej deklarowały bycie świadkami przemocy w rodzinie, gdyż wśród bezpośrednich świadków stanowią one 56,2% ogółu, natomiast 51,7% osób niebędących świadkami przemocy. Różnica ta jednak nie okazała się istotna statystycznie.

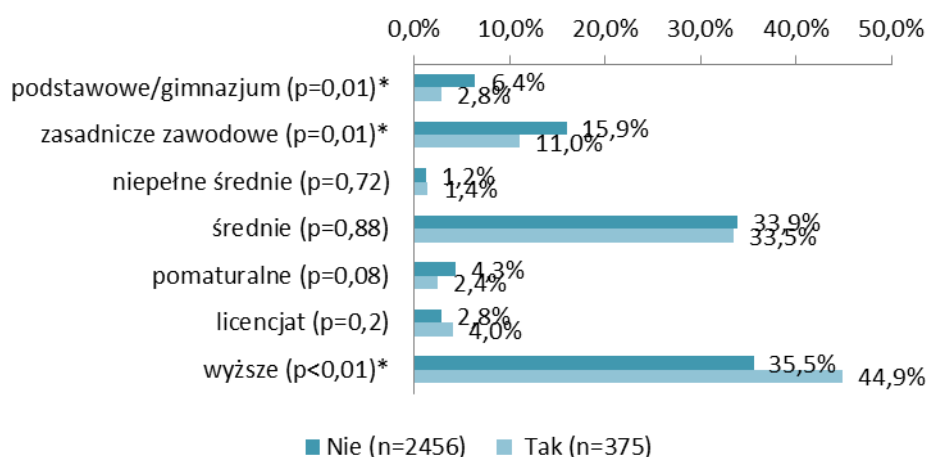
Wykres 202 Wiek bezpośrednich świadków przemocy

Wśród osób przyznających się do bycia bezpośrednimi świadkami przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych, najwyższy odsetek stanowiły osoby mające w czasie badania od 18 do 29 lat (33,3%). Wraz z przejściem do wyższej kategorii wiekowej, udział danej grupy wśród ogółu świadków przemocy maleje. Najniższy zanotowano dla osób powyżej 60 roku życia, choć nie był on istotnie różny od odsetka osób w wieku 50-59 lat.

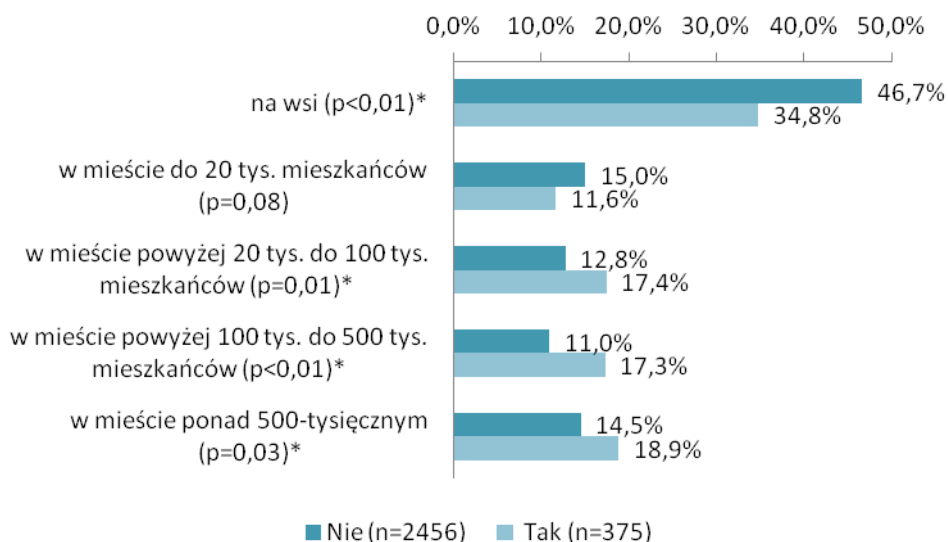
Porównanie udziału osób z każdej kategorii wiekowej wśród osób będących i niebędących świadkami przemocy, pozwala na zaobserwowanie, że osoby młodsze, stanowiły istotnie wyższy odsetek wśród bezpośrednich świadków przemocy, niż wynikałoby to ze struktury całej próby (i populacji). Wśród osób niebędących świadkami, osoby w wieku 18-29 lat stanowiły 22,5% ogółu, podczas gdy co trzeci świadek był w najmłodszej kategorii wiekowej. Analizy wskazują, że wśród bezpośrednich świadków przemocy istotnie niedoreprezentowane są osoby w wieku 60 lat i więcej. Stanowiły one w próbie 30,8% osób, które nie były świadkami przemocy, a jedynie 13,5% świadków.

Wykres 203 Wykształcenie bezpośrednich świadków przemocy

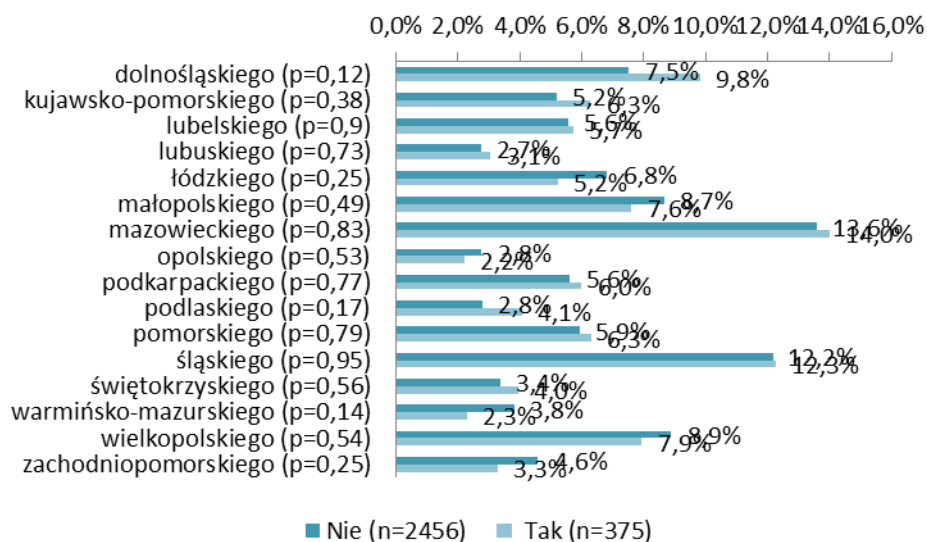
Największy odsetek osób wśród bezpośrednich świadków przemocy stanowią absolwenci szkół wyższych (44,9%). Znaczny jest również udział osób z wykształceniem średnim (33,5%). W przypadku wykształcenia respondentów istotne jest jednak porównanie udziału osób z każdej kategorii wykształcenia wśród świadków i osób niebędących świadkami przemocy w rodzinie. Można zaobserwować, że wśród świadków przemocy istnieje nadreprezentacja osób lepiej wykształconych. Tak jak już to zostało zaznaczone, osoby o wykształceniu wyższym stanowiły 44,9% ogółu bezpośrednich świadków przemocy, natomiast tylko 35,5% osób niebędących świadkami. Świadczy to o tym, że osoby z wyższym wykształceniem istotnie częściej były świadkami przemocy w rodzinie, niż wskazywałaby na to ich liczebność w populacji. Dla porównania, wśród bezpośrednich świadków przemocy w rodzinie było 2,8% osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym, natomiast wśród osób niebędących świadkami przemocy w rodzinie, stanowili oni 6,4% ogółu. Wskazuje to, że wśród osób będących bezpośrednimi świadkami przemocy istotnie niedoreprezentowane (w stosunku do ich liczby w całej próbie), są osoby o wykształceniu podstawowym i gimnazjalnym.

Wykres 204 Wielkość miejscowości zamieszkania bezpośrednich świadków przemocy

Wśród bezpośrednich świadków przemocy, największy odsetek stanowią osoby mieszkające na wsi - 34,8% ogółu świadków przemocy. Należy jednak zaznaczyć, że grupa ta wśród osób niebędących świadkami przemocy jest jeszcze większa, co wskazuje, że znaczny udział tej grupy wśród osób będących świadkami wynika przede wszystkim z ich znacznego odsetka w strukturze populacji. Osoby mieszkające w miastach różnej wielkości stanowią po kilkanaście procent ogółu bezpośrednich świadków przemocy. Wśród osób mieszkających w większych miastach (powyżej 20 tys.) sytuacja jest odwrotna – istotnie częściej dostrzegały one przemoc, niż wynikałoby to ze struktury próby.

Wykres 205 Województwo zamieszkania bezpośrednich świadków przemocy

Wśród bezpośrednich świadków przemocy najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy województwa mazowieckiego i śląskiego, jednak wynika to przede wszystkim z faktu, że są to województwa o największej liczbie mieszkańców. W żadnym z województw nie udało się zaobserwować istotnej statystycznie różnicy w odsetku osób z danego województwa wśród bezpośrednich świadków przemocy, w porównaniu do ich odsetka wśród osób niebędących świadkami przemocy.

Ofiary i sprawcy przemocy wobec dzieci

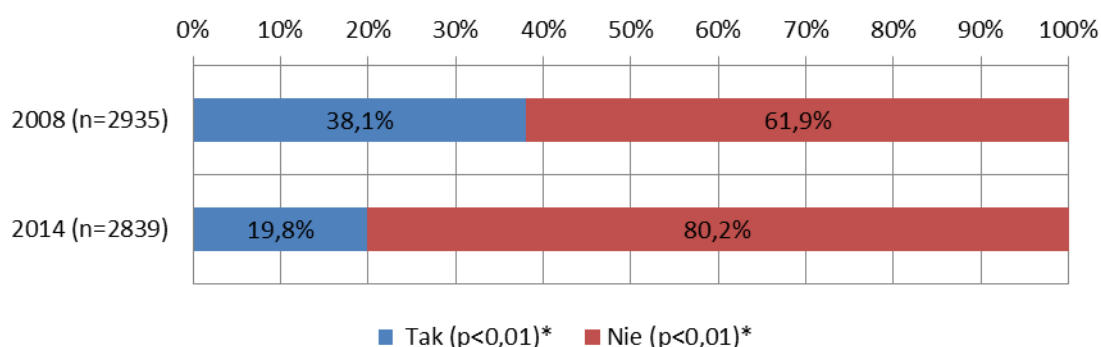
Kolejny rozdział raportu dotyczy uczestników (bezpośrednich świadków) zdarzenia przemocy wobec dzieci, czyli osób, które osobiście były ofiarami przemocy w dzieciństwie lub w ciągu swojego dorosłego życia były sprawcami przemocy w rodzinie wobec dzieci. Analizy zostały przeprowadzone łącznie oraz w podziale na formy przemocy, oraz ogółem i w podziale na płeć badanych.

Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie

W poniższym podrozdziale opisany został odsetek Polaków, którzy zadeklarowali, że gdy byli dziećmi doświadczali przemocy w rodzinie. Należy podkreślić, że o doświadczanie przemocy pytani byli pełnoletni respondenci, którzy opowiadali o sytuacjach mających miejsce w przeszłości. Pierwsza część tego podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych doświadczył przynajmniej jednej z form przemocy (psychicznej, fizycznej, seksualnej lub zaniedbania). W kolejnych częściach, odpowiedzi respondentów zostały przedstawione dla poszczególnych form przemocy. Odsetek osób doświadczających przemocy został również przedstawiony w podziale na kobiety i mężczyzn. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały pobrane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

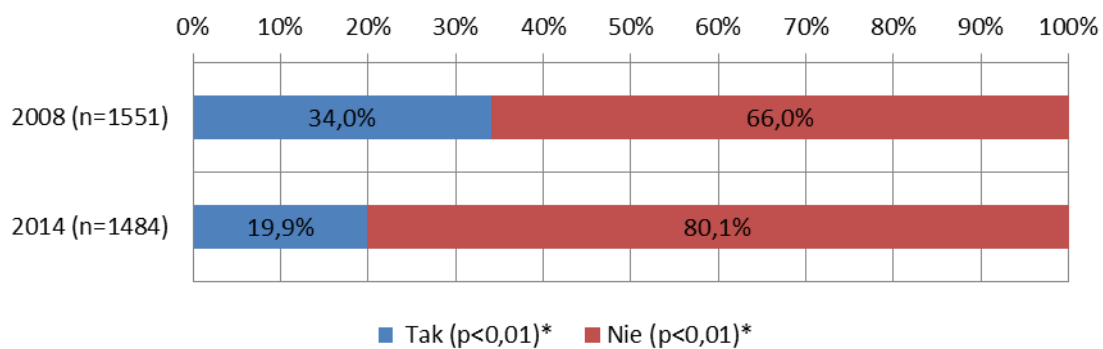
Osoby doświadczające w dzieciństwie przemocy w rodzinie – wyniki ogółem

Wykres 206 Odsetek osób doświadczających w dzieciństwie przemocy w rodzinie

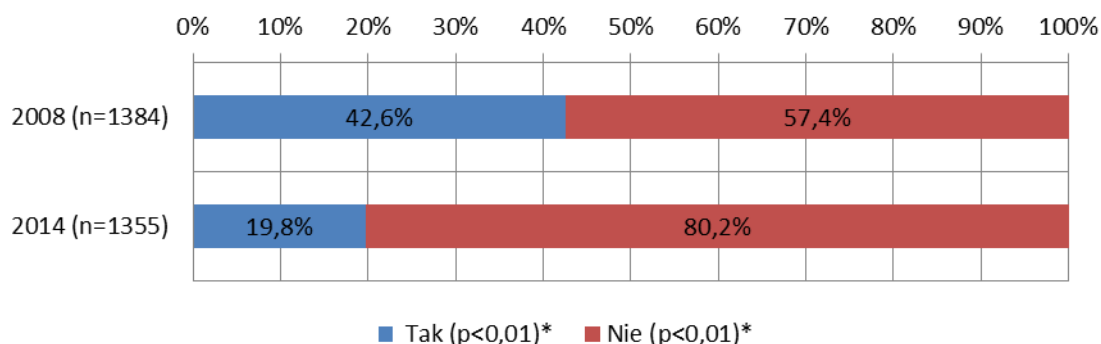

W 2014 roku 19,8% badanych deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przynajmniej jednej z form przemocy w rodzinie. Jest to niemal dwukrotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy w dzieciństwie, przyznało się 38,1% ankietowanych. Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 207 Odsetek kobiet doświadczających w dzieciństwie przemocy w rodzinie

Wykres 208 Odsetek mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy w rodzinie

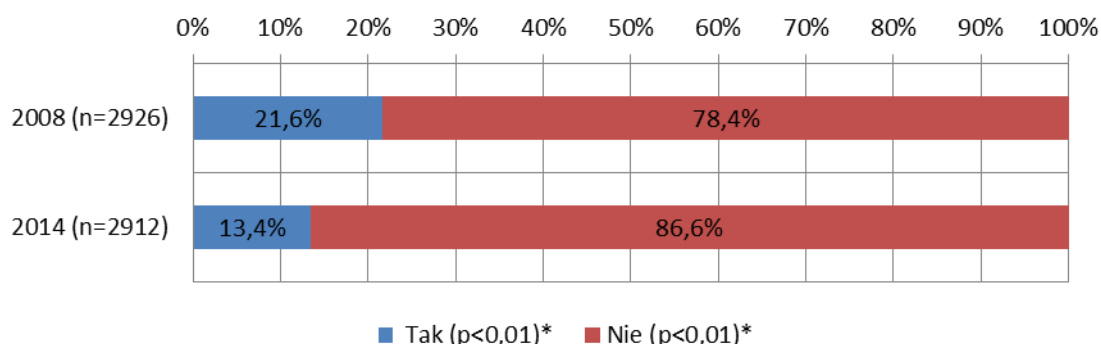
W 2014 roku 19,9% badanych kobiet deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przynajmniej jednej formy przemocy w rodzinie. Jest to ponad dwukrotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy w dzieciństwie, przyznało się 34% ankietowanych kobiet. Różnica ta jest istotna statystycznie.

W przypadku mężczyzn, 19,8% deklaroowało w 2014 roku, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy w rodzinie. Jest to znacznie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy w dzieciństwie, przyznało się 42,6% badanych mężczyzn. Również ta różnica okazała się istotna statystycznie.

W porównaniu z rokiem 2008, niższy był odsetek kobiet i mężczyzn deklaruujących doświadczenie przemocy w dzieciństwie. Wyrównały się również proporcje kobiet i mężczyzn deklaruujących doświadczenie w dzieciństwie przemocy – w 2008 roku, to mężczyźni w dzieciństwie istotnie częściej doświadczali przemocy; w 2014 roku procent kobiet i mężczyzn będących ofiarami przemocy w dzieciństwie niemal się wyrównał (nie różni się istotnie).

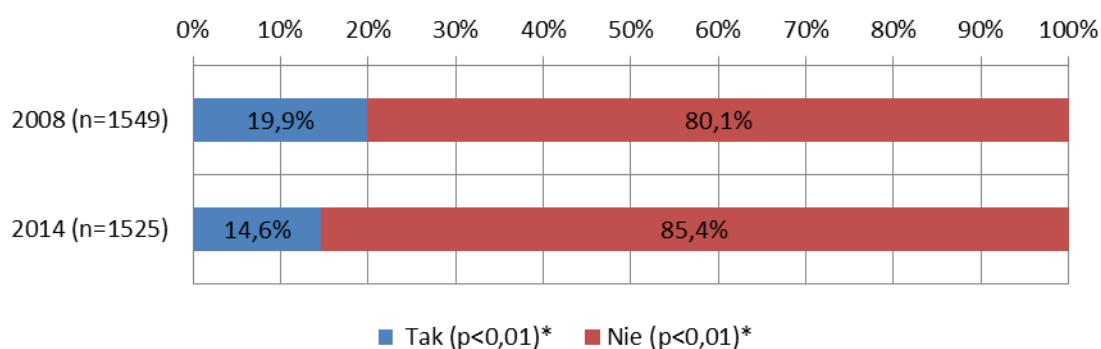
Doświadczenie w dzieciństwie przemocy psychicznej

Wykres 209 Odsetek osób doświadczających w dzieciństwie przemocy psychicznej

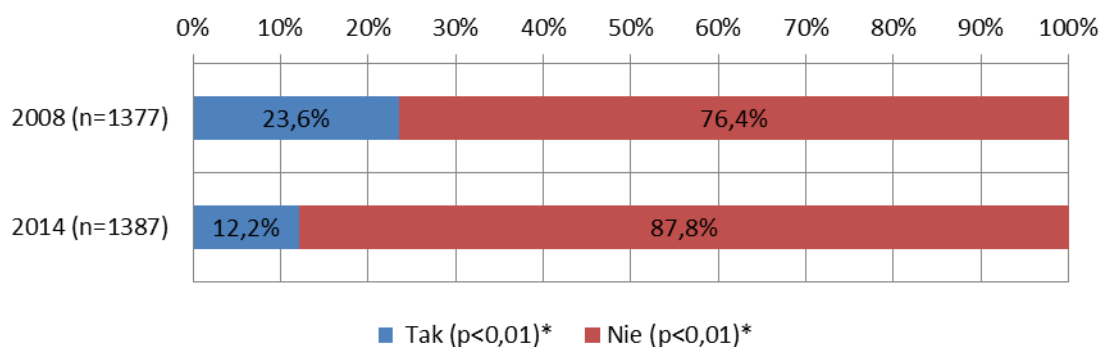

W 2014 roku 13,4% badanych deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło w rodzinie przemocy psychicznej. Jest to istotnie niższy wynik, niż ten uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy psychicznej w dzieciństwie przyznało się 21,6% ankietowanych.

Wykres 210 Odsetek kobiet doświadczających w dzieciństwie przemocy psychicznej

Wykres 211 Odsetek mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy psychicznej

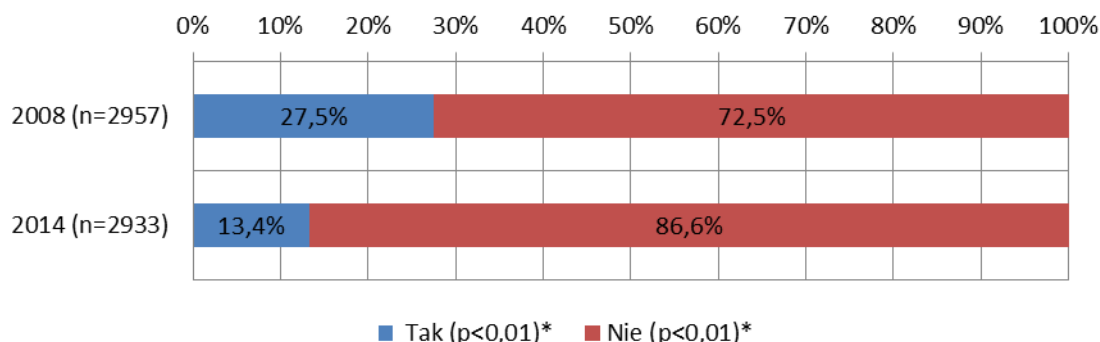
W 2014 roku 14,6% badanych kobiet deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy psychicznej w rodzinie. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia tego rodzaju przemocy w dzieciństwie, przyznało się 19,9% ankietowanych kobiet.

W przypadku mężczyzn, 12,2% deklaroowało w 2014 roku, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy psychicznej w rodzinie. Jest to również istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia tego rodzaju przemocy w dzieciństwie przyznało się 23,6% badanych mężczyzn.

W porównaniu do badania z roku 2008, istotnie mniejszy odsetek kobiet i mężczyzn deklaruje doświadczanie przemocy psychicznej. Poza tym, zmieniły się proporcje kobiet i mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy psychicznej – w 2008 roku, to mężczyźni w dzieciństwie istotnie częściej doświadczali przemocy, natomiast według deklaracji z 2014 roku, nie występują istotne różnice.

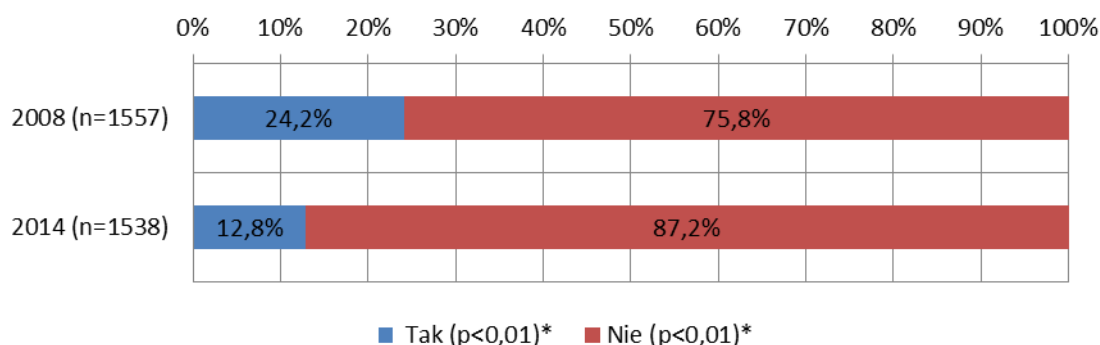
Doświadczanie w dzieciństwie przemocy fizycznej

Wykres 212 Odsetek osób doświadczających w dzieciństwie przemocy fizycznej.

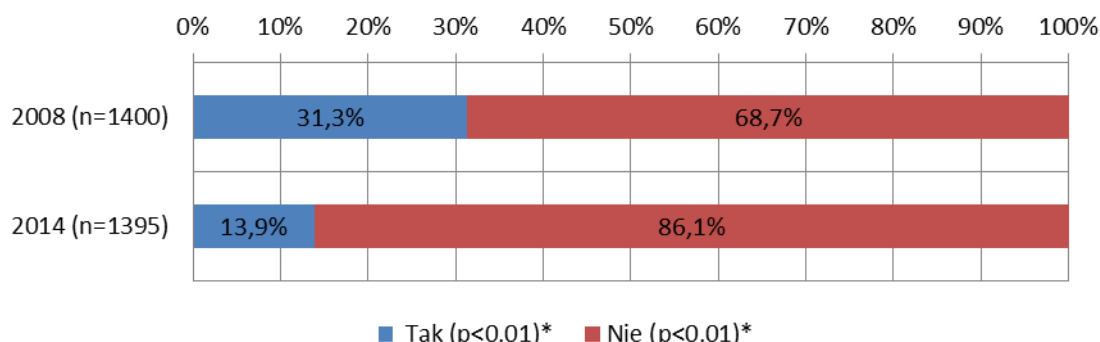

W 2014 roku 13,4% badanych deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło w rodzinie przemocy fizycznej. Jest to identyczny odsetek, jak osób, wobec których była stosowana przemoc psychiczna oraz ponad dwukrotnie niższy wynik, niż ten uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy fizycznej w dzieciństwie przyznało się 27,5% ankietowanych – ta ostatnia różnica jest istotna statystycznie.

Wykres 213 Odsetek kobiet doświadczających w dzieciństwie przemocy fizycznej

Wykres 214 Odsetek mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy fizycznej

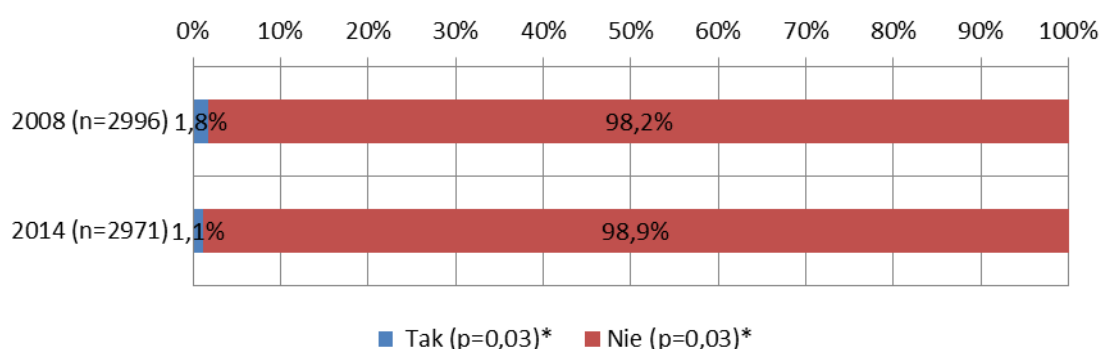
W 2014 roku 12,8% badanych kobiet deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy fizycznej w rodzinie. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy fizycznej w dzieciństwie przyznało się 24,2% ankietowanych kobiet.

Spośród mężczyzn, 13,9% w 2014 roku deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy fizycznej w rodzinie. Jest to ponad dwukrotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy w dzieciństwie przyznało się 31,3% badanych mężczyzn. Różnica ta jest istotna statystycznie.

W porównaniu do badania z roku 2008, istotnie mniejsza liczba kobiet i mężczyzn deklaroowała doświadczanie przemocy fizycznej w dzieciństwie. Poza tym, znacznie wyrównały się proporcje kobiet i mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy fizycznej, choć nadal nieznacznie więcej badanych mężczyzn deklaroowało, że doświadczyło tego rodzaju przemocy.

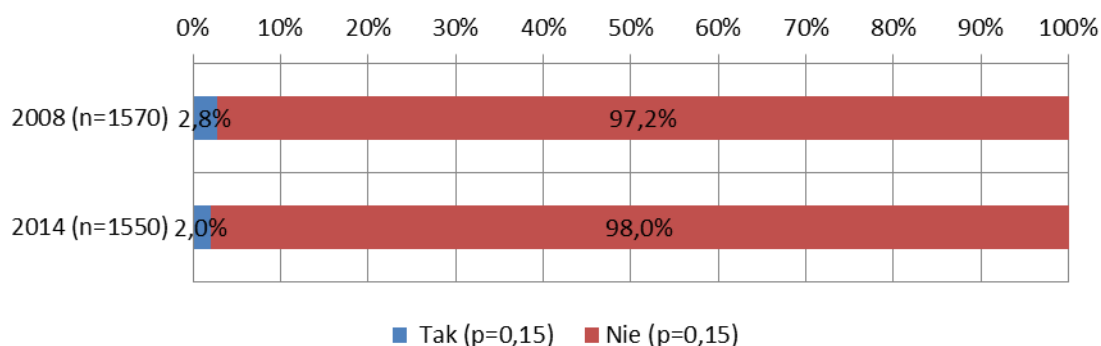
Doświadczanie w dzieciństwie przemocy seksualnej

Wykres 215 Odsetek osób doświadczających w dzieciństwie przemocy seksualnej

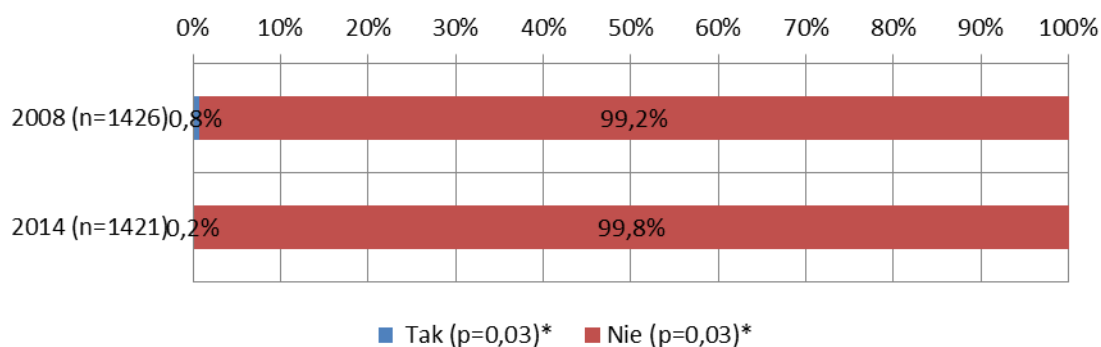

W 2014 roku 1,1% badanych deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło w rodzinie przemocy seksualnej. Jest to kilkunastokrotnie niższy odsetek, niż wśród osób, wobec których była stosowana przemoc fizyczna lub psychiczna oraz istotnie niższy, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy seksualnej w dzieciństwie przyznało się 1,8% ankietowanych.

Wykres 216 Odsetek kobiet doświadczających w dzieciństwie przemocy seksualnej

Wykres 217 Odsetek mężczyzn doświadczających w dzieciństwie przemocy seksualnej

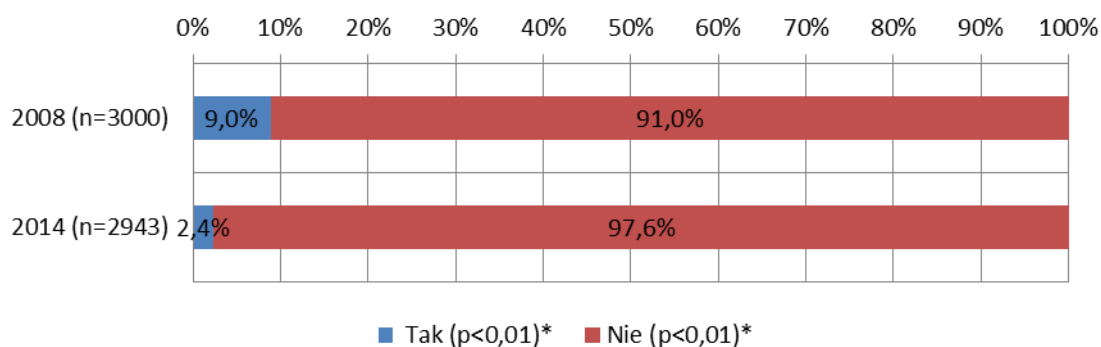
W 2014 roku 2,0% badanych kobiet deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy seksualnej w rodzinie. Jest to nieistotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy seksualnej w dzieciństwie, przyznało się 2,8% ankietowanych kobiet.

W przypadku mężczyzn, tylko 0,2% respondentów zadeklarowało w 2014 roku, że w dzieciństwie doświadczyło przemocy seksualnej w rodzinie. Jest to istotnie niższy wynik, niż ten uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy w dzieciństwie, przyznało się 0,8% badanych mężczyzn.

W porównaniu do badania z roku 2008, mniejszy odsetek kobiet i mężczyzn deklaruje doświadczenie przemocy seksualnej, nadal jednak to kobiety istotnie częściej deklarowały, że w dzieciństwie były jej ofiarami.

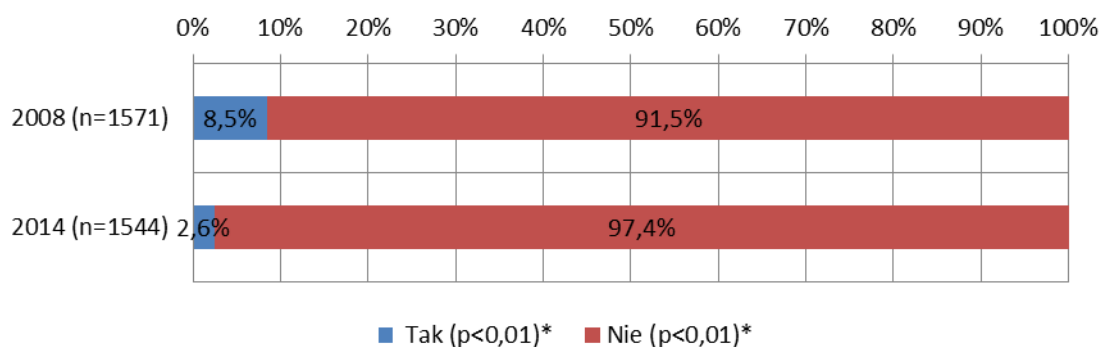
Doświadczenie w dzieciństwie zaniedbania

Wykres 218 Odsetek osób doświadczających w dzieciństwie zaniedbania

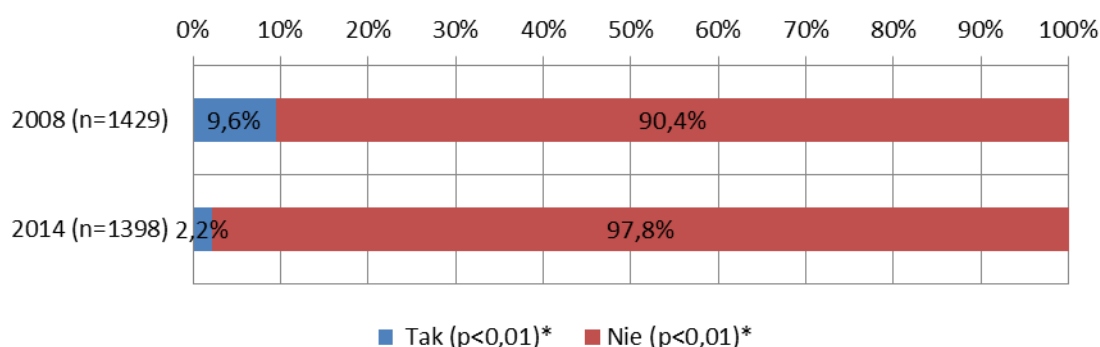

W przypadku przemocy zaniedbania, porównania nie są w pełni uprawnione, gdyż w badaniu z 2008 roku pytano o przemoc ekonomiczną wobec dzieci, a nie o zaniedbanie. Jednak ze względu na pokrewieństwo tych form przemocy, zdecydowano się na ich łączne zaprezentowanie. W 2014 roku 2,4% badanych deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło w rodzinie zaniedbania. Jest to prawie czterokrotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy ekonomicznej w dzieciństwie, przyznało się 9,0% ankietowanych. Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 219 Odsetek kobiet doświadczających w dzieciństwie zaniedbania

Wykres 220 Odsetek mężczyzn doświadczających w dzieciństwie zaniedbania

W 2014 roku 2,6% badanych kobiet deklaroowało, że w dzieciństwie doświadczyło w rodzinie zaniedbania. Jest to istotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy ekonomicznej w dzieciństwie, przyznało się 8,5% ankietowanych kobiet.

Natomiast wśród mężczyzn 2,2% deklaroowało w 2014 roku, że w dzieciństwie doświadczyło zaniedbania w rodzinie. Jest to ponad czterokrotnie niższy wynik, niż uzyskany w czasie badania w 2008 roku, gdy do doświadczenia przemocy ekonomicznej przyznało się 9,6% badanych mężczyzn. Różnica ta okazała się istotna statystycznie.

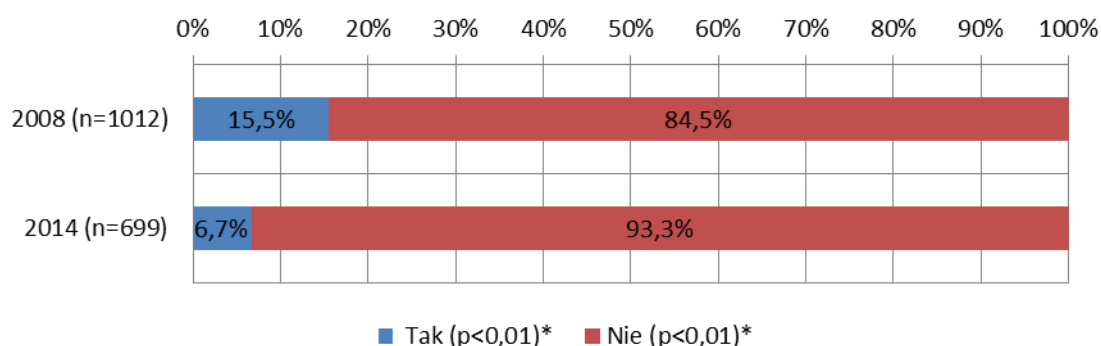
W porównaniu do badania z roku 2008, istotnie mniejszy odsetek kobiet i mężczyzn przyznawał się do doświadczania zaniedbania/przemocy ekonomicznej w dzieciństwie. Ponadto, wyniki wskazują na fakt, że istotnie częściej dopuszczano się wobec badanych w dzieciństwie zaniedbania, niż przemocy seksualnej, jednak wielokrotnie rzadziej, niż przemocy psychicznej i fizycznej (wszystkie te różnice są istotne statystycznie).

Bycie sprawcą przemocy wobec dzieci

Kolejna część raportu przedstawia szacunki dotyczące tego, ilu Polaków w dorosłym życiu było sprawcami przemocy wobec dzieci. Pierwsza część tego podrozdziału podsumowuje, jaki odsetek badanych był sprawcą przynajmniej jednej formy przemocy (psychicznej, fizycznej, seksualnej lub zaniedbania). W kolejnych częściach odpowiedzi respondentów zostały oszacowane dla poszczególnych form przemocy. Odsetek osób będących sprawcami przemocy został także przedstawiony w podziale na kobiety i mężczyzn. Wyniki badania przeprowadzonego w 2014 roku, są

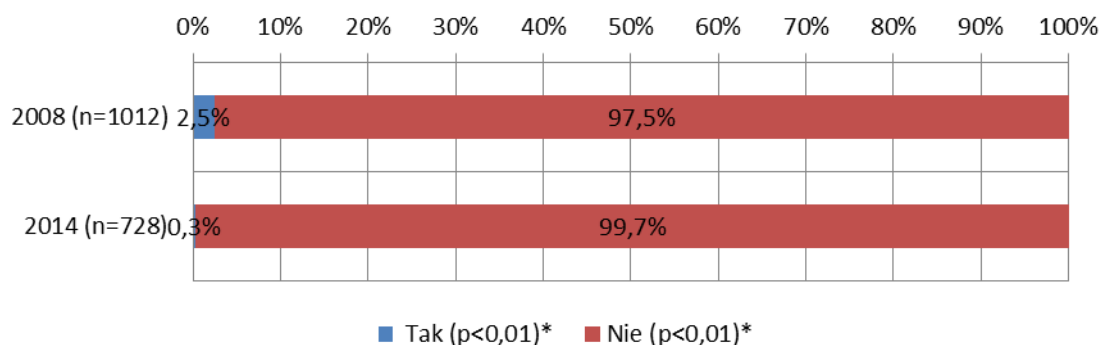
porównywane z wcześniejszym badaniem zrealizowanym na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2008 roku - *Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie*. Symbolem „*” zostały oznaczone różnice istotne statystycznie w teście zgodności chi-kwadrat, w którym testowaną hipotezą było, że obie próby zostały poprane z populacji o takim samym rozkładzie badanej zmiennej. Dodatkowo istotność pozostałych wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

Wykres 221 Odsetek osób będących sprawcą przemocy wobec dzieci

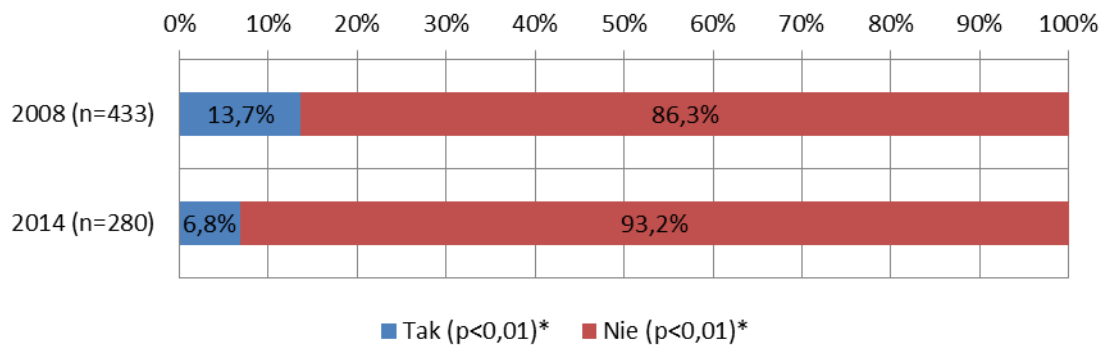

Spośród osób mających dzieci do 18 roku życia, do stosowania przynajmniej jednej z form przemocy przyznało się w 2014 roku 6,7% ankietowanych. To ponad dwukrotnie niższy odsetek niż zaobserwowany w badaniu z 2008 roku, gdy do stosowania przemocy wobec dziecka przyznało się 15,5% respondentów. Różnica ta jest istotna statystycznie.

Wykres 222 Odsetek kobiet będących sprawcą przemocy wobec dzieci

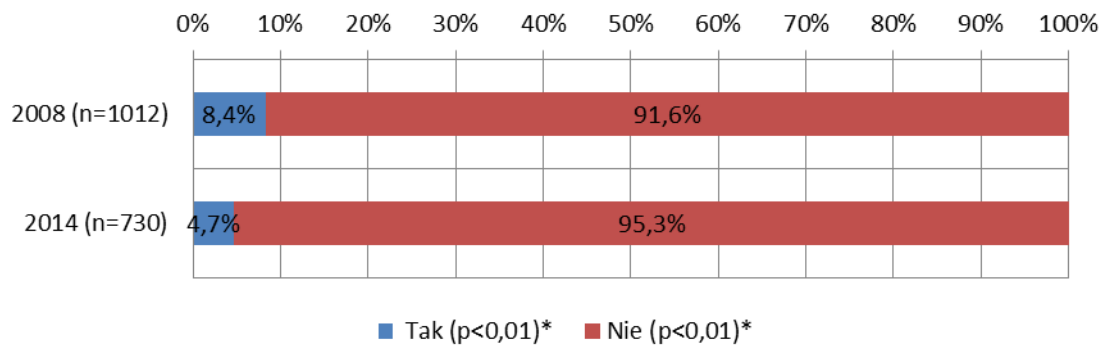
Wykres 223 Odsetek mężczyzn będących sprawcą przemocy wobec dzieci

W 2014 roku, mężczyźni (6,8%) nieistotnie częściej od kobiet (6,5%) deklarowali, że byli sprawcami przemocy wobec dziecka.

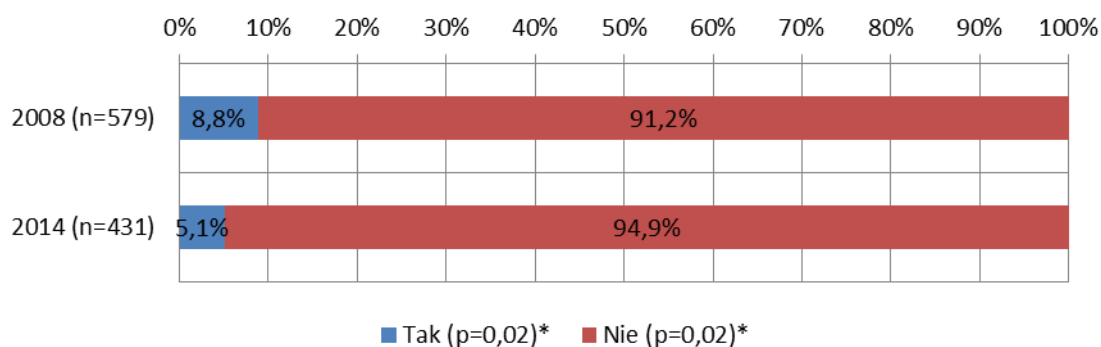
Przemoc psychiczna wobec dzieci

Wykres 224 Odsetek osób będących sprawcą przemocy psychicznej wobec dzieci

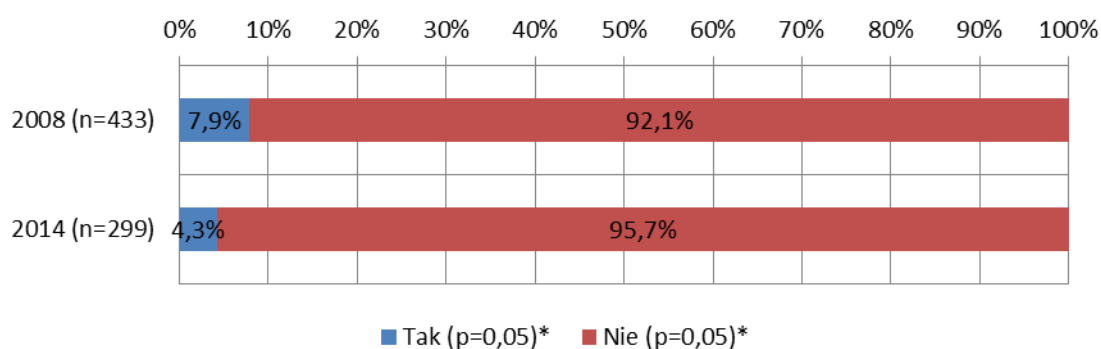

W 2014 roku, 4,7% respondentów mających dzieci do 18 roku życia wskazało, że zdarzyło im się stosować przemoc psychiczną. To istotnie niższy odsetek niż w badaniu przeprowadzonym w 2008 roku, kiedy do bycia sprawcą tego rodzaju przemocy przyznało się 8,4% rodziców dzieci do 18 roku życia.

Wykres 225 Odsetek kobiet będących sprawcą przemocy psychicznej wobec dzieci

Wykres 226 Odsetek mężczyzn będących sprawcą przemocy psychicznej wobec dzieci

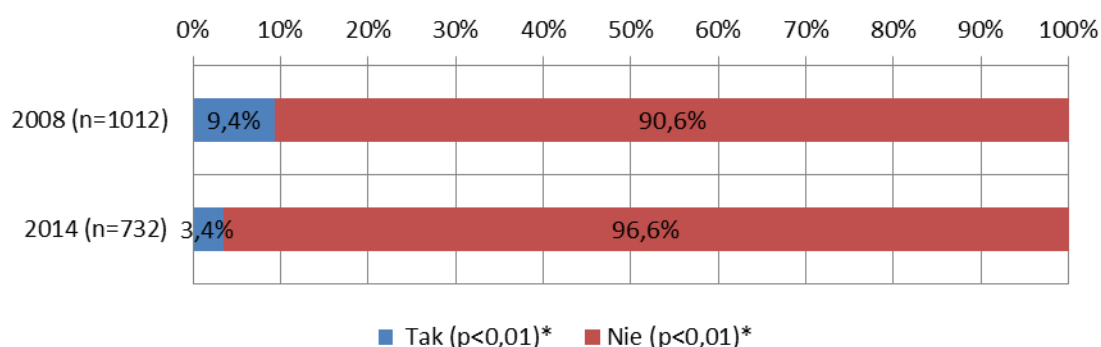
W badaniu przeprowadzonym w 2014 roku, 5,1% kobiet przyznało, że stosowało przemoc psychiczną wobec swojego dziecka. Jest to istotnie niższy odsetek w porównaniu do badania przeprowadzonego w 2008 roku, kiedy to do bycia sprawcą przemocy psychicznej przyznało się 8,8% kobiet mających dzieci do 18 roku życia.

Wśród mężczyzn odsetek osób stosujących przemoc psychiczną wobec dziecka był według deklaracji respondentów istotnie niższy. Do bycia sprawcą przemocy psychicznej przyznało się w 2014 roku 4,3% mężczyzn mających niepełnoletnie dzieci. Jest to niższy odsetek niż odnotowany w badaniu z 2008 roku, kiedy do stosowania przemocy wobec dziecka przyznało się 7,9% mężczyzn mających dzieci do 18 roku życia.

Podobnie jak w badaniu z 2008 roku, według deklaracji ankietowanych, równie często przemoc psychiczną wobec dzieci stosowały kobiety i mężczyźni (różnica nieistotna statystycznie). Zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn, odsetek sprawców przemocy psychicznej istotnie zmalał.

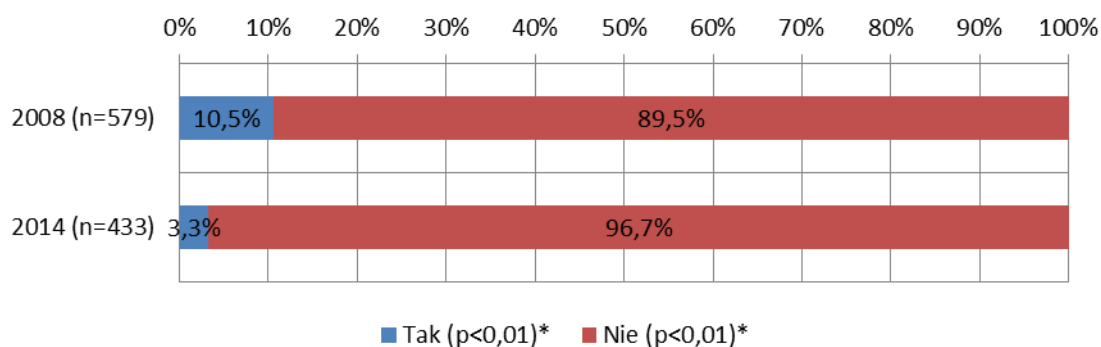
Przemoc fizyczna

Wykres 227 Odsetek osób będących sprawcą przemocy fizycznej wobec dzieci

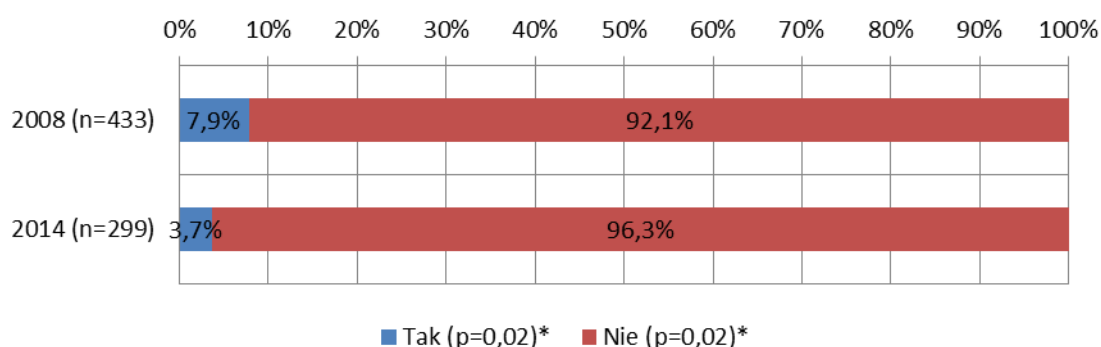

Wśród osób badanych, mających dzieci do 18 roku życia, 3,4% przyznało się w 2014 roku do stosowania przemocy fizycznej wobec dzieci. Jest to istotnie niższy odsetek w porównaniu do badania z 2008 roku, kiedy to 9,4% respondentów mających niepełnoletnie dzieci, przyznał się do bycia sprawcami przemocy fizycznej wobec dzieci.

Wykres 228 Odsetek kobiet będących sprawcą przemocy fizycznej wobec dzieci

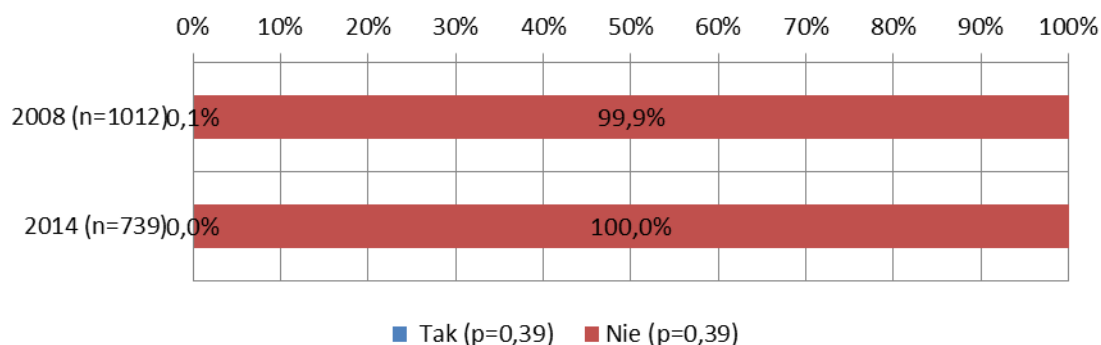
Wykres 229 Odsetek mężczyzn będących sprawcą przemocy fizycznej wobec dzieci

Sprawcami przemocy fizycznej w rodzinie wobec dzieci, częściej byli mężczyźni niż kobiety (różnica nieistotna). W badaniu z 2014 roku do stosowania przemocy fizycznej wobec dziecka przyznało się 3,7% mężczyzn i 3,3% kobiet. Zarówno jeden jak i drugi odsetek jest istotnie niższy, niż w czasie badania z 2008 roku, kiedy to wśród kobiet mających dzieci do 18 roku życia, do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 10,5%, natomiast wśród mężczyzn mających niepełnoletnie dzieci do bycia sprawcami przemocy przyznało się 7,9%.

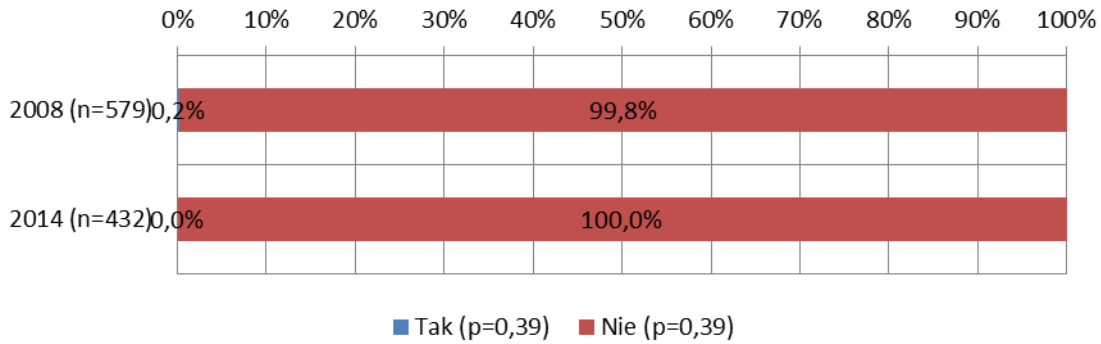
Przemoc seksualna

Wykres 230 Odsetek osób będących sprawcą przemocy seksualnej wobec dzieci

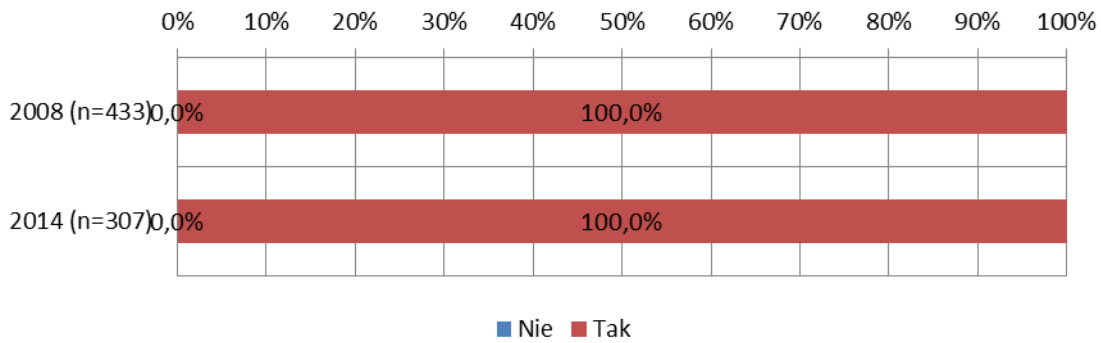

W badaniu z 2014 roku, żaden z rodziców nie przyznał się do stosowania przemocy seksualnej wobec własnego dziecka. W 2008 roku na fakt stosowania tego typu przemocy wskazało 0,1% osób badanych.

Wykres 231 Odsetek kobiet będących sprawcą przemocy seksualnej wobec dzieci

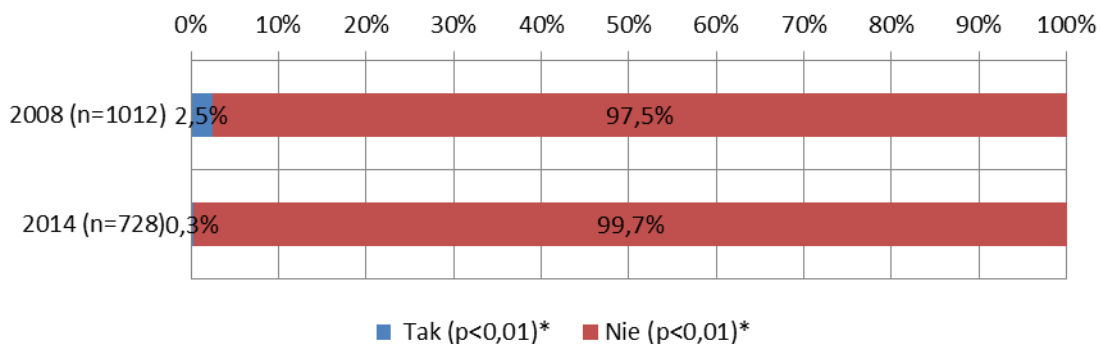
Wykres 232 Odsetek mężczyzn będących sprawcą przemocy seksualnej wobec dzieci

Powyżej prezentowane są wykresy w podziale na kobiety i mężczyzn, jednak przy tak małych liczebnościach osób przyznających się do stosowania wobec dzieci przemocy seksualnej, porównywanie wyników nie jest uprawnione.

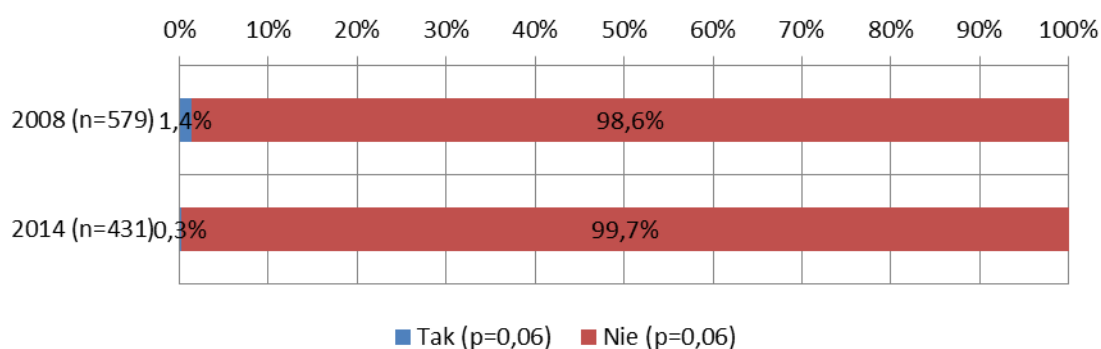
Zaniedbanie

Wykres 233 Odsetek osób zaniedbujących dzieci

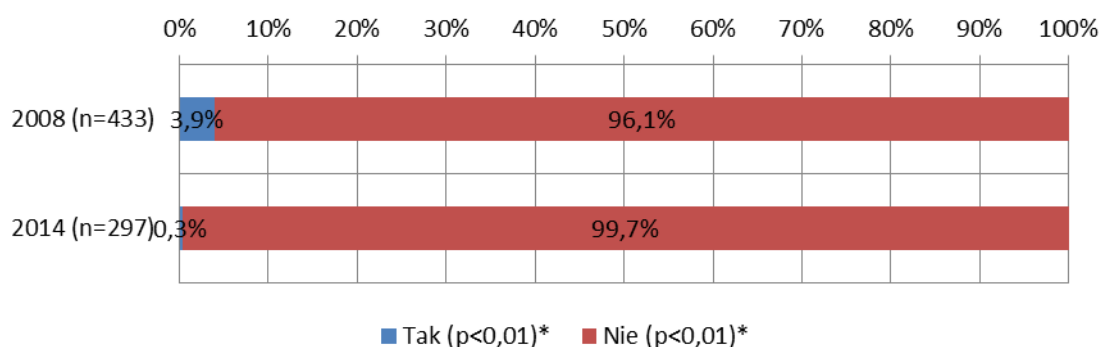

Porównywanie wyników dotyczących zaniedbania nie jest w pełni uprawnione, gdyż w 2008 roku respondenci byli pytani o stosowanie wobec dzieci przemocy ekonomicznej, a nie zaniedbania. Jednakże, ze względu na pokrewieństwo tych form przemocy, zdecydowano się na zaprezentowanie ich na wspólnych wykresach. W 2014 roku, do zaniedbywania dzieci przyznało się jedynie 0,3% osób mających dzieci do 18 roku życia. Do stosowania przemocy ekonomicznej w 2008 roku przyznało się natomiast 2,5% takich osób. Jest to różnica istotna statystycznie.

Wykres 234 Odsetek kobiet zaniedbujących dzieci

Wykres 235 Odsetek mężczyzn zaniedbujących dzieci

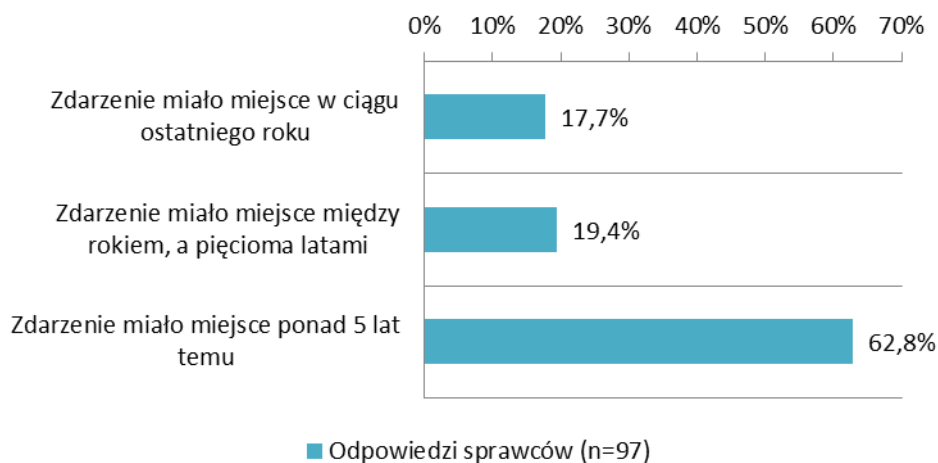
W 2014 roku, kobiety równie często jak mężczyźni przyznawali się do stosowania przemocy zaniedbania wobec dzieci. W przypadku przemocy ekonomicznej badanej w 2008 roku, wystąpiły różnice – to mężczyźni istotnie częściej (3,9%) od kobiet (1,4%) przyznawali się do stosowania tej formy przemocy.

Charakterystyka sytuacji oraz bezpośrednich uczestników (ofiary, sprawcy, świadkowie) przemocy w rodzinie wobec dzieci

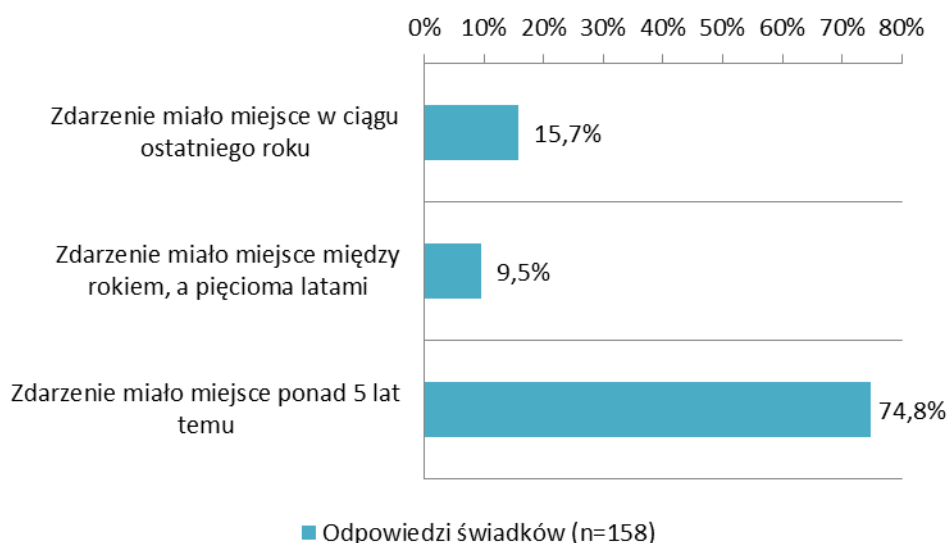
W poniższej części, opierając się na relacjach bezpośrednich uczestników, scharakteryzowano sytuację, w jakiej doszło do ostatniego zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci oraz ofiary i sprawców takiej przemocy. Dorośli respondenci pytani byli, czy sami w dzieciństwie doświadczali przemocy oraz o to, czy w ciągu całego swojego dorosłego życia zdarzyło się im stosować przemoc wobec dzieci. Dodatkowo zapytano badanych, czy w ciągu swojego dorosłego życia byli bezpośrednimi świadkami przemocy w rodzinie wobec dzieci. Jeśli respondenci potwierdzili, że przynajmniej raz zetknęli się jako ofiary, sprawcy lub bezpośredni świadkowie z przynajmniej jedną z form przemocy w rodzinie wobec dzieci, byli proszeni o opisanie zdarzenia, które miało miejsce ostatnio. Opis został podzielony na trzy części – charakterystykę sytuacji, charakterystykę ofiary i charakterystykę sprawcy przemocy. Nie dla wszystkich pytań prezentowane są relacje ofiar, sprawców i świadków, gdyż nie o wszystkie charakterystyki zapytano wszystkich uczestników zdarzeń przemocy. Istotność wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

Czas ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników

Wykres 236 Czas ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

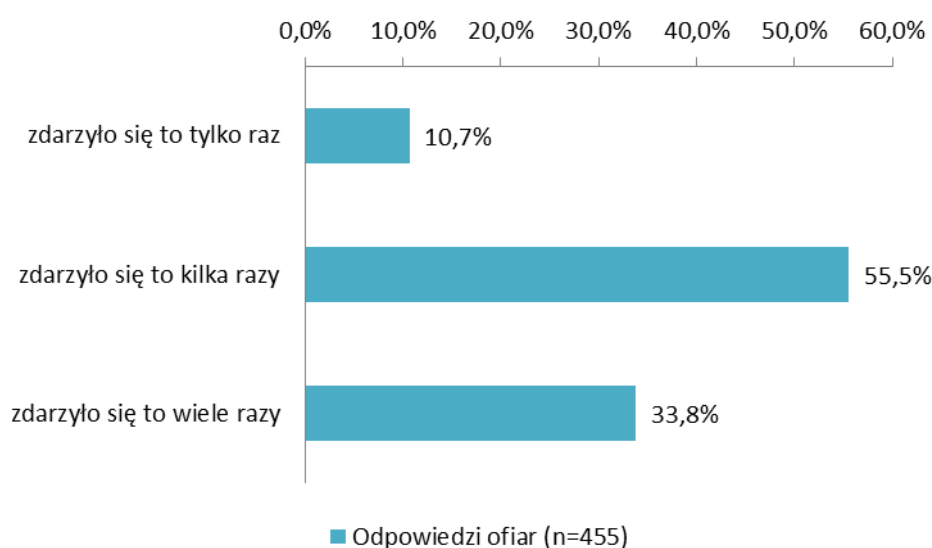
Wykres 237 Czas ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

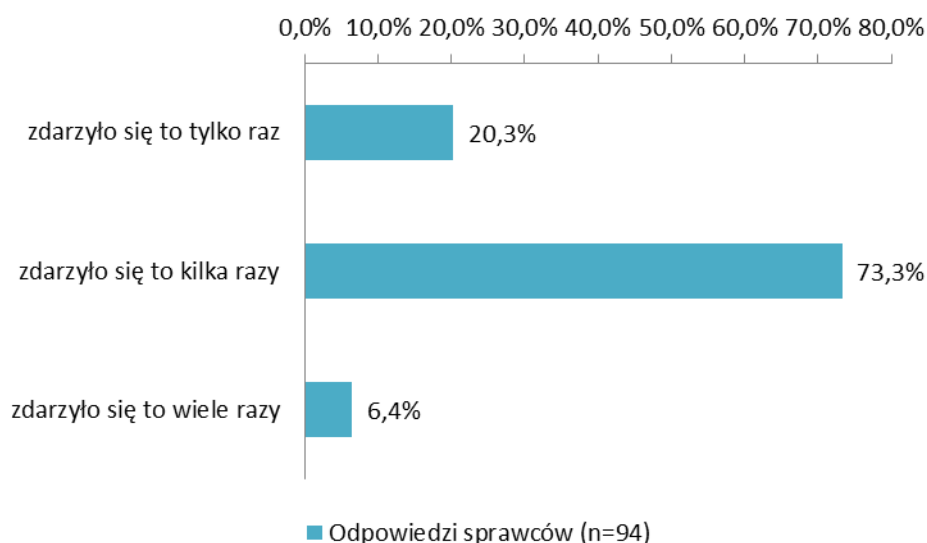
Według relacji sprawców, do ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci najczęściej dochodziło powyżej 5 lat temu (62,8%). Podobnie deklarowali świadkowie (74,8%). W obu kategoriach była to najczęściej wskazywana odpowiedź. Znacznie rzadziej zaznaczane były kategorie wskazujące, że zdarzenie miało miejsce w ciągu ostatniego roku (sprawcy – 17,7%, świadkowie – 15,7%) oraz między rokiem, a pięcioma latami temu (sprawcy – 19,4%, świadkowie 9,5%). Ta ostatnia różnica między deklaracjami sprawców i świadków jest istotna statystycznie.

Częstotliwość zdarzeń przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników

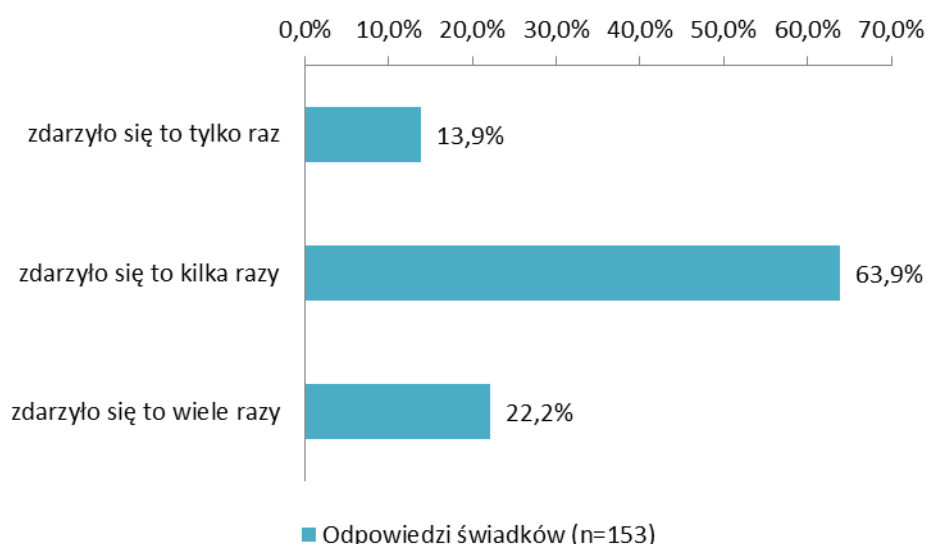
Wykres 238 Częstotliwość zdarzeń przemocy wobec dzieci w relacjach ofiar

Wykres 239 Częstotliwość zdarzeń przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

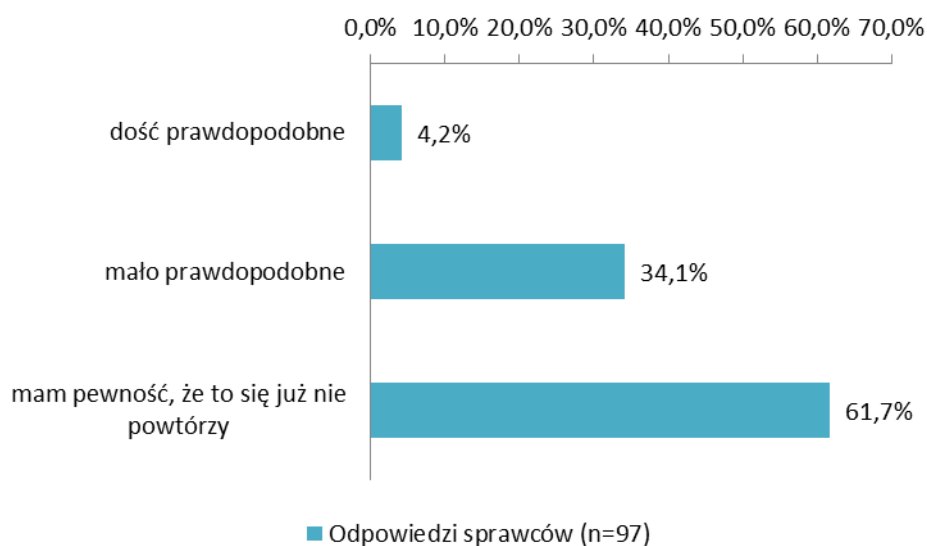
Wykres 240 Częstotliwość zdarzeń przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

W opinii wszystkich grup (ofiary, sprawcy i świadkowie) przemoc wobec dzieci w rodzinie istotnie najczęściej występowała kilka razy. Sprawcy wskazywali jednak na istotnie wyższy odsetek takiej częstotliwości (73,3%) w stosunku do ofiar (55,5%).

W badaniu zaobserwowano znaczące różnice pomiędzy deklaracjami sprawców, a odpowiedziami ofiar i świadków, w kwestiach dotyczących sytuacji wielokrotnego stosowania przemocy. Wśród wszystkich sprawców, jedynie 6,4% z nich stwierdziło, że stosowało przemoc wiele razy. Dla porównania, w przypadku ofiar jest to 33,8%, a w przypadku świadków - 22,2%. Różnice te są istotne statystycznie. Ze względu na społeczną poprawność, wielokrotni sprawcy przemocy mogli zaniżyć w swoich odpowiedziach częstotliwość jej stosowania, udzielając zamiast odpowiedzi „zdarzyło się to wiele razy”, odpowiedzi „zdarzyło się to kilka razy”.

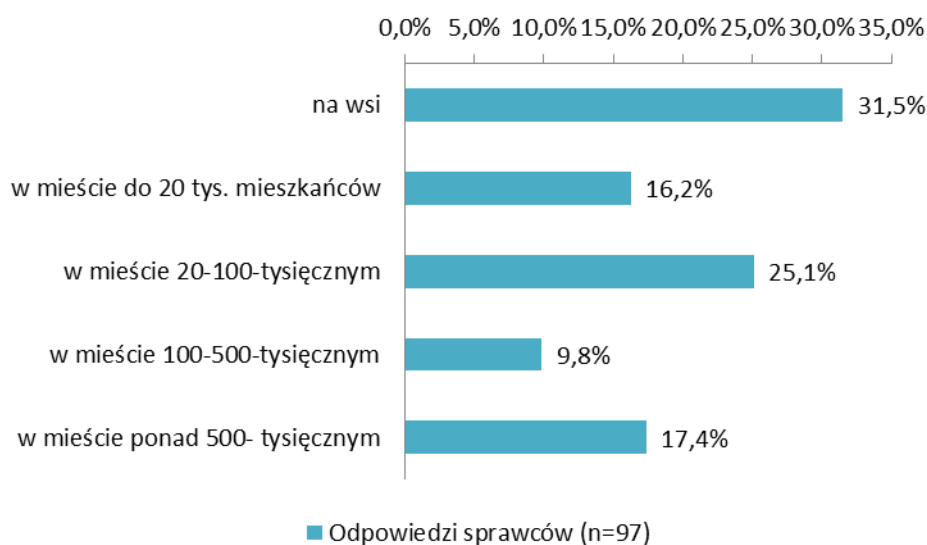
Wykres 241 Prawdopodobieństwo powtórzenia się aktu przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

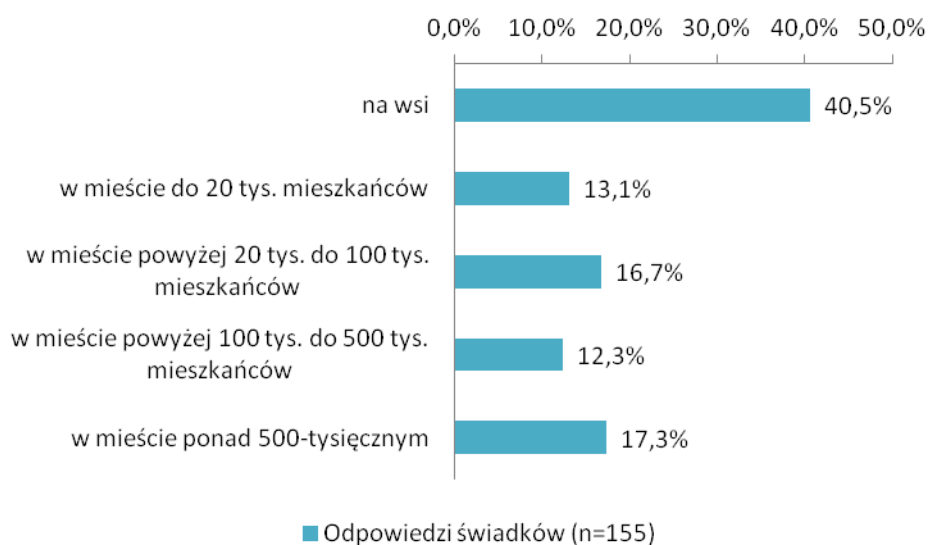
Ponad połowa sprawców (61,7% - istotnie najczęściej) jest pewna, że sytuacja, w której zastosowali wobec dziecka z rodziny przemoc, więcej się nie powtórzy. Założenie, że takie zdarzenie jest jednak możliwe, ale mało prawdopodobne zadeklarowało 34,1% badanych. Żaden z badanych sprawców nie uznał, że podobne zachowania wobec dzieci są wciąż bardzo prawdopodobne.

Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników

Wykres 242 Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 243 Wielkość miejscowości zamieszkania, w której doszło do ostatniego zdarzenia przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

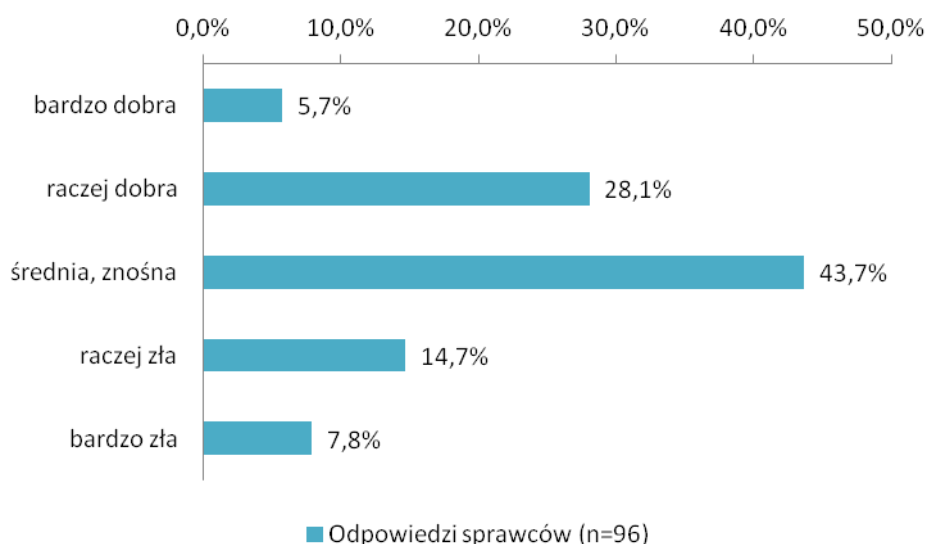

Według świadków, akty przemocy wobec dzieci najczęściej zdarzały się na wsi (40,5%). Podobnie uważali sprawcy (31,5%), lecz w ich przypadku nieistotnie rzadziej zaznaczano odpowiedź, że do takich sytuacji doszło w mieście mającym od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców. Należy jednak pamiętać, że mieszkańcy wsi stanowili również w całej próbie około 40% wszystkich osób.

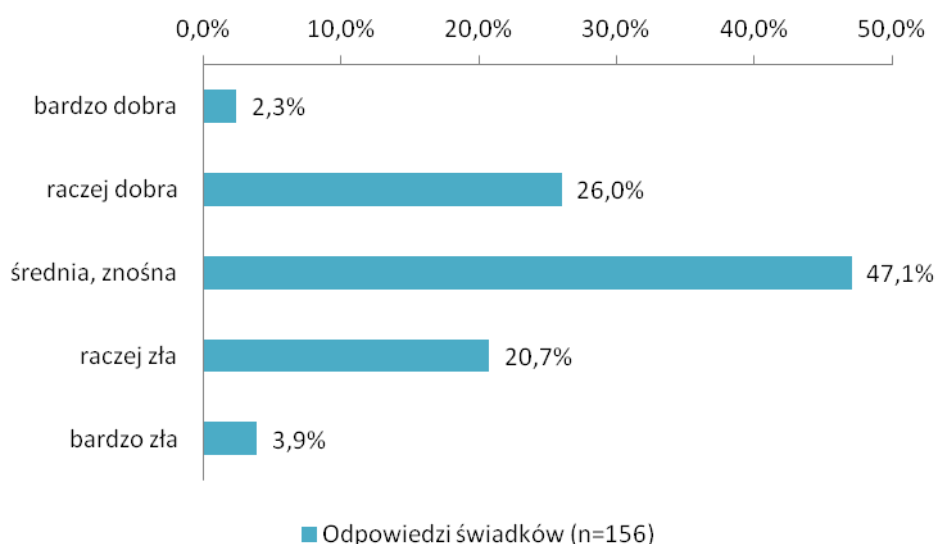
W opinii świadków, w miastach różnej wielkości do aktów przemocy wobec dzieci dochodziło w wyrównanych proporcjach (od 12,3% do 17,3% - różnice nieistotne statystycznie). Według sprawców to zróżnicowanie było większe (od 9,8% do 25,1%) i można stwierdzić, że zgodnie z ich deklaracjami, w miastach od 20 do 100 tys. istotnie częściej dochodziło do sytuacji przemocy, niż w miastach od 100 tys. do 500 tys.

Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników

Wykres 244 Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci w relacjach sprawców

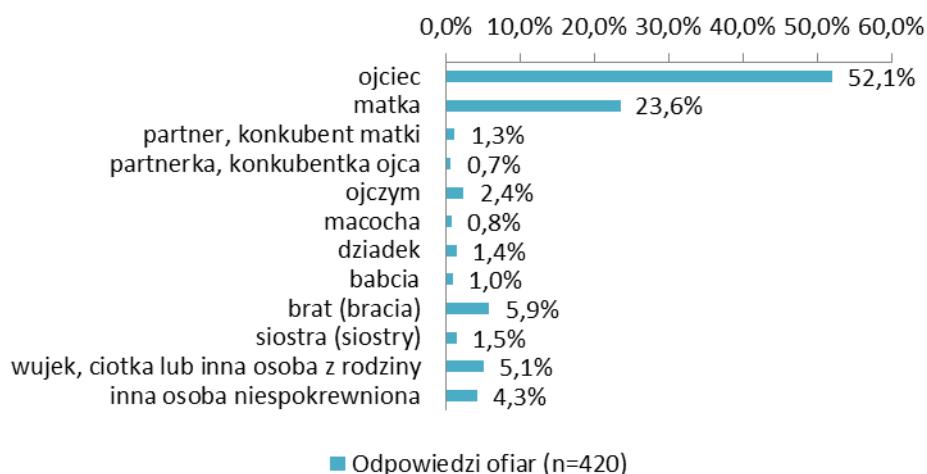
Wykres 245 Sytuacja materialna uczestników zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci w relacjach świadków

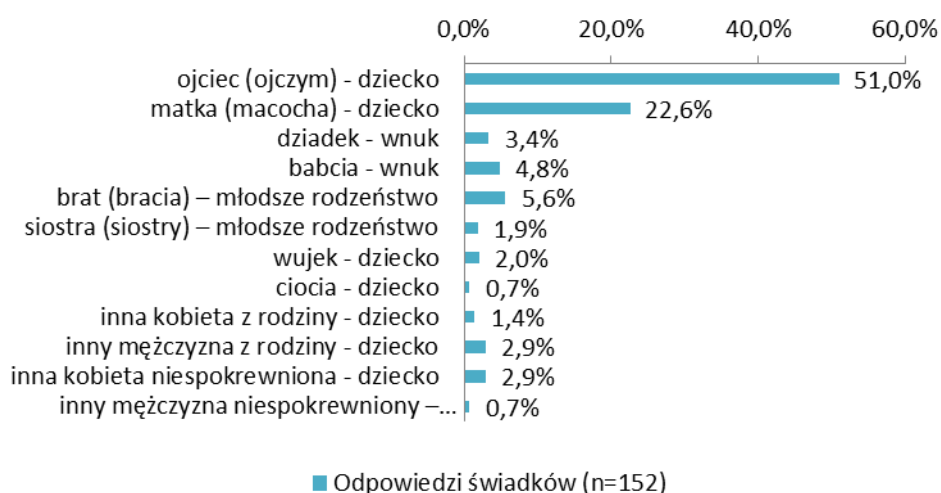
Zarówno sprawcy, jak i świadkowie, najczęściej określali swój (swojej rodziny) status majątkowy w momencie zaistnienia przemocy w rodzinie jako „średni”, „znośny” (43,7%, 47,1%), w drugiej kolejności zaś jako „raczej dobry” (28,1%, 26,0%), choć w przypadku świadków nieistotnie rzadziej wskazywano również odpowiedź „raczej zła”. Wynika z tego, że zdecydowana większość gospodarstw domowych, w których dochodziło do przemocy wobec dzieci znajdowała się w stosunkowo dobrej sytuacji materialnej. Według sprawców, najmniejszy odsetek stanowiły osoby w bardzo dobrej (5,7%) i w bardzo złej sytuacji majątkowej (7,8%), choć ten drugi odsetek okazał się nieistotnie różny od odsetka osób deklarujących, że sytuacja była „raczej zła”. Podobnie wyglądały deklaracje świadków (2,3% i 3,9%), które jednak były istotnie rzadziej wskazywane od pozostałych.

Stopień pokrewieństwa/powinowactwa ofiar i sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 246 Ofiary – odsetek odpowiedzi na pytanie „Proszę pomyśleć o takiej sytuacji, która miała miejsce ostatnim razem. Kto się tak zachował?”

Wykres 247 Świadkowie - odsetki odpowiedzi na pytanie „Jaki był stopień pokrewieństwa między sprawcą, a ofiarą”

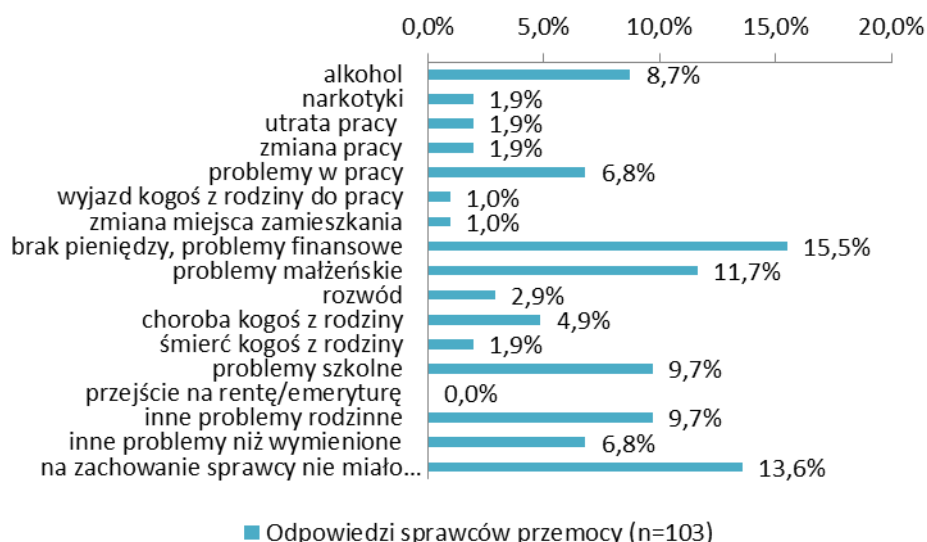
Zgodnie z relacjami ofiar, sprawcą przemocy wobec nich jako dzieci najczęściej byli rodzice. Istotnie częściej ojciec (52,1%) niż matka (23,6%). Również według świadków, do stosowania przemocy wobec dzieci najczęściej dochodziło ze strony rodziców: ojciec – 51,0%, matka – 22,6%.

Okoliczności zdarzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci – relacje sprawców

Osoby badane, deklarujące stosowanie przemocy wobec dzieci, zostały poproszone o opisanie okoliczności, w jakich do tego zdarzenia doszło. W pytaniu podkreślono, że chodzi o wydarzenia z życia całej rodziny – nie musiały one dotyczyć bezpośrednio ofiary lub sprawcy. Badani mogli wskazać

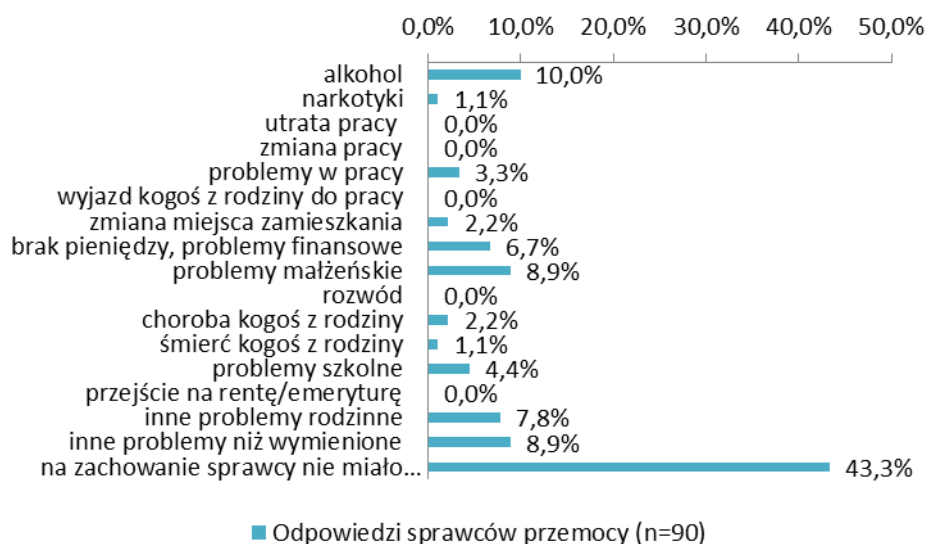
wiele odpowiedzi. Ze względu na małą liczbę odpowiedzi na pytania dotyczące okoliczności występowania niektórych rodzajów przemocy, nie zaprezentowano dla nich rozkładów odpowiedzi.

Wykres 248 Okoliczności wystąpienia przemocy psychicznej wobec dzieci – relacje sprawców

Wśród odpowiedzi sprawców przemocy psychicznej w stosunku do dzieci, najczęściej (15,5%) wskazywało na wystąpienie w rodzinie problemów finansowych jako okoliczność towarzyszącą aktom przemocy – nie można jednak wskazać, że odpowiedź ta była wskazywana najczęściej, gdyż wiele innych odpowiedzi zostało wskazanych nieistotnie rzadziej. Bardzo często sprawcy udzielali także odpowiedzi, iż na ich zachowanie nie miało wpływu nic szczególnego (13,6%). Innymi często wskazywanymi problemami były problemy małżeńskie (11,7%), problemy szkolne i inne problemy rodzinne (po 9,7%) oraz alkohol (8,7%).

Wykres 249 Okoliczności wystąpienia przemocy fizycznej wobec dzieci – relacje sprawców

Wśród odpowiedzi sprawców przemocy fizycznej wobec dzieci, najczęściej osób (43,3%) wskazywało na brak szczególnych zdarzeń mających wpływ na ich zachowanie. Dość często sprawcy udzielali

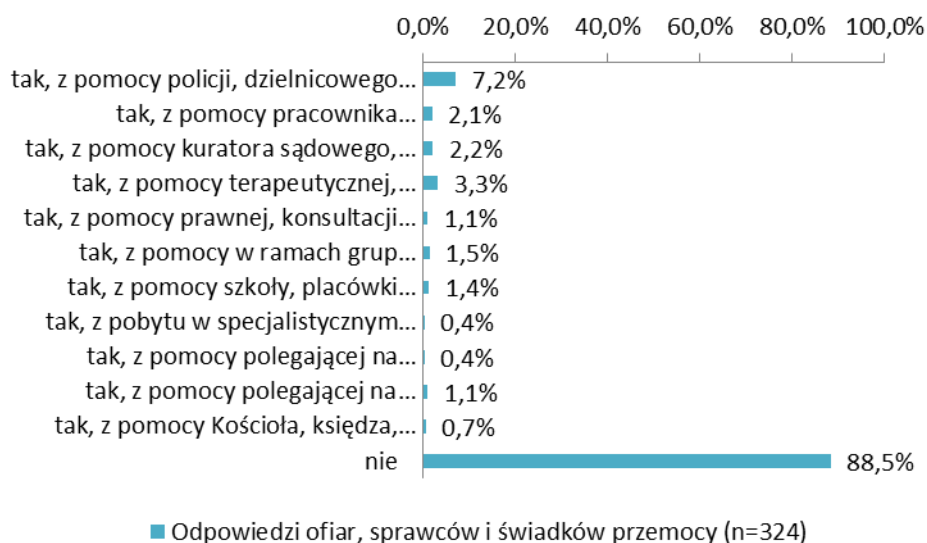
także odpowiedzi, że okolicznością wystąpienia przemocy był problem z alkoholem w rodzinie (10,0%), problemy małżeńskie (8,9%) oraz inne problemy (16,7%). Innymi często wskazywanymi okolicznościami były problemy finansowe (6,7%) i problemy szkolne (4,4%). Pozostałe odpowiedzi były udzielane rzadko. Jednak ze względu na małą liczebność osób odpowiadających na to pytanie, różnice te nie są istotne statystycznie.

Okoliczności wystąpienia przemocy seksualnej oraz zaniedbania wobec dzieci – relacje sprawców

W związku z tym, że żaden ze sprawców nie powiedział o okolicznościach wystąpienia przemocy seksualnej, to nie jest możliwe przedstawienie okoliczności, w jakich do takich sytuacji dochodziło. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku zaniedbania, gdzie odpowiedzi na pytanie o okoliczności zdarzenia udzieliło jedynie pięciu respondentów.

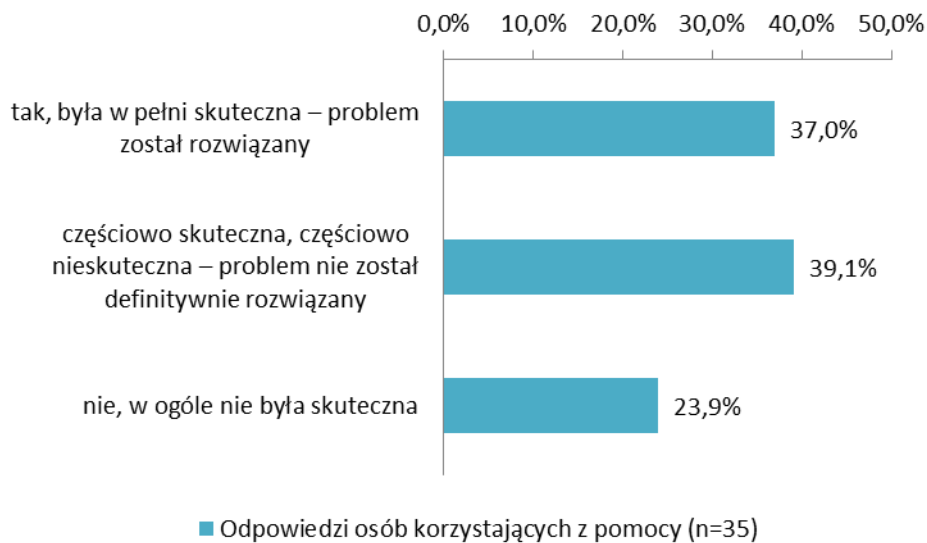
Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie wobec dzieci i ocena jej skuteczności w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 250 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy fizycznej wobec dzieci – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

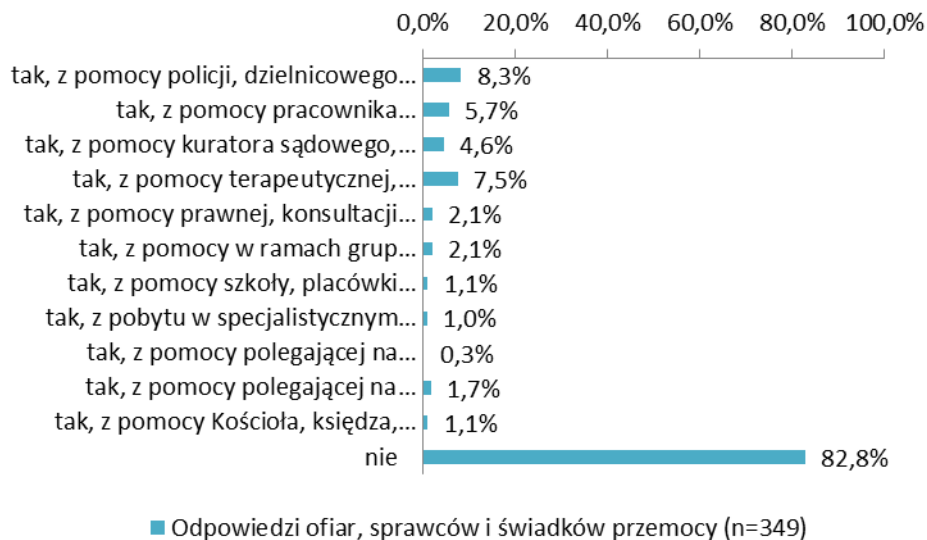
W zdecydowanej większości przypadków przemocy fizycznej wobec dzieci nie korzystano z żadnej formy pomocy – ten fakt zadeklarowało 88,5% respondentów (istotnie najczęściej). Jeśli zwrócono się o jakąś pomoc, najczęściej była to pomoc policji. Pozostałe formy pomocy w przypadku przemocy fizycznej były wykorzystywane istotnie rzadziej.

Wykres 251 Ocena skuteczności uzyskanej pomocy w sytuacji przemocy fizycznej wobec dzieci

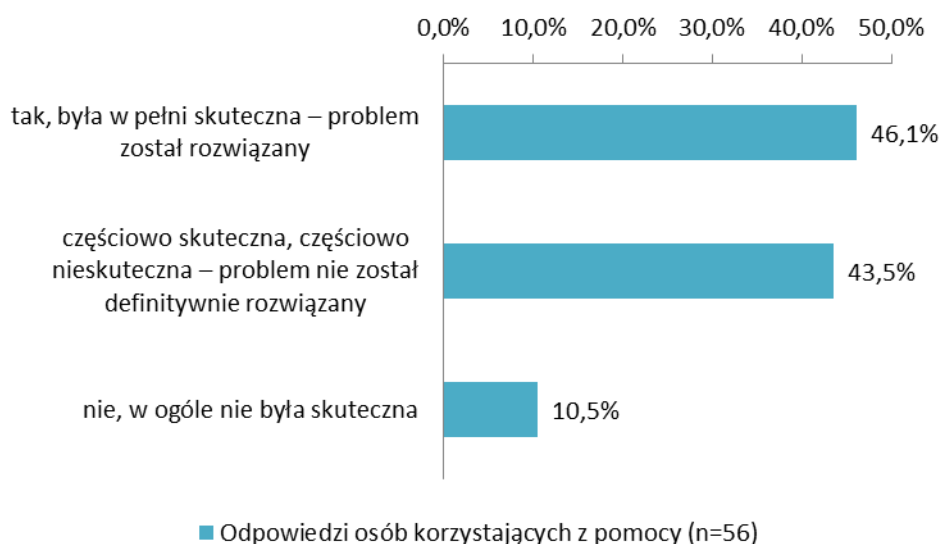
W przypadku korzystania z wyżej opisanych rodzajów pomocy, w 37,0% pomoc oceniono jako skuteczną, rozwiązującą problem. Nieistotnie częściej respondenci uważali, iż pomoc była jedynie częściowo skuteczna i nie rozwiązała definitywnie zaistniałego problemu. Wśród uczestników przemocy fizycznej 23,9% osób uznało, że pomoc, po którą się zwrócili, nie była w ogóle skuteczna (na odpowiedź tę wskazało istotnie mniej respondentów, niż na odpowiedzi wskazujące na przynajmniej częściową skuteczność pomocy).

Wykres 252 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy psychicznej wobec dzieci – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

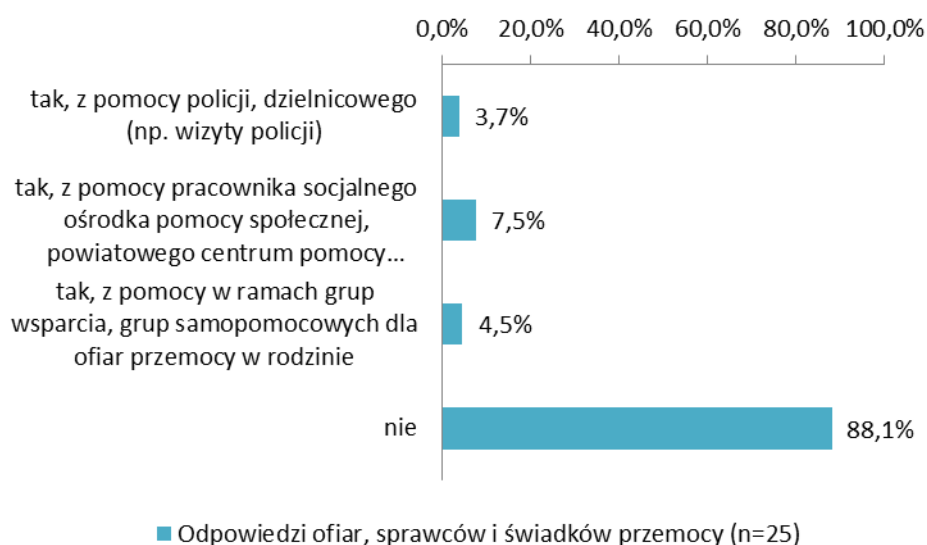
W zdecydowanej większości przypadków (istotnie najczęściej) przemocy psychicznej wobec dzieci nie korzystano z żadnej formy pomocy – na taką odpowiedź wskazało 82,8% respondentów. Stosowanie którejkolwiek z form pomocy deklarowano istotnie rzadziej.

Wykres 253 Ocena skuteczności uzyskanej pomocy w sytuacji przemocy psychicznej wobec dzieci

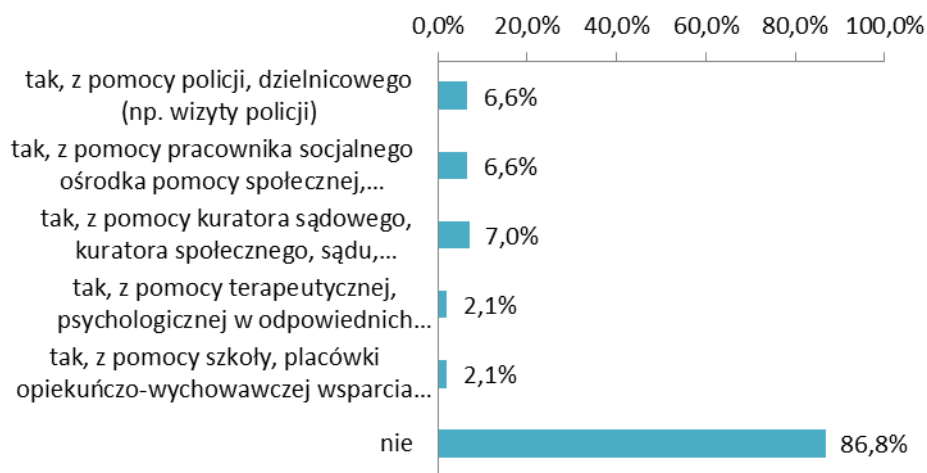
W przypadku korzystania z wyżej opisanych rodzajów pomocy, aż w 46,1% sytuacji oceniono ją jako skuteczną, rozwiązującą problem. Nieistotnie rzadziej respondenci uważali, iż pomoc była jedynie częściowo skuteczna i nie rozwiązała definitywnie zaistniałego problemu. Wśród uczestników przemocy psychicznej tylko 10,5% osób uznało, że pomoc, po którą się zwrócili, nie była w ogóle skuteczna. Ta odpowiedź była wskazywana istotnie rzadziej.

Wykres 254 Korzystanie z pomocy w sytuacji przemocy seksualnej wobec dzieci – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

W zdecydowanej większości przypadków przemocy seksualnej wobec dzieci nie korzystano z żadnej formy pomocy – tak zadeklarowało 88,1% respondentów. Odpowiedź tę wskazywano istotnie najczęściej. Ze względu na małą liczbę odpowiedzi, nie można określić po jaką pomoc uczestnicy przemocy zwracali się najczęściej.

Wykres 255 Korzystanie z pomocy w sytuacji zaniedbania wobec dzieci – relacje bezpośrednich uczestników zdarzenia

■ Odpowiedzi ofiar, sprawców i świadków przemocy (n=49)

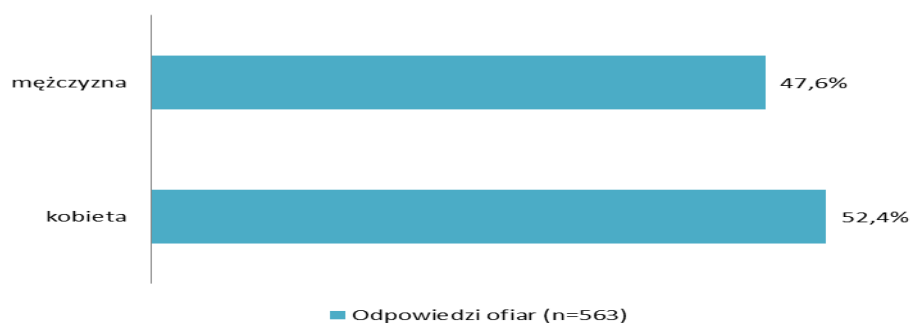
W zdecydowanej większości przypadków zaniedbania wobec dzieci nie korzystano z żadnej formy pomocy – ten fakt zadeklarowało 86,8% respondentów – istotnie więcej niż osób korzystających z pomocy. Ze względu na niską liczebność osób wskazujących z jakiej pomocy skorzystali, nie można wnioskować statystycznie o tym który rodzaj pomocy był stosowany częściej, a który rzadziej.

Charakterystyka ofiar przemocy w dzieciństwie

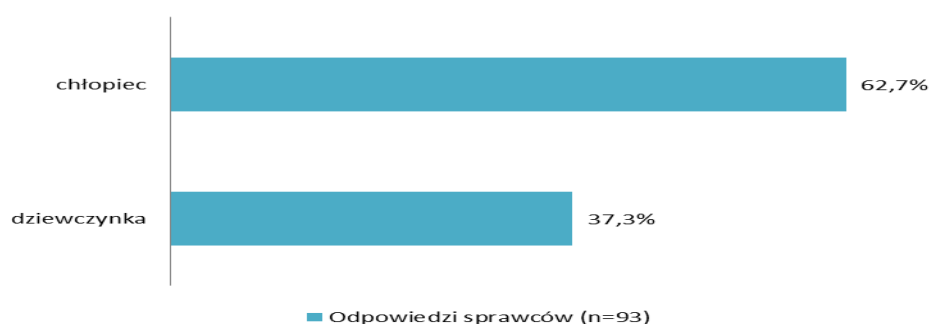
Poniżej, na podstawie relacji bezpośrednich uczestników zdarzenia, przedstawiono charakterystyki ofiar przemocy w rodzinie wobec dzieci, z uwzględnieniem takich zmiennych jak: płeć, wiek, niepełnosprawność. Należy pamiętać, że ofiary będące osobami dorosłymi odwołują się w swoich wypowiedziach do sytuacji, jakich doświadczyły w dzieciństwie. Istotność wniosków została oceniona za pomocą testu weryfikującego hipotezę o różnicy wielkości frakcji – jest to test analogiczny do testu t, służącego do weryfikacji hipotezy o różnicy średnich w dwóch próbach. Jednak w odróżnieniu od testu t, zakłada on homogeniczność wariancji. Założenie to wynika z funkcyjnej zależności między wielkością frakcji, a wariancją.

Płeć ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 256 Płeć ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach ofiar

Wykres 257 Płeć ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 258 Płeć ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

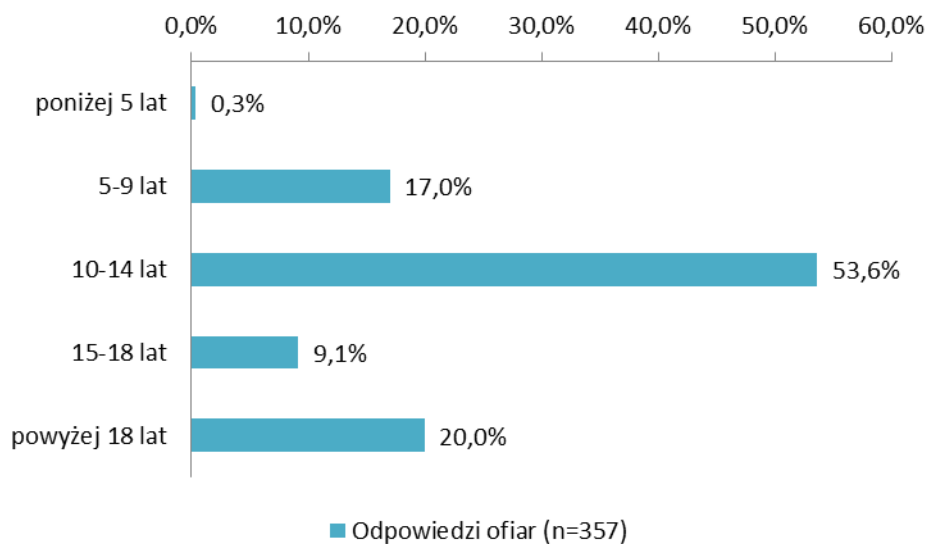

W opinii ofiar, przemoc w dzieciństwie była częściej stosowana wobec dziewczynek (52,4%) niż w stosunku do chłopców (47,6%), choć odsetki te są zbliżone do siebie (różnica ta nie jest istotna statystycznie). Inaczej w badaniu deklarowali sprawcy (dziewczynki – 37,3%, chłopcy 62,7%) i świadkowie (42,5% i 57,5%). Różnice te okazały się istotne statystycznie.

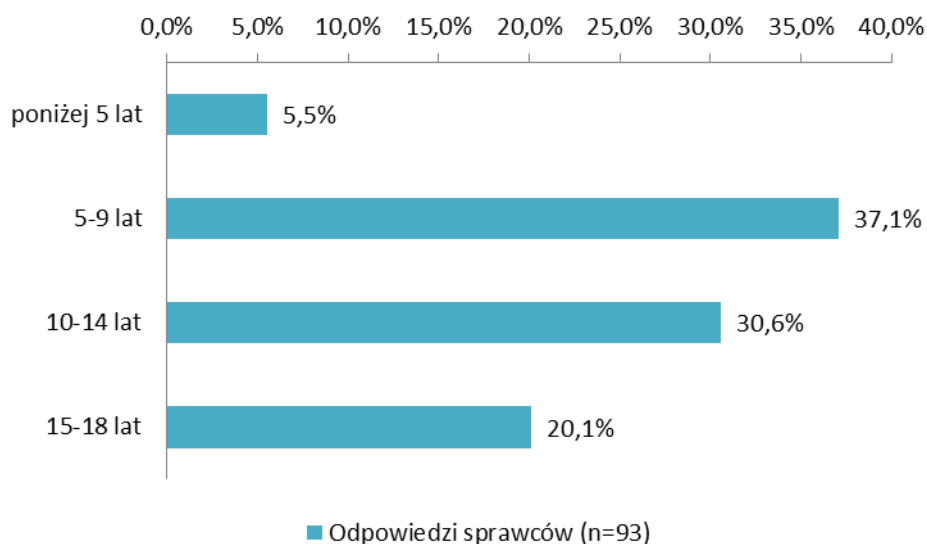
Powodem odmiennych deklaracji ofiar może być fakt, że poddawani badaniu dorośli mężczyźni, inaczej niż kobiety interpretowali zdarzenia z dzieciństwa i nie wszystkie z nich byli skłonni obecnie uznać za przemoc, traktując je być może jako dość surowe, ale jednak uprawnione metody wychowawcze.

Wiek ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

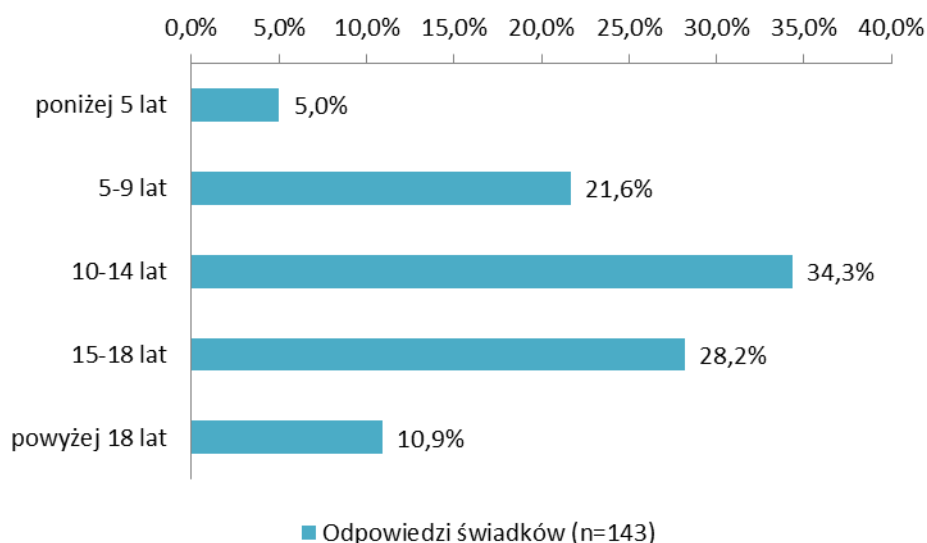
Wykres 259 Wiek ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach ofiar

Wykres 260 Wiek ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 261 Wiek ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

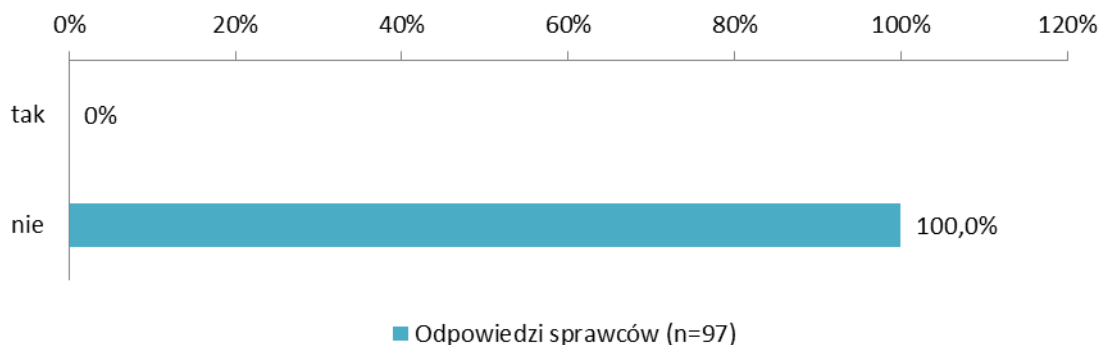

Według relacji ofiar, najrzadziej doświadczały one przemocy w rodzinie będąc w wieku poniżej 5 lat (0,3%). Również wśród wskazań sprawców i świadków, najrzadziej przemoc dotyczyła osób w tej kategorii wiekowej, choć w przypadku świadków nieistotnie częściej wskazywano również na grupę powyżej 18 lat. Należy jednak zauważyć, że zarówno sprawcy jak i świadkowie deklarują tu wyższy odsetek (5,5% i 5,0% - jest to różnica istotna statystycznie).

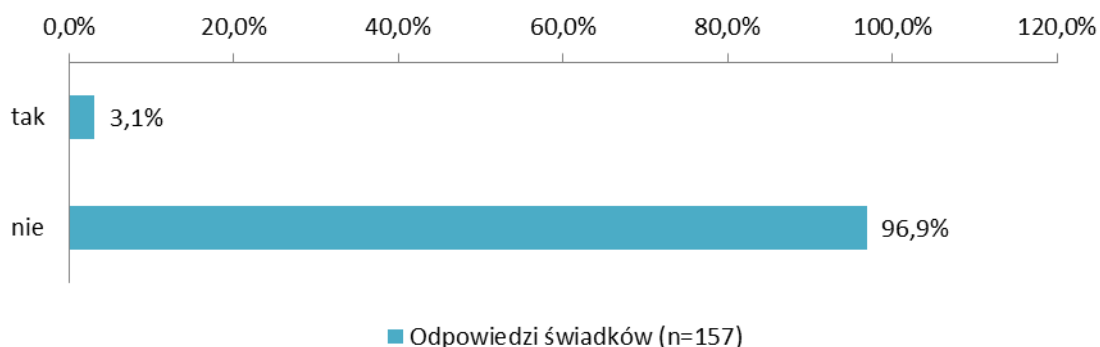
Powodem może być fakt, że ofiary rzadziej mogą przywołać w pamięci najwcześniejsze okresy swojego życia. Ich zdaniem, również na wiek 5-9 lat przypadał niższy odsetek doświadczenia przemocy w rodzinie (17%), niż wynikałoby to z relacji sprawców (37,1%).

Niepełnosprawność ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 262 Niepełnosprawność ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 263 Niepełnosprawność ofiar przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

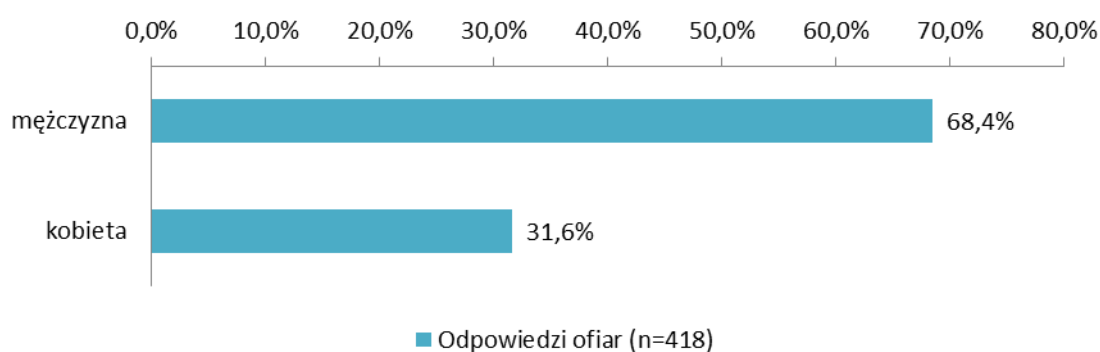
Istnieje podobieństwo w relacjach sprawców i świadków w sprawie przemocy w rodzinie wobec dzieci niepełnosprawnych. Żaden ze sprawców nie wskazał, że stosował przemoc wobec dzieci niepełnosprawnych. Według świadków, do takich aktów dochodziło niezwykle rzadko (3,1%). Wynika z tego, że przemoc doświadczali w większości dzieci bez niepełnosprawności. Mimo, iż różnica nie jest istotna statystycznie w relacjach sprawców i świadków, to jednak wyniki te potwierdzają hipotezę postawioną przy okazji interpretowania wyników dotyczących niepełnosprawności dorosłych ofiar przemocy, która wskazywała, że sprawcy mogą mieć problem z przyznawaniem się do przemocy wobec osób niepełnosprawnych.

Charakterystyka sprawców przemocy wobec dzieci

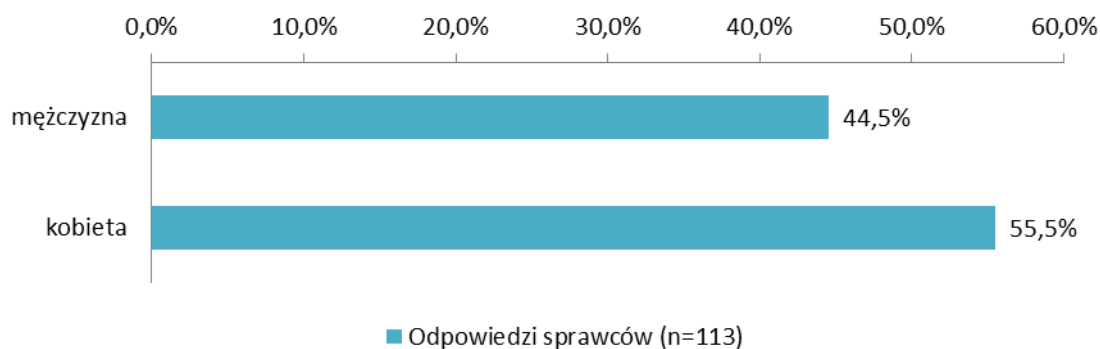
Poniżej, na podstawie relacji bezpośrednich uczestników zdarzenia, przedstawiono charakterystyki sprawców przemocy w rodzinie wobec dzieci, z uwzględnieniem takich zmiennych jak: płeć, wiek, niepełnosprawność. Należy pamiętać, że ofiary będące osobami dorosłymi odwołują się w swoich wypowiedziach do sytuacji, jakich doświadczyły w dzieciństwie.

Płeć sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

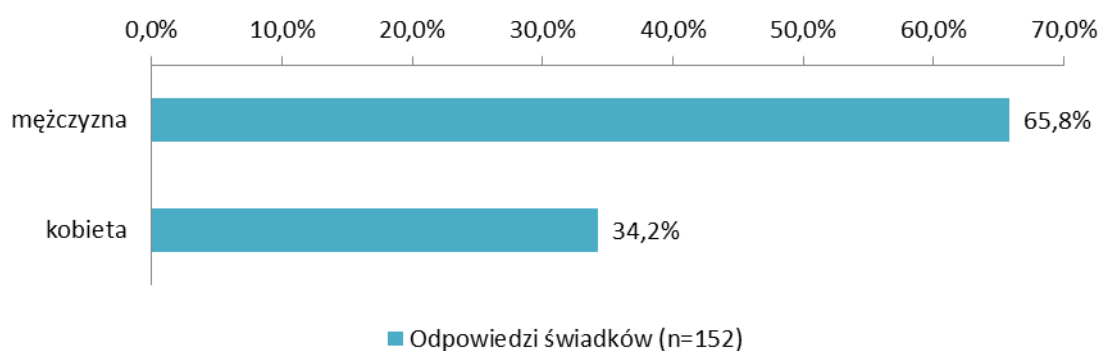
Wykres 264 Płeć sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach ofiar

Wykres 265 Płeć sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

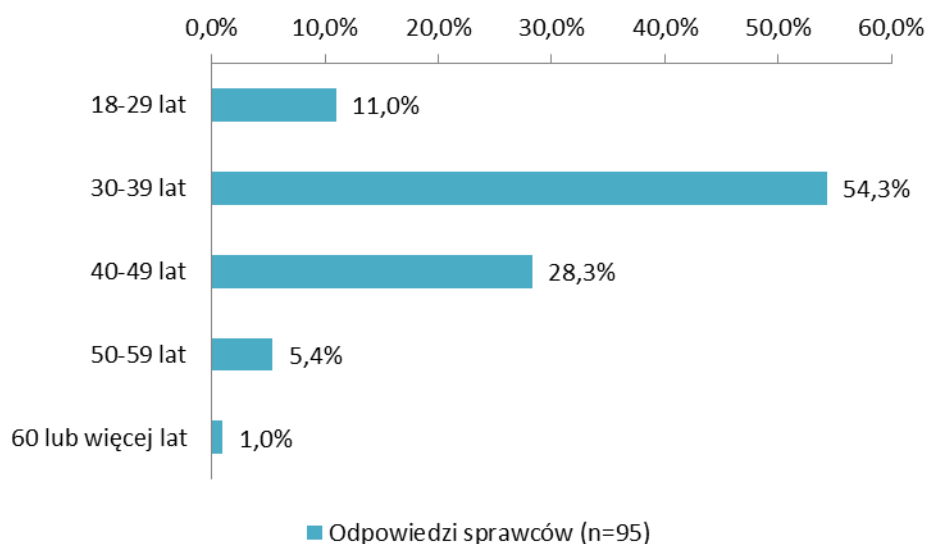
Wykres 266 Płeć sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

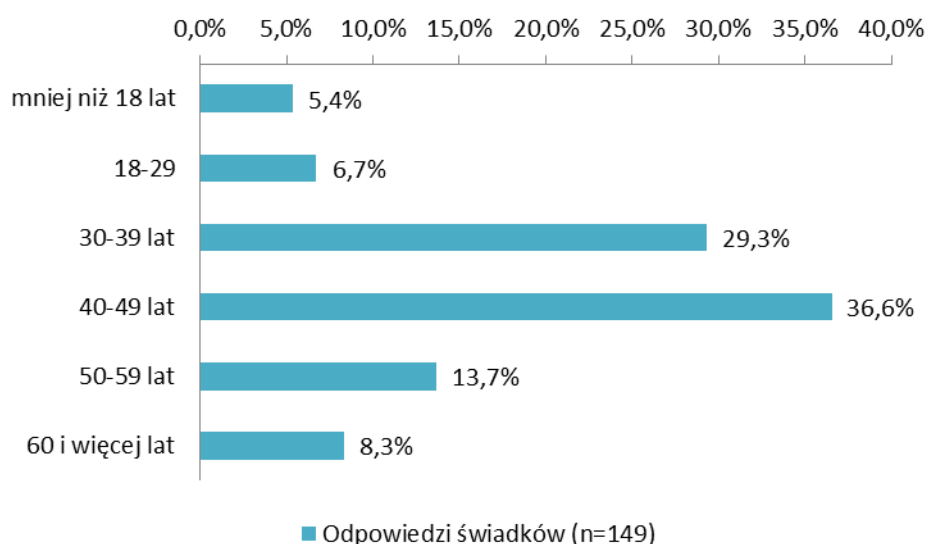
Według relacji ofiar, wśród sprawców przemocy wobec dzieci istotnie wyższy odsetek stanowili mężczyźni (68,4%). Kobiet było ponad dwa razy mniej (31,6%). Podobnie uważali świadkowie. W obu grupach różnica była istotna statystycznie. Według deklaracji sprawców, wśród sprawców przemocy wobec dzieci wyższy był odsetek kobiet niż mężczyzn, ale różnica ta nie jest istotna statystycznie.

Wiek sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 267 Wiek sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

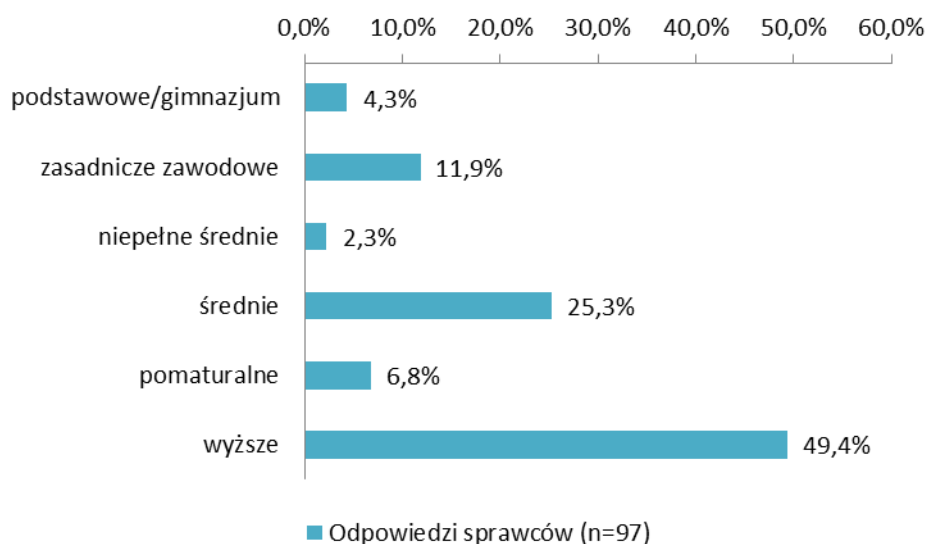
Wykres 268 Wiek sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

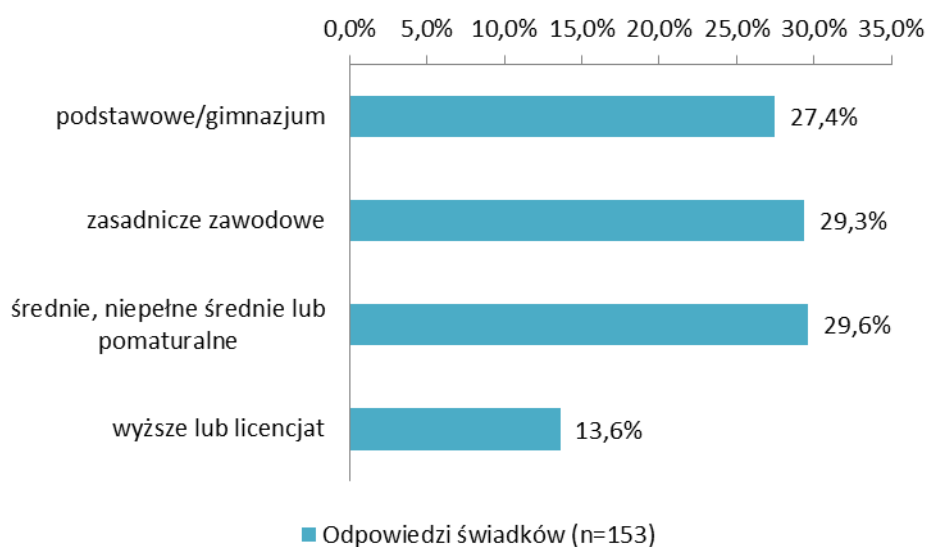
Według świadków, przemocy wobec dzieci, najczęściej dopuszczały się osoby w wieku 40-49 lat (36,6%) oraz w wieku 30-39 lat (29,3%). Różnica między tymi grupami nie jest istotna statystycznie. Także wedle sprawców, do przemocy wobec dzieci dochodziło najczęściej w tych dwóch grupach wiekowych. Jednak istotnie częściej wśród osób w wieku 30-39 lat (54,3%), niż w wieku 40-49 lat (28,3%).

Wykształcenie sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 269 Wykształcenie sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 270 Wykształcenie sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

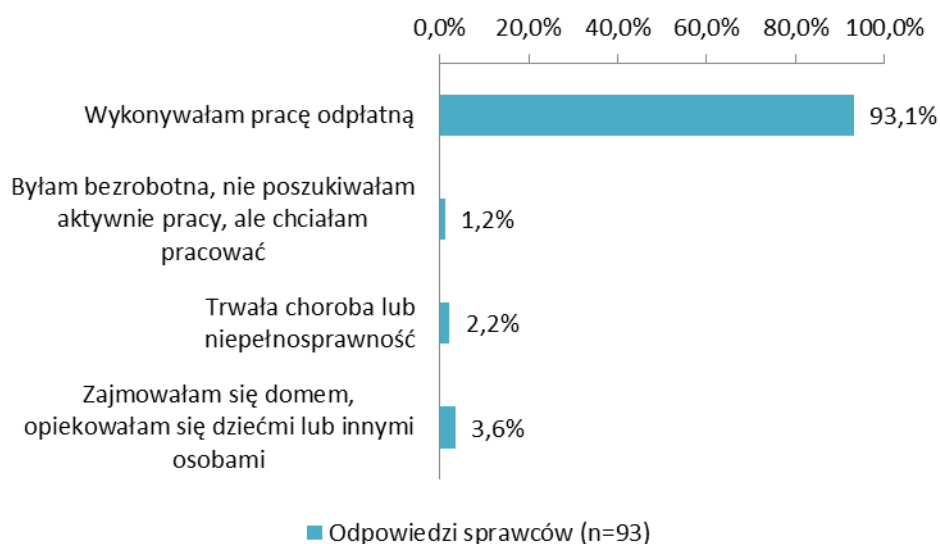

Według sprawców, przemocy wobec dzieci istotnie najczęściej dopuszczały się osoby z wykształceniem wyższym (49,4%). Odmienne w swoich relacjach deklarowali świadkowie: osoby z wykształceniem wyższym stanowiły jedynie 13,6% sprawców przemocy wobec dzieci, istotnie mniej niż wśród osób o innym poziomie wykształcenia, między którymi nie było istotnych statystycznie różnic.

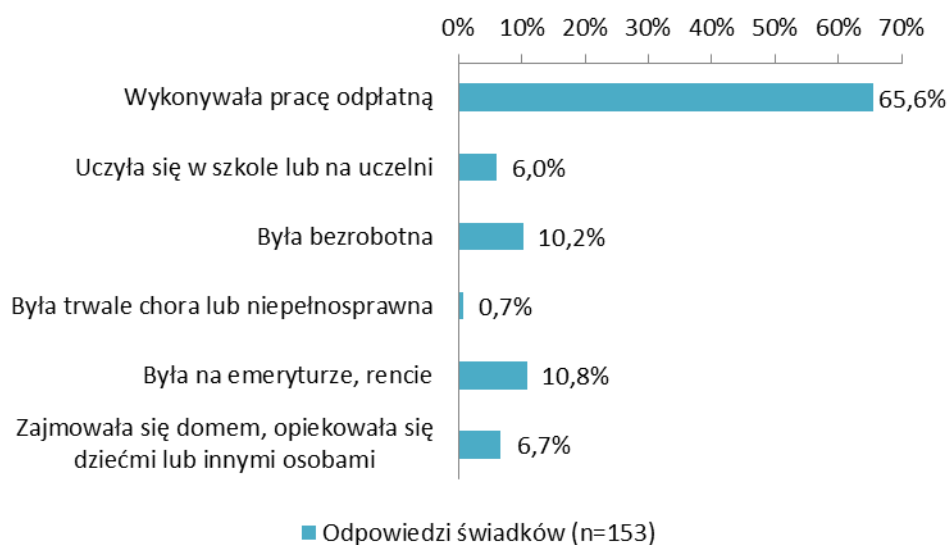
Takie różnice w deklaracjach sprawców i świadków, mogą się wiązać z częstszym przyznawaniem się osób z wyższym wykształceniem do stosowania przemocy wobec dzieci.

Sytuacja zawodowa sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 271 Sytuacja zawodowa sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

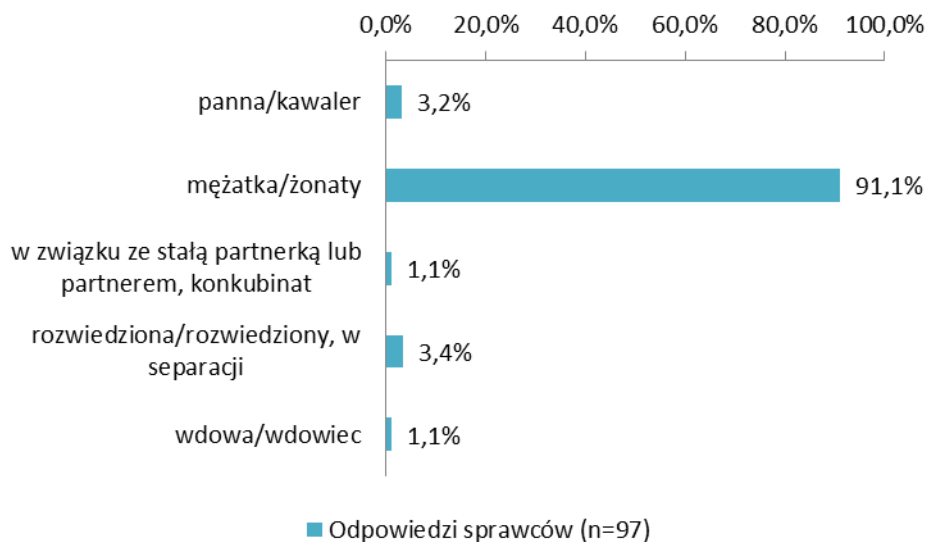
Wykres 272 Sytuacja zawodowa sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

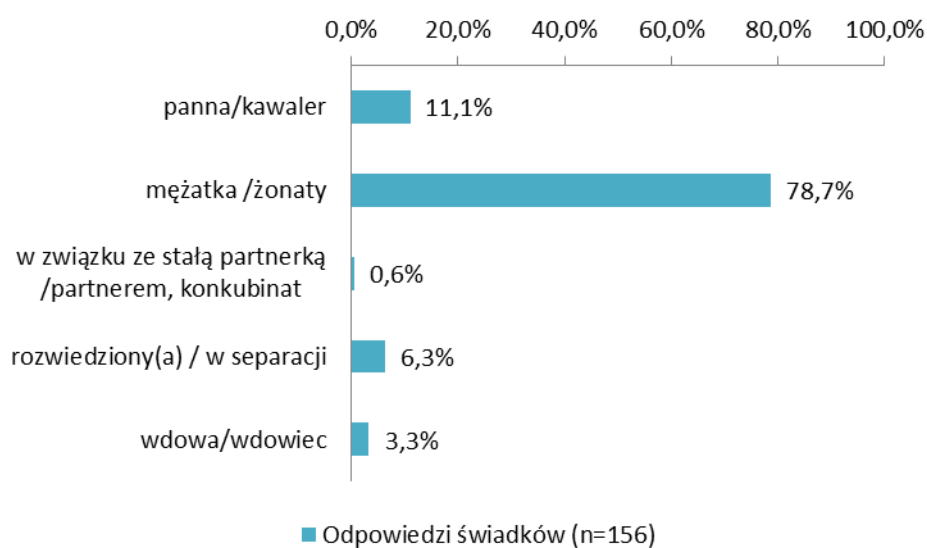
Zarówno według relacji sprawców, jak i świadków przemocy wobec dzieci, osoby dopuszczające się jej najczęściej wykonywały pracę odpłatną (odpowiednio 93,1% i 65,6%). Jednak różnica w częstotliwości takich deklaracji jest istotnie mniejsza wśród świadków. Sprawcy przemocy sporadycznie wskazywali inne odpowiedzi. Natomiast z deklaracji świadków przemocy wynika, że około 10% wszystkich sprawców stanowiły zarówno osoby bezrobotne, jak i będące na emeryturze lub rencie.

Stan cywilny sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach bezpośrednich uczestników zdarzenia

Wykres 273 Stan cywilny sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach sprawców

Wykres 274 Stan cywilny sprawców przemocy wobec dzieci w relacjach świadków

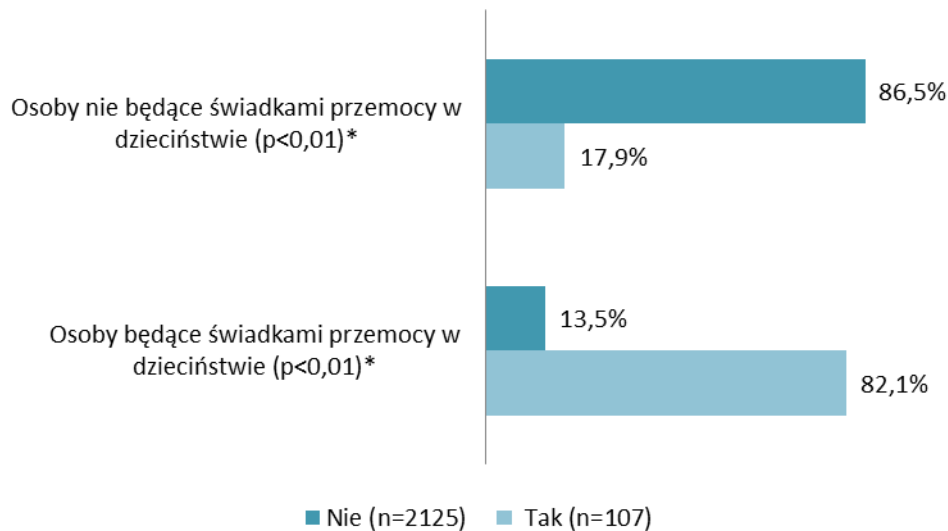

Według sprawców, osoby pozostające w związku małżeńskim należały do najczęściej wymienianej kategorii wśród osób dopuszczających się przemocy wobec dzieci (91,1%). Podobnie jest w relacjach świadków, choć w tym wypadku odsetek tych osób jest istotnie niższy (78,7%).

Pozostałe odpowiedzi, zarówno w przypadku sprawców, jak i świadków były wskazywane istotnie rzadziej.

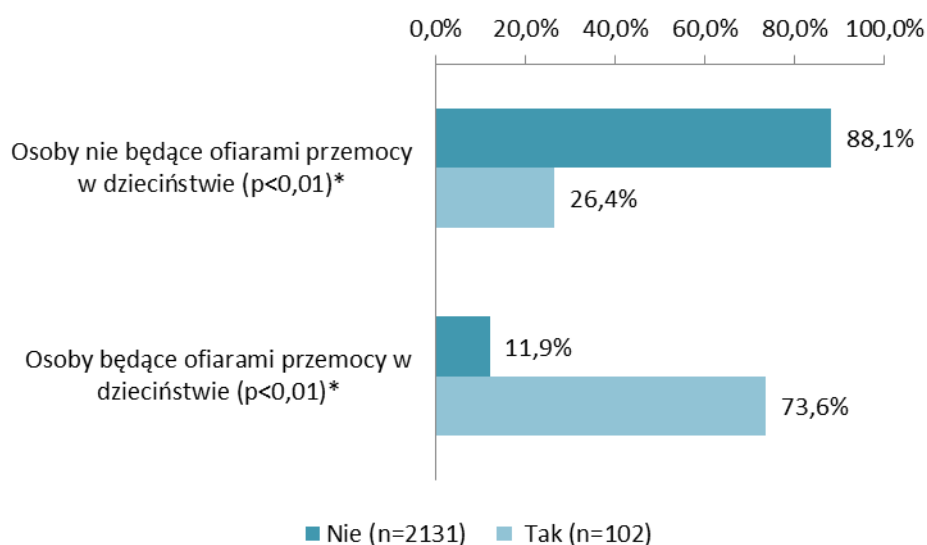
Doświadczanie przemocy w dzieciństwie a bycie sprawcą przemocy wobec dzieci

Wykres 275 Bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie a bycie sprawcą przemocy wobec dzieci

Wśród osób będących sprawcami przemocy w rodzinie wobec dzieci, zdecydowana większość (82,1%), była w dzieciństwie świadkami przemocy. Jedynie 17,9% sprawców przemocy wobec dzieci, nie zadeklarowało jednocześnie, że w dzieciństwie byli świadkami przemocy w rodzinie. Wśród osób niebędących sprawcami przemocy wyniki są odwrotne - 86,5% z nich nie było w dzieciństwie świadkami przemocy, natomiast 13,5% miało kontakt z przemocą. Obie te różnice są istotne statystycznie. Wskazuje to, że bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie jest silnie powiązane z byciem sprawcą przemocy wobec dziecka w dorosłym życiu.

Wykres 276 Doświadczanie przemocy w dzieciństwie a bycie sprawcą przemocy wobec dzieci

Analogiczną zależność można zaobserwować również biorąc pod uwagę odsetek osób będących i niebędących ofiarami przemocy w dzieciństwie, wśród sprawców przemocy wobec dzieci. Aż 73,6% sprawców przyznało, że w dzieciństwie byli ofiarami przemocy w rodzinie. Jedynie 26,4% z nich nie potwierdziło takiej informacji. Dla porównania, wśród osób niebędących sprawcami przemocy wobec dzieci, 88,1% stanowią osoby, które w dzieciństwie nie doświadczyły przemocy, a jedynie 11,9% z nich było ofiarami takich zachowań. Również obie te zależności są istotne statystycznie. Wskazuje to na silną zależność między doświadczaniem przemocy w dzieciństwie, a jej stosowaniem w dorosłym życiu wobec dzieci. Nawet jeśli do pewnego stopnia wyniki takie są zawyżone przez efekt łatwiejszego zgadzania się z tym, że jest się sprawcą przemocy wobec dziecka, gdy wcześniej potwierdziło się, że było się ofiarą przemocy w dzieciństwie, to nawet gdyby udało się taki efekt wyeliminować, zależność pozostałaby bardzo silna.

Tabela 7 Szerokości przedziałów ufności przy założonym poziomie ufności 0,95.

Liczba próby:	Wielkość frakcji:										
	1%	5%	10%	15%	20%	25%	30%	35%	40%	45%	50%
30	3,6%	7,8%	10,7%	12,8%	14,3%	15,5%	16,4%	17,1%	17,5%	17,8%	17,9%
40	3,1%	6,8%	9,3%	11,1%	12,4%	13,4%	14,2%	14,8%	15,2%	15,4%	15,5%
50	2,8%	6,0%	8,3%	9,9%	11,1%	12,0%	12,7%	13,2%	13,6%	13,8%	13,9%
60	2,5%	5,5%	7,6%	9,0%	10,1%	11,0%	11,6%	12,1%	12,4%	12,6%	12,7%
70	2,3%	5,1%	7,0%	8,4%	9,4%	10,1%	10,7%	11,2%	11,5%	11,7%	11,7%
80	2,2%	4,8%	6,6%	7,8%	8,8%	9,5%	10,0%	10,5%	10,7%	10,9%	11,0%
90	2,1%	4,5%	6,2%	7,4%	8,3%	8,9%	9,5%	9,9%	10,1%	10,3%	10,3%
100	2,0%	4,3%	5,9%	7,0%	7,8%	8,5%	9,0%	9,3%	9,6%	9,8%	9,8%
120	1,8%	3,9%	5,4%	6,4%	7,2%	7,7%	8,2%	8,5%	8,8%	8,9%	8,9%
140	1,6%	3,6%	5,0%	5,9%	6,6%	7,2%	7,6%	7,9%	8,1%	8,2%	8,3%
160	1,5%	3,4%	4,6%	5,5%	6,2%	6,7%	7,1%	7,4%	7,6%	7,7%	7,7%
180	1,5%	3,2%	4,4%	5,2%	5,8%	6,3%	6,7%	7,0%	7,2%	7,3%	7,3%
200	1,4%	3,0%	4,2%	4,9%	5,5%	6,0%	6,4%	6,6%	6,8%	6,9%	6,9%
250	1,2%	2,7%	3,7%	4,4%	5,0%	5,4%	5,7%	5,9%	6,1%	6,2%	6,2%
300	1,1%	2,5%	3,4%	4,0%	4,5%	4,9%	5,2%	5,4%	5,5%	5,6%	5,7%
350	1,0%	2,3%	3,1%	3,7%	4,2%	4,5%	4,8%	5,0%	5,1%	5,2%	5,2%
400	1,0%	2,1%	2,9%	3,5%	3,9%	4,2%	4,5%	4,7%	4,8%	4,9%	4,9%
450	0,9%	2,0%	2,8%	3,3%	3,7%	4,0%	4,2%	4,4%	4,5%	4,6%	4,6%
500	0,9%	1,9%	2,6%	3,1%	3,5%	3,8%	4,0%	4,2%	4,3%	4,4%	4,4%

Tabela 8 Szerokości przedziałów ufności przy założonym poziomie ufności 0,95.

Liczba próby:	Wielkość frakcji:										
	1%	5%	10%	15%	20%	25%	30%	35%	40%	45%	50%
500	0,9%	1,9%	2,6%	3,1%	3,5%	3,8%	4,0%	4,2%	4,3%	4,4%	4,4%
600	0,8%	1,7%	2,4%	2,9%	3,2%	3,5%	3,7%	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%
700	0,7%	1,6%	2,2%	2,6%	3,0%	3,2%	3,4%	3,5%	3,6%	3,7%	3,7%
800	0,7%	1,5%	2,1%	2,5%	2,8%	3,0%	3,2%	3,3%	3,4%	3,4%	3,5%
900	0,7%	1,4%	2,0%	2,3%	2,6%	2,8%	3,0%	3,1%	3,2%	3,3%	3,3%
1000	0,6%	1,4%	1,9%	2,2%	2,5%	2,7%	2,8%	3,0%	3,0%	3,1%	3,1%
1100	0,6%	1,3%	1,8%	2,1%	2,4%	2,6%	2,7%	2,8%	2,9%	2,9%	3,0%
1200	0,6%	1,2%	1,7%	2,0%	2,3%	2,5%	2,6%	2,7%	2,8%	2,8%	2,8%
1300	0,5%	1,2%	1,6%	1,9%	2,2%	2,4%	2,5%	2,6%	2,7%	2,7%	2,7%
1400	0,5%	1,1%	1,6%	1,9%	2,1%	2,3%	2,4%	2,5%	2,6%	2,6%	2,6%
1500	0,5%	1,1%	1,5%	1,8%	2,0%	2,2%	2,3%	2,4%	2,5%	2,5%	2,5%
1600	0,5%	1,1%	1,5%	1,7%	2,0%	2,1%	2,2%	2,3%	2,4%	2,4%	2,5%
1700	0,5%	1,0%	1,4%	1,7%	1,9%	2,1%	2,2%	2,3%	2,3%	2,4%	2,4%
1800	0,5%	1,0%	1,4%	1,6%	1,8%	2,0%	2,1%	2,2%	2,3%	2,3%	2,3%
1900	0,4%	1,0%	1,3%	1,6%	1,8%	1,9%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%
2000	0,4%	1,0%	1,3%	1,6%	1,8%	1,9%	2,0%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%
2100	0,4%	0,9%	1,3%	1,5%	1,7%	1,9%	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%
2200	0,4%	0,9%	1,3%	1,5%	1,7%	1,8%	1,9%	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%
2300	0,4%	0,9%	1,2%	1,5%	1,6%	1,8%	1,9%	1,9%	2,0%	2,0%	2,0%
2400	0,4%	0,9%	1,2%	1,4%	1,6%	1,7%	1,8%	1,9%	2,0%	2,0%	2,0%
2500	0,4%	0,9%	1,2%	1,4%	1,6%	1,7%	1,8%	1,9%	1,9%	2,0%	2,0%
2600	0,4%	0,8%	1,2%	1,4%	1,5%	1,7%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%
2700	0,4%	0,8%	1,1%	1,3%	1,5%	1,6%	1,7%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%
2800	0,4%	0,8%	1,1%	1,3%	1,5%	1,6%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%	1,9%
2900	0,4%	0,8%	1,1%	1,3%	1,5%	1,6%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%
3000	0,4%	0,8%	1,1%	1,3%	1,4%	1,5%	1,6%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%